

Asukoha koordinaadid (L-Est'97) X 6421304
Y 679201

**VÕRU VALLAS VÄIMELA ALEVIKUS
PÄRNA TEE 7 (KÜ 91801:005:0054) JA
PÄRNA TEE 9 (KÜ 91801:005:0990)
MAAÜKSUSTE DETAILPLANEERINGU

KESKKONNAMÕJU STRATEEGILISE
HINDAMISE ARUANNE**

AVALIKULE VÄLJAPANEKULE

Objekti aadress: *VÕRUMAA, VÕRU VALD, VÄIMELA ALEVIK,
PÄRNA TEE 7 (KÜ 91801:005:0054)
JA PÄRNA TEE 9 (KÜ 91801:005:0990)
KATASTRIÜKSUSED*

Tellijä: *VÕRU VALLAVALITSUS*

Töö täitja: *KOBRAS AS*

Juhataja: *URMAS URI*

Juhtekspert: *URMAS URI*

Projekti juht: *NOEELA KULM*

Kontrollija: *ENE KÕND*

Üldinfo

TÖÖ NIMETUS:	Võru vallas Väimela alevikus Pärna tee 7 (kü 91801:005:0054) ja Pärna tee 9 (91801:005:0990) maaüksuste detailplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise aruanne
OBJEKTI ASUKOHT:	Võrumaa, Võru vald, Väimela alevik, Pärna tee 7 (kü 91801:005:0054) ja Pärna tee 9 (kü 91801:005:0990) katastriüksused
TÖÖ EESMÄRK:	Nõuetekohase keskkonnamõju strateegilise hindamise läbiviimine, tuues välja planeeringuga kaasnevad mõjud keskkonnale ning parima lahendusvariandi väljaselgitamine ja leevendusmeetmete väljapakumine planeeringu realiseerimiseks
TÖÖ LIIK:	Keskkonnamõju strateegiline hindamine
TÖÖ TELLIJ:	Võru Vallavalitsus Võrumõisa tee 4a 65605 Võru
HUVITATUD ISIK:	Lõuna-Eesti Talumuna OÜ Registrikood 10578929 Peri küla, Põlva vald, Põlvamaa 63218
Kontaktisik:	Tõnu Vetik tonu@agron.ee
KOHALIK OMAVALITSUS: (otsustaja)	Võru Vallavalitsus
EKSPERT (TÖÖ TÄITJA):	Kobras AS Registrikood 10171636 Riia 35, 50410 Tartu Tel 730 0310 http://www.kobras.ee
Projekti juht, kontaktisik:	Noeela Kulm – projektijuht, keskkonnaekspert Tel 730 0310 noeela@kobras.ee
Ekspertühm:	Urmas Uri – KSH juhtekspert, KMH ekspert (litsents nr KMH0046) urmas@kobras.ee Noeela Kulm – projekti juht, projektijuht, KSH ekspert Mõjuvaldkonnad: inimese tervis ja heaolu, visuaalsed aspektid, põhja- ja pinnavesi, jäätme-, sh sõnnikukäitlus, kohaliku elu areng noeela@kobras.ee Rinaldo Rüütli – KSH ekspert Mõjuvaldkonnad: inimese tervis ja heaolu, jäätme-, sh sõnnikukäitlus, kohaliku elu areng rinaldo@kobras.ee Teele Nigola – maastikuarhitekt/planeerija Mõjuvaldkonnad: inimese tervis ja heaolu, visuaalsed aspektid teele@kobras.ee Ene Kõnd – KSH ekspert, tehniline kontrollija ene@kobras.ee

Mõjuvaldkonnad: inimese tervis ja heaolu, visuaalsed aspektid, põhja- ja pinnavesi, jäätme-, sh sõnnikukäitlus, kohaliku elu areng

Konsultandid:

Erki Kõnd – hüdrotehnika

Eesti Keskkonnauuringute Keskus OÜ – välisõhku suunatavate saasteainete heitkoguste ning leviku hindamine

Kontrollijad:

Reet Lehtla - maastikuarhitekt-planeerija

Ene Kõnd - tehniline kontrollija

Kobras AS litsentsid / tegevusload:

1. Keskkonnamõju hindamise tegevuslitsents:
KMH0046 Urmas Uri
2. Keskkonnamõju strateegilise hindamise juhtekspert: Urmas Uri
3. Hüdroteoloogiliste tööde tegevusluba nr 379.
Hüdroteoloogilised uuringud.
Hüdroteoloogiline kaardistamine.
4. Maakorraldustööd. Tegevuslitsents 15 MA-k.
5. MTR-i majandustegevusteated:
 - Ehitusuuringud EG10171636-0001;
 - Ehitusprojekti ekspertiis EK10171636-0002;
 - Omanikujärelevalve EO10171636-0001;
 - Projekteerimine EP10171636-0001.
6. Maaparandusalal Tegutsevate Ettevõtjate Registri (MATER) registreeringud:
 - Maaparandussüsteemi omanikujärelevalve MO0010-00;
 - Maaparandussüsteemi projekteerimine MP0010-00;
 - Maaparanduse uurimistöö MU0010-00;
 - Maaparanduse ekspertiis MK0010-00.
7. Muinsuskaitseameti tegevusluba E 377/2008. Vastutav spetsialist Teele Nigola (VS 606/2012, tähtajatu). Ehitismälestiste, ajaloomälestiste, tööstusmälestiste ja UNESCO maailmapärandi nimekirja objektidel konserveerimise ja restaureerimise projektide ning muinsuskaitse eritingimuste koostamine, uuringud ja muinsuskaitsealine järelevalve (s.h muinsuskaitsealadel) maastikuarhitektuuri valdkonnas.
8. Veeuuringut teostava proovivõtja atesteerimistunnistus (reoveesetest, pinnaveest, põhjaveest, heit- ja reoveest proovivõtmise) Noela Kulm - Nr 1536/18, Tanel Mäger – Nr 1535/18.
9. Kutsetunnistused:
 - Diplomeeritud mäeinsener, tase 7, kutsetunnistus nr 095665 – Urmas Uri;
 - Diplomeeritud mäeinsener, tase 7, kutsetunnistus nr 116662 – Tanel Mäger;
 - Volitatud hüdrotehnikainsener, tase 8, kutsetunnistus nr 106122 – Erki Kõnd;
 - Volitatud hüdrotehnikainsener, tase 8, kutsetunnistus nr 131647 – Oleg Sosnovski;
 - Diplomeeritud hüdrotehnikainsener, tase 7, kutsetunnistus nr 120446 – Martin Võru;
 - Diplomeeritud hüdrotehnikainsener, tase 7, kutsetunnistus nr E000481 – Ervin R. Piirsalu;
 - Diplomeeritud veevarustuse- ja kanalisatsiooniinsener, tase 7, kutsetunnistus nr E000482 – Ervin R. Piirsalu;
 - Volitatud maastikuarhitekt, tase 7, kutsetunnistus nr 089284 – Teele Nigola;
 - Ruumilise keskkonna planeerija, tase 7, kutsetunnistus 109264 – Teele Nigola;
 - Geodeet V (EKR tase: 7), kutsetunnistus nr 083232 – Ivo Maasik;
 - Geodeet V (EKR tase: 7), kutsetunnistus nr 083233 – Marek Maaring.

SISUKORD

1	SISSEJUHATUS	7
1.1	KSH EESMÄRK JA VAJADUS	7
1.2	SEADUSANDLUSEST TULENEVAD NÕUDED MENETLUSELE JA KSH ARUANDE SISULE	7
1.2.1	KESKKONNAMÕJU STRATEEGILISE HINDAMISE MENETLUSPROTSESS	8
2	DETAILPLANEERINGU EESMÄRK	10
3	DETAILPLANEERINGUGA LOODAVAD EELDUSED KAVANDATAVAKS TEGEVUSEKS.....	10
3.1	KAVANDATAV TEGEVUS.....	10
3.1.1	KANADE PIDAMISTEHNOLLOOGIA.....	10
3.1.2	EHITATAVAD HOONED JA RAJATISED.....	11
3.1.3	JÄÄTMEKÄITLUS	11
3.1.3.1	SÖNNIKUKÄITLUS FARMIS.....	11
3.1.3.2	SÖNNIKUKÄITLUS VÄLJASPOOL FARMI.....	12
3.1.4	VEEKASUTUS.....	12
3.1.4.1	TULETÖRJE VEEVÕTUKOHT	13
3.1.5	REOVEE JA SADEMEVEE KÄITLEMINE	13
3.1.6	ENERGIA KASUTAMINE.....	13
3.1.7	FARMIKOMPLEKSI TEENINDAV TRANSPORT.....	14
3.1.8	HALJASTUS.....	14
4	DETAILPLANEERINGU VASTAVUS ÜLDPLANEERINGULE.....	15
5	PLANEERINGU MÕJUALA	17
6	OLULISTE RIIKLIKE JA MUUDE EESMÄRKIDEGA ARVESTAMINE	18
6.1	SEOS MUUDE ASJAKOHASTE PLANEERIMISDOKUMENTIDEGA	19
7	OLULISELT MÕJUTATAVA KESKKONNA KIRJELDUS.....	22
7.1	ASUKOHA ÜLDISELOOMUSTUS	22
7.2	ASUSTUS JA MAAKASUTUS	22
7.3	MAASTIK, SH VÄÄRTUSLIK MAASTIK JA ROHEVÕRGUSTIK	24
7.4	GEOLOOGILISED JA HÜDROGEOLOOGILISED TINGIMUSED	26
7.5	PINNAVESI	29
7.6	KAITSEALUSED LOODUSOBJEKTID, SH NATURA 2000 ALAD	30
7.7	VÄLISÕHU KVALITEET, SH MÜRATASE	30
7.8	KESKKONNASEISUND, KUI PLANEERINGUT EI RAKENDATA.....	31
8	OLULISTE KESKKONNAMÕJUDE SELGITAMINE	33
8.1	MÕJU PROGNOOSIMISE MEETODI KIRJELDUS	33
8.2	EELDATAVALT OLULISED KESKKONNAMÕJUD	34
8.2.1	MÕJU INIMESE TERVISELE (ÕHUKVALITEEDI MUUTUMISE TÕTTU) JA HEAOLULE.....	34
8.2.2	VISUAALNE MÕJU	50
8.2.3	MÕJU PÕHJA- JA PINNAVEE SEISUNDILE.....	51

8.2.4	SÖNNIKU- JA JÄÄTMEKÄITLUSEST TULENEVAD MÕJUD.....	52
8.2.5	MÕJU KOHALIKU ELU ARENGULE	53
8.2.6	MÕJU LINDUDE - MUNAKANADE HEAOLULE	54
9	ALTERNATIIVNE ARENGUSTENAARIUM.....	56
9.1	ALTERNATIIVSE ARENGUSTENAARIUMI KIRJELDUS	56
9.2	ÜLEVADE PÕHJUSTEST, MILLE ALUSEL VALITI ALTERNATIIVNE ARENGUSTENAARIUM.....	56
10	ALTERNATIIVSE LAHENDUSEGA KAASNEV KESKKONNAMÕJU	57
10.1.1	MÕJU INIMESE TERVISELE (ÕHUKVALITEEDI MUUTUMISE TÕTTU) JA HEAOLULE	57
10.1.2	TEISED KAASNEVAD MÕJUD	59
11	ALTERNATIIVSETE LAHENDUSTE VÕRDLEMINE.....	60
12	KAVANDATAVA KANALAKOMPLEKSI VASTAVUS PARIMA VÕIMALU TEHNICA (PVT) ALASTES JÄRELDUSTES TOODUD NÕUETELE.....	64
13	(OLULISE) NEGATIIVSE KESKKONNAMÕJU LEEVENDUSMEETMED JA TÕHUSUSE HINNANG	70
14	ÜLEVADE KSH KÄIGUS ILMNENUD RASKUSTEST	73
15	SEIREMEETMED	74
16	KOKKUVÕTE.....	76
17	KASUTATUD MATERJALID.....	78
LISAD		81
LISA 1.	DETAILPLANEERING NING KSH ALGATAMISE OTSUS, ALGNE JA KORRIGEERITUD LÄHTESEISUKOHT NING LÄHTESEISUKOHTADE VÄLJASTAMISE KORRALDUSED DETAILPLANEERINGU JA KSH KOOSTAMISEKS	82
LISA 2.	DETAILPLANEERINGU JA KSH ALGATAMISEST TEAVITAMINE AMETLIKES TEADAANNETES, VÕRU VALLA LEHES „VÕRU VALLA TEATAJA“ JA LÕUNA-EESTI AJALEHES „LÕUNALEHT“	99
LISA 3.	DETAILPLANEERINGU LÄHTESEISUKOHA (LÄHTEÜLESANDE), KSH VÄLJATÖÖTAMISE KAVATSUSE JA DETAILPLANEERINGU ESIALGSE ESKIISLAHENDUSE KOHTA ETTEPANEKUTE JA ARVAMUSTE KÜSIMISE, KIRJALIKE ETTEPANEKUTE JA ARVAMUSTE KIRJADE KOPIAD NING PÕHJENDUSED ETTEPANEKUTEGA ARVESTAMISE/MITTEARVESTAMISE KOHTA	103
LISA 4.	KSH VÄLJATÖÖTAMISE KAVATSUS	120
LISA 5.	DETAILPLANEERINGU ESMASE ESKIISLAHENDUSE JOONIS JA SELETUSKIRI.....	131

1 SISSEJUHATUS

1.1 KSH eesmärk ja vajadus

Keskkonnamõju strateegilise hindamise (edaspidi ka *KSH*) eesmärk vastavalt keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (edaspidi *KeHJS*) § 31¹ on arvestada keskkonnakaalutlusi strateegiliste planeerimisdokumentide koostamisel ning kehtestamisel, tagada kõrgetasemeline keskkonnakaitse ja edendada säästvat arengut.

Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse § 33 lg 1 p 3 alusel tuleb keskkonnamõju strateegiline hindamine alatatada, kui on tegemist olulise keskkonnamõjuga tegevusega, millega kavandatakse tegevust, mis kuulub seaduse § 6 lg 1 p 27 tegevusvaldkonda (kodulinnufarmi püstitamine). Samuti on sama seaduse § 3 lg 1 alusel keskkonnamõju hindamine kohustuslik, kui taotletakse tegevusluba ning tegevusloa taotlemise põhjuseks olev kavandatav tegevus toob eeldatavalt kaasa olulise keskkonnamõju. Käesoleva planeeringuga kavatakse rajada kodulinnufarm enam kui 60 000 linnule (360 000 lindu) ning antud tegevus hõlmab eelpool välja toodud seaduse sätteid.

Tulenevalt algatusotsusest on detailplaneeringu eesmärgiks maaüksuse krundi hoonestusala, krundi ehitusõiguse, detailplaneeringu kohustuslike hoonete ja rajatiste toimumiseks vajalike ehitiste, sealhulgas tehnovõrkude ja -rajatiste ning avalikule teele juurdepääsuteede võimaliku asukoha määramine, ehitise ehituslike tingimuste, liikluskorralduse põhimõtete, haljastuse ja heakorrastuse põhimõtete ning keskkonnatingimusi tagavate nõuete määramine. Maavalitsuse tehtud ettepaneku (20.06.2017, Lisas 3) alusel lähtesiseukohtadele korrigeeriti detailplaneeringu eesmärki konkreetse detailplaneeringu eesmärgi rõhutamiseks järgnevalt: detailplaneeringu peamiseks eesmärgiks on olemasolevate loomapidamishoonete rekonstrueerimine ja laiendamine, mis tulevikus võimaldaks kodulinnufarmi (ca 290 000 linnule) rajamist. Planeeritava ala pindala on 5,7 ha ning ehitiste arv on 7 hoonet ja üks alajaam. Maavalitsus tõi oma 20.06.2017 kirjas välja, et lõigu alguses kirjeldatud ülesanded on planeerimiseseaduse kohased detailplaneeringu koostamisel lahendatavad ülesanded (PlanS § 126 lg 1), mis tuleb planeeringu koostamisel seadusest tulenevalt nagunii lahendada.

Käesolevas KSHs selgitatakse välja olulised keskkonnamõjud, mida planeeringu elluviimine võib põhjustada. Nende mõjude vähendamiseks pakutakse välja leevendusmeetmed ning seirenõuded edasiseks seire elluviimiseks.

1.2 Seadusandlusest tulenevad nõuded menetlusele ja KSH aruande sisule

Detailplaneeringule läbiviidava KSH jaoks rakendatakse planeerimiseseadusest (edaspidi *PlanS*) tulenevaid nõudeid (PlanS § 2 lg 3). Kuna detailplaneeringule on alatatud KSH, siis sellest tulenevalt kohaldatakse detailplaneeringu menetlemisele üldplaneeringu menetlemisele ettenähtud nõudeid (PlanS § 124 lg 7). Sellest lähtudes kohalduvad PlanS peatükis 6 paragrahvides 77-89 esitatud nõuded KSH menetlusprotsessile (paralleelselt detailplaneeringu menetlusega). KSH väljatöötamise kavatsus on koostatud vastavalt PlanS § 80 lõikele 2.

Keskkonnamõju strateegilise hindamise aruanne valmib koos planeerimisdokumendiga (on selle juurde kuuluv lisa) ning selle sisu koostatakse vastavalt KeHJS § 40 ning see sisaldab lõigetes 2-4 nimetatud teavet. KSH aruanne koostatakse keskkonnamõju hindamise (KMH) aruande täpsusega, eesmärgiga

vältida hilisemas etapis keskkonnakompleksloa taotluse menetlusprotsessis keskkonnamõju hindamise algatamist ja läbiviimist. See tähendab, et keskkonnamõju strateegilisel hindamisel hinnatakse mõjusid keskkonnakompleksloa taotluse täpsusastmega.

1.2.1 Keskkonnamõju strateegilise hindamise menetlusprotsess

Võru vallas Väimela alevikus asuvate Pärna tee 7 (91801:005:0054) ja Pärna tee 9 (91801:005:0990) maaüksuste detailplaneering ning KSH algatati Võru Vallavolikogu 08.03.2017 otsusega nr 210. Lähteseisukoht detailplaneeringu ja KSH koostamiseks väljastati Võru Vallavalitsuse 03.04.2017 korraldusega nr 125. Korralduse Lisa 1 "Pärna tee 7 ja Pärna tee 9 maaüksuste detailplaneeringu lähteseisukoht" allkirjastati 06.04.2017 Lõuna-Eesti Talumuna OÜ ja Võru Vallavalitsuse poolt. Nimetatud dokumendid on esitatud Lisas 1.

Pärna tee 7 ja Pärna tee 9 maaüksuste detailplaneeringu ja keskkonnamõjude strateegilise hindamise algatamisest teavitati planeerimisseaduse § 127 lõigetes 1 - 3 nimetatud isikuid ja asutusi, kelle hulka kuulusid Keskkonnaamet, Võrumaa Kutsehariduskeskus, Võhandu Põllumajanduse OÜ, AS Rauameister, OÜ Võru valla Veevärk ja piirinaabrid. Algatamisest teavitati Ametlikes Teadaannetes 13.03.2017, Võru valla lehes „Võru valla teataja“ 05.2017 ning Lõuna-Eesti ajalehes „Lõunaleht“ (Lisa 2). Lisaks teavitati algatamisest valla kodulehel www.voruvald.ee. Tulenevalt planeerimisseaduse § 127 on detailplaneeringu ja KSH koostamisse kaasatud asutused ja isikud, keda detailplaneeringu rakendamisega eeldatavalt kaasnev keskkonnamõju tõenäoliselt puudutab või kellel võib olla põhjendatud huvi eeldatavalt kaasneva olulise keskkonnamõju vastu.

Detailplaneeringule läbiviidava KSH jaoks rakendatakse planeerimisseadusest tulenevaid nõudeid (PlanS § 2 lg 3). Kuna detailplaneeringule on algatatud KSH, siis sellest tulenevalt kohaldatakse detailplaneeringu menetlemisele üldplaneeringu menetlemisele ettenähtud nõudeid (PlanS § 124 lg 7).

Keskkonnamõju strateegilise hindamise esimeseks etapiks oli KSH väljatöötamise kavatsuse koostamine. KSH väljatöötamise kavatsuse eesmärgiks oli esitada keskkonnamõju hindamise ulatus ja eeldatav ajakava ning detailplaneeringu rakendamisega eeldatavalt kaasneda võiv oluline keskkonnamõju, sealhulgas mõju inimese tervisele, piiriülese keskkonnamõju esinemise võimalikkus, võimalik mõju Natura 2000 võrgustiku alale ja muu planeeringu koostamise korraldajale teadaolev asjasse puutuv teave. Eeltoodu on aluseks käesoleva KSH aruande koostamisele.

Lähteseisukoha (lähteülesande), KSH väljatöötamise kavatsuse ja detailplaneeringu esialgse eskiislahenduse kohta küsis Võru Vallavalitsus 19.05.2017 kirjaga nr 7-4.2/663 kirjalikke ettepanekuid ja arvamusi Võru Maavalitsuselt, Keskkonnainspeksioonilt, Terviseametilt, Keskkonnaametilt, OÜ-lt Võru Valla Veevärk, Võrumaa Kutsehariduskeskusele, Võhandu Põllumajanduse OÜ-lt, piirinaabritelt ja teistelt planeeringu koostamisest potentsiaalselt mõjutatud eraisikutelt. Kirjalikke ettepanekuid esitasid Keskkonnaamet (26.05.2017), Terviseamet (16.06.2017), Võru Maavalitsus (20.06.2017) ja Piirisaare kinnistu (kü 91801:009:0170) (20.06.2017) esindajad. Viimane esitas ettepanekuid detailplaneeringu osas ka varasemalt, pärast detailplaneeringu ja KSH algatamist 19.04.2017. Lisaks esitasid ettepanekuid Telia AS (25.07.2017) ning Maanteeamet (04.08.2017). Ettepanekute ja arvamuste küsimise, kirjalike ettepanekute ja arvamuste kirjade koopiad ning põhjendused ettepanekutega

arvestamise/mittearvestamise kohta on esitatud käesoleva aruande Lisas 3. Laekunud ettepanekute alusel täiendati KSH väljatöötamise kavatsust (Lisa 4), lähteseisukohti (Võru Vallavalitsuse 26.06.2017 korraldus nr 270 ja selle Lisa 1; Lisa 1) ning esmase eskiislahenduse joonist ja seletuskirja (Lisa 5). Täiendatud dokumendid on olnud aluseks planeeringu põhilahenduse väljatöötamisele ja KSH aruande koostamisele.

Avalikkus, st detailplaneeringu elluviimisest huvitatud isikud ja asutused kaasatakse planeerimisprotsessi planeeringu ja KSH dokumentide avalike väljapanekute ja arutelude kaudu, olles eelnevalt teavitatud kirjalikult ja/või ajalehtede ning ametliku võrguväljaande Ametlikud Teadaanded vahendusel.

2 DETAILPLANEERINGU EESMÄRK

Planeeringuala hõlmab Väimela alevikus Pärna tee 7 (91801:005:0054) ja Pärna tee 9 (91801:005:0990) maaüksust kogupindalaga 5,66 ha. Detailplaneeringu koostamise protsessis on detailplaneeringu eesmärk võrreldes lähteülesandes tooduga mõnevõrra täpsustunud, eesmärgiks on krundi hoonestusala ja ehitusõiguse määramine Pärna tee 7 maaüksusel olemasolevate põllumajandustootmishoonete asemele uute hoonemahtude ehitamiseks, samuti tootmishoonete juurde tootmistegevuseks vajaliku taristu rajamiseks. Detailplaneeringuga seatakse hoonestustingimused ning liikluskorralduse, heakorra ja keskkonnakaitse tingimuste põhimõtted.

3 DETAILPLANEERINGUGA LOODAVAD EELDUSED KAVANDATAVAKS TEGEVUSEKS

Planeeringuga soovitakse luua eeldused Pärna tee 7 krundile kompaktse tootmisüksuse rajamiseks, kus rajatavate uute tootmishoonete baasil on võimalik linnukasvatuse käivitamine munade tootmiseks.

3.1 Kavandatav tegevus

Keskkonnamõju strateegilise hindamise aluseks on kavatsus püstitada kodulinnufarm, kus saab kasvatada 360 000 kana. Eeldatav aastane munatoodang on 108 miljonit muna ehk 300 muna kana kohta aastas. KSH algatati esialgselt pakutud mahule, st munakanafarmi rajamiseks 290 000 munakana (ca 285 000 õrrekana ja ca 5000 vabapidamiskana) kasvatamiseks. Detailplaneeringu ja KSH koostamise käigus on arendaja soovinud mõnevõrra muuta kanakasvatuskäitise mahtusid seoses detailplaneeringualale rajatavate uute hoonete arvu, paiknemise, korruselisuse, tehniliste võimaluste optimeerimisega lähtuvalt soovitatavast lindude kasvatustehnoloogilistest eelistustest. Käitaja on planeeringu koostamise ajal käinud korduvalt mitmes Euroopa riikides tutvumas erinevate linnukasvatuskäitistega ja saadud kogemuste baasil soovib planeerida Väimelasse sellist kanakasvatuskompleksi, mis oleks võimalikult optimaalne nii majanduslikult kui ka kõrgetasemelisi keskkonnanõudeid arvestavalt.

Detailplaneeringu ja KSH koostamisel on tehtud koostööd arendajaga, omavalitsusega, arendaja kaudu ka hoonete sisseseadete potentsiaalsete tarnijatega.

3.1.1 Kanade pidamistehnoloogia

Munakanade pidamisviisiks on pidamine lindlas, kus on õrred (pidamisviis "nr 2"). Linnusõbralikuma ja lindude heaolu väärtustava kasvatusviisi eeliste tõttu on Lõuna-Eesti Talumuna OÜ eesmärk tootmistegevuses kasutada just kanade õrrel pidamise süsteemi. Tegevust kavandatakse põhimõttel, et kui on soov oma toodet müüa, siis peab ka massist eristuma. Hetkel turul müüdavad munad on suurem osa puuris peetavate kanade toodang, kuid üha rohkem on tarbijad hakanud väärtustama õrrekanade mune. Õrrel peetavaid kanu ei hoita puuris, neil on vaba liikumisvõimalus neile ettenähtud ruumis või ehitises ehk lindlas. Õrrekanade hoidmistingimused tekitavad puurikanadega võrreldes selgelt vähem stressi, nad ei kipu omavahel kaklema ning saavad vabamalt liikuda, mistõttu pidavat ka munad maitsvamad olema.

Kanad tuuakse farmi vanuses 120 päeva ehk 20 päeva on nad noorlinnu staatuses¹. Sellele vaatamata ei ole 20 päeva jooksul lindude pidamisel sisulisi erinevusi võrreldes munevate kanade pidamisega. Pigem

¹ Noorlinnuks loetakse kana vanuses kuni 140 päeva

lähtutakse praktikast, et noorlind ei muutu munevaks kanaks üleöö, vaid selleks jäetakse teatud ajaline puhver. Kanade munatoodangu tsükkel kestab ligikaudu 1 aasta, pärast mida vahetatakse kogu partii välja. Kindlasti ei vahetata välja korraga 360 000 kana, vaid seda tehakse osade kaupa.

3.1.2 Ehitatavad hooned ja rajatised

Detailplaneeringuga antakse hoonestusõigus maksimaalselt 10 hoone rajamiseks (suurim lubatud hoonetealune pindala 30 000 m² ja 53 % krundi pindlast), mis on kuni 2 korruselised ning kuni 15 m kõrgused. Edaspidine kirjeldus põhineb arendajalt saadud visioonil rajatava kanalakompleksi osas, mis võib pärast detailplaneeringu kehtestamist teatud osas muutuda, kuid järgib siiski detailplaneeringuga seatud hoonestusõiguse põhimõtteid ja muid seatavaid tingimusi.

Algselt oli arendajal plaanis rekonstrueerida Pärna tee 7 katastriüksusel kolm olemasolevat endist loomapidamishoonet, kuid planeeringu käigus tehtud majanduslikud kalkulatsioonid näitasid, et odavam on olemasolevad amortiseerunud laudaoned lammutada ja asemele ehitada uued koos vajaliku sisseseadega. Kolm uut kavandatavat kanalat on tehnoloogiliselt 2-korruselised.

Käitise territooriumile kavandatakse ka pakkekeskus, kuhu suunatakse mune transportiva liini abil toodetavad munad. Pakkekeskusega samasse hoonesse kavandatakse ladu pakendatud munade ladustamiseks. Laost laaditakse munad autodele ning viiakse territooriumilt välja turustamisele.

Sõnnikukäitlusega seotud rajatistest (varusõnnikuhoidla ja sõnnikutransportöörid) on juttu peatükis 3.1.3.1.

Iga kanala juurde on kavandatud söödapunker, kust söök liigub söödaliinile ja sealt vastavalt seadistusele automaatselt kanalatesse.

3.1.3 Jäätmekäitlus

Peamised farmi tegevuse tagajärjel tekkivad ning käideldavad jäätmed on lindude väljaheited, loomsed jäätmed, olmejäätmed, pakendijäätmed, vanapaberijäätmed, ohtlikud jäätmed.

Linnupartii vahetamisel veetakse linnud Eestist välja, tõenäoliselt Leedu või Poola tapamajja, kus need pärast surmamist lihakehadena või muude toodete näol turustatakse. Käitamisperioodil surnud linnud kuuluvad loomsete jäätmete alla ja kuni Vireen AS-le (pakub kahjutustamise teenuseid kõikidele loomsete kõrvalsaaduste valdajatele) üleandmist hoitakse lindude korjuseid eraldi selleks ettenähtud ja nõuetele vastavas hoidmiskohas. Olmejäätmed kogutakse eraldi olmejäätmete konteinerisse ja sõlmitakse leping seda piirkonda teenindava olmejäätmete vedu korraldava ettevõttega. Pakendijäätmed ja vanapaber ning papp kogutakse eraldi ja antakse üle taaskasutust korraldavatele jäätmekäitlejale. Ohtlike jäätmete alla kuuluvad nt ravimid, transpordivahendites kasutatav kütus, mootoriõlid, puhastusvahendid ning nende kogumine ja hoidmine enne üleandmist ohtlike jäätmete käitluslitsentsi omavale ettevõttele toimub vastavalt tekkinud jäätmete omadustele ja käitlemiseeskirjadele.

3.1.3.1 Sõnnikukäitlus farmis

Sõnnik eemaldatakse kanalatest automaatselt transportöörlintidega Pärna tee 7 lääne-loode osasse kavandatavasse sõnnikuhoidlasse, kusjuures enne sõnnikuhoidlasse transportimist kuivatatakse see

lintidel õhujugadega kuivainesisalduseni 42-47%. Tulenevalt veeseadusest² peab sõnnikuhoidla mahutama kuni 8 kuu sõnnikukoguse, mistõttu tehti kalkulatsioonid vajaliku mahuga hoidla planeerimiseks. Kavandatava sõnnikuhoidla pikkus on 126 m, laius 26 m ja kõrgus 5 m. Hoidla pindala on 3276 m² ning selle maht 16 380 m³. Keskkonnaministri 14.07.2014 määruses nr 71 "Eri tüüpi sõnniku toitaine sisalduse arvestuslikud väärtused, sõnnikuhoildate mahu arvutamise meetoodika ja põllumajandusloomade loomühikuteks ümberarvutamise koefitsiendid" esitatud mahu arvutamise meetoodika ning Big Dutchman International GmbH müügijuhilt saadud andmete (andmed kuivatatud linnusõnniku mahukaalu kohta) alusel kalkuleeriti vajalikuks 8 kuu sõnnikuhoidla mahuks 14 502 m³. Arvestamata kadusid hoidlast (niiskuse aurumine ja sõnniku kuivaine lagunemine), kalkuleeriti sõnnikuhoidla vajalikuks mahuks 16 090 m³. Seega hoidla maht 16 380 m³ on piisav 360 000 kana poolt tekitatud 8 kuu sõnniku ladustamiseks.

3.1.3.2 Sõnnikukäitlus väljaspool farmi

Sõnnik transporditakse transportöörilintidel pärast selle kuivatamist otse varusõnnikuhoildasse ja selle täitumisel veab sõnniku lepingu alusel ära kas Peri Põllumajanduslik OÜ, Põlva Agro OÜ või muu ettevõtte.

3.1.4 Veekasutus

Kavandatava kanalakompleksi maksimaalseks veevajaduseks on hinnatud ca 130 m³/ööp (s.o 5,42 m³/s, 3720 m³ kvartalis ning 11 160 m³ aastas). Sellest enamiku moodustab lindude joogiveevajadus (ca 0,34 l linna kohta ööpäevas ehk ca 122 m³/ööp) ja tühisem osa töötajate olmevee ja kanalate pesuvee vajadus. Kanalaid (hooned seest ja inventar) pestakse kõrgsurvepesuritega partiide vahetumisel, selleks kemikaale ei kasutata.

Kanalakompleksi veetarbe rahuldamiseks on võimalikud kaks varianti:

- uue puurkaev rajamine planeeritava ala edelanurka või
- veetarbe rahuldamine planeeringualast ca 60 m kaugusel kirdes Puurkaevu katastriüksusel (kü 91801:005:0091) paiknevast Väimela tööstusala puurkaevust (kat nr 10224, nimetatakse ka Suurfarmi puurkaevuks) ammutatavast veest. Puurkaevu omanik on Võru valla Veevärk OÜ ja haldaja Väimela Soojus OÜ.

OÜ Võru valla Veevärk juhatuse liikme Kalmer Puusepalt saadud info kohaselt oleks teoreetiliselt võimalik kanalakompleksi hakata joogiveega varustama Väimela puurkaevust, kui asendada olemasolev pump võimsamaga, paigaldada lisamahuti ja vajadusel lisafilter raua ärastatmiseks. Arvestades projekteeritud jõudlusega, mis on 6 m³/h, praeguste tarbijate veevajadusega ca 1000 m³ kuus (ca 1,33 - 1,38 m³ tunnis, 32-33 m³ ööpäevas) ning vee erikasutuslooga³ lubatud veevõtuga 56 000 m³ aastas, mis jaguneb kvartalite peale võrdselt (14 000 m³ kvartalis ehk ca 4660 m³ kuus ja 150 m³ ööpäevas), võib juhtuda, et kogu kanalakompleksi veevajadust selle puurkaevu baasil rahuldada siiski ei ole võimalik. Sellisel juhul tuleb siiski rajada varupuurkaev Pärna tee 7 kinnistu edelanurka. Planeeringu koostamise raames on tehtud ettepanek vähendada uue rajatava puurkaevu sanitaarkaitseala 30 meetrini. Põhjavett planeeritakse võtta

² Veeseaduse § 26² lõike 2 kohaselt peab sõnnikuhoidla mahutama vähemalt 8 kuu sõnniku ning sõltuvalt loomapidamishoones kasutatavast tehnoloogiast ka sealt pärineva reovee.

³ Väimela Soojus OP vee erikasutusluba nr L.VV/330049

Kesk-Devoni veekihist, mis on kaetud paksude savikate kvaternaarisetete lasundiga, mis olenevalt setete iseloomust võivad olla lokalseks veepidemeks.

3.1.4.1 Tuletõrje veevõtukoht

Vana olemasoleva ja amortiseerunud veevõtukohta asemele on planeeritud tuletõrje veevõtukoht, mis jääb hoonestusaladest vähemalt 30 meetri ja Pärna tee servast ca 15 m kaugusele. Piisava tuletõrje veevarustuse tagamiseks on planeeritud 10 x 22,5 m ja vähemalt 2 m sügavune lahtine või vähemalt 340 m³ mahutav kinnine tuletõrje veevõtukoht. Tuletõrjevee veevarustuseks on planeeritud veevõtt kas Puurkaevu katastriüksusel (kü tunnus 91801:005:0091) asuvast puurkaevust või siis uuest rajatavast puurkaevust.

3.1.5 Reovee ja sademevee käitlemine

Reovee teke on seotud töötajate olmetegevusega ning kanalate partiide vahetumisel farmihoonete ja seadmete pesemisega. Olmereovesi on kavandatud juhtida ühiskanalisatsiooni. Pärna tee 7 katastriüksusel asub olmereovee pumpa, kuhu on kavas juhtida kanalakompleksi olmereovesi ja sealt edasi Pärna tee ääres asuva kanalisatsioonitorustiku kaudu reoveepuhastisse.

Järgnevas projekteerimise etapis küsitakse nii olemereovee kui lindlate pesemisvee ärajuhtimiseks kohalikult vee-ettevõtjalt tehnilised tingimused. Juhul, kui ühiskanalisatsiooni valdaja ei ole mingil põhjusel nõus lubama hoonete ja selle inventari pesemise tagajärjel tekkivat reovett ühiskanalisatsiooni juhtida, tuleb rajada reovee kogumiskaevud.

Planeeritud krundisiseselt teedelt, platsidelt ja hoonete katustelt ning vajadusel ka hoonete vahelt juhitakse sademevesi planeeritud sademeveekanalisatsiooni torustiku kaudu planeeringuala põhjaosas paiknevasse sademevee drenaažitorustikku, mis suubub Piiripõllu maaüksusel paiknevasse kraavi. Kõrghaljastusega aladel, tuletõrje veevõtukohta alal (ja esialgu ka teiselt perspektiivselt hoonestusalalt) juhitakse sademevesi vertikaalplaneerimise teel ümbritsevatele haljasaladele, kus see pinnasesse immutatakse. Kruntide sisene sademevee ärajuhtimine lahendatakse hoonete projektiga ning selle raames koostatavas vertikaalplaneerimises.

3.1.6 Energia kasutamine

Hetkel ei ole veel kindel, kas kanalaid hakatakse külmemal ajal ka kütma. Kui kanalaid hakatakse kütma, siis tehakse seda lokaalsete kütteseadmetega. Sellisel juhul paigaldatakse lindlate välisseinale soojustahetid, mille abil eelsoendatakse välisõhk enne kanalatesse juhtimist.

Töötajate olmeruumide kütmiseks kasutatakse nt õhksoojuspumpa või muud alternatiivset vahendit (nt päikesekollektoreid/päikesepaneele või maakütet).

Kanalate ventileerimiseks on plaanis kasutada sundventilatsiooni – õhk siseneb lauda külgedel asuvatest žalusiidest ja väljub lindlate otstest. Ühe kanala ventileeritava õhu maht on 6 m³/h kana kohta ehk 720 000 m³/h⁴.

⁴ Põhineb Soome Põllumajandusministeeriumi kinnitatud ventilatsiooni normidel (MMM-RMO. Maa- ja metsatalousministeriön rakentamismääräykset ja -ohjeet. Liite 10 MMM:n asetukseen tuettavaa rakentamista

Elektrienergiat kasutatakse söödaliinide, sõnnikutransporditeede ja munaliini töös hoidmiseks.

3.1.7 Farmikompleksi teenindav transport

Detailplaneeringualale kavandatud juurdepääsud piirnevalt kõrvalmaanteelt nr 25149 Väimela-Kääpa (asulas Pärna tee) ühtib olemasolevate mahaõitute asukohtadega. Lisaks kavandatakse ka juurdepääs olemasoleva juurdepääsutee kaudu, milleks on planeeringuala loodepiiril paiknev Lauda tee (tee nr 9180432), mis on ühendatud kohaliku Saare tee (tee nr 9180431) kaudu nii Pärna teega kui ka Võru-Põlva tugimaanteega nr 64.

Täiendav liikluskoormus kaasneb Pärna teele ja Saare teele ja/või Väiso teele ning Võru-Põlva maanteele mune transportivate autode tõttu.

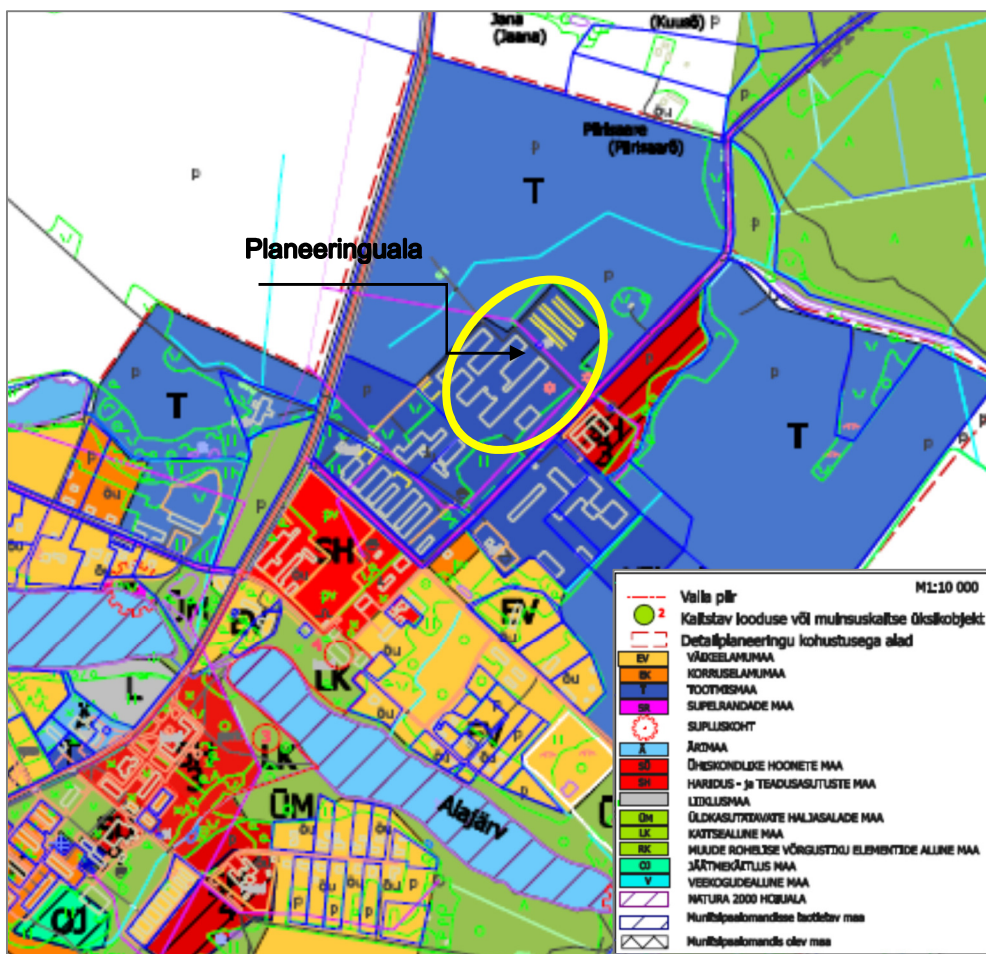
Pärana tee 7 kinnistule kavandatakse parkla farmi teenindavate töötajate sõidukite ja kaubatranspordi parkimiseks.

3.1.8 Haljastus

Planeeringuala kirdeküljele, Piiripõllu katastriüksusega (kü tunnus 91801:005:0062) piirnevale alale on kavandatud istutada puud või rajada hekk, samuti osaliselt Pärna tee poolsele kinnistu küljele.

4 DETAILPLANEERINGU VASTAVUS ÜLDPLANEERINGULE

Pärna tee 7 ja 9 kruntide maakasutuse sihtotstarve on 100% tootmismaa. Maakasutuste sihtotstarve lähipiirkonnas on tootmismaa, maatulundusmaa, ühiskondlike ehitiste maa ja elumumaa (vt Joonis 1). Detailplaneeringu alast teisel pool Pärna teed asub kaks ühiskondlike ehitiste maa sihtotstarbega maaüksust. Ühel asub Võrumaa Kutsehariduskeskuse Tehnomaja. Teine katastriüksus on ettenähtud otstarbel välja arendamata, hetkel kasutatakse seda maad põllu harimiseks. Maa on riigi omandis ja seda valitseb Maa-amet. See ala on üldplaneeringus jäetud perspektiivseks Võrumaa Kutsehariduskeskuse Tehnomaja laiendamiseks, kui peaks vajadus tekkima.

Joonis 1. Väimela aleviku Pärna tee 7 ja 9 detailplaneeringu ala (alusplaan: Võru valla üldplaneeringu (2008) Väimela aleviku funktsionaalsete tsoonide kaart).

Väimela alevikus asuvate Pärna tee 7 ja 9 maaüksuste detailplaneeringuga kavandatud krundi kasutamise otstarve on kooskõlas kehtivas üldplaneeringus kavandatud juhtotstarbega.

Võru valla üldplaneeringuga antud põhimõtteks ruumilise arengu suunamisel on asjaolu, et kõige olulisem eesmärk vallas on tagada keskkonnaväärtuste hoidmine ja tasakaalustatud edasiarendamine ning keskkonnaväärtuste kasutamine valla arengu soodustamiseks neid väärtusi kahjustamata.

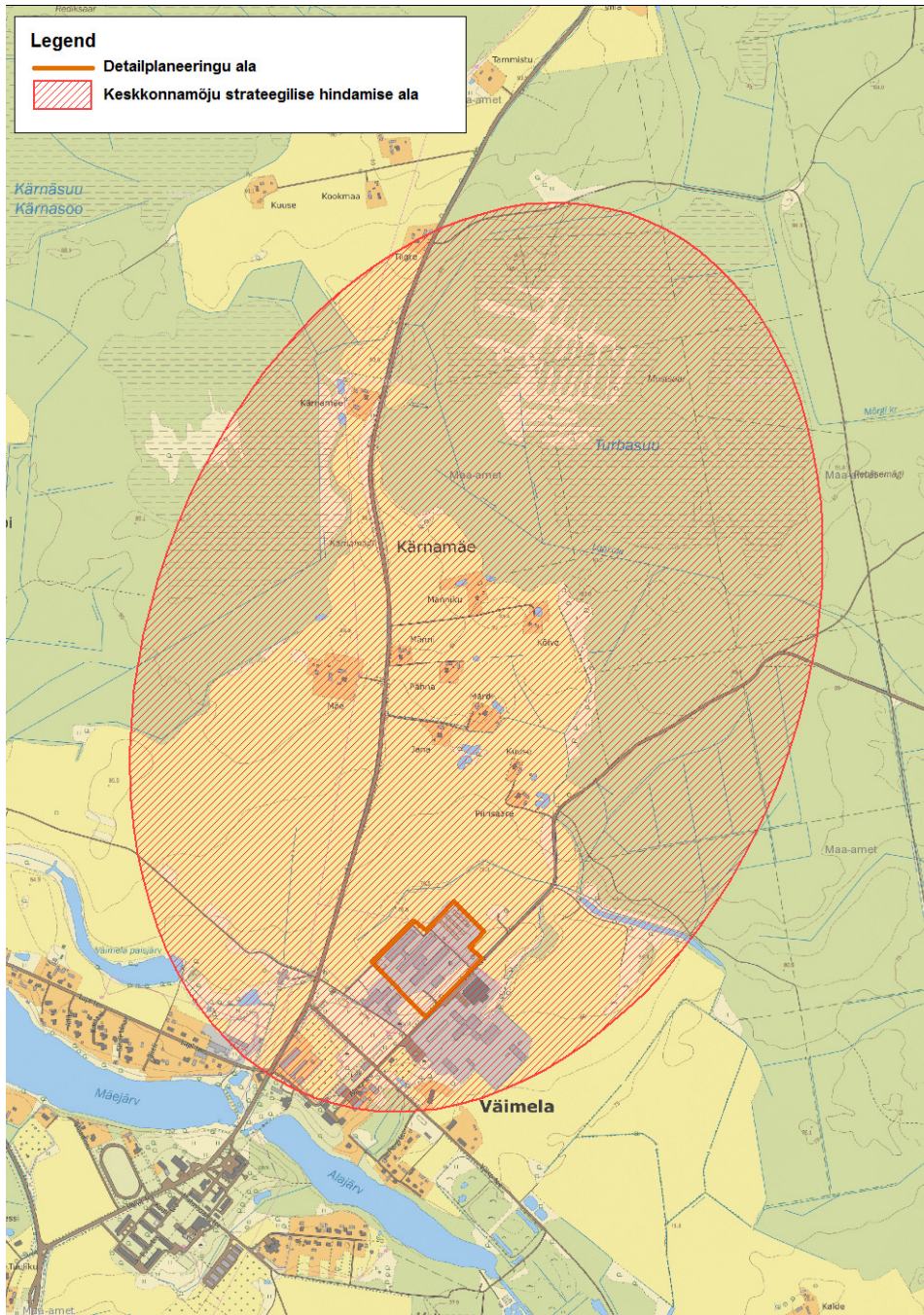
Olemasolevate tööstuspiirkondade arendamisel tuleb tagada maakasutuse intensiivistamine ja keskkonda säästva tehnoloogia kasutuselevõtt. Võru valla üldplaneeringu järgne maakasutuse juhtotstarve planeeringualal on tootmismaa.

Üldplaneeringuga on seatud alevikus (tiheasustusalal) paiknevale ja seeläbi detailplaneeringu kohustusega tootmisalale järgmised kasutus- ja ehitustingimused:

- ✓ detailplaneeringu koostamisel või ehitusloaga hoone kasutusotstarbe määramisel on kogu alal lubatud kuni 20% äriotstarbelist, tootmistegevust toetavat maakasutust;
- ✓ tervikliku ruumilise lahenduse eesmärgil on uute hoonete projekteerimiseks ja püstitamiseks või olemasolevate laiendamiseks eelnevalt vajalik koostada kogu territooriumi hoonestuskava;
- ✓ alevikes kavandatavate tootmistegevuste puhul ei tohi ülenormatiivne kahjulik välismõju ulatuda elamupiirkondadesse, ühiskondlike hoonete maale, puhkealadele;
- ✓ tootmishoonete kasutusotstarbe valikul tuleb eelistada neid, mis tagavad võimalikult paljude töökohtade loomise.

Väimela alevikus asuvate Pärna tee 7 ja Pärna tee 9 maaüksuste detailplaneeringu eesmärgid on kooskõlas kehtiva üldplaneeringuga.

Keskkonnamõju strateegiline hindamine viiakse läbi detailplaneeringu alal (Pärna tee 7 (91801:005:0054) ja Pärna tee 9 (91801:005:0990) maaüksustel) ning selle lähiümbruses. Lähiümbruse ulatuse määrab kavandatavast kanalakompleksist eralduva ja häiringutaset⁵ ületada võiva lõhna levimise ulatus lähtuvalt selles piirkonnas valdavatest tuule suundadest (vt Joonis 2).

⁵ Tulenevalt keskkonnaministri 27.12.2016 määrusest nr 81 „Lõhnaaine esinemise hindamise kord, hindamisele esitatavad nõuded ja lõhnaaine esinemise häiringutasemed“ § 6 lg 2 on standardi EVS 886-1 või standardi EVS 888 rastermeetodit kasutades lõhnaaine esinemise häiringutase vastuvõtja juures 15% aasta lõhnatundidest.

6 OLULISTE RIIKLIKE JA MUUDE EESMÄRKIDEGA ARVESTAMINE

Veepoliitika raamdirektiiv 2000/60/EÜ, veeseadus ja Ida-Eesti vesikonna veemajanduskava. Põhja- ja pinnavett mõjutavateks olulisteks koormusallikateks loetakse koormusallikaid, millest tingitud koormus või koormuse mõju seab või võib seada ohtu pinna- ja põhjaveele seatud keskkonnaeesmärkide saavutamise. Olulisteks koormusallikateks võib lugeda reovee- ja sademevee kogumist ja puhastamist, põllumajanduslikku haju- ja punktkoormust, olme- ja tööstusvee võttu jm. Veekaitse põhieesmärgiks on kõikide vete hea seisundi saavutamine. Pinnavee jaoks tähendab hea seisundi saavutamine nii hea ökoloogilise seisundi kui ka hea keemilise seisundi saavutamist.

KSH alasse (joonis 3) ulatub Väiso peakraav, mis jääb Võhandu jõe valgale. Võhandu jõe seisund planeeringuala läheduses (Võhandu_4 veekogum) ja veekogumi koondseisund (2013-2015) pea kogu ulatuses on kehtiva veemajanduskava kohaselt kesine ning eesmärgiks 2021. aastaks on valdavalt hea seisundi saavutamine. Planeeringualast lõunasse jäävate suuremate järvede – Vagula järve ja Tamula järve koondseisund on veemajanduskava põhjal samuti kesine. Seega ei tohi detailplaneeringuga kavandatud tegevused põhjustada nende veekogumite seisundi halvenemist.

Väimela alevikus laialdaselt kasutust leidev Kesk-Devoni põhjaveekogum Ida-Eesti vesikonnas (D₂_I; endine nimetus Kesk-Devoni põhjaveekogum (D₂)) on veemajanduskavas hinnatud heaks koguselise seisundi poolest, sest veevõtt ei ole põhjustanud negatiivseid muutusi põhjavee koguselises seisundis ja põhjaveekogumi looduslik ressurss on suurem kui põhjaveevõtt. Samuti on pikemat keskmise arvutamise perioodi (2007-2013) kasutades veemajanduskavas heaks hinnatud ka selle põhjaveekogumi keemiline seisund, kuna seirekaevude andmetel vastab põhjavee kvaliteet etteantud kvaliteedinõuetele. Veeseaduse tähenduses on kaitset vajavad alad muu hulgas ka nende veehaarete sanitaarkaitsealad, mida kasutatakse joogivee võtmiseks ja mille projektikohane tootlikkus ööpäevas on rohkem kui 10 m³ või mis teenindavad enam kui 50 inimest, ning nende veehaarete sanitaarkaitsealad, mida kavatakse kasutada joogivee võtmiseks.

Kodulindude ja kariloomade intensiivkasvatusega võib kaasneda märkimisväärne saasteainete heide õhku ja vette. **Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis 2010/75/EL tööstusheite kohta** (saastuse kompleksne vältimine ja kontroll) sätestatakse Euroopa Majanduspiirkonna (EMP) jaoks tööstuslikest tegevusvaldkondadest tuleneva saastuse kompleksse vältimise ja kontrolli eeskirjad ja sätestatakse ka eeskirjad, mille eesmärk on vältida või, kui see ei ole teostatav, vähendada saasteainete heidet õhku, vette ja pinnasesse ning vältida jäätmete tekkimist, et saavutada keskkonna kui terviku kaitse kõrge tase. Üheks nimetatud tegevusvaldkonnaks (Lisa I punkt 6.6) on kodulindude intensiivkasvatus käitises, kus on üle 40 000 kodulinnu koha. Direktiivi alusel on kehtestatud **Komisjoni rakendusotsus (EL) 2017/302 (15.02.2017)**, milleks on **parima võimaliku tehnika (PVT) alased järeldused** kodulindude ja sigade intensiivkasvatuse jaoks. PVT järeldustes käsitletakse kodulindude ja sigade pidamist, söötmise korraldust, jäätmekäitlust, keskkonnamõju, tööstusheidete õhku- ja vetteheite seiret jpm., parima võimaliku tehnika nõuete jõustumise tähtaeg on 1. märts 2021. Arvestades sellega, et kavandatava linnukasvatuse käitamiseks on kohustuslik kompleksloa taotlemine, siis vältimaks kompleksloa taotluse menetlemisel keskkonnamõju hindamise algatamist ja läbiviimist, hinnatakse käesolevas KSH aruandes ka planeeritavas

farmikompleksis kasutatavate seadmete ja tehnoloogia vastavust parima võimaliku tehnika järeldustes kirjeldatud parimale võimalikule tehnikale (peatükk 13).

Eesti maaelu arengukava 2014-2020 on Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist ja Eesti riigieelarvest rahastatav programm, mille raames toetatakse põllumajanduse ja maaelu arengut ning arengukava keskendub kuuele valdkonnale – teadmussire ja innovatsioon, konkurentsivõime, toidutarneahel, keskkond, ressursitõhusus ning maaettevõtlus ja kohalik algatus. Maaelu arengukava põhjal on põllumajandustootjate konkurentsivõime üheks näitajaks põllumajandustoodete isevarustatuse tase. Konkurentsivõimeline tööstusharu on jätkusuutlikult võimeline omandama ja säilitama turuosa nii kodumaisel kui rahvusvahelisel turul. Statistikaameti andmete kohaselt oli Eestis linnuliha isevarustatuse tase 2011. aastal 59% ja munadel 67%.

Arengukava meetmes 14 - Loomade heaolu (õiguslik alus (EL) nr 1305/2013, artikkel 33)) on nenditud, et linnukasvatus on koondunud peamiselt üksikute suurtootjate kätte ja SA põllumajandusloenduse andmetel on puuridega lindlaid vaid seitsmes majapidamises, kuid need on suured lindlad ja neis peetakse 86% munakanadest ning et 2012. aastast võeti suuremates linnukasvatustes kasutusele täiustatud puurid. Kui kodumajapidamistes peetakse kodulinde vabalt, siis alternatiivsüsteemide rakendamine tootmisettevõtetes on senini olnud väikesemahuline.

Linnusõbralikumate alternatiivsüsteemide rakendamise toetamine aitaks mitmekesistada põllumajandustootmist ning tarbijate toidulauda ning arengukava allmeetme 14.1 põhjal toetatakse alternatiivsüsteemide rakendamist linnukasvatustes (nendeks on õrrekanad, vabalt peetavad kanad).

6.1 Seos muude asjakohaste planeerimisdokumentidega

- *Võru maakonnaplaneering 2030+ , kinnitatud Rahandusministeeriumi 13.04.2018 käskkirjaga nr 1.1-4/81*

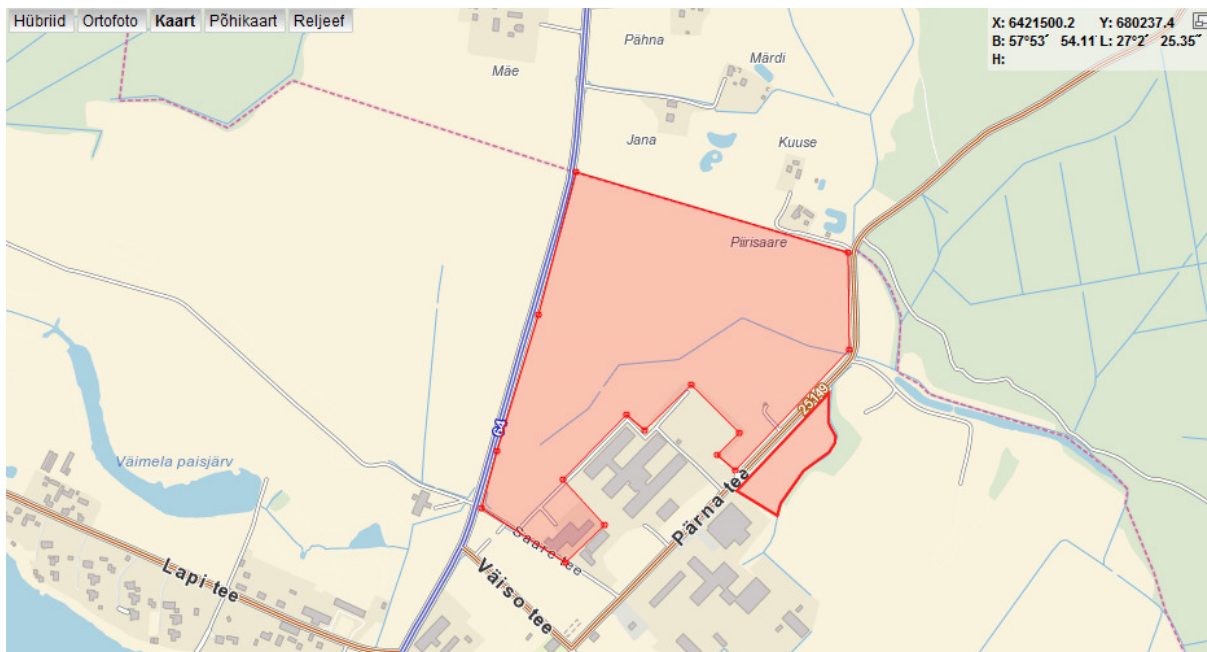
Maakonnaplaneeringu 2030+ kohaselt paikneb detailplaneeringuala Väimela aleviku linnalise asustuse alal, mida ümbritseb väärtuslik põllumajandusmaa.

Maakonnaplaneeringus on toodud, et kuna planeeringu koostamise ajal toimub Maaeluministeeriumi poolt väärtuslike põllumajandusmaade määramise tingimusi täpsustava ja kasutamistingimusi reguleeriva seaduse eelnõu koostamine, on väärtuslike põllumajandusmaade konkreetsemad kasutamistingimused ja kaardikiht täpsustamisel. Juhul, kui õigusakt jõustub, tuleb lähtuda selles sätestatavatest nõuetest. See tähendab, et maakonnaplaneeringuga ei määrata ega kehtestata väärtuslike põllumajandusmaade ulatust ning planeeringus toodud kaardikiht on informatiivne ja võib muutuda. Väärtuslike põllumajandusmaadele seatud peamiseks tinigmuseks on nende võimalikult suures ulatuses säilitamise vajadus.

Linnalise asustuse alad Võru maakonnas on elanike, töökohtade ja teenuste peamise koondumise kohtadeks. Asustuse suunamine lähtub eelkõige tihendamise printsiibist, millega eelistatakse tühjade maa-alade ja tühjalt seisvate hoonete kasutusele võtmist. Linnalise asustuse eesmärgiks on suurendada piirkonna ruumilist ja funktsionaalset sidusust ja soodustada mitmekesise elukeskkonna säilimist, sh ettevõtlusalade arengut.

Väimela alevik, sh detailplaneeringuala moodustab koos loodes paikneva Parksepa alevikuga ühtse koostoimiva keskuse. Asustuse arengu suunamisel lähtutakse olemasolevast asustusstruktuurist, see tähendab, et kasutatakse ära olemasolevaid taristuid ning tihendatakse olemasolevaid kompaktsed ruumistruktuuriga asulaid, suunates arengud nende asulate keskusaladele, samuti võetakse ettevõtlustegevuseks esmaeelistusena kasutusse olemasolevad alad (nt tühjaks jäänud laudakomplekside jmt alad).

Detailplaneeringuala ümbritsev maa-ala on ära märgitud ettevõtlusalana, mille määratlemisel on tuginetud tööle „Võrumaa ettevõtlusalade Misso, Väimela, Võrusoo, Kobela, Vastseliina ja Rõuge väljaarendamise teostatavus-tasuvusanalüüs ning turundusplaan“ (2013, Cumulus Consulting OÜ ja Civitta International OÜ). Töös on tehtud detailsed tulevikuplaanid ettevõtlusalade arendamiseks. Väimela ettevõtlusala koosneb kolmest kinnistust: Riigi Kinnisvara ASile kuuluv Saare tee 1, katastritunnusega 91801:005:0014, pindalaga 2,6 ha ning Võru vallale kuuluvad Karikakra maaüksus (kü tunnus 91801:005:0063, pindalaga 3,89 ha) ja Piiripõllu maaüksus (kü tunnus 91801:005:0062, pindalaga 19,25 ha). Väimela kanakasvatuse detailplaneeringuala antud ettevõtlusalasse arvestatud ei ole, vaid piirneb sellega (vt Joonis 3).

Joonis 3. Väimela ettevõtlusala paiknemine (Võru maakonnaplaneering 2030+, 2018).

Ettevõtlusala asub väga tasasel looduslikult lagedalt pinnal, mis on ehituseks sobiv. Selle sihtgrupiks on ettevõtted, kes tegutsevad puidu-, metalli-, materjali-, ehitusmaterjalitööstuse ning masinaehituse valdkondades. Nendele ettevõtetele on oluline haritud tööjõu kättesaadavus ning hea ligipääs. Väimela ettevõtlusalale on esialgselt kavandatud 23 krunti kogupindalaga u 240 000 ruutmeetrit.

Maakonnaplaneeringus on ettevõtluskeskkonna arendamise ja töökohtade paiknemise põhimõtetena toodud muuhulgas, et elamu- ja tööstusalade (funktsioonide) planeerimisel tuleb lähtuda häiringute vähendamise vajadusest (sh arvestada müra, välisõhusaaste, lõhna, valgusreostuse, jäätmetekke, liikluskõormusega jms) ning suuremate ettevõtlusalade või üksikute tootmishoonete arendamisel elamu- ja puhkealade ning ühiskondlike hoonete lähedusse tuleb need vajadusel omavahel eraldada kõrghaljastatud

puhveraladega ja rakendada vajadusel võimalikke negatiivseid mõjusid leevendavaid (ka kombineeritud) meetmeid. Eraldi on välja toodud, et teatud keskkonnamõju piiramisel/leevendamisel (nt loomalauteade lõhnahäiringute puhul) ei ole väikeses mahus kõrghaljastusel efekti, vaid tuleb kombineerida kõrghaljastust koos vahemaade ehk puhveraladega. Tootmisettevõtete ja -hoonete rajamiseks tuleb võtta eelistatult kasutusele endiste majandite farmide ja tehnohoonete (remonditöökojad jms) alad.

Detailplaneeringuga kavandatu ei ole vastuolus Võru maakonnaplaneeringuga 2030+, kuna farmikompleks kavandatakse ettevõtlusalaga piirnevale alale, kus kasutusele võetakse endise majandi farmi maa-ala. Detailplaneeringu ja ehitusprojekti koostamisel on oluline arvestada tootmisala arendamisel vajalike leevendusmeetmete rakendamisega, millele on maakonnaplaneeringus tähelepanu juhitud.

Detailplaneeringuala ega selle vahetu kontaktvöönd ei paikne rohevõrgustiku struktuuridel. Lähimad rohevõrgustiku tugialad on loodes kohaliku tähtsusega Kärnamäe tugiala /nr 47) ja kirdes (põhjast-idani) Mõrgi maakondlik tugiala (nr 12).

Detailplaneeringualast lõunas asub Väimela alevikku kohaliku tähtsusega III klassi väärtuslik maastik nr 25 Väimela-Loosu. See on maastikuala Väimela järvede ja mõisahoonete ning Loosu külakabeli ümbruses.

- *Võru Vallavolikogu 16.11.2016. a määrusega nr 49 vastu võetud „Võru valla arengukava aastateks 2015-2021“*

Valla arengukavas on lähiaastate üheks eesmärgiks ettevõtluse valdkonnas Väimela tööstusala arendamine, samuti ettevõtluse arengu toetamine infrastruktuuri arendamise, sh juurdepääsuteede arendamise kaudu tööstuspiirkondades.

Detailplaneeringuga kavandatu ei ole vastuolus Võru valla arengukavaga aastateks 2015-2021.

- *Võru Vallavolikogu 12.11.2014 otsusega nr 63 kehtestatud Väimela tööstusala detailplaneering.*

Detailplaneeringuga on kavandatud Väimela alevikku valla üldplaneeringuga kooskõlas olev tootmisala. Planeeritud tootmisala piirneb Pärna tee 7 ja Pärna tee 9 detailplaneeringualaga kirdes, põhjas ja läänes. **Väimela tööstusala detailplaneering ei sea otseselt kitsendavaid tingimusi Pärna tee 7 ja 9 detailplaneeringu koostamisele.**

- *Võru maakond Võru vald Väimela alevik Tehnokeskuse maaüksuse detailplaneering, Aarens Projekt OÜ töö nr 08-2011, 2011.*

Detailplaneeringuga on kavandatud väikese keskkonnamõjuga väiketootmise (metalli-, puidu- ja toiduainetetööstus) rajamist. Tehnokeskuse maaüksusele koostatud detailplaneeringu ala aadressiks on Väiso tee 1a, ala paikneb käesoleva KSH alast enam kui 75 m kaugusel edelas.

Käesolevaks ajaks on alale paigaldatud päikesepaneelid elektrienergia tootmiseks. Kanalakompleksi elektrienergiaga varustamiseks tuleks edasise projekteerimise etapis kaaluda nende paneelide kasutamise võimalusi.

7 OLULISELT MÕJUTATAVA KESKKONNA KIRJELDUS

7.1 Asukoha üldiseloostus

Planeeringuala paikneb Väimela aleviku põhjapoolses osas ning alast enam kui 300 m põhja poole jääb Kärnamäe küla. Maakonna- ja vallakeskus Võru linn jääb planeeringualast linnulennult ca 5,7 km kaugusele lõunasse. Detailplaneeringu ala piiritleb kagust kruusakattega alevikuisene Pärna tee, mis on Väimela - Kääpa kõrvalmaantee nr 25149. Planeeringuala Väimela alevikus Pärna tee 7 ja 9 maaüksusel asub Võru valla üldplaneeringuga määratud detailplaneeringu kohustusega alal. Planeeringualast suurem enamus paikneb pärandkultuuri objektil Väimela sovhoosikeskus (Maa-ameti pärandkultuuri kaardirakendus, <http://xgis.maaamet.ee/...>). Eelkõige tegeleti aastatel 1964-1995 eksisteerinud nõukogudeaegses sovhoosis karjakasvatusega, tõuaretusega.

Pärna tee 7 kinnistul lõpetati lüpsilehmade kasvatamine 2010. aastal. Hetkel paiknevad alal kasutusest väljas loomapidamishooned ja alajaam 6628:(Võru), Pärna tee 9 krundil paikneb alajaam Elvi:(Võru). Käesoleval ajal ei kasutata farmi territooriumi ratsionaalselt, sest mingit majandustegevust ei toimu ning endisaegsed farmihooned seisavad tühjana ja lagunevad.

Keskkonnamõju hindamise ala (vt Joonis 2) ulatub planeeringualast ca 450 m kaugusele lõunaedelassee loodus- ja muinsuskaitsealuse Väimela mõisa pargi ja seal paiknevate kultuurimälestiste piiranguvööndi alale ning põhjakirde suunas ca 2 km kaugusele Võru valla Kärnamäe küla ja ka Laheda valla Joosu küla maadele (sh Joosu külas asuvale elamumaa sihtotstarbega Tiigre maaüksusele).

7.2 Asustus ja maakasutus

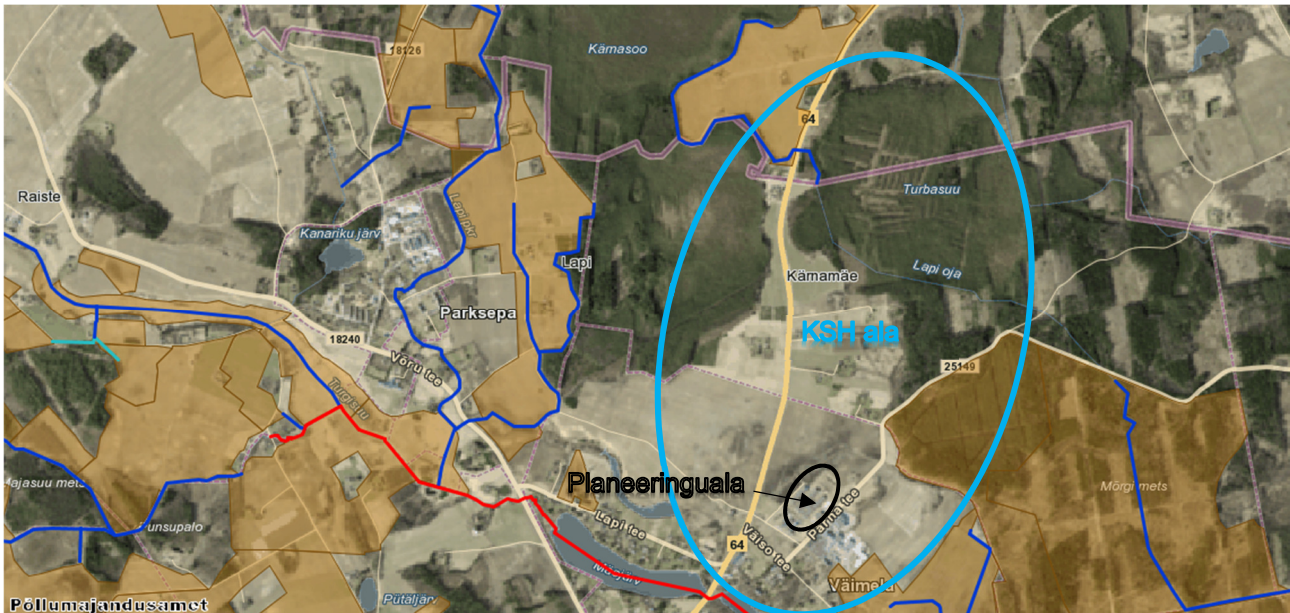
Väimelas elas 2015. aasta 1. juuli seisuga 574 inimest, aleviku rahvaarv pole aastatega palju muutunud. Vaatamata sellele, et olulist elanike arvu kasvu ette näha ei ole, prognoositakse Väimela juhtpositsiooni säilimist lähiaastatel. Väimela alevik on kujunenud tänu Võrumaa Kutsehariduskeskusele maakonnas Võru linna kõrval teiseks arvestatavaks hariduskeskuseks⁶. Võru maakonnaplaneeringu 2030+ kohaselt moodustab Väimela alevik Parksepa alevikuga koostoimiva keskuse. Väimela alevik, sealhulgas planeeringuala, jääb Võru maakonnaplaneeringu järgi linnalise asustusega alale (vt ptk 5.1).

Planeeringuala jääb riigiteede tugimaantee nr 64 Võru-Põlva (Põlva tee), kõrvalmaantee nr 25149 Väimela-Kääpa (Väiso tee ja Pärna tee) vahelisele alale. Nendest teedest piirneb planeeringuala kagus Pärna teega. Loodes piirneb planeeringuala kohaliku teega nr 9180432 Laudatee. Väimela aleviku keskusalal jääb detailplaneeringualast lõuna ja edela suunda. Aleviku keskusalal, kuhu on koondunud asustus, jääb pigem Alajärve ja Mäejärve ümbrusesse.

Lähimad elamud Väimela alevikus jäävad Väiso tee äärde (Väiso tee ja Rauameister OÜ tootmisterritooriumi vahelisele alale), planeeritavast alast vähemalt ca 160 meetri kaugusele lõuna suunas ning ca 360 m kaugusele ning veidi kaugemale põhja suunas Kärnamäe küla maadele maatulundusmaa sihtotstarbega maaüksustele (nt Piirisaare katastriüksus (kü tunnus 91801:009:0170), Kuuse katastriüksus (kü tunnus 91801:009:0470), Jana katastriüksus (kü tunnus 91801:009:0460)). Üldplaneeringu kohaselt asuvad elamumaa juhtotstarbega kinnistud ka Väiso teest lõunas, aleviku poolses küljes, kuid hetkel on

⁶ Võru valla arengukava aastateks 2015-2021 (2016)

KSH alasse ulatuvad ka mõned maaparandussüsteemid (vt Joonis 4).

Ligi tosinast mõjualasse jäävast maatulundusmaa sihtotstarvega krundist enamik on nimetatud pärandkultuuri objektiks – Autasumaad, s.o talumaad, mis on antud Vabadussõjas käimise eest (EELIS (Eesti Looduse Infosüsteem-Keskkonnaregister): Keskkonnaagentuur)) andmetel seisuga 02.05.2018).

Väimela Tööstusala detailplaneeringuga (kehtestatud Võru Vallavolikogu 12.11.2014 otsusega nr 63) on kavandatud Väimela alevikku tootmisala, millega on planeeritud hoonestusalad tootmis- ja ärimaa ning teadus- ja haridusasutuse krundil Pärna tee 7 maaüksusest lääneloode, põhja ja ida suunas, täpsemalt Piiripõllu maaüksusel (katastritunnus 91801:005:0062), Karikakra maaüksusel (katastritunnus 91801:005:0063), Saare tee 1 (katastritunnus 91801:005:0014) maaüksusel ja riigi reservmaal (piiriettepanek AT1209120016). Tootmis- ja ärimaa sihtotstarbega (enamjaolt 95% tootmismaa ja 5% ärimaa segasihtotstarbega) kruntidel on lubatud võimaliku kahjuliku välismõjuta tootmishoonete, -rajatiste

ehitamine, hoidlate, laohoonete, laoplatside rajamine, rajatavaid tootmisi teenindavate büroohoonete ehitamine ning põllumajandusliku tootmishoonete ehitamine. Ala on Võru maakonnaplaneeringus ära märgitud ettevõtlusalana. Tänapäevaseks hetkeks detailplaneeringut realiseeritud ei ole, Võru Vallavalitsuselt saadud informatsiooni põhjal ei ole käesoleval ajal reaalset soovi avaldatud planeeringu osaliselt või täismahus elluviimiseks. Nendel aladel tegeletakse hetkel põlluharimisega.

Piiripõllu katastriüksuse sees asub Puurkaevu katastriüksus (kü tunnus 91801:005:0091), kus paikneb tarbepuurkaev katastri numbriga 10224 (asub planeeringualast ca 60 m kirde suunas). Puurkaev on ühendatud Väimela aleviku ühisveevärgisüsteemi.

Väiso tee, Pärnatee, Saare tee ja Võru-Põlva maanteed vahel asuvale Väiso tee 1 a (kü 91801:005:0690) katastriüksusele paigaldati ligi paar aastat tagasi päikesepaneelid elektrienergia tootmiseks.

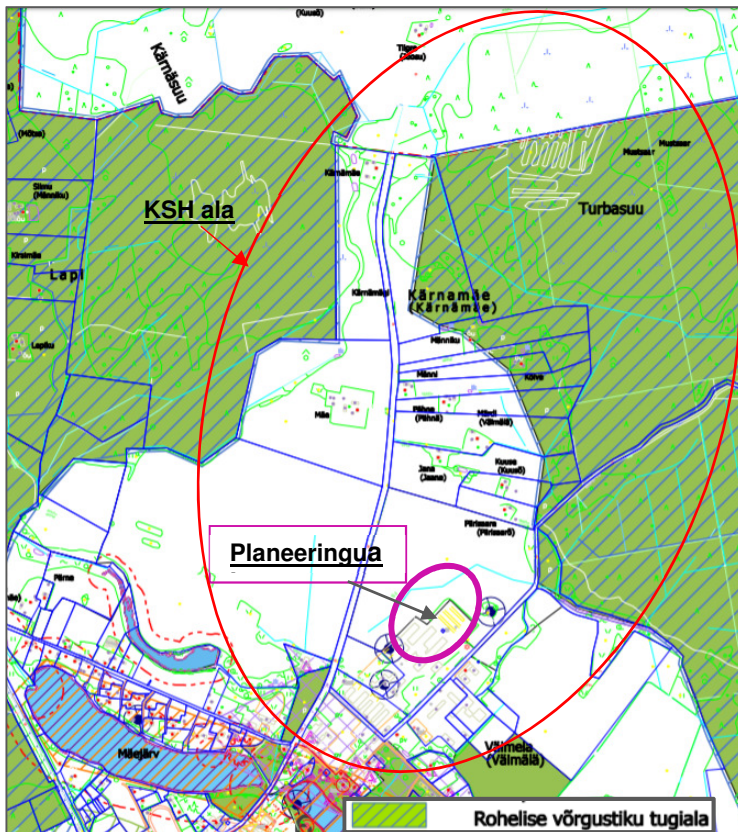
7.3 Maastik, sh väärtuslik maastik ja rohevõrgustik

Maastikuliselt paikneb detailplaneeringu ala Ugandi lavamaa lõunanurgas vastu Võru-Hargla nõo maastikurajooni. Planeeringuala ja lähima ümbruse maapind on tasane, maapinna absoluutkõrgused jäävad planeeritaval alal vahemikku 77,5-80,5 m.

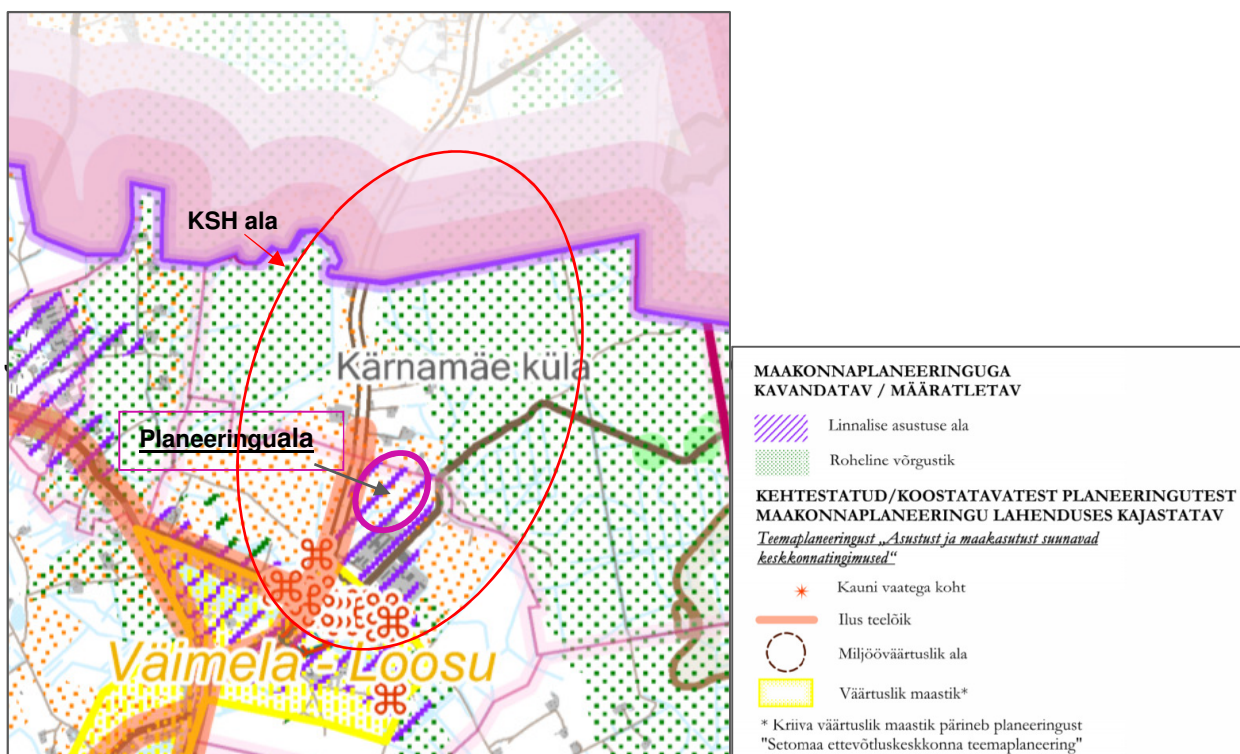
Kõrghaljastuse osakaal planeeringualal on väike. Planeeringuala lähiümbruse hoonestamata maa-ala lääne- ja põhja suunas on lageala (põllu- ja heinamaa). Võru maakonnaplaneeringu 2030+ lisa 4 teemaplaneering "Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused" märgib käesoleva planeeringuala lähiümbruse mullastiku hindepunktiks üle 38 hindepunkti.

Detailplaneeringuala ega selle vahetu kontaktvöönd ei paikne rohevõrgustiku struktuuridel. Rohevõrgustikku kuuluvad alad on määratletud Võrumaa maakonnaplaneeringuga 2030+ ja Võru valla üldplaneeringus. Lähimad rohevõrgustiku tugialad, mis ulatuvad ka KSH alale, on loodes kohalik Kärnamäe tugiala nr 47 ja kirdes (põhjast idani) Mõrgi maakondlik tugiala nr 12 (

Joonis 5 ja Joonis 6). Need alad on kaetud valdavalt metsaga.

Joonis 5. Rohevõrgustiku tugiala paiknemine KSH alal (Võru valla üldplaneering, 2008)

Joonis 6. Rohelise võrgustiku ja väärtusliku maastiku paiknemine KSH alal (Võrumaa maakonnaplaneering 2030+, 2018).

Arvestades üld- ja maakonnaplaneeringute täpsusastet, siis võib öelda, et hiljuti kehtestatud Võrumaa maakonnaplaneeringus määratletud rohevõrgustiku piir ühtib enam-vähem Võru valla üldplaneeringus

määratletuga. Maakonnaplaneeringus toodud roheline võrgustiku piire korrigeeriti T. Veersalu 2015 eeltöös „Võru maakonna rohevõrgustik“ tehtud maakonnatasandil roheline võrgustiku sidusust parandavate ettepanekute järgi. Maakonnaplaneeringu seletuskirja kohaselt täpsustatakse omavalitsuste üldplaneeringutega maakonnaplaneeringuga määratud roheline võrgustiku piire, täpsustamise sisendi annab T. Veersalu analüüs „Võru maakonna rohevõrgustik“. Seni, kuni pole uut, pärast haldusreformi moodustunud Võru valla üldplaneeringut kehtestatud, kehtib 2008. aastal kinnitatud üldplaneering.

Kehtiva üldplaneeringu järgi on üheks prioriteediks ühtse, katkematu ja hästi toimiva rohe- ja puhkealade võrgustiku arendamine vallas. Stabiilse roheline võrgustiku säilimiseks peetakse oluliseks säilitada metsade massiivsust ning tagada väiksemate metsaribade sidusus. Üldplaneeringus on toodud roheline võrgustiku toimimist tagavad tingimused, millega tuleb arvestada roheline võrgustiku alal koostatavate planeeringute, projektide ja maakasutuse puhul, seega kuna Pärna tee 7 ja 9 detailplaneeringuga tegevusi rohevõrgustiku aladel ei kavandata, ei ole siinkohal eelnimetatud planeerimis- ja kasutamistingimusi välja toodud, kuna need ei ole asjakohased. Kaudse seosena saab välja tuua selle, et tuumaladel on keelatud keskkonningimuste muutmine. Võru maakonnaplaneeringu seletuskirjas toodud tingimustena on öeldud, et võrgustiku toimimiseks on vajalik, et looduslike alade osatähtsus tuumalas ei langeks alla 90% ning säilitada tuleb maastikulist ja bioloogist mitmekesisust – metsakooslusi, poollooduslikke ja looduslikke niite ja neid ühendavaid koridore.

KSH ala lõunaossa (detailplaneeringu alal ca 200 m edelas), Väimela alevikku, ulatub kohaliku tähtsusega III klassi väärtuslik maastik nr 25 Väimela-Loosu (Joonis 6). See on maastikuala Väimela järvede ja mõisahoonete ning Loosu külakabeli ümbruses. Selle Väimela järvede ja Loosu külakabeli ümbruses oleva maastikuala prioriteediks on maastikuliste väärtuste edasiarendamine (vaadete avamine, väikeste põllumaade kasutuses hoidmine) ja ajalooväärtusega objektide ajaloolise ilme säilitamine. Väimela mõisakompleks ja park on üks valla turismiobjektidest, Väimela Alajärve ääres on supluskoht ning ümber järve kulgeb matkarada.

Kehtiva Võru maakonnaplaneeringuga ei ole muudetud teemaplaneeringuga „Asustust ja maakasutust suunavad keskkonningimused“ määratud väärtuslike maastike piire, kaasajastatud ja täiendatud on aga üldisi kasutustingimusi. Üldisemaks põhimõtteks on, et säilitada tuleb väärtuslike maastike arhitektuuriline ja maastikuline miljöo, olemasolevate väärtuste (sh maastiku ajaloolis-kultuurilise taustaga) säilimine ning avada kauni vaatega kohad.

7.4 Geoloogilised ja hüdrogeoloogilised tingimused

Eesti Geoloogiakeskuse poolt 2016. aastal koostatud Eesti geoloogilise baaskaardi „5422 Võru“ (mõõtkava 1:50 000) andmetel on aluspõhja all lamavat aluskorda avavaks puurauguks Väimelas puurauk nr Väimela-11293 (algne tähis 49_P, puuritud 20nda sajandi keskel, suudme abs kõrgus 96,5 m, koordinaadid X: 6421173, Y: 679079). Väimela-11293 puurauk jääb käesolevast planeeringualast edelass, asub aadressil Saare tee 3, mis on käesoleva KSH hindamise objektiks oleva planeeringuala pirinaabriks olev maaüksus KSH mõjualas. Väimela-11293 puursüdamiku andmetel on aluskorra (kivimiliselt varimigmatiidid) pealispind 598,1 m sügavusel maapinnast ja neid katvat settelist pealiskorda (esindatud Ediacara (Vend), Kambriumi, Ordoviitsiumi ja Devoni ladestu kivimitega) on nimetatud puuraugu põhjal 569,1 m paksuselt. Kõige vanemad Devoni setted on Väimela puusüdamiku andmetel (intervall 350,8–

353,0 m, paksus 2,2 m) Alam-Devoni Tilže lademe (D₁ tl) kvartsliaakivide. Käesoleva planeeringuala aluspõhja avamusaladest moodustavad Burtneki kihistu (D₂ br, planeeringuala lõunanurgas) violetse, roosaka või sinaka tooniga helehallid või kollased, ülaosas sageli punakaspruunid, põimkihilised või ebaselge kihilisusega, nõrgalt tsementeerunud, vähesel määral vilku sisaldavad ja peeneteralised kvartsliaakivide, milles on vahekihtidena aleuoliiti ja savi (Väimela-11293: intervall 29,0–115,0 m, paksus 86,0+ m). Burtneki kihistu avaneb kaardistatud alal aluspõhja kivimitesse uuristunud mattud orgude sügavamates osades Kvaternaari setete all. Gauja kihistu (D₂ gj) moodustavad valged, helekollased ja -pruunid, nõrgalt tsementeerunud, valdavalt põimkihilised ja peeneteralised liivakivid, milles on aleuoliidi ning savi vahekihid.

Geoloogilise Võru baaskaardi andmetel katavad aluspõhjalise Kesk-Devoni platoo terrigeenseid kivimeid Võru piirkonnas pinnakatte setted, mille valdav paksus on 10–20 m. Kolmkümmend meetrit ja enam on pinnakatte setteid Väimela ümbruses, kohati esinevatel mõhnastikel ja mattunud orgudes. Väimela puursüdamiku kirjelduse põhjal on Kvaternaari setete paksus alal 29 m. Planeeringualast kirdesse jääva puurkaevu (pass nr 4173, katastri nr 10224, puurkaevu sügavus 124,0 m, suudme abs.kõrgus 79,0 m, puuritud 1976) Eesti Geoloogiakeskuse arvestuskaardi andmetel jääb aluspõhja Devoni liivakivi ja savi maapinnast 37 m sügavusele ning neid katavad alal glatsiaalsed (gQIII) setted: sügavusel 37-30 m saviliiv, 30-10,3 m saviliiv veerise ja kruusaga ning ülal maapinnast sügavuseni 10,3 m liivsavi veerise ja kruusaga.

Maa-ameti mullastiku kaardirakenduse andmeil levivad muldadest planeeringualal enamasti kahkjad leetunud mullad (LP), mille lähtekivimiks on valdavalt punakaspruun või pruun liivsavimoreen. Ala lääne- ja põhjaosas leidub ka gleistunud kahkjat leetunud mulda (LPg, ajutiselt/nõrgalt liigniiske muld) ja leetjat gleimulda (GI).

Võru baaskaardi andmetel paikneb planeeringuala Ida-Eesti vesikonna Peipsi alamvesikonnas, mis hüdrogeoloogiliselt kuulub Balti arteesiaabasseini. Põhjavesi esineb alal pinnakattes ja aluspõhja ning kristalse aluskorra kivimeis. Võru piirkonnas maapinnalt esimene aluspõhjaline, veevarustuseks kasutatav veekiht esineb Kesk-Devoni poorsetes terrigeensetes kivimites. Sügavamal lasuvad põhjaveekihtid on mõnevõrra suurema mineraalsusega ja neid pole seni kasutusele võetud. Kesk-Devoni põhjaveekogum Ida-Eesti vesikonnas on kaetud savikate kvaternaari setete lasundiga ning lamavaks veepidemeks on Narva regionaalne veepide. Põhjavee tase jääb valdavalt 10-20 m sügavusele. Põhjavesi on keemiliselt koostiselt HCO₃-Ca-Mg-tüüpi, toitealaks on Otepää kõrgustik (põhjaveevoolu suund on radiaalsed põhjaveevoolud Otepää kõrgustikult, põhjavee voolu kiirus 30-300 m²/ööp).

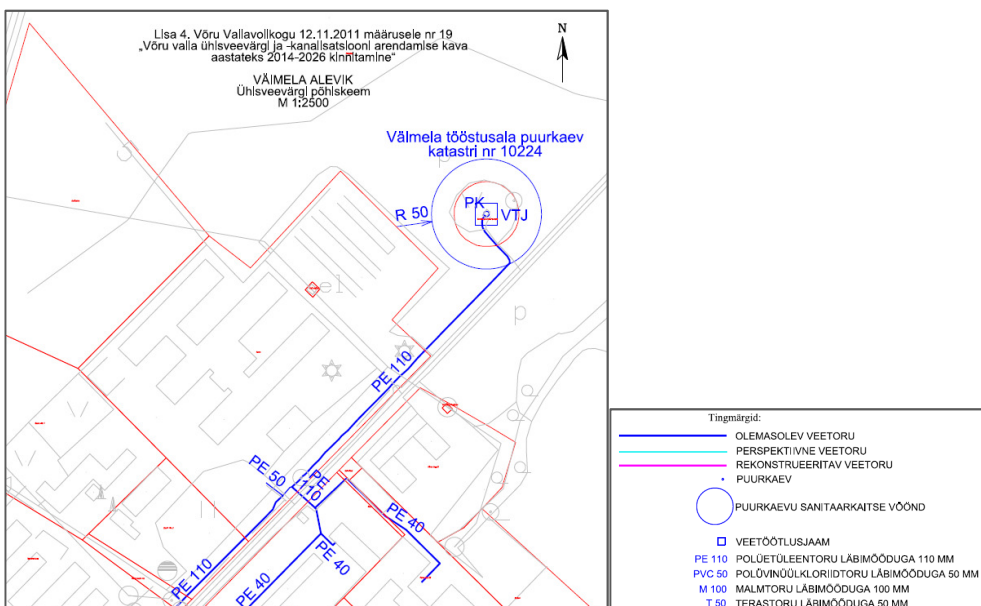
Kvaternaari setetes on vettkandvad setted väga muutliku koostisega: vahelduvad erineva sorteerituse astme ja terajämedusega liivad-kruusad, savid ja vähem sorteeritud moreen, turvas ja erineva geneesiga setted eristuvad üksteisest oluliselt veesisalduse poolest. Vettkandvate setete puuduseks on suhteliselt väike veeandvus ja veekihi nõrk reostuskaitistus, veekiht toitub sademest ning aluspõhjakivimeis levivast surveisest põhjaveest. Planeeringualal ja Võru piirkonnas glatsiaalsete setete veekiht (gQIII) levib moreeni saviliivastes erimites ja moreenisistest liiva- ja kruusaläätsetes, mille paksus varieerub 2...7 meetrini. Moreeni veeandvus on väike ning üldjuhul on liivsavimoreen keskmise isolatsioonivõimega. Väike veejuhtivus põhjustab ka põhjavee nõrga veevahetuse kaevudes, mis omakorda halvendab vee kvaliteeti. Suhteliselt suur on nitraatidega reostunud kaevude hulk. Veekiht toitub peamiselt sademetest. Vesi on

valdavalt vabapinnaline, veetase sõltub kaevu asukohast reljeefis, kohati on see kuni 15 m sügavusel, sagedamini on veetase 1,5 kuni 4 m sügavusel. Veetaseme muutus aasta lõikes sõltub suuresti sademetest ning vettkandva settekompleksi mahust ja võib ulatuda kuni 6 m, tavapäraselt on see alla 2 m. Keemiliselt koostiselt on valdav HCO₃-Ca-Mg-tüüpi vesi, mineraalainete sisaldusega 0,3...0,5 g/l. Liivsetetes esineva põhjaveega võrreldes on moreenis sisalduv vesi karedam ja klassifitseeritav kuni väga karedana (6...10 mg-ekv/l). Vaatamata väikesele veeandvusele leiab veekiht oma suure levikuala tõttu laialdaselt kasutust majapidamiste veevarustuses.

Võru valla ühisveevärgi ja –kanalisatsiooni arendamise kava aastateks 2014-2026 (*edaspidi ÜVK*) andmetel vallas laialdaselt kasutatava Kesk-Devoni põhjaveekogumi vett iseloomustab kõrgeenenud Fe²⁺, Mn⁺ ja NH⁴⁺ sisaldus, mis on põhjustatud looduslikust anaeroobsest keskkonnast. Valla ÜVK põhjal on Väimela aleviku ühisveevärg jagunenud kahe puurkaevu teeninduspiirkonnaks - tööstusala ja keskuse piirkonnad. Üks teenindav puurkaev asub planeeringualast vahetult kirdes Puurkaevu kinnistul (Väimela Suurfarmi puurkaev katastri numbriga 10224) ja teine Sette kinnistul Alajärve väljavoolu lähedal (Väimela Tehnikumi puurkaev). Veevõrgud on omavahel ühendatud, kuid suletud siibriga, sest pumplatest ei ole võimalik reguleerida rõhkusid selliselt, et mõlemad saaksid pumbata ühte võrku. Kuna üks puurkaev ei suuda kogu klientide poolt tarbitavat vett toota ja võrku pumbata, siis ei ole võimalik süsteemi ühe puurkaev-pumpla tootmisele jätta.

Planeeringualast kirdesse jääv Suurfarmi puurkaev (X: 6421403, Y: 679454) on rajatud 1976. aastal, rekonstrueeritud koos pumplaga 2006. aastal ning on ühendatud Väimela aleviku ühisveevärgisüsteemi. Pumplas on 10 m³ mahuti. Filtritest mahutisse valgub vesi rõhu survele. Võrku pumbatakse vesi kahe pumbaga.

Puurkaevu sanitaarkaitseala ulatus on 50 m, planeeringualale see ei ulatu (Joonis 7):

Joonis 7. Väimela tööstusala (Suurfarmi) puurkaevu paiknemine detailplaneeringualast kirdes (Võru valla ühisveevärgi- ja kanalisatsiooni arendamise kava aastateks 2014-2026, kinnitatud Võru Vallavolikogu 12.11.2011 määrusega nr 19 “Võru valla ühisveevärgi- ja kanalisatsiooni arendamise kava aastateks 2014-2026 kinnitamine”)

Puurkaevu omanik on Võru valla Veevärk OÜ, haldaja Väimela Soojus OÜ. Puurkaevu arvestuskaardile kantud andmete kohaselt on kaevu sügavus 124 m, suue asub absoluutkõrgusel 124 m. Kaev ammutab joogivett Kesk-Devoni põhjaveekihist (D₂). Kaevu projekteeritud jõudlus on 6 m³/h. Proovipumpamise andmetel alandusel 2,5 ja 3,0 m on puurkaevu deebit 4,16 ja 5,00 l/s ning erideebit 1,66 ja 1,67 l/s*m, staatiline veetase 6,0 m, tootev kiht asub sügavusel 90,4-119,0 m savi vahekihtidega liivakivis.

Puurkaevust vee võtmiseks on Väimela Soojus OÜ-le väljastatud 15.02.2018 vee erikasutusluba nr L.VV/330049, veehaarde nimeks on Väimela Suurfarmi puurkaev. Aastane lubatud veevõtt on 56 000 m³, mis jaguneb kvartalite peale võrdselt (14 000 m³ kvartalis ehk ca 4660 m³ kuus ja 150 m³ ööpäevas ja 6,37 m³ sekundis). Puurkaevust pumbatava vee suurimateks tarbijateks on Võrumaa Kutsehariduskeskuse Tehnomaja ja AS Rauameister, väiksemal hulgal tarbib vett ka Väimela Majand OÜ ja ca 45 piirkonna elanikku. Väimela Soojus OÜ juhatuse liikme Üllar Ristioja andmetel võetakse praegusel hetkel sellest puurkaevust alla 1000 m³ vett kuus ja kui varutegur juurde arvestada, siis kuni 1000 m³ kuus (32-33 m³ ööpäevas). Võru valla ÜVK-s toodud andmete kohaselt pumbati Suurfarmi puurkaevust 2013. aastal välja veidi üle 8000 m³ vett.

13.04.2016 ja 16.04.2018 teostatud põhjavee analüüsitulemuste kohaselt (protokoll TL2016/VO958K, TL2016/VO958B ja TL2018/VO972K) ületas puurkaevust välja pumbatavas vees kehtestatud piirväärtust mangaani sisaldus (vastavalt 100 µg/l ja 289 µg/l, piirsisaldus on 50 µg/l) ning raua sisaldus (vastavalt 1500 ja 1010 µg/l, piirsisaldus on 200 µg/l), ülejäänud analüüsitud näitajad on olnud siiani normi piires, samuti mikrobioloogilised näitajad. Samas on veetöötlusjaamas olemas ka vörku pumbatava vee kloreerimise võimalus. Pumplas on olemas häireedastus GSM mobiilile SMS-sõnumitena.

Detailplaneeringu ala piirkonna maapinnalt esimese poorsete kivimitega seotud aluspõhjalise põhjaveekihi looduslikku kaitstust on hinnatud suhteliselt kaitstuks ja reostusohhtlikkus madalaks. Planeeringuala lõunaedela poolne territoorium, krundi kogupindalast ca kolmandik, jääb keskmiselt kaitstud põhjaveega alale (Eesti põhjavee kaitstuse kaart; Eesti Geoloogiakeskus, 2001).

7.5 Pinnavesi

KSH alale jääb planeeringualast ca 1 km kaugusele põhja suunas Turbasuu soo lõuna ja läänepiirile Lapi peakraav (Kährimäe) (VEE1004702), mis on lähtest kuni Väimela-Kääpa maanteega ristumiseni ja paarsada meetrit truubist allavoolu ka maaparandussüsteemi eesvool. Peakraav ulatub KSH alal Põlva valda Joosu küla territooriumile. Kraavi pikkus lisahardudega on 3,6 km, valgala pindala suuruse kohta täpne info puudub, kuid jääb alla 10 km². Peakraav ei ole avalik ega avalikult kasutatav.

KSH ala piiril asub Väimela paisjärv, mis asub ca 500 m kaugusel läänes. KSH alal asuvad üksnes põldude ja metsamaade kuivenduskraavid. Lähim kuivenduskraav asub loodes ja põhjas Piiripõllu ja Karikakakra kinnistutel. Sinna kraavi on ühendatud ka Pärna tee 7 maaüksuse põhjaosas endisaegsest majandi tootmisalalt pärinev drenaažitorustiku trass (töenäoliselt laudakompleksi ala kuivendamise eesmärgil rajatud). Trass kulgeb edela-kirde suunaliselt läbi planeeringuala põhjanaabriks oleva Piiripõllu maaüksuse ja suubub seal olevasse kraavi Väimela – Kääpa maantee (Pärna tee) 1,024 km-l asuva truubi läheduses⁷.

⁷ Väimela tööstusala detailplaneering (2014).

Kraavivesi suubub maanteest ida pool Kraavi maüksusel asuvasse tiiki ja see lõpuks omakorda planeeringualast linnulennult ca 1,3 kaugusel kagus Väiso peakraavi (VEE1004700).

Väiso peakraaviga on seotud Väimela aleviku 2 suuremat järve - Väimela Alajärv (registrikood VEE2125400) ja Väimela Mäejärv (VEE2125300). Väimela Alajärv asub planeeringualast ca 500 m kaugusel lõunas, Mäejärv ca 500 m kaugusel edelas ja Väimela paisjärv ca 500 m kaugusel läänes. Nii Alajärv kui Mäejärv jäävad kuivenduskraavi suubumiskohast Väiso peakraavi sellest ülesvoolu.

Pärna tee ääres kulgeb Pärna tee 7 maaüksuse idaküljel ca 35 m ulatuses maanteekraav, mis jääb planeeringualast kuni 2 m kaugusele teemaa alale.

7.6 Kaitsealused loodusobjektid, sh Natura 2000 alad

Detailplaneeringualal ei asu looduskaitsealuseid objekte, liike ega kaitsealasid. Kaitsealune Väimela mõisa park (registrikood KLO1200110, kaitse all alates aastast 1958) asub Väimela Alajärve lääneküljes, park jääb käesoleva KSH mõjuala lõunapiirile. Väimela mõisa park on Väimela aleviku elanikele ja külastajatele üheks puhke- ja virgestusalaks, Alajärve kaldal paikneb suplusala.

Väimela mõisa park on kultuurimälestiseks tunnistatud kultuuriministri 12.11.1997. a määrusega nr 72 "Kultuurimälestiseks tunnistamine". Väimela mõisaansambli hoonetele, mis asuvad ka väljaspool Väimela mõisa parki, ning pargile on kultuuriministri 13.07.2006 määrusega nr 218 kehtestatud ühine kaitsevöönd. Kaitsevöönd jääb KSH alal peamiselt Väiso teest lõunasse, KSH ala kagunurgas ulatub ka Väiso tee ja Rauameister AS tootmiskompleksi vahelisele alale (Väimela mõisa moonakatemaja ümbrusesse).

Väimela Alajärvel, Mäejärvel ja järvede ümbruses on nahkhiirte elupaigad (leiukohad), leitud on 5 liiki nahkhiiri: põhja-nahkhiir, veelendlane, tiigilendlane, pargi-nahkhiir ja suurvidevlane. II kaitsekategooriasse kuuluvate nahkhiirte elupaik jääb KSH alal Väiso teest lõuna poole. Viimased kehtivad vaatlused pärinevad 2003. aastast.

Kavandatava tegevuse piirkonnas ca 5 km raadiuses Natura 2000 loodus- ja linnualad puuduvad.

7.7 Välisõhu kvaliteet, sh müratase

Saasteaine atmosfääriõhu kaitse seaduse tähenduses (§ 4) on igasugune välisõhus olev aine või ainete segu, millel võib olla ebasoodne mõju inimese tervisele või keskkonnale ning välisõhu saastamine on (§ 7) välisõhu keemiline mõjutamine (koostise muutmine saasteaine õhku väljutamisega) ja füüsikaline mõjutamine (müra, infra- ja ultraheliga) nii, et see põhjustab keskkonnaohu või keskkonnariski. Seaduse § 51 (1) põhjal on saasteainete koostise mõju mitme saasteaine toimel ilmnedes võiv mõju inimese tervisele, mis võib olla suurem kui iga sellise saasteaine mõju üksikult. Atmosfääriõhu kaitse seaduses sätestatud nõudeid (v.a § 79 lg 6 sätestatu) kohaldatakse ka keskkonnakompleksloa kohustusega käitisele, kui käitise tegevus on seotud saasteainete väljutamisega välisõhku.

Informatsioon üldise välisõhu kvaliteedi kohta planeeringuala piirkonnas puudub, kuna lähialal puudub õhuseirejaam ning samuti puudub teave pisteliste mõõtmiste kohta. Planeeringualale lähim linnaõhu seirejaam paikneb Tartus, õhuseire taustajaam Saarejärvel Jõgeva maakonnas.

KSH alasse jäävatest ettevõtetest on väljastatud 01.10.2010 õhusaasteluba nr L.ÕV/319311 Rauameister AS-le. Lubatud heitkoguste projekti (2016) andmetel on välisõhu saasteallikaks maagaasil töötavad

soojusenergeetilised seadmed, metalli mehhaaniline töötlemise-, keevitamise-, gaasi- ja plasmalõikuse- ning värviga katmise heitavad, kokku 11 punktsaasteallikat. Välisõhku suunatavateks saasteaineteks on süsinikoksiid (CO), lenduvad orgaanilised ühendid (LOÜ), lämmastikoksiidid (NO_x), erinevad metallioksiidid, tahked osakesed (PM_{2,5} ja PM₁₀), atsetaadid, alifaatsed süsivesinikud, butanoolid, tsessolidid, aromaatsed süsivesinikud, atsetoon, etanool ja isopropanool. Lubatud heitkoguste projekti andmetel on õhku paisatavad saasteainete kontsentratsioonid väljaspool tootmisterritooriumit üldiselt tagasihoidlikul tasemel ning saasteaine tunnikeskmine saastetaseme piirväärtused jäävad tunduvalt alla normtaseme. Samas tootmisterritooriumi piires, sisehoovis, võivad atsetaatide, aromaatsete süsivesinike ja peentolmu kontsentratsioonid ületada saastetaseme piirväärtust kuni 1,3 korda. Saasteainete kontsentratsiooni maksimumid ei ulatu lähima elumupiirkonnani, tekkides 40 - 65 m raadiuses saasteallikatest, s.o kirde suunas väljaspool tootmisterritooriumit, tootmismaal. Ettevõtte tootmisteggevusest välisõhku suunatavate saasteainete hulka ei kuulu kanakasvatusele iseloomulikud välisõhku eralduvad saasteained ammoniaak (NH₃), metaan (CH₄) ja dilämmastikoksiid (N₂O).

Lähipiirkonna välisõhu seisundit mõjutavad antud piirkonnas lisaks metallitöötlemisettevõttele ka eramajapidamiste ja teiste hoonete kütmine, põllumajandustegevus ja transpordikoormus teedel. Detailplaneeringu alale olemasolevad juurdepääsud on riigi kõrvalmaantee nr 25149 Väimela – Kääpa km 0,54 ja 0,68, mis Väimela aleviku piires on Pärna tee. Veel on juurdepääs planeeringualale tagatud kohalikult teelt - Saare tee (nr 9180431) lähtuva Laudatee (91800432) kaudu, mis kulgeb piki planeeringuala loodekülge. Saare teega on ühendatud Pärna tee ja riigi tugimaantee nr 64 Võru-Põlva kilomeetril 6,5. Teeregistri 2017. a loenduse andmetel Võru-Põlva maantee km-te vahemikus 5,144-16,317 on aasta keskmine ööpäevane liiklus loendatud lõikudest sellele teel kõige väiksem, s.o 1460 a/ööp, nendest 92% on sõiduaudod ja pakiaudod, 3% veoaudod ja autobussid ning 5% autorongid (tegemist planeeringuala lähistele jääva lõiguga). Pärna teel jääb liiklussagedus kuni 0,7 km-ni (Võru-Põlva teest kuni Kutsehariduskeskuse Tehnomajani 247 a/ööp (nendest 98% sõidu- ja pakiaudod, 1% veoaudod ja autobussid ning 1% autorongid). Maantee 0,7 km-st alates on liiklussagedus sellel teel keskmiselt 46 a/ööp.

Üldiselt on transpordist, põllumajandusest ja hoonete kütmisest tingitud õhusaaste pigem väheoluline. Olulised müraallikad KSH alal puuduvad, erandina võiks esile siinkohal tuua Pärna tee 1 asuva Võrumaa Kutsehariduskeskuse struktuuriüksus puidu- ja mööblitootmise kompetentsikeskuse Tsenter, kes tegeleb puitmaterjalide uurimise ja eksperimenteerimisega, tootearenduse ja -disaniga jm. 2017. aasta suvel korraldasid kohalikud elanikud protestiaktsiooni mööblitootmise masinate ja ventilatsiooniseadmete tööst tingitud häiriva müra vastu⁸. KSH aruande koostajal puuduvad andmed Terviseameti poolt mõõdetud müratulemuste kohta, kuid suure tõenäosusega ei ulatu norme ületav müra detailplaneeringualani, kuna asub ca 400 m kaugusel Pärna tee 7 ja 9 detailplaneeringualast.

7.8 Keskkonnaseisund, kui planeeringut ei rakendata

Planeeringu mitterakendamise korral jääb planeeringuala keskkond sarnase iseloomuga alaks, nagu see on käesoleval ajal, st Väimela alevikku jääb ilmestama endisaegne mahajäetud loomafarmikompleks. Tõenäoliselt ajapikku ehitised lagunevad, muutuvad varisemisohhtlikuks ning ala võsastub. Kõrvalistele

⁸ Artikkel Õhtulehes 17.06.2017 „Müraga võitlev Väimela naine: trimmer on selle vilina kõrval muusika“, <https://www.oh tuleht.ee/811699/muraga-voitlev-vaimela-naine-trimmer-on-selle-vilina-korval-muusika>

isikutele ligipääsu tõkestamiseks ja õnnetuste vältimiseks tuleks ala piirata piirdega, ligipääs farmihoonetele ja -rajatistele sulgeda ning paigaldada infotahvlid avariiliste ehitiste, varitsevate võimalike ohtude ning sisenemiskeelu kohta.

8 OLULISTE KESKKONNAMÕJUDE SELGITAMINE

8.1 Mõju prognoosimise meetodi kirjeldus

Keskkonnamõju hindamisel lähtutakse Eesti Vabariigis kehtivast seadusandlusest, juhendmaterjalidest (eelkõige Keskkonnaministeeriumi tellimusel ning Hendrikson&Ko, Säästva Eesti Instituudi ja Keskkonnaõiguse Keskuse koostöös valminud keskkonnamõju strateegilise hindamise käsiraamatust, 2017) ning heast tavast. Mõjude prognoosimisel kasutatakse nii kvalitatiivset eksperdi poolset hinnangut kui ka kvantitatiivseid hinnanguid, mis tuginevad nii kättesaadavatele uuringutele ja seireandmetele ja mudelitele (kanalakompleksist eralduvate lõhna- ja saasteainete heitkoguste hindamine). Mõju hindamisel tuginetakse üldtunnustatud arvutusmeetoditele ja farmikompleksi sisseseadme tootjapoolsetele andmetele (tehnoloogilised iseärasused lähtuvalt pidamisviisist, veetarbimine, sönnikukäitlus). Lisaks arvestatakse teiste, analoogsete linnukasvatusefarmide käitamisest pärinevaid andmeid (sh Tellijale kuuluva Rosma kanalakompleksiga seotud andmeid), parima võimaliku tehnika (PVT) alaseid järeldusi ja soovitusi intensiivlinnukasvatuse jaoks. Keskkonnamõju hindamine põhineb põhjus-tagajärg-mõju seoste väljatoomisel ja analüüsimisel.

Alljärgnevalt on toodud keskkonnamõju prognoosimeetodite kirjeldus valdkondade kaupa:

Mõju hindamisel inimese tervisele ja heaolule lähtutakse välisõhu kvaliteedi muutustest, sh kanalakompleksist emiteeritavate saasteainete ja kanalale iseloomuliku lõhna tekkimisest ja levimisest lähiümbruses olevate majapidamisteni ning teiste vastuvõtjateni (ettevõtted, Võrumaa Kutsehariduskeskus, detailplaneeringualast põhjas ning lääneloodes kehtestatud detailplaneeringuala). Selleks kasutatakse DP ja KSH raames Eesti Keskkonnauuringute Keskus OÜ käest tellitud kanalakompleksist eralduvate saasteainete heitkoguste hindamise tulemuse andmeid⁹ ning võrreldakse neid välisõhu saastatuse taseme piirväärtustega¹⁰ ning lõhnaaine esinemise häiringutasemest vastuvõtja juures¹¹. Hindamise alusandmed põhinevad tellijalt saadud andmetel (käitise ja sellega seotud protsesside tehnoloogilised parameetrid ja iseärasused).

Visuaalse mõju hindamiseks kasutatakse eksperdi poolset hinnangut, lähtudes kohtspetsiifilistest tingimustest, asukohapõhisest iseärasustest ning piirkonnas kehtestatud teiste, sh kõrgemate tasemete strateegilistes planeerimisdokumentides kavandatud arengutendentsidest.

Mõju hindamisel põhja- ja pinnavee seisundile kasutatakse lähipiirkonna puurkaevude geoloogilisi kirjeldusi ning ehitusgeoloogiliste uuringute andmeid ning lähtutakse seejuures käitise tehnoloogilistest iseärasustest sönniku käitlemisel.

Sönniku- ja jäätmekäitlusest tulenevate mõjude hindamisel lähtutakse käitise tehnoloogilistest andmetest ja õigusaktidega pandud nõuete täitmisest sönniku- ja jäätmekäitlusele.

⁹ Väimela Pärna tee 7 kanalakompleksist eralduvate saasteainete heitkoguste hindamine (Eesti Keskkonnauuringute Keskus, 2018)

¹⁰ keskkonnaministri 27.12.2016 määrus nr 75 "Õhukvaliteedi piir- ja sihtväärtused, õhukvaliteedi muud piirnormid ning õhukvaliteedi hindamispriid¹".

¹¹ Keskkonnaministri 27.12.2016 määrus nr 81 „Lõhnaaine esinemise hindamise kord, hindamisele esitatavad nõuded ja lõhnaaine esinemise häiringutasemed“.

Mõju hindamisel kohaliku elu arengule analüüsitakse piirkonda puudutavate erinevate tasandite strateegiliste planeerimisdokumentide ja arengukavadega ettenähtud arengusuundi ning omavalitsuselt kättesaadavat ajakohast informatsiooni.

Alternatiivsete stsenaariumite võrdlemisel (ptk 11) kasutatakse analüütiliste hierarhiate meetodit (AHM) ehk Saaty meetodilist analüüsi, mis on välja töötatud Thomas L. Saaty poolt. Meetod sobib subjektiivsete hinnangute alusel tegutsevate süsteemide korrastamiseks ja kaalutletud otsusteni jõudmiseks. Mõjude hindamisel võetakse arvesse ka ettepanekuid, mida tehakse avalikustamise käigus.

Tulenevalt KeHJS § 40 lg 4 p 3 peab KSH aruandes käsitlema ka tõenäolist arengut juhul, kui strateegilist planeerimisdokumenti ellu ei viida. Sel põhjusel käsitletakse mõjude peatükis valdkonniti ka praeguse olukorra jätkumise taustal kaasnevaid mõjusid valdkondade lõikes. Baasstsenaarium tähistab olukorda, kui Pärna tee 7 katastriüksusele ei rajata kaasaegset linnufarmi. Jätkub olemasolev olukord, kus hooned lagunevad ja võivad olla õnnetusjuhtumite põhjustajaks ning ala võsastumisel võib ala saada pikemas perspektiivis ka prügi mahapaneku kohaks (vt ptk 7.8).

8.2 Eeldatavalt olulised keskkonnamõjud

Planeeringu rakendamisega eeldatavalt kaasneda võiv oluline keskkonnamõju tuleneb peamiselt linnukasvatusega kaasneva õhukvaliteedi muutumisest planeeringualal ning selle ümbruses, mis on seotud kanakasvatuse jäätmekäitlusega. Eeldades, et hooned ja rajatised ehitatakse kõikidest veekaitsealadest ja muudest keskkonnanõuetest kinni pidades ning nimetatud nõuetest peetakse kinni ka kanalate kasutamisaegsel etapil, ei saa eeldada, et käitamisega võiks avalduda oluline negatiivne mõju pinnasele, põhja- ning pinnaveele. Avariiolukordade ennetamiseks ning vajalike leevendusmeetmete rakendamiseks on oluline rakendada parimat võimalikku tehnikat, milles on täpsemalt juttu peatükis 13.

8.2.1 Mõju inimese tervisele (õhukvaliteedi muutumise tõttu) ja heaolule.

Linnukasvatusega kaasneb üldiselt iseloomuliku lõhna esinemine. Olulise lõhnahäiringu võimalikkus ja ulatus sõltub ümbruskonna asustusstruktuurist, st vastuvõtjatest.

Atmosfääriõhu kaitse seadusega § 29 lg 1 põhjal peab paikse heiteallika käitaja kasutama parimat võimalikku tehnikat, energiasäästlikku tehnoloogiat ja püüdesaadmeid saasteainete heitkoguste vähendamiseks niivõrd, kuivõrd seda saab mõistlikult eeldada tehtavaid kulutusi ja saastamisega tekkida võivat ebasoodsat mõju arvestades.

Linnukavastusele iseloomulikud saasteained, milledest osad on ebameeldiva lõhnaga, pärinevad nii kanalatest (ventilatsiooniavade kaudu), sõnnikuhoidlast (sõnnikukonteinerid, varusõnnikuhoidla) ning võivad kaasneda ka sõnniku transportimisega (olenevalt transportimise viisist).

Peamiseks linnukasvatusest pärinevaks õhusaasteaineks on terava lõhnaga värvusetu gaas ammoniaak (NH_3), mis tekib sõnniku lagunemisel.

Väikeses kontsentratsioonis põhjustab ammoniaak limaskestade ärritust. Suurtel sisaldustel avaldub mürgine toime nii inimese tervisele kui ka keskkonnale. Osooni ja lämmastikoksiidide kõrval on ammoniaak üks olulisim õhusaasteaine, mis kahjustab eelkõige just ökosüsteeme. Looduses on ammoniaak üheks happelihmade, muldade hapestumise ning veekogude eutrofeerumise põhjustajaid. Peamine osa

antropogeensest ammoniaagist (ca 70 %) ongi seostatav põllumajanduse, eeskätt loomakasvatusega (sõnnikumajandus). Ammoniaak ei ole kasvuhoonegaas^{12,13}.

Euroopa Kemikaaliameti ECHA kemikaaliteabe andmebaasi (<http://echa.europa.eu/et/information-on-chemicals>) andmetel on¹³:

- elanikkonnale tuletatud mittetoimiv tase ehk kokkupuutetase, millest kõrgema tasemega ei tohi inimesed kokku puutuda (Derived No-Effect Level, DNEL), sissehingamisel 2,8– 23,8 mg/m³ ja
- arvutuslik mittetoimiv sisaldus ehk aine sisaldus veekeskkonnas, millest väiksema väärtuse korral ei ilmne tõenäoliselt kahjulikke toimeid veeorganismidele ei pika- ega lühiajalise kokkupuute korral (Predicted No Effect Concentration, PNEC), 1,1 µg/l.

Oluline on välja tuua, et ammoniaagi puhul avaldub keskkonnarisk ammoniaagi selliste väikeste sisalduste juures, mis riski inimese tervisele veel ei kujuta. Mitu hiljuti Euroopas tehtud uuringut on näidanud, et ammoniaagil on kahjulik mõju epifüütsete samblike populatsioonidele ja hinnanguline täheldatava toimetähtsuse sisaldus (no observed effect concentration, NOEC) on 1 µg/m³. Epifüütseid samblikke loetakse headeks õhusaaste indikaatoriteks, sest peamise osa elutegevuseks vajalikust veest ja mineraalainetest saavad nad õhust. Eriti tundlikuks ammoniaagi suhtes on osutunud habesamblikud (*Usnea*), narmassamblikud (*Bryoria*) ja porosamblikud (*Cladonia*), mis on levinud ka Eestis¹³. Samas on huvitav asjaolu, et ammoniaaki leidub õhu koostises looduslikult ning selle kontsentratsioon varieerub 1 – 5 ppb-ni ehk 0,75 µg/m³ kuni 3,75 µg/m³ ¹⁴ehk ka looduslikult võib ammoniaagi kontsentratsioon ületada epifüütsetele samblikele kahjulikku mõju avalduvat kontsentratsiooni (1 µg/m³).

Maailma Terviseorganisatsiooni (2000) ja Saksa Keskkonnaameti (2004) juhendite järgi loetakse taimestiku kaitseks ammoniaagi saastatuse 1 aasta ja 24 tunni kriitilisteks tasemeteks vastavalt 8 ja 270 µg/m³. Ammoniaagi heited on samuti reguleeritud Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiiviga 2001/81/EÜ, 23. oktoober 2001, teatavate õhusaasteainete siseriiklike ülemmäärade kohta. Ammoniaagi aastakeskmise sisaldus 8 µg/m³ tagab arvestuste kohaselt Eestil nimetatud direktiiviga sätestatud riiklike kohustuste täitmise.

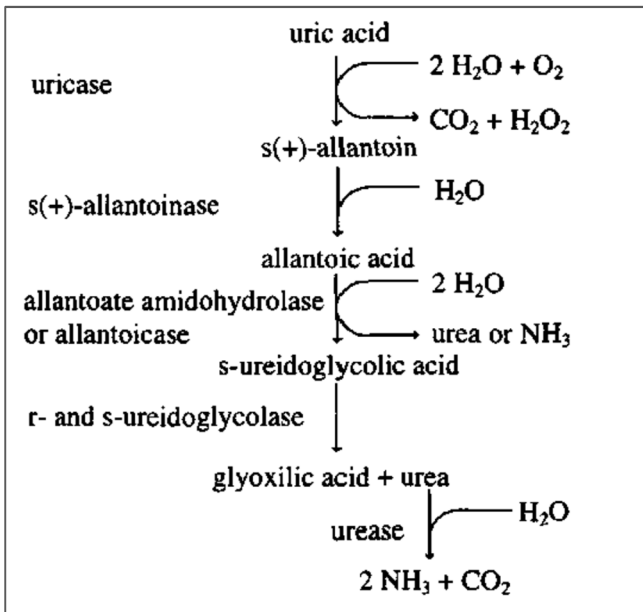
Ammoniaagi teke sõnnikus on mikrobioloogiline protsess. Lindude väljaheideteks olev uriin on hulgaliselt kusihapet sisaldav valge püdel mass (lindude neerud talitlevad väga efektiivselt, vesi imetakse uriinist peaaegu täielikult tagasi)¹⁵. Suurem osa ammoniaagist tekib aeroobses keskkonnas peamiselt uriini koostises oleva kusihaape lagunemise (hüdrolüüsi) tulemusena. Tegemist on biokeemiliselt keerulise reaktsiooniga (Joonis 8):

¹² Maaelu Edendamise Sihtasutuse nõuandev nõukoda, <https://www.pikk.ee/valdkonnad/loomakasvatus/pollumajandusloomade-ja-lindude-pidamine-ja-heaolu/farmi-sisekliima/kahjulikud-gaasid/>

¹³ Keskkonnaministri määruse „Õhukvaliteedi piir- ja sihtväärtused, õhukvaliteedi muud piirnormid ning õhukvaliteedi hindamispriid“ eelnõu seletuskiri, https://www.envir.ee/sites/default/files/ohukval_piir_sk_2112-1.pdf

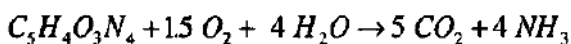
¹⁴ ATSDR Agency for toxic substances and disease registry. Public health statement. Ammonia CAS: 7664-41-7. September 2004 (<https://www.atsdr.cdc.gov/ToxProfiles/tp126-c1-b.pdf>)

¹⁵ Linnud, <https://et.wikipedia.org/wiki/Linnud>

Joonis 8. Kusihaape hüdroolüüs ammoniaagiks ja süsinikdioksiidiks¹⁶.

Lihtsustatult on kusihaape reaktsioonivõrrand järgmine (1):

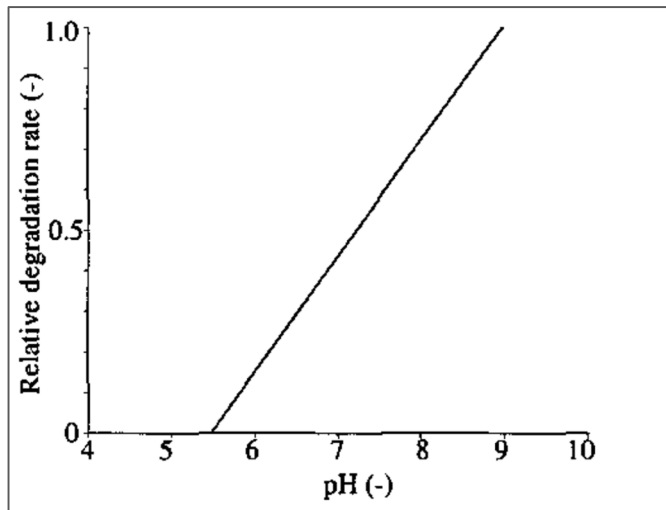
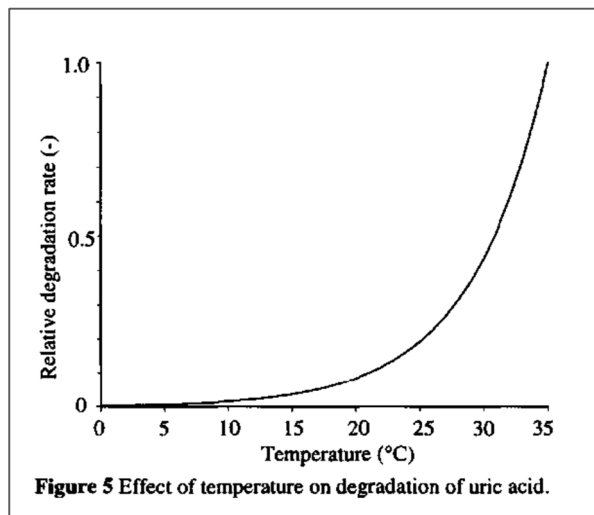
(1)

Kusihaape lagunemise vaheproduktiks on urea ehk karbamiid, mille lagunemisel (hüdroolüüsil) ensüüm ureaasi toimel moodustubki ammoniaak. Lisaks tekib ammoniaaki ka seedekulglas seedimata ja väljutatavate valkude lagunemisel. Mõlemad protsessid toimuvad mikroorganismide ja nendega seotud ensüüm urikaasi vahendusel, kusjuures protsess toimub aeroobses keskkonnas oluliselt kiiremini kui anaeroobses keskkonnas anaeroobsete bakteride vahendusel (Joonis 8 on kujutatud kusihaape lagundamist ammoniaagiks aeroobses keskkonnas). Hinnanguliselt 70% lindude väljaheites olevast lämmastikust, millest biokeemilise reaktsiooni teel tekib ammoniaak, on kusihaape koostises ja ligikaudu 30 lagunemata valkude koostises.

Kusihaape lagunemine ja selle käigus urea hüdroolüüs on kiire protsess: ammoniaak hakkab tekkima juba 2-2,5 minuti jooksul pärast väljaheite tekkimist. Karbamiidi lõhustavat ensüümi toodavad mikroorganismid, mistõttu sõltub protsessi efektiivsus ja kiirus mikroorganismide kasvukeskkonnas valitsevatest tingimustest.

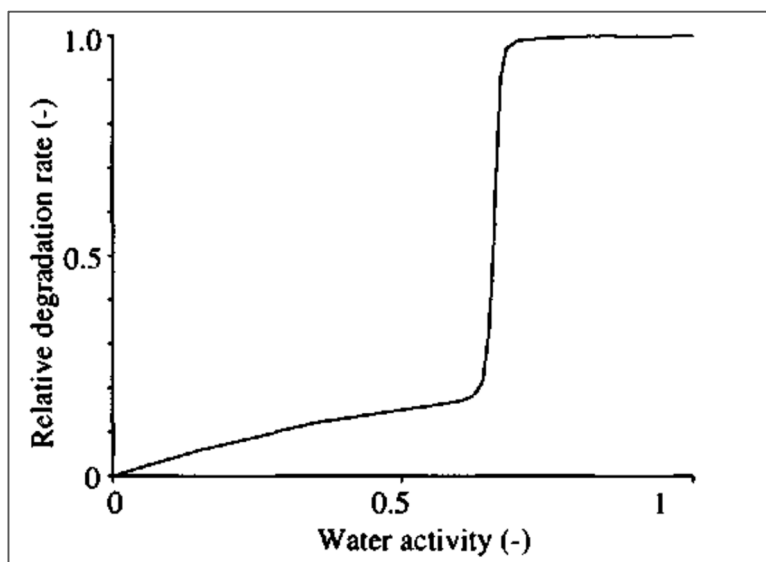
Emissiooni intensiivsus sõltub suurel määral keskkonna temperatuurist: selle langemisel ammoniaagi teke väheneb või lakkab sootuks. Seega on külmal aastaajal emissioon väiksem (Joonis 9). Kõrgema pH korral on tasakaal ammoniaagi ja ammooniumioonide kontsentratsiooni vahel liikunud ammoniaagi tekke suunas, st pH alanedes ammoniaagi emissioon väheneb: kui pH langeb alla 5,5, siis kusihaape lagunemine ammoniaagiks peatub (Joonis 910)¹⁶.

¹⁶ Ammonia Emission from Aviary Housing Systems for Laying Hens. Inventory, Characteristics and Solutions. Peter W. G. Groot Koerkamp, 1998

Joonis 9. Kusihaape lagunemine sõltuvalt temperatuurist ja Joonis 10. Kusihaape lagunemine sõltuvalt keskkonna pH-st¹⁷.

Lisaks mõjutab ammoniaagi teket ja lendumist vaba vee (A_w)¹⁸ olemasolu (Joonis 11):

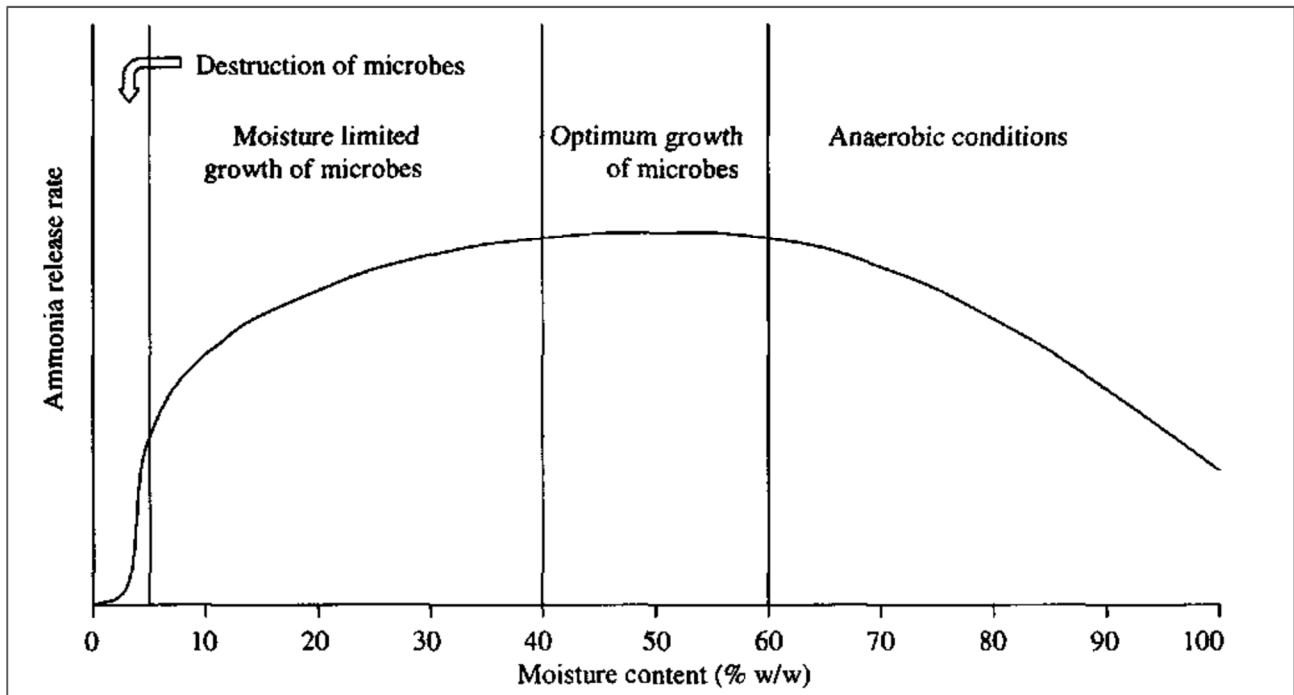

Joonis 11. Kusihaape lagunemine sõltuvalt vaba vee (A_w) olemasolust mikroorganismidele¹⁷.

Karbamiidi hüdroolüüsiks, mis on kusihaape lagunemisel ammoniaagiks viimane etapp reaktisooniahelas, peab mikroorganismide normaalseks elutegevuseks A_w olema üle 0,7¹⁷.

¹⁷ Ammonia Emission from Aviary Housing Systems for Laying Hens. Inventory, Characteristics and Solutions. Peter W. G. Groot Koerkamp, 1998.

¹⁸ Vee aktiivsus (a_w) on suhtarv, mis näitab vee kättesaadavust mikroorganismidele. Kõrgem sõnniku kuivainesisaldus toob reeglina kaasa vee aktiivsuse vähenemise.

Joonis 12. Ammoniaagi vabanemise kiirus sõltuvalt sõnniku niiskuse sisaldusest (massi protsendi järgi)¹⁹.

Ammoniaagi eraldumine on suurim sõnniku niiskusesisaldusel 40-60% (kuivaine sisaldusel 40-60%). Sõnniku niiskusesisaldus alla 40% pärsib mikroorganismide kasvu ja sisaldusel üle 60% valdavad anaeroobsed tingimused (joonis 12). Ammoniaagi teke ja eraldumine väheneb kiiresti nullini, kui sõnniku kuivainesisaldus on vähemalt 95%, samas niiskusesisalduse kasvul üle 60% väheneb ammoniaagi eraldumine sujuvalt. Mikroorganismidele kättesaadava vaba vee koefitsient (A_w) on otseselt seotud sõnniku niiskusesisaldusega, väärtus üle 0,7 esinebki sõnniku niiskusesisaldusel vahemikus 40-60%.

Kõige efektiivsem on võimalikult kiiresti lindude väljaheite niiskusesisaldus viia miinimumi, kuna niiskusesisalduse kasvu tõstmiseks tinglikult öeldes vedelsõnnikuhoidla tekitamine ei ole mõistlik. Mõõtmised on näidanud, et kõrge kuivaine sisaldusega sõnnikus lagunes ühe ööpäeva jooksul 8% ja madala kuivaine sisaldusega (st suure niiskusesisaldusega) sõnnikust 40% kusihaigest. Optimaalsetel tingimustel (s.o 35 °C ja pH 9 juures) laguneb ca 20% väljaheites olevast kusihaigest ööpäevas ehk juba 5 päevaga on kogu kusihaigest ja lagundamata valkudes olev lämmastik muudetud ammoniaagiks. Seejuures on vaheprodukti urea lagunemine oluliselt kiirem reaktsioon – kui kusiha on lagundatud ureaks, siis urea lagundamine ammoniaagiks toimub kõigest mõne tunniga.

Ammoniaagi tekkimist saab vähendada uriinis oleva karbamiidi hüdroolüüsi takistamisega (inhibeerimine). Kuna enamus lämmastiku kaost on seotud uriinis oleva karbamiidi kiire hüdroolüüsiga ensüüm ureaasi toimel, siis selle aktiivsuse vähendamiseks kasutatakse keemilisi ühendeid, nt tsükloheksüülfosfortriamiid (CHPT), fosforamiid (PPDA). Ureaasi inhibiitoreid lisatakse hoidlatesse 10-40 mg/l kohta. Lisaks annab tulemusi tugevate hapete kasutamine - mida happelisem on keskkond, seda vähem muutuvad

¹⁹ Ammonia Emission from Aviary Housing Systems for Laying Hens. Inventory, Characteristics and Solutions. Peter W. G. Groot Koerkamp, 1998.

ammooniumioonid (NH_4^+) ammoniaagiks ja seda väiksem on lämmastiku kadu (alla pH 5,5 urea hüdroolüüs praktiliselt peatub)²⁰.

Ammoniaagi teket ja emissiooni soodustab intensiivsem õhuvahetus, seetõttu on kaetud väikese õhuvahetusega sõnnikuhooldlatest ammoniaagi lendumine väiksem kui katmata hooldlatest.

Lindude väljaheidete lämmastiku sisaldus ja seega ammoniaagi teket mõjutab sööda sisaldus. Söödaratsiooni optimeerimine vähenda ammoniaagi teket kuni 25% ning samuti lõhnaainete teket kuni 25%²¹.

Kui ammoniaak on juba tekkinud, siis on võimalik teatud võtetega vähendada selle lendumist. Selleks tuleb vähendada sõnniku ja õhu kokkupuutepinna suurust (sõnnikuhooldla tuleks rajada maksimaalselt sügav ja võimalikult väikese pindalaga), samuti aega, mil sõnnik on kokkupuutes õhuga (regulaarne äratoimetamine lindlast) ning õhuvahetust sõnniku ja välisõhu kokkupuutepinnal (sõnnikuhooldla katmine kas varikatuse või ujuvkattega). Ammoniaagi, kaasa arvatud lõhna levikut on võimalik vähendada mitmesuguste biofiltrite (füüsikaline adsorptsioon) ja keemiliste protsessidega (kasutades õhu juhtimist läbi savimineraalide, formaldehüüdiga töödeldud filtrite)²².

Ka suurem osa metaanist (CH_4) tekib kanalas sõnniku lagunemisel. Metaani tekkeks on vajalikud anaeroobsed tingimused. Dilämmastikoksiidi (N_2O) allikaks on sõnnikuhooldla, laudahoonest on emissioonid tühised.

Ammoniaak koos mitmesuguste teiste sõnnikus sisalduvate ühendite ja nende laguproduktidega (orgaanilised happed, alkoholid, aldehüüdid, estrid, amiinid, sulfiidid, merkaptaanid, tsüklilised lämmastikuühendid), on lindlast pärinva lõhna allikaks.

Lõhnad mõjuvad meile haistmismeele kaudu ja seetõttu on nende mõju varjatud ning sageli teadvustamata. Inimese võime lõhna eristada on piiratud, kuid lõhnamälu on see-eest haruldaselt hea. Samas mõningaid lõhnavaid aineid suudavad inimesed tajuda juba väga väikeses kontsentratsioonis. Probleemiks tunnistatud lõhn on siiski kindel stressitekitaja. Stress omakorda põhjustab inimeses bioloogilisi muutusi, mis võivad muuta organismi vastuvõtlikuks haigustele, samas kui lõhn ise ei pruugi olla otsene haigestumise põhjustaja. Sagedasemad lõhnaga seotud tervisehädad on silmade, kurgu- ja ninaärritus, peavalu ja väsimus, unehäired ning iiveldus. Lõhna stressitoime võib ilmned ka meeleolu muutustes²³.

Saasteainete heite intensiivsus ning hajumistingimused määravad lõhna levimise vastuvõtjateni. Lähimad majapidamised, kes võivad ebameeldivast lõhnast olla enim mõjutatud, jäävad planeeringualast ca 110 m ja 200 m kaugusele lõuna suunas (Pärna tee 16 ja Väiso tee 1) ning ca 350-450 m kaugusele kirde suunas. Lisaks jääb teisele poole Pärna teed Võrumaa Kutsehariduskeskus (Tehnomaja), kus õpib igapäevaselt sadu õpilasi. Planeeringualaga edelas piirneval alal paikneb aktiivselt tegutsev sõiduvahendite remontimisega tegelev ettevõte.

²⁰ Põllumajandustootja keskkonnakava, näidis. 2009. https://www.pikk.ee/upload/files/Teadusinfo/Sepp_Lisa1.pdf

²¹ Practices to Reduce Odor from Livestock Operations Flowchart. [file:///C:/Users/Omanik/Downloads/PM1970B%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/Omanik/Downloads/PM1970B%20(1).pdf).

²² Ammonia Emission from Aviary Housing Systems for Laying Hens. Inventory, Characteristics and Solutions. Peter W. G. Groot Koerkamp, 1998.

²³ Lõhnaained põllumajandusest ja tööstusest. Sandra Oisalu, Joel Valge, Marek Maasikmets, Kai Klein. Balti Keskkonnafoorum (BEF Eesti), 2007.

Detailplaneeringu ja KSH koostamise raames telliti Eesti Keskkonnauuringute Keskus OÜ-lt kavandatavast kanalakompleksist eralduvate saasteainete ja lõhna heitkoguste ning nende hajumise hindamine²⁴, mille eesmärgiks oli arvutada Väimelas Pärna tee 7 kinnistule kavandatavast kanalakompleksist eralduvate saasteainete heitkogused (g/s) ja aastakogused (t/a) ning hinnata nende mõju välisõhu seisundile. Heitkoguste arvutused on läbi viidud eeldusel, et kinnistule rajatakse 3 kanalad, mis on tehnoloogiliselt 2 korruselised kokku 360 000 munakana pidamiseks, kusjuures tegu on „õrrekanadega“ ning sõnnik eemaldatakse pärast õhujugadega kuivatamist transportöörlintidega varusõnnikuhoidlasse. Käitise juures asub 8 kuu varusõnnikuhoidla pindalaga 3276 m² (laius 26 ja pikkus 126 m) ning mahuga 16 380 m³.

Õhusaaste hajumisarvutused vastavad keskkonnaministri 27.12.2016 määruse nr 84 „Õhukvaliteedi hindamise kord“ 5. peatükis (Õhukvaliteedi arvutuslik hindamine ja tulemuste esitamine) ning keskkonnaministri 27.12.2016 määruse nr 74 „Õhusaasteloa taotlusele ja lubatud heitkoguste projektile esitatavad täpsustatud nõuded, loa taotluse ja loa vormid“ § 17 lõikes 5 esitatud nõuetele.

Saasteainete heitkoguste hindamisel on arvatud kinnistule kavandatavast saasteallikast (kanalad ja sõnnikuhoidlad) eralduvate saasteainete (ammoniaagi (NH₃), metaani (CH₄), diämmastikoksiidi (N₂O) ja lõhna hetkelised heitkogused (g/s) ja aastakogused (t/a). Arvutatud heitkoguste ja tuulte esinemissageduse põhjal viidi läbi saasteainete hajumisarvutused, hindamaks saasteainete võimalikku levikukaugust ning mõju välisõhu seisundile, st hinnati õigusaktidega kehtestatud piir- ja sihtväärtusi ülevate kontsentratsioonide levikukaugust. Uuringus on märgitud, et kõrguste erinevus saasteallika ümbruses 1 kilomeetri kohta ei ületa 50 meetrit, mistõttu geograafilised objektid ei mõjuta saasteainete hajumistingimusi.

Õhusaaste arvutuste tegemisel on arvestatud, et kumulatiivne koosmõju lähipiirkonna tegevusest põhjustatud õhusaastega puudub. AS Rauameistile 01.10.2010 väljastatud õhusaasteloa nr L.ÖV/319311 kohaselt on käitise territooriumil asuvatest saasteallikatest välisõhku paisatavad saasteained erinevad kavandatavast Väimela kanalakompleksist õhku paisatavatest saasteainetest. Lisaks, kuna ei ole teada Väimela tööstusala detailplaneeringuga kavandatud tootmisalade täpsem kasutusotstarve, ei ole seetõttu võimalik hinnata ka koosmõju kavandatava Väimela kanakasvatusega.

Vastavalt keskkonnaministri 27.12.2016 määrusele nr 75 „Õhukvaliteedi piir- ja sihtväärtused, õhukvaliteedi muud piirnormid ning õhukvaliteedi hindamisiirid“ (RT I, 29.12.2016, 44) on ammoniaagile kehtestatud aastakeskmise sihtväärtus²⁵, mis on 8 µg/m³. Diämmastikoksiidile kehtis varasemalt piirväärtus²⁶ 18 000 µg/m³, mis on 10 % töökeskkonna õhus lubatud piirnormist, 01.01.2017 kehtima hakanud atmosfääriõhu kaitse seaduse ja selle alusel kehtestatud keskkonnaministri 27.12.2016 määruse nr 75 kohaselt

²⁴ Väimela Pärna tee 7 kanalakompleksist eralduvate saasteainete heitkoguste hindamine (Eesti Keskkonnauuringute Keskus, 2018)

²⁵ Atmosfääriõhu kaitse seadus § 12 Õhukvaliteedi sihtväärtus

(1): Õhukvaliteedi sihtväärtus on saasteaine kogus välisõhu ruumalaühikus või pinnaühikule sadestunud saasteaine kogus, mis tuleb nimetatud koguse ületamise korral saavutada asjakohaste meetmetega, mis ei too kaasa ebaproportsionaalselt suuri kulutusi, kas kindlaksmääratud aja jooksul või võimalikult kiiresti ja mille eesmärk on parandada õhukvaliteeti ja vältida või vähendada ebasoodsat mõju inimese tervisele ja keskkonnale.

²⁶ Atmosfääriõhu kaitse seadus § 10. Õhukvaliteedi piirväärtus

(1) Õhukvaliteedi piirväärtus on saasteaine lubatav kogus välisõhu ruumalaühikus või pinnaühikule sadestunud saasteaine lubatav kogus, mis on kehtestatud teaduslike andmete alusel ning mis nimetatud koguse ületamise korral tuleb saavutada kindlaksmääratud aja jooksul ja mida edaspidi ei tohi enam ületada. Piirväärtuse kehtestamise eesmärk on vältida, ennetada või vähendada saasteaine ebasoodsat mõju inimese tervisele või keskkonnale.

(3) Õhukvaliteedi piirväärtuse ületamise korral eeldatakse olulise keskkonnahäiringu tekkimist

dilämmastikoksiidile piirväärtus enam ei kehti. Metaani sisaldusele töökeskkonna- ega välisõhus piirväärtust kehtestatud ei ole.

Lõhna mudelarvutuste tulemusi on võrreldud keskkonnaministri 27. detsembri 2016. aasta määruses nr 81 „Lõhnaaine esinemise hindamise kord, hindamisele esitatavad nõuded ja lõhnaaine esinemise häiringutasemed” kehtestatud lõhnaaine esinemise häiringutasemega. Vastavalt määruse § 6 lg 2 on standardit EVS 886-1 või standardi EVS 888 rastermeetodit kasutades lõhnaaine esinemise häiringutase vastuvõtja juures 15% aasta lõhnatundidest. Üheks lõhnatunniks loetakse tunnikeskmise lõhnaaine kontsentratsiooni 0,25 OU/m³ ületamist (standardi EVS 886-1 järgi) või ühe hindamisruudu ühes mõõtepunktis ühekordse hindamise käigus saadud positiivsete mõõtmistulemuste 51% osakaal (standardi EVS 888 rastermeetodi järgi).

Ammoniaagi heitkoguste leidmiseks on kasutatud keskkonnaministri 14.12.2016 määruses nr 66 § 5 kuni 8 toodud valemeid. Valemites toodud tegurite põhjal on ammoniaagi tekke ja lendumise heitkogus otseselt sõltuv lindude arvust ja nende pidamisviisist ning sõnnikuhoidla puhul selle tüübist ja sõnniku hoiustamistehnoloogiast.

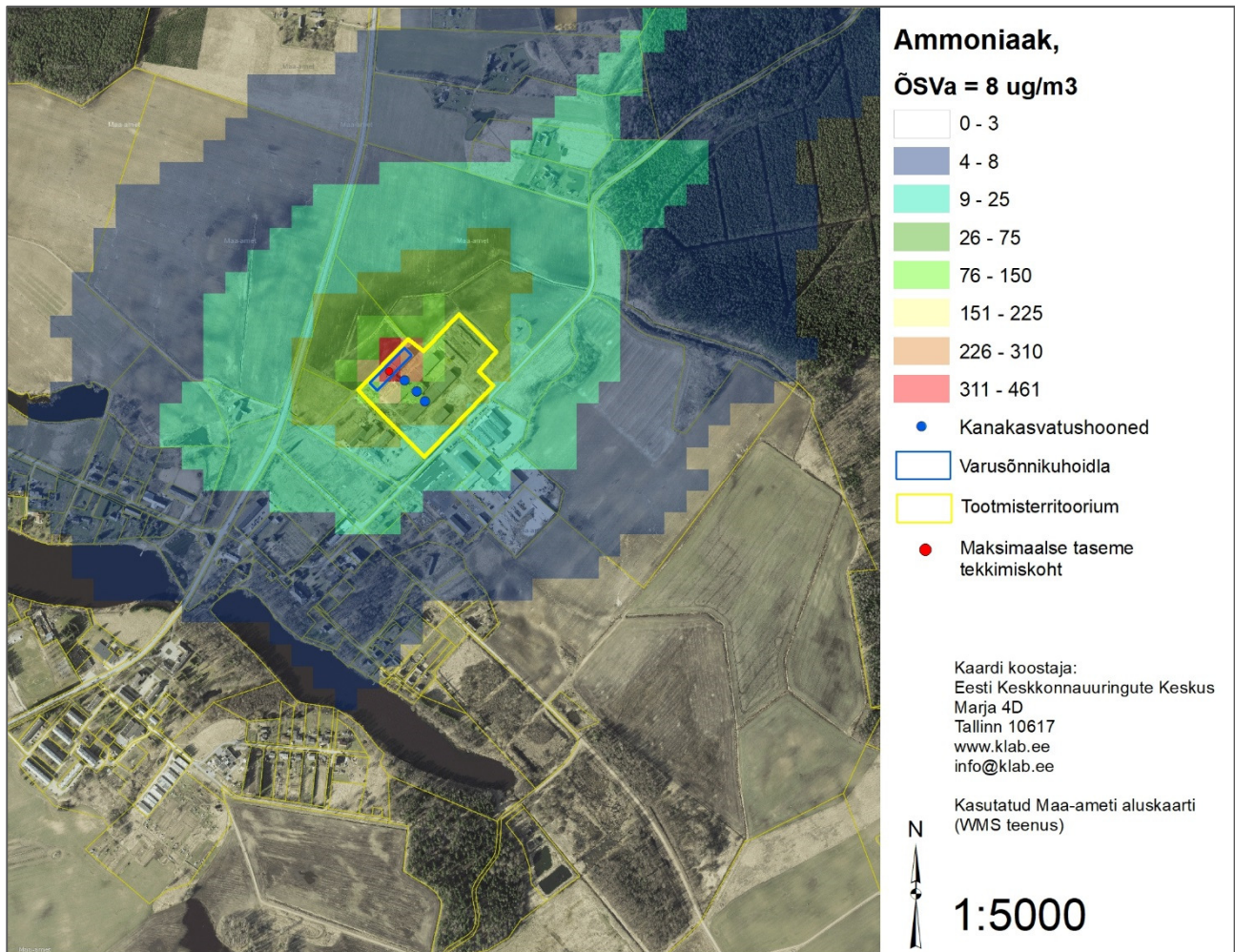
Kavandatava kanakasvatuse puhul ei ole tegemist keskkonnaministri 14.12.2016 määruses nr 66 lisa tabelis 4 esitatud ühegi pidamisviisiga (sh sõnniku eemaldamise süsteemiga), mistõttu ei ole võimalik tabelist ammoniaagi heitkoguste arvutuste tegemiseks lindlast võtta aluseks ühtegi tabelis 4 esitatud lämmasiku lendumise protsenti ammoniaagina. Tinglikult öeldes jääb lindude pidamisviis järgmiste tabelis esitatud pidamisviiside „vahele”: „Mitmel tasapinnal pidamine, transportöörlintide süsteem, allapanuga alal sügavallapanu“ (ammoniaagi lendumine 11%) ja „Puurispidamine, sõnniku eemaldamine transportöörlintidega kinnisesse hoidlasse (kuivatamisega), kuivatamine õhujoaga“ (ammoniaagi lendumibne 4,3%). Lindude intensiivkasvatuse jaoks välja töötatud parima võimaliku tehnika (PVT) alases juhendmaterjalis²⁷ peatükis 4.6.2.2.1 (*Manure belts (in case of aviary), with or without a veranda and freerange system*) on kirjutatud, et kui sõnnikut eemaldatakse lindlast transportöörlintidega ja samal ajal kuivatatakse seda õhujugadega, jäävad sõltuvalt sellest, kas sõnniku eemaldamine toimub üks või kaks korda nädalas, ammoniaagi emissioonid lindlast vahemikku 0,019 – 0,055 kg linnukoha kohta aastas ehk 0,22 – 0,63 g/s. Väimela kanakasvatusele kõige lähedasemale pidamisviisile vastab tabelis 4.56 („Summary of relevant reported achievable emissions in aviary-based non-cage systems for laying hens”) esitatud pidamisviis „Ventilated manure belts. Aviaries, one removal per week”, mille puhul ammoniaagi emissioon on 0,046 kg linnukoha kohta aastas ehk 0,525 g/s 360 000 linna kohta 3 lindla peale kokku. Taandatuna teeb see 6,67% ammoniaagi lendumiseks sõnnikus olevast lämmastikust. Tegemist on otseste mõõtmiste teel saadud tulemusega ja viidatud on Saksa Inseneride Assotsiatsiooni (VDI, saksa keeles Verein Deutscher Ingenieure) standardile²⁸, mistõttu esitatud eriheidet võib pidada usaldusväärseks.

²⁷ Best Available Techniques (BAT) Reference Document for the Intensive Rearing of Poultry or Pigs. JRC Science for poultry policy report. Industrial Emissions Directive 2010/75/EU (Integrated Pollution Prevention and Control), 2017. http://eippcb.jrc.ec.europa.eu/reference/BREF/IRPP/JRC107189_IRPP_Bref_2017_published.pdf

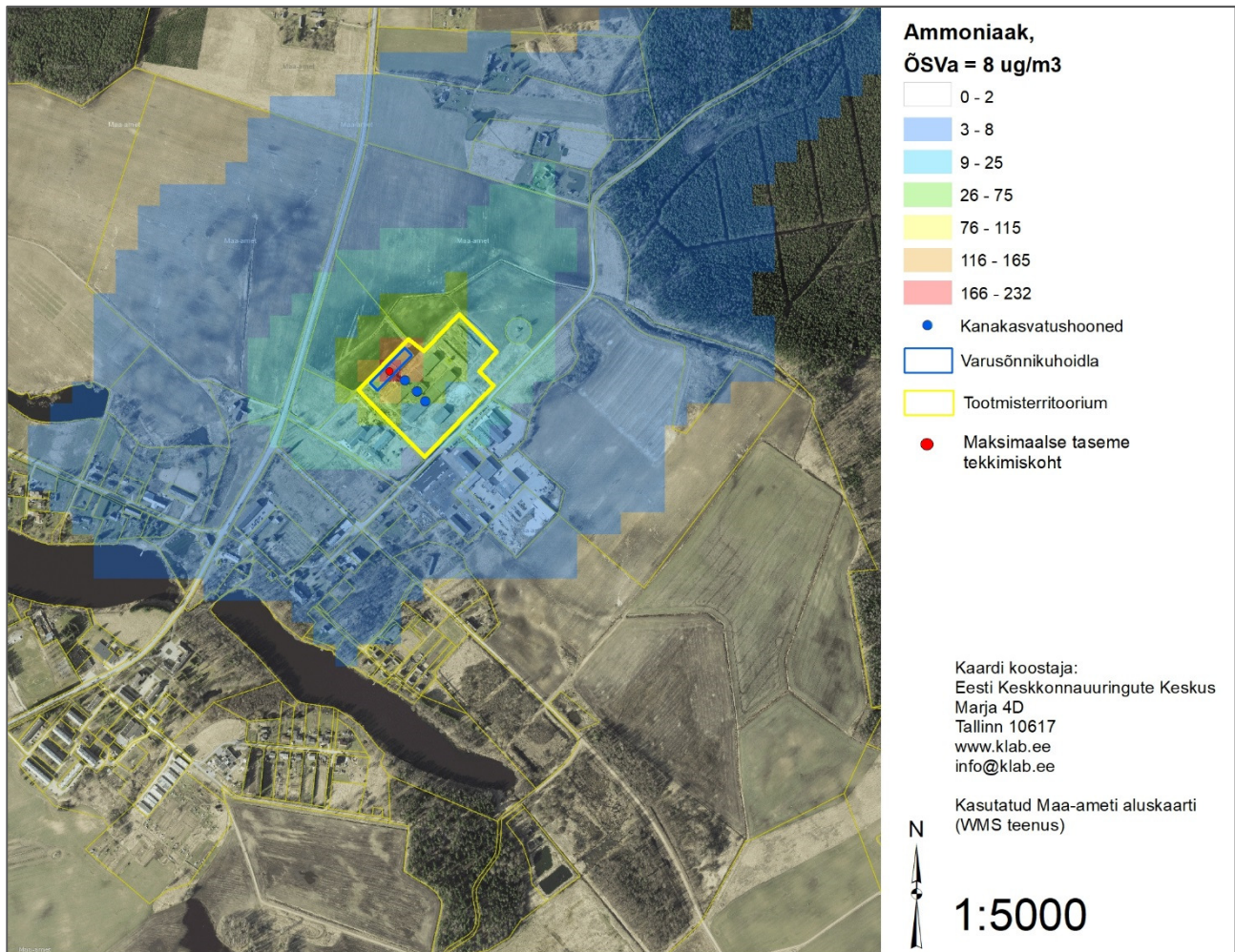
²⁸ VDI, VDI 3894 B1/Part 1 September 2011 Emissionen und Immissionen aus Tierhaltungsanlagen. Emissions and immissions from animal husbandries Housing systems and emissions: Pigs, cattle, poultry, horses, 2011

Ammoniaagi heitkoguste arvutamine ja hajumiskaartide koostamine on koostatud kolme erineva stsenaariumi järgi, kuna ei õnnestunud leida konkreetseid mõõtmistulemusi ammoniaagi lendumise kohta analoogsest sõnnikuhoidlast. Kavandatava varusõnnikuhoidla erisuseks on asjaolu, et see on kõikidest külgedest kinnine ning sinna ladustatakse sõnnikut, mis on kuivatatud kuivainesisalduseni ca 45%. Keskkonnaministri 14.12.2016 määruse nr 66 „Looma- ja linnukasvatusest välisõhku väljutatavate saasteainete heidete mõõtmise ja arvutusliku määramise meetodid“ lisa tabelis 5 on esitatud lämmastiku lendumine ammoniaagina eri tüüpi sõnnikuhoidlatest, mille järgi on varikatusega tahesõnnikuhoidlast ammoniaagi lendumine 20% (kogu sõnnikus sisalduvast lämmastikust). Olles konsulteerind Eesti Keskkonnauuringute Keskus AS andmeanalüüsi grupi juhataja Marek Maasikmetsaga, on Eesti Keskkonnauuringute Keskus AS poolt Eestis läbiviidud reaalsed mõõtmistulemused näidanud, et tegelik ammoniaagi lendumine jääb kindlasti alla selle, ulatudes soojemal ajal suvekuudel ca 10%-ni. Lisaks sellele kavandatakse Väimelasse mitte lihtsalt varikatusega, vaid täiesti kinnist, suletud hoidlat. Seega on suure tõenäosusega määruses toodud ammoniaagi lendumise protsent planeeritud käitise puhul tugevalt ülehinnatud. Sellest hoolimata on teostatud ammoniaagi heitkoguste arvutused ja hajumismudelid nii 20% kui 10% lendumise järgi.

Arvutuste kohaselt pärineb enamik ammoniaaki varusõnnikuhoidlast, kust emiteeritakse 10% lendumisel korral ca poolteist korda rohkem ammoniaaki ja 20% lendumise korral 2,8 korda rohkem ammoniaaki kui kolmest lindlast kokku (varusõnnikuhoidlast 20% lendumise korral 1,48 g/s, 10% korral 0,744 g/s ja lindlatest kokku 0,525 g/s). Välisõhku lendunud ammoniaagi hajumine mõlemal juhul on kajastatud Joonis 13 ja Joonisel 14.

Joonis 13. Ammoniaagi hajumine varusõnnikuhoidlast eeldusel, et sõnnikus sisalduvast lämmastikust lendub ammoniaagina 20%.

Joonisel 14. Ammoniaagi hajumine Pärna tee 7 kinnistule kavandatavast varusõnnikuhoidlast eeldusel, et sõnnikus sisalduvast lämmastikust lendub ammoniaagina 10%.

Mõlemal juhul ületatakse ammoniaagi sihtväärtust tootmisterritooriumi piiril.

Arvestades valdavaid tuule suundi, mis on kirdesuunalised, võib sihtväärtuse ületamine olukorras, kus ammoniaagina lendub 20% lämmastikust, ulatuda nii lähimate elamuteni kirdes, Väimela tööstusala detailplaneeringualale, Pärna teest idas Võrumaa Kutsehariduskeskuse Tehnomaja territooriumile, Rauameister AS tootmisterritooriumile, edelas kuni Pärna tee 1 kinnistuni, kus asub Võrumaa Kutsehariduskeskuse struktuuriüksus puidutöötlemise ja mööblitootmise kompetentsikeskus ning teisele poole Võru-Põlva maanteed Lapi tee 2b katastriüksuseni, kus tegeletakse PRIA Veebiakardi (<https://kls.pria.ee/kaart/>) andmeil hobusekasvatusega (ei oma õhusaasteluba, keskkonnakompleksluba ega vastavat registreeringut). Lisaks võidake sihtväärtust ületada kagus Pärna tee 16 elumaa sihtotstarbega kinnistul ning ühiskondlike ehististe sihtotstarbega Pärna tee 1, 3 ja 5 kinnistutel. Territooriumist idapoole jäävatel Võrumaa Kutsehariduskeskuse ja Rauameister AS territooriumitel võib ammoniaagi maksimaalne tase ulatuda 23,1 µg/m³. Lähimate elumajade juures, mis paiknevad ettevõtte tootmisterritooriumist 150 - 550 m kaugusel lõuna- ning edela suunas, võib ammoniaagi aastakeskmine kontsentratsioon tõusta maksimaalselt kuni 10,6 µg/m³ ning elumajade juures, mis paiknevad 360 - 590 m kaugusel põhja suunas, kuni 17,0 µg/m³. Kaugeim punkt, kus lubatud aastakeskmist sihtväärtust ületatakse, ulatub tootmisterritooriumist 800 m kaugusele kirde suunda.

Maksimaalsed aastakeskmised kontsentratsioonid kujunevad valdavalt varusõnnikuhoidla lähiümbruses ($461 \mu\text{g}/\text{m}^3$).

Kui ammoniaagina lendub sõnnikuhoidlast 10%, jääb sihtväärtuse ületamine väiksemale territooriumile, ent võib ulatuda siiski kirdes paikneva Piirisaare kinnistuni, kus paikneb elamu, samuti põhjas ja loodes piirnevatele omavalitsusele kuuluvatele põllumaadele (Piiripõllu (kü tunnus 91801:005:0062) ja Karikakra (kü tunnus 91801:005:0063) kinnistutele)), Võrumaa Kutsehariduskeskuse Tehnomaja territooriumile, Rauameister AS tootmisterritooriumile, edelas Saare tee L1, Väiso tee 1a ja Saare tee 1 katastriüksustele. Samuti võib ammoniaagi sihtväärtuse ületamine ulatuda teisele poole Võru-Põlva maanteed asuvatele maatulundusmaadele ja Kuivati katastriüksusele, mis on tootmismaa sihtostarbega. Maksimaalsed kontsentratsioonid ($232 \mu\text{g}/\text{m}^3$) kujunevad valdavalt varusõnnikuhoidla lähiümbruses. Territooriumist ida poole jäävatel Võrumaa Kutsehariduskeskuse ja Rauameister AS territooriumitel võib ammoniaagi maksimaalne tase ulatuda $12,1 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Lähimate elumajade juures, mis paiknevad ettevõtte tootmisterritooriumist 150 - 550 m kaugusel lõuna- ning edela suunas, võib ammoniaagi aastakeskmine kontsentratsioon tõusta maksimaalselt kuni $5,5 \mu\text{g}/\text{m}^3$ ning elumajade juures, mis paiknevad 360 - 590 m kaugusel põhja suunas kuni $8,7 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Kaugeim punkt, kus lubatud aastakeskmist sihtväärtust ületatakse, ulatub tootmisterritooriumist 407 m kaugusele kirde suunda.

Ammoniaagi sihtväärtuse ületamisel väljaspool tootmisterritooriumi sõltub kahjuliku mõju avaldumine ja mõju suurus inimesele otseselt sellest, kui suurele ammoniaagi kontsentratsioonile ja kui pika aja vältel ta eksponeeritud on.

Juhul, kui sõnnikuhoidla ammoniaagi heide oleks 20%, siis ulatuksid maksimaalsed tunnikeskmised kontsentratsioonid arvutuste kohaselt $2709 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Arvestades, et Saare tee 3 katastriüksusel toimub inimtegevus vähem kui 100 meetri kaugusel, võivad samas suurusjärgus ammoniaagi tunnikeskmised kontsentratsioonid ka sellele alale levida. Lähima elumaja juures (tootmisterritooriumist lõunas) võib ammoniaagi tunnikeskmine kontsentratsioon tõusta maksimaalselt kuni $260 \mu\text{g}/\text{m}^3$ ning elumajade juures, mis paiknevad 360 - 590 m kaugusel põhja suunas, kuni $861 \mu\text{g}/\text{m}^3$.

Juhul, kui sõnnikuhoidla ammoniaagi heide oleks 10%, siis ulatuksid maksimaalsed tunnikeskmised kontsentratsioonid arvutuste kohaselt $1354 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Saare tee 3 katastriüksusel võivad samas suurusjärgus ammoniaagi tunnikeskmised kontsentratsioonid ka sellele alale levida. Lähima elumaja juures (tootmisterritooriumist lõunas), võib ammoniaagi tunnikeskmine kontsentratsioon tõusta maksimaalselt kuni $129 \mu\text{g}/\text{m}^3$ ning elumajade juures, mis paiknevad 360 - 590 m kaugusel põhja suunas, kuni $420 \mu\text{g}/\text{m}^3$.

Atmosfääriõhu kaitse seaduse § 10 lõikes 3 on toodud välja, et olulise keskkonnahäiringu tekkimist eeldatakse üksnes õhukvaliteedi piirväärtuse ületamise korral. Seega sihtväärtuse ületamise korral ei saa eeldada koheselt olulise keskkonnahäiringu tekkimist. Kehtestatud sihtväärtus $8 \mu\text{g}/\text{m}^3$ on kehtestatud pigem taimestiku kaitseks, sest kahjulik mõju inimese tervisele avaldub märksa suurematel kontsentratsioonidel. USA eri allikate andmetel jäävad inimese tervisele kahjulikku

mõju mitteavaldavad sisaldused vahemikku 70 – 200 µg/m³ ²⁹, kusjuures huvitav on asjaolu, et inimene tunneb ammoniaagi lõhna alates kontsentratsioonist 5 ppm ehk 3750 µg/m³ ja kerge silmade ärritus avaldub alates kontsentratsioonist 30 ppm ehk 22 500 µg/m³ 10 minuti eksponeerituse aja jooksul³⁰. Eeltoodud infot arvesse võttes võib öelda, et tunnikeskmised kontsentratsioonid võivad avaldada inimese tervisele kahjulikku mõju, see sõltub juba tegelikust sõnnikuhoidla ammoniaagi emissioonist ja vastuvõtja tundlikkusest.

Kuigi aintud peatükis hinnatakse mõju inimese tervisele ja heaolule, võib välja tuua, et detailplaneeringuala ning lähiala keskkonnaningimusi, iseloomu ja sihtotstarbeid ning üldplaneeringuga määratud juhtotstarbeid silmas pidades oluline mõju taimestikule puudub.

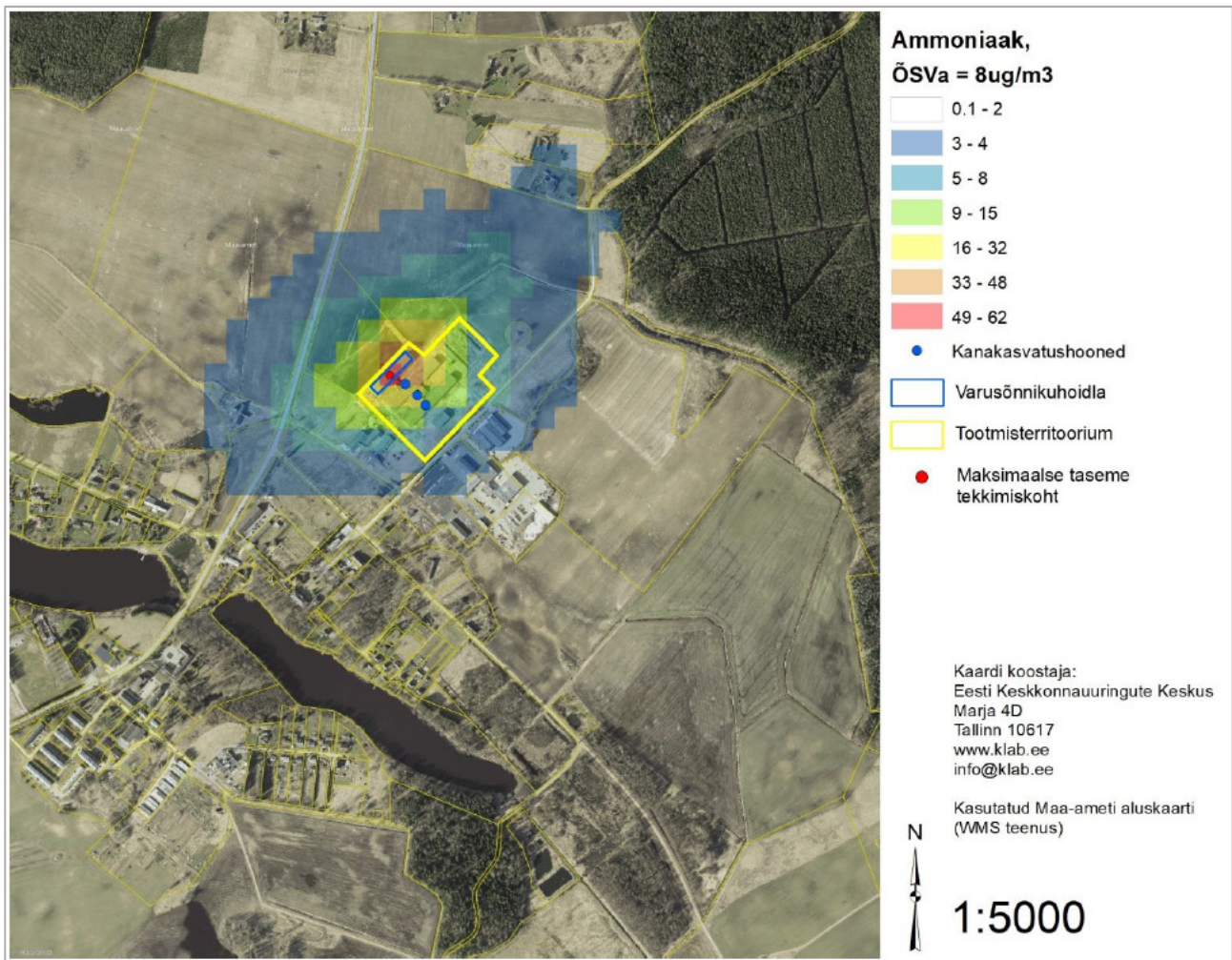
Lindude intensiivkasvatuse jaoks välja töötatud parima võimaliku tehnika (PVT) alases juhendmaterjalis³¹ tabelis 3.61 esitatud informatsiooni kohaselt ulatuvad ammoniaagi emissioonid tahesõnnikuhoidlates vahemikku 0,027 – 0,067 kg linnukoha kohta aastas. 360 000 kana kohta teeb see 0,31 – 0,76 g/s. Maksimaalväärtus on ligilähedane sellele, mis keskkonnaministri 14.12.2016 määruse nr 66 järgi arvatult 10% emissiooni korral (0,74 g/s). Saksa Inseneride Assotsiatsiooni (VDI, saksa keeles *Verein Deutscher Ingenieure*) standardi³² järgi, mis käsitleb muuhulgas linnupidamisega kaasnevaid õhusaasteainete heiteid, on ammoniaagi heide otseselt seotud sõnnikuhoidla pindalaga ehk sõnnikuhoidla ja õhu kokkupuutepinna suurusega. Selles standardis esitatud lindlate sõnnikuhoidlate ammoniaagi eriheide on 5 grammi ammoniaaki 1 m² sõnnikuhoidla pinna kohta, mis teeb sõnnikuhoidlast (mõõtmetega 26 m x 126 m ja pindalaga 3 276 m²) ammoniaagi heiteks 0,19 g/s. Ka sellisel juhul näitab ammoniaagi hajumismudel, et ammoniaagi sihtväärtust ületatakse väljaspool tootmisterritooriumi edelas, läänes ja loodes (Joonis 15).

²⁹ Keskkonnaministri määruse „Õhukvaliteedi piir- ja sihtväärtused, õhukvaliteedi muud piirnormid ning õhukvaliteedi hindamiskiirid“ eelnõu seletuskiri, https://www.envir.ee/sites/default/files/ohukval_piir_sk_2112-1.pdf

³⁰ Acute Exposure Guideline Levels for Selected Airborne Chemicals: Volume 6. Chapter 2. 2Ammonia 1 Acute Exposure Guideline Levels (<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK207883/>)

³¹ Best Available Techniques (BAT) Reference Document for the Intensive Rearing of Poultry or Pigs. JRC Science for poultry policy report. Industrial Emissions Directive 2010/75/EU (Integrated Pollution Prevention and Control), 2017. http://eippcb.jrc.ec.europa.eu/reference/BREF/IRPP/JRC107189_IRPP_Bref_2017_published.pdf

³² VDI, VDI 3894 B1/Part 1 September 2011 Emissionen und Immissionen aus Tierhaltungsanlagen. Emissions and immissions from animal husbandries Housing systems and emissions: Pigs, cattle, poultry, horses, 2011

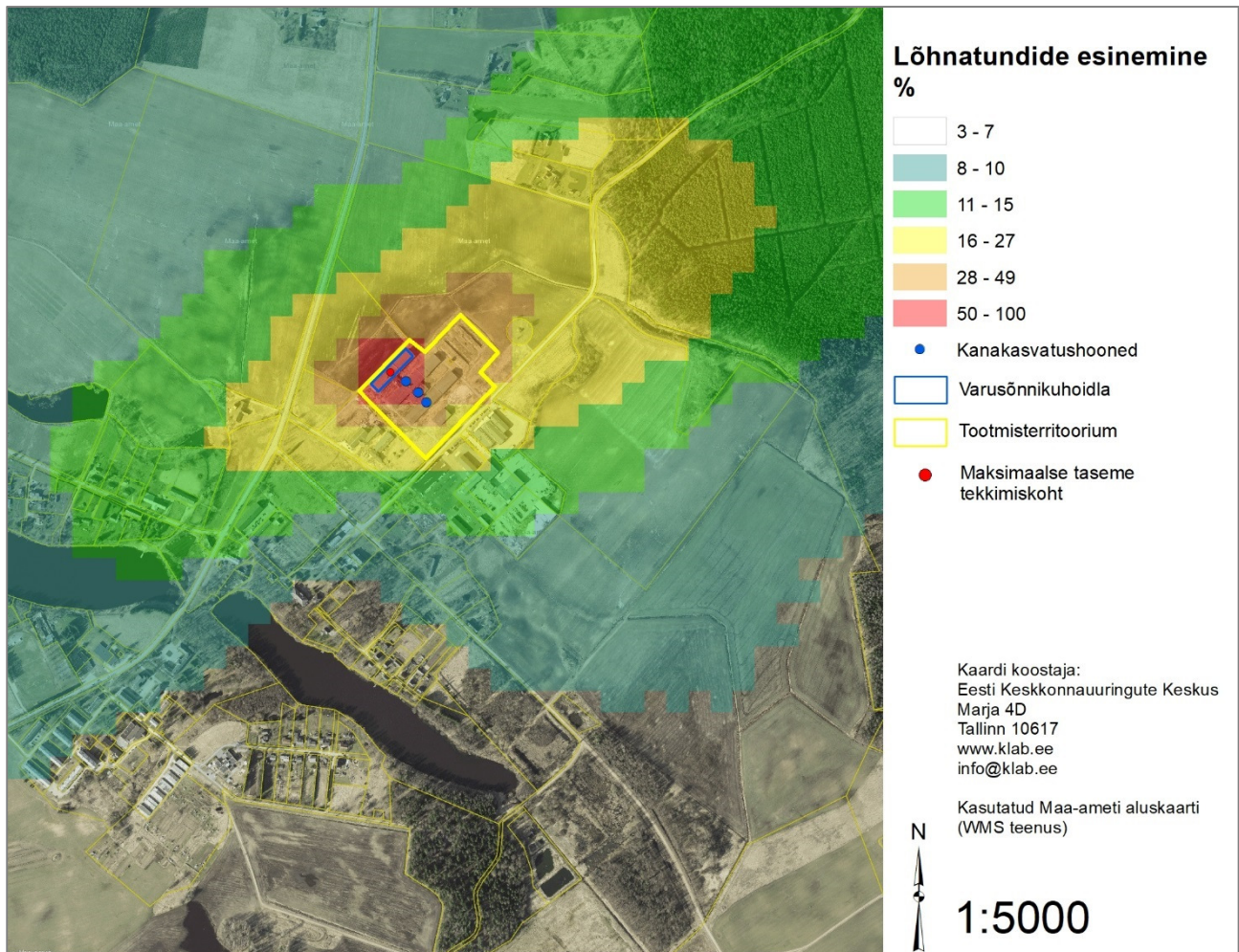
Joonis 15. Ammoniaagi hajumine Pärna tee 7 kinnistule kavandatavast varusõnnikuhoidlast eeldusel, et sõnnikus sisalduvast lämmastikust lendub ammoniaagina 0,19 g/s ehk 2,55%.

Maksimaalsed kontsentratsioonid ($62 \mu\text{g}/\text{m}^3$) kujunevad valdavalt varusõnnikuhoidla lähiümbruses. Territooriumist idapoole jäävatel Võrumaa Kutsehariduskeskuse ja Rauameister AS territooriumitel võib ammoniaagi maksimaalne tase ulatuda maksimaalselt $3,9 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Lähimate elumajade juures, mis paiknevad ettevõtte tootmisterritooriumist 150 - 550 m kaugusel lõuna- ning edela suunas, võib ammoniaagi aastakeskmise kontsentratsioon tõusta maksimaalselt kuni $1,5 \mu\text{g}/\text{m}^3$ ning elumajade juures, mis paiknevad 360 - 590 m kaugusel põhja suunas kuni $2,6 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Kaugeim punkt, kus lubatud aastakeskmist sihtväärtust ületatakse, ulatub tootmisterritooriumist 120 m kaugusele põhja suunda.

Kuna metaani tekkeks on vajalikud anaeroobsed tingimused, siis suurem osa metaani tekib sõnniku säilitamisel ehk varusõnnikuhoidlast. Metaani ja diämmastikoksiidi sisalduse piirväärtust välisõhus normeeritud ei ole ning suuresti seetõttu, et inimeste ja loomade tervisele nendel ühenditel otsest mõju ei ole.

Lõhna hajumisarvutused näitavad, et lähimad majapidamised, kus võidakse ületada lõhnaaine esinemise häiringutase, jäävad planeeringualast ca 350-450 m kaugusele kirde suunas (Piirisaare (kü tunnus 91801:009:0170) ja Kuuse kinnistud (kü tunnus 91801:009:0470)). Täielikult võidakse lõhna häiringutaset ületada loodes piirneval Karikakra kinnistul (kü tunnus 91801:005:0063) ning peaaegu kogu ulatuses

edelas piirneval Saare tee 3 kinnistul (kü tunnus 91801:001:0224). Lisaks võidakse ületada häiringutase ka teisel pool Pärna teed asuva Võrumaa Kutsehariduskeskuse (Tehnomaja) territooriumil, Rauameister AS territooriumil, Väiso tee 1a kinnistul. Lõhna häiringutaseme ületamine võib ulatuda ka teisele poole Võru-Põlva maanteed (Joonis 16). Siinjuures on paslik välja tuua, et lõhna häiringutase hakkab kehtima alates sellest hetkest, kui esitatakse kaebus ebameeldiva lõhna osas. Sellisel juhul tuleb standardiseeritud meetodika alusel läbi viia mõõtmised tuvastamaks, kas häiringutaset ületatakse või mitte.

Joonis 16. Lõhna hajumine Pärna tee 7 kinnistule kavandatavast varusõnnikuhoidlast.

Negatiivsed lõhnaaistingud on kohalike elanike ja õppurite seisukohast kindlasti kõige olulisem ja ärritavam faktor, samas linnukasvatustes on ebameeldiva lõhna teke ja levimine piirnevatele aladele paratamatu.

Arendaja on võimaliku lõhnaaistingu tekkimise osas seisukohta küsinud Võrumaa Kutsehariduskeskuse direktorilt Tanel Linnuselt ning viimane on avaldanud arvamust, et see ei osutu nii suureks probleemiks, et eeldaks õppehooneni leviva lõhna leevendamiseks meetmete kasutuselevõttu.

Võru Vallavalitsuselt saadud informatsiooni põhjal ei ole keegi avaldanud soovi detailplaneeringualaga põhja ning lääneloode suunas piirneval alal nn Väimela tööstusala detailplaneeringuala väljaarendamiseks osaliselt või täies ulatuses ning kuna on ebaselge, kas ja millal ning millise iseloomuga tootmistegevus alal realiseerub, on raske anda ühest hinnangut ka võimaliku lõhnaaistingu esinemise probleemide vastuvõtjale. Seetõttu ei saa kehtestatud Väimela tööstusala detailplaneering jääda ka takistuseks Väimela

kanalakompleksi väljaarendamisel soovitud mahus või leevendavate meetmete kavandamisel lõhna levimise tõkestamiseks Väimela tööstusala detailplaneeringualale.

Müra ja tolmu levik

Tootmistegevuse alustamiseks tuleb ennekõike korrastada territoorium, millega kaasneb lammutamine ja jäätmete vedu, ning püstitada uued kanakasvatuseks vajalikud tootmishooned. Eelmainitud tööde tarbeks kasutatavad erinevad mehhanismid ja masinad põhjustavad ehitamise etapil paratamatult müra ja tolmu teket ehitusplatsil, samuti ka materjali (jäätmekäbid) äravedavad ja ehitusmaterjale transportivad autod planeeringuala piirkonnas kohalikel ja riigiteedel. Transpordivahendid kasutavad taastumatuid loodusressursse, milleks on fossiilsed kütused ja paiskavad seega õhku süsinikuheiteid (diisli ja bensiini põlemisel süsihappagaasi CO₂ emissioon), mis omakorda suurendavad kasvuhoonegaaside hulka, kusjuures külmal perioodil võib fossiilsete kütuste tarbimise vajadus suureneda. Territooriumil olevate hoonete osalisel lammutamisel, ala korrastamisel tekivad eterniidijäätmekäbid (hoonete vana katusekate), mis sisaldavad asbesti ja selle peenfraktsiooni tolmuosakestena levides on eriti ohtlikud.

Kavandatava kanalakompleksi koosseisus on müra tekitavateks seadmeteks ventilaatorid, millega tekitatakse sundõhuvahetus, lindude väljaheidete kuivatamiseks kasutatavad seadmed (ventilaatorid), samuti territooriumil liikuvad masinad (teenindav transport). Vähesel määral tekitavad müra ka sõnnikutranspordid ja munaliin, millega transporditakse mune lindlastest pakkekeskusesse. Hetkel ei ole veel kindel, kas kanalaid hakatakse külmemal ajal ka kütma. Selleks puhuks paigaldatakse lindlaste välisseinale soojusvahetid, mille abil eelsoendatakse välisõhk enne kanalatesse juhtimist.

Atmosfääriõhu kaitse seaduse § 56 lõikes 2 on defineeritud müra piirväärtus – see on suurim lubatud müratase, mille ületamine põhjustab olulist keskkonnahäiringut ja mille ületamisel tuleb rakendada müra vähendamise abinõusid. Atmosfääriõhu kaitse seaduse § 57 alusel saab määrata vastavalt üldplaneeringu maakasutuse juhtotstarbele mürakategooriad. Tuginedes Võru valla üldplaneeringule (2008) ümbritsevad detailplaneeringuala enamjaolt tootmismaa juhtotstarbega alad. Erandiks on Võrumaa Kutsehariduskeskuse Tehnomaja alune katastriüksus ja sellega piirnev riigi omandisse kuuluv ja Maa-ameti valitsemisalas olev Pärna tee 24 katastriüksus. Tootmise maa-ala kuulub V mürakategooriasse ning haridus- ja teadusasutuste maa II mürakategooriasse. Müra normtasemed on kehtestatud üksnes kategooriatele I-IV, seega tootmismaa juhtotstarbega maale müra piirväärtust kehtestatud ei ole. Haridus- ja teadusasutuste ning elumute maa-alal on tööstusmüra piirväärtus päevasel ajal 60 dB(A) ja öisel ajal 45 dB(A).

Kuna paralleelselt detailplaneeringuga ei ole koostatud kanalate rajamise projekti, siis puudub hetkel teadmine ventilaatorite asukohtade ja täpsete parameetrite kohta, mistõttu ei ole võimalik müra modelleerimist käesolevas etapis koostada. Võrumaa Kutsehariduskeskuse Tehnomajani ning lähimate eluhoonete leviv müratase sõltub suuresti sellest, mis tüüpi ventilaatoritega on tegu ning kuhu need täpselt paigutatakse. Müra hindamine on mõistlik teostada vajaduse korral projekteerimise etapis, kui on selgunud kõik vajalikud parameetrid, mille põhjal müra levikut modelleerida. Kuna varesti koostatud või kavandatud õhujaotussüsteemi korral tekitab ventilatsioonisüsteem ebameeldivat müra ja põhjustab liigsest rõhutakistusest täiendavat elektrienergia kulu, siis on projekteerimise etapis igal juhul soovitatav koostada eraldiseisev

ventilatsioonisüsteemi projekt, mille abil on hiljem ehitaja tööd lihtsam kontrollida. Kui modelleerimise tulemusel selgub, et müra normtasemeid ületatakse, saab kavandada müra leevendavate meetmete kasutuselevõtmist. Leevendusmeetmeteks võivad olla nt mürasummutite (mürasummutuskastide) paigaldamine ventilaatoritele, ventilaatorite asukoha muutmine. Õise mürataseme tagamine lähima müra vastuvõtjani – Võrumaa Kutsehariduskeskuse Tehnomajani - tõenäoliselt nii kriitiline ei ole, kuna õisel ajal Kutsehariduskeskuse Tehnomajas õppetööd ei toimu, st mürale tundlikud vastuvõtjad puuduvad.

Keskkonnaministri 16.12.2016 määrus nr 71 „Välisõhus leviva müra normtasemed ja mürataseme mõõtmise, määramise ja hindamise meetodid“ Lisa 1 kohaselt rakendatakse ehitusmüra piirväärtusena kella 21.00–7.00 asjakohase mürakategooria tööstusmüra normtasest. Sellele on viidatud ka keskkonnaministri määruse „Välisõhus leviva müra normtasemed ja mürataseme mõõtmise, määramise ja hindamise meetodid“ eelnõu seletuskirjas, milles on öeldud, et ehitusmüra on teatud aja kestev müra ning ehitustööde eripärast tingitult ei ole mõistlik sellele päevaseks ajaks kehtestada normtasemeid, vaid need kehtestada üksnes õiseks ajaks ja ehitusmüra võrrelda tööstusmüra normtasemetega. Arvestades ala asukohta ja sealset vähest liiklust, võib eeldada, et ehitustegevus ja sellega seonduv lisanduv liikluskooormus ei põhjusta olulist müra suurenemist ega ka vibratsiooni taseme tõusu kontaktvööndis. **Ehitustöödest tingitud müratasemele päevaseks ajaks piirväärtust kehtestatud ei ole ja eeldatakse, et õisel ajal ehitustöid ei teostata, mistõttu ehitusaegse müra mõju Võrumaa Kutsehariduskeskuse teenuseid kasutavatele inimestele ning lähimatele elamutele on ebaoluline.**

Lõppkokkuvõttes on ehitusaegne õhusaaste, vibratsioon ning mürahäiringud lühiajalised ning mööduvad pärast ehitustegevuse lõppu ja neid võib pidada väheolulisteks.

Olemasoleva olukorra jätkumisel oluline ebasoodne mõju õhukvaliteedile puudub.

Olemasoleva olukorra jätkumisel on kasutuseta territoorium koos lagunevate hoonetega küllaltki ohtlik inimestele (lapsed võivad sinna mängima sattuda).

8.2.2 Visuaalne mõju

Visuaalne mõju sõltub objektiivsetest muutustest maastikupildis ning ka inimeste subjektiivsest hinnangust uue situatsiooni suhtes. Kui oluline on vaadete muutus iga indiviidi jaoks, oleneb subjektiivsest hinnangust uuele olukorrale. See võib sõltuda näiteks hirmudest reostuse või ebameeldiva lõhna tekkimise pärast, samas ka meeldivusest (uus hoonekompleks täiustab alevikku nii visuaalselt ja ka ratsionaalselt – uued töökohad, tootmise laienemine väikekohas) või siis mittemeeldivusest (pole vaja midagi teha ega muuta). Inimeste subjektiivseid arvamusi, hoiakuid ja ka hirme saab valdavas enamuses positiivsemaks muuta või leevendada, andes informatsiooni kavandatava tegevuse eesmärkidest, ohutusest, võimalike negatiivsete mõjude ulatusest ja nende vähendamiseks rakendatavast tehnoloogiast ning seirekavast.

Käesoleval ajal on detailplaneeringu alal tegemist mahajäetud, endiste loomapidamishoonetega. Maaüksusel asuvad 1964. aastal loodud Väimela sovhoosikeskuse koosseisu kuulunud hooned. Käesoleva ajani on olemasoleva visuaalse vaatepildiga harjutud, seepärast võib ehitustegevusest põhjustatud muudatus olla isegi ehmatav või üllatust pakkuv. Ehitustööde etapil amortiseerunud hooned lammutatakse ja tootmistegevuse alustamiseks rajatakse asemele uued. Maa-ala maastikuline ilme

muutub ning kaasajastatud väljanägemisega kanafarm arvatavalt visuaalset häirivust ei põhjusta. Seni räämas olnud ala muutub planeeringu rakendamise järgselt korrastatud farmihoonete ja seal tehtavate tegevuste tõttu kohalikele elanikele ja õppuritele kindlasti aktsepteeritavaks. Kanafarmi territooriumi korrastamine ning rajatavad piirdeaiad tagavad ala kompaktsuse. Planeeritud haljastus muudab tehisliku maastikupildi looduslikumaks, seega **muutub planeeringu elluviimisel maastik planeeringualal võrreldes praegusega ja ala väljanägemine muudetakse oluliselt paremaks. Arvestades, et olemasolev loomafarmi hoonekompleks on alal olnud poole sajandi ringis ja viimasel ajal seisnud aastaid tühjana ning et tegemist on üldplaneeringu kohase tootmismaaga, siis ei tohiks ega saakski lugeda muutust negatiivseks. Seda enam, et planeeritud tegevuse näol on tegu üsna loomuliku, aleviku välisruumi rikastava arenguga. Visuaalset negatiivset mõju elukeskkonna väärtustele nagu väärtuslikud maastikud, roheline võrgustik, kultuuripärand, planeeringuga kavandatu ei põhjusta. Küll on teatav positiivne mõju korrastatud farmikompleksist tingitult kultuurmaastikule.**

Võru valla üldplaneeringu üheks tööstus-, väiketootmis- ja ärimaade maa-alade arendamisel järgimist vajavaks põhimõtteks on, et olemasolevate tööstuspiirkondade arendamiset tuleb läbi viia maakasutuse intensiivistamise kaudu. Üldplaneeringus on toodud, et tagamaks terviklik ruumiline lahendus, tuleb planeerimisseaduses sätestatud juhtudel projekteerida ja püstitada uusi hooneid või olemasolevaid hooneid laiendada vaid juhul, kui sellele eelnevalt koostatakse kogu territooriumi hoonestuskava. Väimela kanalakompleksi detailplaneeringu raames on lahendatud maa-ala peamised hoonestuse, haljastuse, sõidukite parkimise ja tehnovõrkude arendamise põhimõtted ning leitud sobilik krundistruktuur.

Olemasoleva olukorra jätkumisel hooned lagunevad üha enam ja ala võsastub, selline pilt valla või aleviku elanikule, õppurile või lihtsalt rändajale elamusi ei paku ja jätab kohast üsna trööstitu mulje, ka ei sobitu selline vaatepilt piirkonna üldise iseloomuga ega üldplaneeringus püstitatud eesmärkidega. Samuti võib olemasoleva olukorra jätkumisel ala pikemas perspektiivis kujuneda ka prahi mahapaneku kohaks, mida soodustab territooriumi võsastumine.

8.2.3 Mõju põhja- ja pinnavee seisundile

Territooriumil on endisaegsetes sõnnikuhoidlates täheldatud sõnnikujääkide olemasolu. Samas on ala seisnud sellisel kujul juba aastaid ning kui on tekkinudki reovett endisest sõnnikuhoidlast või drenaažist, siis on see on jõudnud juba loodusesse ja oma mõju avaldanud. Käesoleval ajal ja olemasoleva olukorra jätkumisel seega pinna- ja põhjavee kvaliteeti Pärna tee 7 ja 9 olemasolev olukord ei mõjuta. Kui ala kujuneb pikemas perspektiivis jäätmete mahapaneku kohaks, võib see olenevalt jäätmete iseloomust põhjustada pinnase, pinna- ja põhjavee kvaliteedi seisundis muutusi. Seda on suure määramatuse tõttu hetkel raske ennustada. Olemasoleva olukorra jätkumisel ja ka ehitustööde etapis põhjavee tarbimist alal ei ole.

Ehitustegevuse käigus on oht õnnetusjuhtumite korral pinnase ja pinnavee (kraavide) saastumiseks kütuste või muu kemikaaliga. Samas, kui ehitustegevuse käigus peetakse kinni kõikidest õigusaktidega kehtestatud veekaitselistest nõuetest ja järgitakse head ehitustava ja kasutusajal head põllumajandustava, siis oluline ebasoodne mõju pinna- ja põhjaveele puudub. Seda toetab asjaolu, et suuremal osal planeeringualal on maapinnalt esimene aluspõhjaline põhjaveekiht suhteliselt kaitstud ja reostusohhtlikkus madal.

Planeeringuga kavandatud tegevus ei sea ohtu veeseaduses defineeritud vee kasutamise ja kaitse eesmärgi - saavutada seadusega sätestatud keskkonnamõjud, tagada säästev areng ja vee võimalikult looduslik seisund ning hoida pinna- ja põhjavee kvaliteeti, hulka ja režiimi inimtegevusest võimalikult rikkumatuks.

Koos planeeringualal kavandatava põhjavee võtuga ületaks Väimela tööstusala (Suurfarmi) puurkaevust võetava vee hulk veidi lubatud veevõttu. **Uuest rajatavast puurkaevust kompenseeritav lisaveevajadus ei põhjusta Kesk-Devoni põhjaveekihi taseme olulist alanemist ega varude vähenemist.**

Planeeringuga kavandatud tegevused ei halvenda pinna- ja põhjavee seisundit, kuna sõnnikumajandus on korraldatud selliselt, et sõnnik transporditakse transportöörilistel otse varusõnnikuhoidlasse ja selle täitumisel veetakse põllule ja aunistatakse või laotatakse otse põllule järgides seejuures kõiki õigusaktidega kehtestatud veekaitselisi nõudeid. Olmereovesi ning lindlates kanapartiide vahetumisel hoonete pesemisel tekkiv vesi juhitakse ühiskanalisatsiooni või juhitakse kogumiskaevu. Kaeve tühjendatakse vastavalt vajadusele ja vesi viiakse põllule, järgides veeseaduses toodud veekaitsenõudeid.

Vihmavesi ei puutu sõnnikuga kokku, kuna sõnnikukäitlus on kinnine süsteem, mistõttu oluline negatiivne mõju sademeveega, mis jõuab pinnaveekogudesse, puudub.

8.2.4 Sõnniku- ja jäätmekäitlusest tulenevad mõjud

Sõnnikukäitlemise mõju avaldub eelkõige mõjuna õhukvaliteedile, sh kliimamuutustele. Õhukvaliteedi muutuste mõju avaldub mõjuna inimese tervise ja heaolule, kuna sõnnikukäitlusega kaasneb ka linnukasvatusele iseloomusliku lõhna teke ja levimine. Sõnnikukäitlusest tuleneva õhukvaliteedi muutusega kaasnevat mõju on käsitletud peatükis 8.2.1.

Mõju kliimale avaldub ehitusperioodil määral, mis on seotud lammutus-, ehitusmasinate ja transpordivahendite kasutamisel sisepõlemismootorite töötamisel õhku emiteeritavate heitgaasidega, nt CO₂ ja lämmastikoksiidid. Arvestades tööde mahtu ja ajalist kestvust, on tegemist väheolulise mõjuga. **Ehitusaegne panus kliimasoojenemisse on tühine.**

Nii metaani kui diilämmastikoksiid osalevad atmosfääris keemiliste reaktsioonides ning on ühed olulistest kasvuhoonegaasidest, seega avaldavad mõju kliimale. Metaan on kakskümmend korda tugevam kui CO₂ ning diilämmastikoksiid 300 korda tugevam kui CO₂ ehk nende puhul piisab juba väikestest kogustest sama efekti tekitamiseks³³.

Kasutusperioodil avaldub mõju kliimale metaani ja diilämmastikoksiidi heitmetega ning väiksemal määral teiste kasvuhoonegaaside heitmetega. Metaani ja diilämmastikoksiidi allikaks on lindlad ning sõnnikuhoidla. Kasvuhoonegaase (eelkõige CO₂, lämmastikoksiidid) eraldub ka farmi teenindavate transpordivahendite sisepõlemismootorite töö tagajärjel. Arvestades sõnnikukäitlustehnoloogiat, ei soosi see metaani teket nii suures ulatuses kui kuivatamata sõnnik. Näiteks veisekasvatuses peetavad vedelsõnnikuhoidlad on oluliselt suuremad metaani tekke allikad – metaani eriheide piimalehmade vedelsõnnikuhoidlast on ca 270 korda suurem võrreldes linnusõnnikuga ja piimalehmade tahesõnnikuhoidlast ca 38 korda suurem

³³ Lihaveisekasvatuse pärandkooslustel. Jamieson A., Lotman S., 2013

võrreldes linnusõnnikuga³⁴. Dillämmastikoksiidi emissioon linnusõnnikust on 10 korda väiksem kui loomade (veised, sead) sügavallapanusõnnikust ning 20 korda väiksem kui loomade tahesõnnikust ning samas suurusjärgus vedelsõnnikuga. Emissioonid kuivatatud sõnnikust on väiksemad võrreldes kuivatamata sõnnikuga.

Arvestades eelnevat ja ühtlasi farmi mastaapsust võib öelda, et kasutusaegne mõju kliimale on pigem marginaalne.

Tühjana seisva farmikompleksi mõju kliimale lähtuvalt sõnniku- ja jäätmekäitluse puudumisest puudub.

Sõnnikukäitlemisega kaasnev mõju pinna- ja põhjaveele on seotud selle hilisema kasutamisega ehk põllule aunastamise ja/või põllule laotamisega ja seega haritava maa väetamisega. Kanasõnnik on orgaaniline väetis, mis sisaldab võrreldes loomasõnnikuga rohkem toiteelemente ja ka kuivaine sisaldus on loomasõnnikute omast poole suurem. Linnusõnnik on keskkonnasõbralikum kui mineraalväetis, varustades taimi toitainetega (lämmastik, fosfor, kaalium, väävel ja mitmesugused mikroelemendid) ning rikastab mulda orgaanilise ainega, parandades selle struktuuri ja veehoidmisvõimet. Orgaanilise sõnniku kasutamisel vajatakse vähem või kaob vajadus mineraalväetiste järele, mille tootmine on kallis ja energiamahukas. Sõnnikust toitainete leostumise vältimiseks on oluline õigel ajal maad sõnnikuga väetada, et toitained ei ohustaks pinna- ja põhjavee kvaliteeti.

Sõnnikukäitlemise mõju Piiripõllu maaüksuse (kü 91801:005:0062), Karikakra maaüksuse (kü 91801:005:0063) ja riigi reservmaa (piiriettepanek AT1209120016) detailplaneeringu elluviimisele on seotud õhukvaliteedi mõjutamisega antud alal (vt ptk 8.2.1).

8.2.5 Mõju kohaliku elu arengule

Üleriigiline planeering Eesti 2030+ määratleb, et kahaneva ja vananeva rahvastikuga riigina, mis linnastub üha enam ja mille rahvusvaheline majanduslik konkurentsivõime vajab tugevdamist, saab ruumilisel planeerimisel panustada eeskätt olemasoleva asustussüsteemi ja taristu paremasse toimimisse. Võru maakonnaplaneering 2030+ (2018) on määratlenud kompaktsed linnalised alad (nende seas ka Väimela alevik), kuhu jätkuvalt suhteliselt kiirelt kahaneva rahvaarvu tingimustes koonduvad töö- ning elukohad. Linnalise asustuse alaks loetakse äri-, tootmise-, teenuste-, elamis- ja puhkefunktsioonidega alasid, kus on tõenäoline kompaktse ja mitmekülgse linnalise elukvaliteedi teke. Võru maakonnas on tehtud ka detailsed tulevikuplaanid ettevõtlusalade arendamiseks, mis valdavalt toetavad juba olemasolevate ja toimivate keskuste arengut ning Väimela tööstusala arendamine on loonud soodsad võimalused ettevõtluse arendamiseks ja laiendamiseks.

Käesolev detailplaneeringu ala jääb Väimela tööstusala piirile ning paikneb Võru valla üldplaneeringu kohaselt tootmismaa juhtotstarbega alal.

Säästva arengu eesmärgiks peab olema inimesele turvaline, puhas ja tasakaalustatud elukeskkond. Majandus koos ettevõtlusega on omavalitsuse arengu edendaja, üks peamisi tulubaasi täitjaid ja töökohtade pakkujaid. Ettevõtted, kes annavad kohalikele elanikele tasuvaid töökohti ja tegutsevad

³⁴ Keskkonnaministri 14.12.2016. a määrus nr 66 „Looma- ja linnukasvatusest välisõhku väljutatavate saasteainete heidete mõõtmise ja arvutusliku määramise meetodid“ lisa tabelis 7 toodud andmete põhjal

kooskõlas kohaliku elu- ja looduskeskkonnaga ning on koostööaltid tekkivate probleemide lahendamisel, võivad positiivselt mõjutada ja kujundada ka kogu omavalitsuse mainet.

Planeeringuga ei kavandata maakasutuse osas tegevusi, mis oleks vastuolus üldplaneeringuga valla tasemel määratletud arengusuundumustega kohaliku elu arendamisel. Seni väheväärtuslikul alal alustatakse planeeringu rakendamise korral majandustegevusega, maakasutus muutub efektiivsemaks, sest alal tekib aktiivne maakasutus. Kanalakompleksi rajamine soodustab otseselt üldplaneeringuga määratud tööstuspiirkonna (tootmismaa juhtfunktsiooniga ala) sihipärasest kasutuselevõtmist ja arendamist maakasutuse intensiivistamise näol ning toetab Väimela aleviku ja selle kontaktvööndi ettevõtluse arengut. Kanafarmiga luuakse ca 10-15 uut töökohta, kus eeldatavalt just kohalikud elanikud rakendust leiavad.

Olemasoleva olukorra jätkumisel ei panustata piirkonna majandustegevusse ja seeläbi jäävad loomata ka uued töökohad.

8.2.6 Mõju lindude - munakanade heaolule

Eesti iseseisvuse aastatel 1918-1940 loodi kanakasvatusest arvestatav põllumajanduse kõrvalharu ning käesolevaks ajaks on see muutunud tööstusliku tootmise tasemel olevaks põllumajandusharuks. 1991. aastal oli linnukasvatus Eesti kõige kõrgemalt arenenud põllumajandusharu. 1990. a oli linnuliha toodang 22 000 tonni ja munatootang elaniku kohta 360 muna, 2003. a seisuga olid vastavad näitajad 14,4 tuhat tonni ja 180 muna³⁵.

Tänapäevased linnufarmid on valdavalt täistsükklilised ettevõtted, kus linnud väärindavad ostetud söödad lõpp-produktideks – munadeks, linnulihaks ja sõnnikuks. Põllumajanduslindude toodangut ja selle kvaliteeti mõjutavad mitmed tegurid, olulisemad neist on pidamisviisid, profülaktika ja söötmine.

Linnukasvatussaaduste tööstuslikul tootmisel on suur hulk linde paigutatud väikesele territooriumile, mistõttu nakkuste levikuks on sellised pidamistingimused väga soodsad. Pidamisviisid mõjutavad kanade munatoodangut kuni 25% ulatuses, samas infektsioon- ja parasiithaigused võivad toodangu 1-3 nädalaks täiesti katkestada³⁶.

Võrreldes puurispidamisega on õrrel pidamise viisil suur eelis see, et kanad saavad vabalt ringi liikuda ja ei pea olema piiratud territooriumil. Lindlas peetavatel kanadel on võimalus munedas pesasse ning olla õrtel. Samuti on neile tagatud allapanuga ala, kus nad saavad siblida. Paraku puudub neil aga võimalus viibida õues jalutuslal. Siiski on suurem osa lindude loomumaseid vajadusi rahuldatud ning samuti edendab linnusõbralikum keskkond lindude head tervist, mis ühtlasi parandab toodangut. See põhjustab kanadele vähem stressi ja ka munad pidavat maitsvamad olema. Tänapäeval eelistab tarbija pigem õrrel peetavate kui puuris peetavate kanade mune, kuna lindude heaolu läheb tarbijale aina rohkem korda. Näiteks 2017. aasta augustis ja septembris korraldati Tallinnas Rimi ees puurikanade munade müügi vastane aktsioon, kus loomakaitstjad avaldasid arvamust, et Rimi ja ka teistes poodides peaks müügilettidelt eemaldama heaoluprobleemidega „nr 3“

³⁵ Linnukasvatus. <http://www.pikk.ee/valdkonnad/loomakasvatus/linnukasvatus#.WbJqK7JJaUI>

³⁶ Linnukasvatus I. Üldosa. Munakana- ja broilerikasvatus, 2007

märgistusega puurikanade munad ning poeketid jätaks valikusse mahemunad, vabapidamisel olevate kabnade ja õrrekanade munad³⁷.

Puuris peetavate kanade pidamine on intensiivne tootmine, mis tähendab mitme kana (kuni 60) pidamist ühes puuris, kus ühele kanale on liikumisruumi vähem kui A4 lehekülje suurune ala. Täiustatud puurides on küll pesad, õrred, küüneviilid ning allapanuga ala siblimiseks, kuid liikumise ruum on praktiliselt olematu.

³⁷ Bioneer portaalis 13.08.2018 ilmunud artikkel „Puurikanade munade müügi vastane aktsioon Linnu tee Rimi ees 13. augustil“, <https://www.bioneer.ee/gallery/puurikanade-munade-m%C3%BC%C3%BCgi-vastane-aktsioon-linnu-tee-rimi-ees-13-augustil> ning Õhtulehes 05.09.2017 ilmunud artikkel „Rimi, ära toeta julmust!\": loomakaitsjad protestivad poe ees Leedu munade müügi vastu“

9 ALTERNATIIVNE ARENGUSTSENAARIUM

9.1 Alternatiivse arengustsenaariumi kirjeldus

Pärast seda, kui planeeringu ja KSH koostamise protsessis ammoniaagi heitkoguste hindamise ja hajumisarvutuse tegemisel ilmnes, et varusõnnikuhoidlast emiteerub ammoniaaki sellistes kogustes, mis põhjustab selle sihtväärtuse ületamist ümbritsevatel aladel, hakati otsima alternatiivset lahendust sõnnikukäitluse korraldamiseks, eesmärgiga tagada parem õhukvaliteet ümbritsevatel alade.

Alternatiivne lahendus erineb kavandatavast lahendusest ainult selle poolest, et sõnnik eemaldatakse kanalatest transportöörilintidega iga kahe päeva tagant lindlate otstes (hoonetest väljapoole) asuvasse kinnistesse (pealt kaetud) konteineritesse. Sõnnikukonteinerid on nii otstest kui külgedelt kinnised vältimaks vihmavee sattumist kuiva sõnniku hulka ning vähendamaks saasteainete emissioone. Sarnaselt kavandatava tegevusega kuivatatakse transportöörilintidel sõnnik õhujugadega kuni kuivaine sisalduseni 42-47 % enne konteinerisse suunamist. Iga paari päeva tagant (konteinerite täitumisel) viiakse see autodega käitise territooriumilt välja. Sõnnikut ei kallata kuhugi ümber, vaid transporditakse sellesama konteineriga territooriumilt minema. Hetkel peetakse läbirääkimisi Järvamaal Türi vallas asuva Oisu Biogaasijaamaga, kes hakkaks sõnnikut territooriumilt ära vedama, et seda siis väärindada biogaasiks ja seejärel elektrienergiaks ja soojuseks.

Kuna sõnnikut veetakse pidevalt käitise territooriumilt ära, siis ei pea käitisel olema varusõnnikuhoidlat, mis mahutaks vähemalt 8 kuu sõnniku koguse. Samas peab olema tagatud vähemalt ühe kuu sõnniku koguse hoidmise võimalus³⁸. Nõude täitmiseks on Pärna tee 7 kinnistule kavandatud varusõnnikuhoidla, mis jääb toimima avariiahoidlana (detailplaneeringuga on kavandatud hoonestusõigus, millega luuakse eeldused sõnnikuhoidla rajamiseks). See tähendab, et kui mingil põhjusel ei ole teatud perioodil võimalik sõnnikut territooriumilt minema viia, siis ladustatakse see ajutiselt sõnnikuhoidlasse.

9.2 Ülevaade põhjustest, mille alusel valiti alternatiivne arengustsenaarium

Alternatiivse arengustsenaariumi valimine lähtus lahenduse otsimisest ammoniaagi heite vähendamiseks, eesmärgiga jääda kinnistu piiril lubatud sihtväärtuse piiridesse. Kanade arvu ei soovi arendaja oluliselt vähendada, kuna sellisel juhul ei oleks ettevõtmine arendaja jaoks majanduslikult tulus. Samuti ei ole kanalakompleksi asukohale head alternatiivi, kus tootmisterritoorium oleks nii suur, et kinnistu piiril jääks ammoniaagi aastakeskmise sihtväärtus lubatud piiridesse. Kuna ammoniaagi heite allikaks on peamiselt sõnnikuhoidla, siis on alternatiivi valimine seotud otseselt sõnnikukäitlusega.

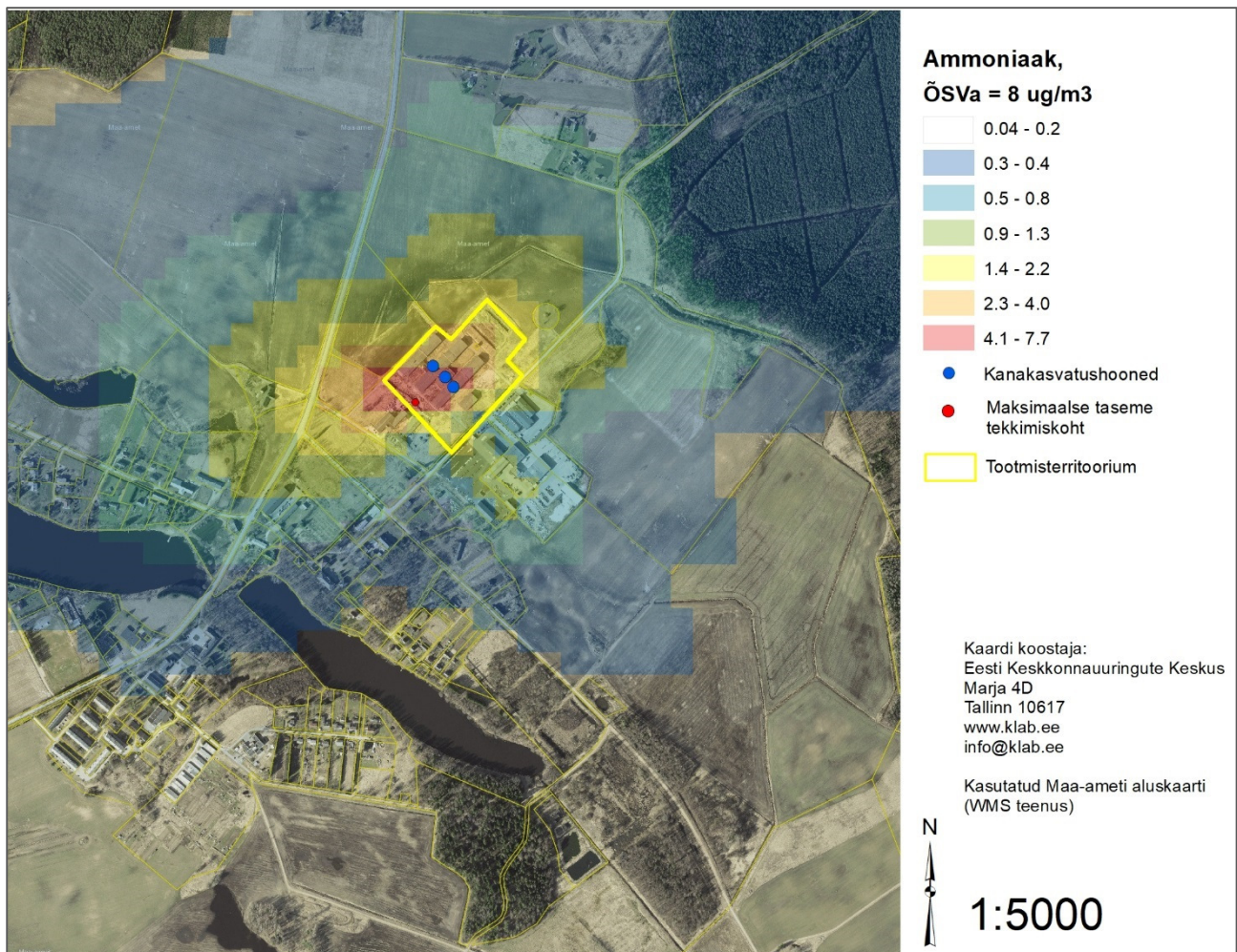
³⁸ Veeseaduse § 26² § lõike (3¹) ja (3²) kohaselt peab loomapidamishoone kasutamisel olema tagatud lekkekindla hoidla olemasolu, mis mahutab vähemalt ühe kuu sõnnikukoguse, kui loomapidaja suunab sõnniku lepingu alusel hoidmisele või töötlemisele teise isiku hoidlasse või töötlemiskohta.

10 ALTERNATIIVSE LAHENDUSEGA KAASNEV KESKKONNAMÕJU

10.1.1 Mõju inimese tervisele (õhukvaliteedi muutumise tõttu) ja heaolule

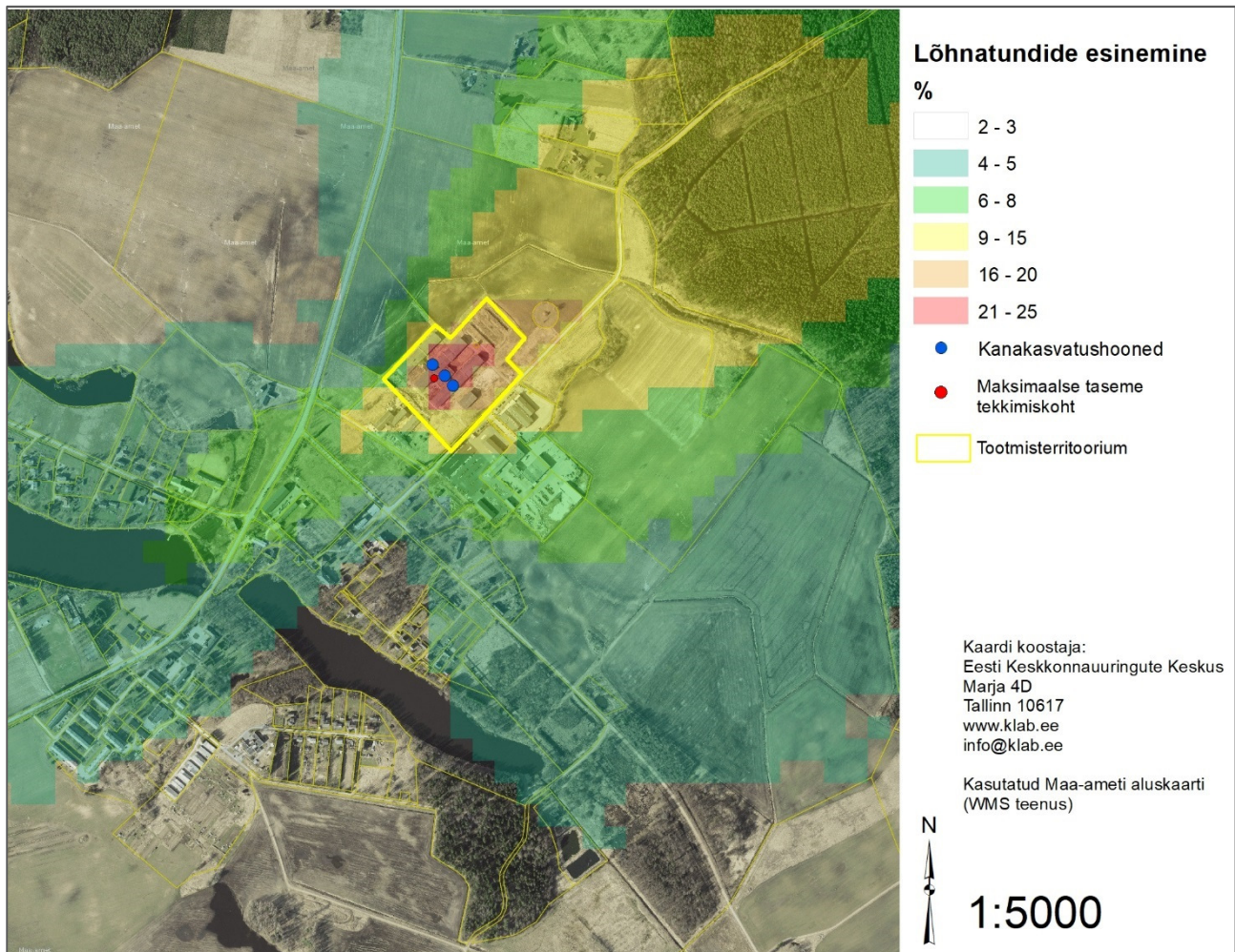
Eesti Keskkonnauuringute Keskus OÜ teostas nii ammoniaagi kui lõhna heitkoguste hindamise alternatiivsele arengustsenaariumile. Arvestades asjaolu, et sõnnik on ette nähtud transportida lindlatest kinnistesse sõnnikukonteineritesse ja iga kahe päeva tagant viiakse need territooriumilt minema, siis ei arvestatud alternatiivse lahenduse korral õhusaaste hindamise mudelis sõnnikuhooldlaga. Ammoniaagi ja lõhna heite allikaks on võetud ainult lindlad.

Ammoniaagi maksimaalsed heitkogused on alternatiivse lahenduse korral ca 8 – 30 korda väiksemad (võrreldes sõnnikuhooldlaga stsenaariumiga, kust ammoniaagi eriheide kogulämmastikust on vastavalt 2,5 ja 10%) ning sihtväärtust tootmisterritooriumi piiril ei ületata. Maksimaalne ammoniaagi kontsentratsioon jääb tootmisterritooriumi edelapiirile, kus aastakeskmine kontsentratsioon on $7,7 \mu\text{g}/\text{m}^3$ (Joonis 17):

Joonis 17. Ammoniaagi teke ja hajumine tootmisterritooriumilt alternatiivse stsenaariumi korral, kui varusõnnikuhooldlat ei kasutata.

Ka lõhnaheite tulemused on sellisel juhul märksa paremad, lõhna häiringutase võidakse ületada üksnes Piiripõllu kinnistu kagunurgas Pumbajaama kinnistu ümbruses ning Pumbajaama kinnistul, kus asub puurkaev (Joonis 18):

Joonis 18. Lõhna teke ja hajumine tootmisterritooriumilt alternatiivse stsenaariumi korral, kui varusõnnikuhoidlat ei kasutata.

Kuna sellel alal potentsiaalse häiringu vastuvõtjad puuduvad ja hetkeseisuga puudub ka informatsioon, et ala soovitakse üldse välja arendada detailplaneeringuga soovitud eesmärgil, siis „vastuvõtja“ puudumise tõttu ei saa eeldada lõhnaaerumise esinemist ja häiringutaseme ületamist. Seda toetab asjaolu, et omavalitsus on avaldanud arendajale nõusolekut nii Piiripõllu kui Karikakra kinnistute võõrandamiseks soovi korral arendajale, millede arvelt saaks ta vajaduse korral tootmisterritooriumi laiendada. Tasub märkimist ka asjaolu, et keskkonnaministri 27.12.2016 määruse nr 81 „Lõhnaaine esinemise hindamise kord, hindamisele esitatavad nõuded ja lõhnaaine esinemise häiringutasemed“ § 4 lõike 1 kohaselt võib Keskkonnainspeksioon lõhnaaine esinemise häiringutaseme ületamise kahtluse korral kokku kutsuda eksperdirühma ning § 2 lõike 5 kohaselt ei kutsuta eksperdirühma kokku, kui piirkonnas, kus kahtlustatakse lõhnaaine esinemise häiringutaseme ületamist, ei ole püsivat asustust.

Elumajade juures, mis paiknevad ettevõtte tootmisterritooriumist 150 - 550 m kaugusel lõuna- ning edela suunas, võib lõhnatundide esinemissagedus ulatuda maksimaalselt kuni 6 % ning elumajade juures, mis paiknevad 360 – 590 m kaugusel põhja suunas kuni 11 %. Võrumaa Kutsehariduskeskuse ja Rauameister AS territooriumitel võib lõhna maksimaalne tase ulatuda 10 %. Seega nendel aladel lõhna häiringutaset tõenäoliselt ei ületata.

Sõnniku transportimisega õhukvaliteeti oluliselt ei mõjutata, kuna sõnnik veetakse ära kinnistes konteinerites, kust saasteainete ja lõhna levik on minimaalne.

Alternatiivse lahenduse korral oluline negatiivne mõju õhukvaliteedi mõningase muutumise tõttu, mis on tingitud linnukasvatusele iseloomuliku lõhna levimisest ümbritsevatele aladele, puudub. Mõju inimese tervisele õhukvaliteedi muutumise tõttu on võrreldes kavandatava (sõnnikuhoidla kasutamise) stsenaariumiga veidi parem, kuna lõhna modelleerimistulemuste kohaselt ei ületata lõhna häiringutaset lähimate elumajade ja teiste vastuvõtjate juures (Kutsehariduskeskus, edelas piirnev autoremonditöökoda).

10.1.2 Teised kaasnevad mõjud

Visuaalse mõju osas, samuti mõju osas põhja- ja pinnaveele, kohaliku elu arengule ning lindude heaolule erinevusi võrreldes kavandatava stsenaariumiga ei ole.

Alternatiivse stsenaariumi korral veetakse tekkiv sõnnik iga paari päeva tagant territooriumilt minema. Üheks potentsiaalseks tarbijaks on Oisu Bioogaasijaam, kus sellest toodetakse elektri- ja soojusenergiat, mis suunatakse seejärel vabaturule. Kanasõnnikust on võimalik ka väetiseks graanulite tootmine, kuid selle tasuvusega seotud küsimused on praeguseks lahendamata.

Sõnniku tootmisterritooriumilt äravedamine ja sellest biogaasi tootmine täidab Euroopa Liidu eesmärgi taastuvenergeetika ja energiasäästu alal, kuna Euroopa Liidu energiapoliitika üheks prioriteediks on läbi aastate olnud erinevad tegevused energiatarbimise kontrollimisel, energia säästmisel ja taastuvatest energiaallikatest saadud energia osakaalu kasvatamisel.

Tulenevalt Euroopa Parlamendi ja Nõukogu Direktiivist 2009/28/EÜ (nn Taastuvenergia Direktiiv) on Euroopa Liidu eesmärk saavutada 20 % taastuvenergia osakaal lõpptarbimisest aastaks 2020 ja 27 % taastuvenergia osakaal aastaks 2030. Taastuvenergia osakaalu arvutatakse taastuvatest allikatest toodetud energia lõpptarbimise suhtena summaarsesse lõpptarbimisse. Lõpptarbimise hulka loetakse direktiivi järgi erinevate majandusharude energiatarbimised ja energiatarbimine energiasektoris koos kadudega. Biomass kuulub bioenergia alla ja on osa taastuvenergiast.

Eesti taastuvenergia tegevuskavas aastani 2020 (20110) on toodud, et Eesti tekib aastas ca 2 miljonit tonni sõnnikut, mille energeetiline väärtus on 400 GWh ning kui arvestada, et pool sellest võidakse kasutada biogaasi tootmiseks, siis moodustaks see 200 GWh primaarenergiana. Üldiseks eesmärgiks on luua kodumaise biomassi ja bioenergia tootmise arenguks soodsad tingimused, et vähendada Eesti sõltuvust imporditavatest ressurssidest ja fossiilsetest kütustest, vähendada survet looduskeskkonnale, kasutada maaressurssi efektiivselt ja jätkusuutlikult ning soodustada tööhõivet maapiirkondades.

Alternatiivse lahenduse korral ei jõua linnusõnnik jällegi põllule ning põlde tuleb väetada sünteetiliste mineraalväetistega, mida toodetakse taastumatute loodusvarade baasil:

- lämmastikku toodetakse õhust, kuid selleks kulub palju maagaasi või naftat
- fosforit toodetakse fosfaadikaevandustest
- kaaliumi kaaliumkarbonaadi kaevandustest

11 ALTERNATIIVSETE LAHENDUSTE VÕRDLEMINE

Alternatiivide võrdluseks on kasutatud Thomas L. Saaty välja töötatud analüütiliste hierarhiate meetodit (AHM)³⁹. See meetod sobib subjektiivsete hinnangute alusel tegutsevate süsteemide korrastamiseks ja kaalutletud otsusteni jõudmiseks. Saaty meetod koosneb hierarhilisest struktuurist, mille moodustavad eesmärk, kriteeriumid ja alternatiivid. Meetod seisneb oluliste kriteeriumite määratlemises, nende olulisuse määramises üksteise suhtes ja käsitletavate valikute (stsenaariumite) puhul ning alternatiivide (stsenaariumite) võrdlemises valitud kriteeriumite alusel. Selle eelis SWOT analüüsi ees seisneb võimaluses käsitleda nii kvalitatiivseid kui ka kvantitatiivseid objekte. Meetodi väljundiks on matemaatiliselt korrektne, kvantitatiivne hinnang analüüsitavatele alternatiividele (antud juhul stsenaariumitele).

Kõigepealt valiti kriteeriumid (mõjuvaldkonnad), mille alusel võrreldi kavandatavat tegevust ja selle alternatiivset lahendust. Nendeks on:

- Inimese tervis ja heaolu (õhukvaliteedi muutumise tõttu)
- Visuaalne mõju
- Mõju pinna- ja põhjavee seisundile
- Vastavus keskkonnakaitsealastele õigusaktidele
- Sõnnikukäitluse vastavus loodusressursside kasutamise põhimõtetele (taastuvenergeetika eesmärkidele)
- Mõju kohaliku elu arengule
- Mõju lindude heaolule

Kriteeriume omavahel paariti võrdluseks kasutati nn Saaty skaalat (tabel 1):

Tabel 1. Kriteeriumide ja alternatiivide võrdlemisel kasutatav Saaty skaala

Intensiivsus	Definitsioon	Selgitus
1	Võrdtähtis	Kaks tegevust pole mõjus eristatavad
3	Mõõdukas paremus või tähtsus	Kogemus ja hinnang annavad ühele eelise
5	Oluline paremus või tähtsus	Tugev eelistus
7	Väga tugev paremus või tähtsus	Tugev eelistus, praktikas kinnitatud
9	Ekstreemne paremus või tähtsus	Tugevaim võimalik paremus või eelistus
2, 4, 6, 8	Kompromiss kahe kõrvutise hinnangu vahel	

9-palline skaala võimaldab anda matemaatiliselt korrektse, kvantitatiivse hinnangu analüüsitavatele alternatiividele.

Koostataval võrdlustabelil on positiivsed elemendid ja ta rahuldab nn pöördelisustingimust. See tähendab, et kui üks kriteerium sai teise suhtes intensiivsuse skaalal nt hinde 5, siis teine kriteerium sai esimese kriteeriumi suhtes selle pöördväärtuse ehk 1/5. Seejärel leiti kriteeriumite olulisus tabeli suurima omaväärtuse ja sellele vastava omavektori leidmisel. Selleks võib kasutada erinevaid matemaatilisi meetodeid, käesoleval juhul kasutati lihtsat lähendusmeetodit, leides maatriksi (tabeli) iga rea geomeetrilise keskmise, st korrutati omavahel läbi ühe rea hinded ja võeti nii mitmes juur, kui mitu tegurit ehk kriteeriumi oli (nt antud juhul oli 7 kriteeriumit, st võeti 7. juur). Seejärel normaliseeriti need väärtused geomeetriliste

³⁹ Theory and Applications of the Analytic Network Process: Decision Making with Benefits, Opportunities, Costs, and Risks. Thomas L. Saaty, Pittsburgh 2005.

keskmiste summaga läbi jagades. Saadud arvud annavadki kriteeriumide osakaalud, mis määrab nende olulisuse (paremusjärjestuse) (tabel 2):

Tabel 2. Kriteeriumite paremusjärjestus

Kriteerium	Osakaal
Vastavus keskkonnakaitsealastele õigusaktidele	0,265
Inimese tervis ja heaolu (õhukvaliteedi muutumine)	0,254
Mõju pinna- ja põhjavee seisundile	0,180
Mõju kohaliku elu arengule	0,085
Sõnnikukäitluse vastavus loodusressursside kasutamise põhimõtetele (taastuvenergeetika eesmärkidele)	0,077
Mõju lindude heaolule	0,077
Visuaalne mõju	0,063

Järgmise sammuna võrreldi alternatiive omavahel iga kriteeriumi kaupa. Selleks koostati analoogilised võrdlustabelid eelnevalt kirjeldatule. Hindamise tulemused on esitatud tabelites 3-9:

Tabel 3. Vastavus keskkonnakaitsealastele õigusaktidele

	Kavandatav lahendus	Alternatiivne lahendus		Suurim omaväärtus	Geomeetriline keskmine	Normeeritud geomeetriline keskmine ehk kaal
Kavandatav lahendus	1,00	0,20		0,20	0,45	0,17
Alternatiivne lahendus	5,00	1,00		5,00	2,24	0,83
Summa				2,68		

Tabel 4. Inimese tervis ja heaolu (õhukvaliteedi muutumine)

	Kavandatav lahendus	Alternatiivne lahendus		Suurim omaväärtus	Geomeetriline keskmine	Normeeritud geomeetriline keskmine ehk kaal
Kavandatav lahendus	1,00	0,25		0,25	0,50	0,20
Alternatiivne lahendus	4,00	1,00		4,00	2,00	0,80
Summa				2,50		

Tabel 5. Mõju pinna- ja põhjavee seisundile

	Kavandatav lahendus	Alternatiivne lahendus		Suurim omaväärtus	Geomeetriline keskmine	Normeeritud geomeetriline keskmine ehk kaal
Kavandatav lahendus	1,00	1,00		1,00	1,00	0,50
Alternatiivne lahendus	1,00	1,00		1,00	1,00	0,50
Summa				2,00		

Tabel 6. Mõju kohaliku elu arengule

	Kavandata lahendus	Alternatiivne lahendus	Suurim omaväärtus	Geomeetriline keskmine	Normeeritud geomeetriline keskmine ehk kaal
Kavandata lahendus	1,00	1,00	1,00	1,00	0,50
Alternatiivne lahendus	1,00	1,00	1,00	1,00	0,50
Summa			2,00		

Tabel 7. Sõnnikukäitluse vastavus loodusressursside kasutamise põhimõtetele (taastuvenergeetika eesmärkidele)

	Kavandata lahendus	Alternatiivne lahendus	Suurim omaväärtus	Geomeetriline keskmine	Normeeritud geomeetriline keskmine ehk kaal
Kavandata lahendus	1,00	1,00	1,00	1,00	0,50
Alternatiivne lahendus	1,00	1,00	1,00	1,00	0,50
Summa			2,00		

Tabel 8. Mõju lindude heaolule

	Kavandata lahendus	Alternatiivne lahendus	Suurim omaväärtus	Geomeetriline keskmine	Normeeritud geomeetriline keskmine ehk kaal
Kavandata lahendus	1,00	1,00	1,00	1,00	0,50
Alternatiivne lahendus	1,00	1,00	1,00	1,00	0,50
Summa			2,00		

Tabel 9. Visuaalne mõju

	Kavandata lahendus	Alternatiivne lahendus	Suurim omaväärtus	Geomeetriline keskmine	Normeeritud geomeetriline keskmine ehk kaal
Kavandata lahendus	1,00	1,00	1,00	1,00	0,50
Alternatiivne lahendus	1,00	1,00	1,00	1,00	0,50
Summa			2,00		

Lõpliku paremusjärjestuse leidmiseks korrutati iga kriteeriumi alusel võrreldud alternatiivi kaalud (normeeritud geomeetrilised keskmised) läbi kriteeriumide osakaaludega ehk lõpptabeli (tabel 10) igas lahtris on läbi korutatud vastava kriteeriumi kaal ja vastav alternatiivi kaal selle kriteeriumi suhtes. Alternatiivile annab kogukaalu lahtrite ridade summa.

Tabel 10. Kavandatava lahenduse ja alternatiivse stsenaariumi paremusjärjestus

Kriteerium	Kavandatav lahendus (sõnnikuhoidlaga)	Alternatiivne lahendus (sõnniku äraveoga)
Vastavus keskkonnakaitsealastele õigusaktidele	0,044	0,221
Inimese tervis ja heaolu (õhukvaliteedi muutumine)	0,051	0,203
Mõju pinna- ja põhjavee seisundile	0,090	0,090
Mõju kohaliku elu arengule	0,042	0,042
Sõnnikukäitluse vastavus loodusressursside kasutamise põhimõtetele (taastuvenergeetika eesmärkidele)	0,038	0,038
Mõju lindude heaolule	0,038	0,038
Visuaalne mõju	0,031	0,031
Summa	0,336	0,664

Alternatiivide omavaheline võrdlus näitab, et nii kavandatav tegevus kui selle alternatiivne võimalus on käsitletud mõjuvaldkondade osas üsna sarnased, kuid eelistatud on alternatiivne lahendus, kuna see tagab ammoniaagiheite arvutuste ja hajumismudeli andmetele tuginedes ammoniaagi kontsentratsiooni jäämise tootmisterritooriumi piiril alla lubatud sihtväärtuse, mistõttu ei teki ohtu, et oluline keskkonnahäiring, st oluline negatiivne mõju inimese tervisele võiks tekkida. Kavandatava lahendusega on linnukasvatusele iseloomulik lõhna teke ja levimine intensiivsem ning esineb oht, et lõhna häiringutase võidakse lähimate majapidamiste, Võrumaa Kutsehariduskeskuse ning kontaktvööndis paiknevate ettevõtete juures ületada.

12 KAVANDATAVA KANALAKOMPLEKSI VASTAVUS PARIMA VÕIMALU TEHNIKA (PVT) ALASTES JÄRELDUSTES TOODUD NÕUETELE

Komisjoni rakendusotsusega (EL) 2017/302, 15. veebruar 2017 on kehtestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2010/75/EL alusel parima võimaliku tehnika (PVT) alased järeldused kodulindude ja sigade intensiivkasvatuse jaoks. Dokument on avaldatud Keskkonnaministeeriumi kodulehel Keskkonnakorralduse rubriigi Tööstusheite alamrubriigi all, kus on toodud nimekiri Euroopa Liidu õigusaktidest. PVT alased järeldused on PVT viitedokumendi⁴⁰ oluline osa. PVT-nõuete täitmise tähtaeg on 1. märts 2021.

PVT alastes järeldustes on öeldud, et esitatud tehnikate loetelu ja kirjeldused ei ole normatiivsed ega ammendavad. Lubatud on kasutada muid tehnikaid, mis tagavad vähemalt samaväärse keskkonnakaitse taseme.

Järgnevalt hinnatakse kavandatava kanalakompleksi ja selle tegevuse vastavust PVT nõuetele (Tabel 11).

⁴⁰ Best Available Techniques (BAT) Reference Document for the Intensive Rearing of Poultry or Pigs. JRC Science for Policy Report. Industrial Emissions Directive 2010/75/EU (Integrated Pollution Prevention and Control), 2017. http://eippcb.jrc.ec.europa.eu/reference/BREF/IRPP/JRC107189_IRPP_Bref_2017_published.pdf

Tabel 11. Kavandatava Väimela kanalakompleksi vastavaus parimale võimalikule tehnikale

Tootmisetapp	Kavandatava KKJS, tehnoloogia ja seadmete nimetused	PVT tehnoloogilised, erikulude ja heite näitajad	Kavandatava KKJS, tehnoloogia ja seadmete erikulude ja heite näitajad	Vastavusmärke
Keskkonnajuhtimissüsteemi põhimõtete rakendamine	Tegevuse planeerimine	Juhtkonna, sh tippjuhtkonna pühendumus; juhtkonna poolt sellise keskkonnapoliitika määratlemine, mis muu hulgas näeb ette käitise keskkonnasäästlikkuse pidevat täiustamist; vajaliku korra, eesmärkide ja sihttasemete planeerimine ja kehtestamine koos finantsplaneerimise ja investeringutega; korra rakendamine; täitmise kontrollimine ja parandusmeetmete võtmine; keskkonnajuhtimissüsteemi ja selle jätkuva sobivuse, piisavuse ja tõhususe hindamine tippjuhtkonna poolt; puhtama tehnoloogia arengu jälgimine; uute seadmete projekteerimise ajal seadmete tulevase demonteerimise ning kogu nende tööea jooksul aset leidva keskkonnamõjuga arvestamine; korrapärase sektoriseste võrdlusanalüüside rakendamine; müratekke piiramise kava rakendamine; lõhnatekke piiramise kava rakendamine.	Käitise tegevuses järgitakse juhtkonna eestvedamisel keskkonnasäästlikkuse printsiipe ja keskkonnasäästlikkust täiustatakse järjepidevalt. Juhtkond hoiab end pidevalt kursis meetoditega, mis oleksid võimalikult keskkonnasõbralikud. Tegevusi planeeritakse süsteemselt, hangitakse sisendeid plaanipäraselt, peetakse arvestust toodangu ja protsessi elementide (sisend, väljund) üle ning see dokumenteeritakse. Töötajate väljaõpe ja vajaduspõhised koolitused kõrge teadlikkuse hoidmiseks. Koostatakse hädaolukordade lahendamise plaan, peetakse kinni keskkonnaalastest õigusaktidest ja normidest. Teostatakse keskkonnakompleksloaga määratud seiret ja rakendatakse vajadusel parandus- ja ennetusmeetmeid (sh ülanormatiivse lõhna ja müra leviku tõkestamiseks).	vastab
Hea töökorraldus	Asukoha valik	Käitisele või käitiseosale sobiva asukoha valimine ja tegevuse ruumiline korraldamine	Käitise asukoht määratakse detailplaneeringuga, tegemist on endise loomafarmi asemele uue ja moodsa farmi rajamine, mis arvestab kõiki keskkonnamõudeid.	Vastab
Hea töökorraldus	Täiendõpe ja koolitus	Õpetada ja koolitada personali	Käitise keskkonnavalase tegevuse eest hakkab vastutama keskkonnapetsialist. Töötajate koolitusvajadus määratletakse töötaja tööle asumisel ning vajadusel koolitatakse töötajat kohapeal, et töötaja oskaks näha seoseid erinevate tootmistsükli alosade vahel ning oleks teadlik tagajärgedest ja riskidest, mida võib enesega kaasa tuua mingi tehnoloogilise eeskirja eiramine ja/või tehnika (seadme) mitte töökorras olek. Töötjad viiakse kurssi asjaomaste määrustega, linnukasvatusega, linnutervishoiuga ja lindude heaoluga, sõnnikukäitluse, töötajate turvalisusega. Koolitus hõlmab ka hädaolukorras valmistumist ja hädaolukorra ohjamist.	Vastab
Hea töökorraldus	Hädaolukordade ohje	Koostada hädaolukorra lahendamise kava selliste ootamatute heidete ja juhtumitega tegelemiseks nagu veekogu saastamine.	Ettevõtte koostab hädaolukordade lahendamise plaani (kava). Tulekahju ennetamiseks ja selle puhul tegutsemiseks koostatakse tuleohutusjuhend ning paigaldatakse ka tuletõrjesignalisatsioon ja tellitakse vastav teavitus (SMS käitajale) signalisatsiooni tööle hakkamisel. Tulekahju korral tegutsemiseks paigaldatakse hoonetesse tulekustutid ning kinnistule rajatakse 10 x 22,5 m ja vähemalt 2 m sügavune lahtine või vähemalt 340 m³ mahutav kinnine tuletõrje veevõtukoht. Sõnnikukonteinerid on lekkekindlad, välistamaks kokkupuutumist väliskeskkonnaga. See kehtib ka varusõnnikuhoidla kohta.	Vastab
Hea töökorraldus	Seadmete remont ja hooldus	Korrapäraselt kontrollida, parandada ja hooldada hooneid ja seadmeid.	Ettevõtte koostab seadmete hooldus- ja remondiplaani. Seadmete kasutusjuhendid on igal ajal kättesaadavad asjassepuutuvatele isikutele. Töötajate tööülesannete hulka kuulub masinate ja seadmete jooksev kontroll ja hooldus ning vajadusel remontimine. Alternatiivina kutsutakse kohale eraldi hooldusmeeskond.	Vastab
Hea töökorraldus	Surnud loomade eraldi paigutamine	Ladustada surnud loomad sellisel viisil, et vältida või vähendada heidet.	Käitamisperioodil surnud linnud kuuluvad loomsete jäätmete alla ja kuni Vireen AS-le (pakub kahjutustamise teenuseid kõikidele loomsete kõrvalsaaduste valdajatele) üleandmist hoitakse lindude korjuseid eraldi selleks ettenähtud ha nõuetele vastavas hoidmiskohas (külmkirstus).	Vastab
Söötmise korraldus	Kvaliteetne sööt	Kohaldada söödaratsiooni koostamise ja söötmise strateegiat, mis hõlmab ühte või mitut allpool esitatud tehnikatest: Vähendamaks eritatud üldlämmastiku kogust ja sellega ammoniaagiheidet, on PVT: - vähendada toorvalgu sisaldust, kasutades tasakaalustatud lämmastiksisaldusega sööta, mis põhineb energiavajadustel ja seeditavatel aminohapetel; - mitmeetapiline söötmine söödaratsiooniga, mis on kohandatud konkreetse kasvatusperioodi nõuetele; - asendamatute aminohapete kontrollitud koguste lisamine vähese toorvalgusisaldusega söödale; - kasutada lubatud söödalisandeid, mis vähendavad eritatavat üldlämmastikku. PVTga saavutatav eritatud üldlämmastiku kogus munakanadel: 0,4-0,8 N/loomakoht/aasta.	Ratsioonis kasutatakse kvaliteetseid söötasid. Kanade söötmisel kasutatakse söödaratsiooni, mis vastab lindude vanusele ja arvestab toodangut. Kasutatavad söödad sisaldavad aineid, mis söötmisskeemide kasutamise tagajärjel suurendavad toitefaktorite kasutamise efektiivsust ja vähendavad seetõttu toiteelementide sisaldust väljaheidetes (lüsiin, metioniin, treoniin, trüptofaan, arginiin, isoleutsiin, valiin, monokaltsium fosfaat). Fosfori paremaks omastamiseks on kasutusel fütaasid ja teised lubatud abiained, mis on juba orgaanilise päritoluga. Kasutusse võetakse kontrollitud söötmisprogramm, mis valitakse välja järgnevas staadiumis. Üldlämmastiku kogust ja sellega ammoniaagi heite vähendamiseks: - vähendatakse toorvalgu sisaldust, kasutades tasakaalustatud lämmastiksisaldusega sööta, mis põhineb energiavajadustel ja seeditavatel aminohapetel; - kasutatakse mitmeetapilist söötmist söödaratsiooniga, mis on kohandatud konkreetse kasvatusperioodi nõuetele; - lisatakse kontrollitud koguseid asendamatuid aminohappeid vähese toorvalgusisaldusega söödale;	

		Vähendamaks eritatud üldfosfori kogust ja rahuldades samal ajal loomade toitainevajadused, on PVT kohaldada söödaratsiooni koostamise ja söötmise strateegiat, mis hõlmab ühte või mitut allpool esitatud tehnikatest: - mitmeetapiline söötmine söödaratsiooniga, mis on kohandatud konkreetse kasvatusperioodi nõuetele - kasutada lubatud söödalisandeid, mis vähendavad eritatavat üldfosforit (nt fütas). - Kasutada hästi seeditavaid anorgaanilisi fosfaate tavapäraste fosforiallikate osaliseks asendamiseks söödas PVTga saavutatav eritatud üldfosfori kogus munakanadel: 0,10-0,45 P₂O₅.	- kasutatakse lubatud söödalisandeid, mis vähendavad eritatavat üldlammastikku. Vähendamaks eritatud üldfosfori kogust ja rahuldades samal ajal loomade toitainevajadused, on PVT kohaldada söödaratsiooni koostamise ja söötmise strateegiat, mis hõlmab ühte või mitut allpool esitatud tehnikatest: - kasutatakse mitmeetapilist söötmist söödaratsiooniga, mis on kohandatud konkreetse kasvatusperioodi nõuetele - kasutada lubatud söödalisandeid, mis vähendavad eritatavat üldfosforit (nt fütas). - Kasutada hästi seeditavaid anorgaanilisi fosfaate tavapäraste fosforiallikate osaliseks asendamiseks söödas	
Veekasutus	Vee säästlik kasutamine	Dokumenteerida veekasutust; teha kindlaks veeleked ja need kõrvaldada; kasutada loomakasvatushoone ja seadmete puhastamiseks kõrgsurvepuhasteid; valida konkreetse loomakategooria puhul sobivad seadmed (nt nippeljooturid) ja kasutada neid, tagades samal ajal vee kättesaadavuse (piiramatu jootmine); joogiveeseadmete korrapärane kalibreerimine, et vajadusel tõestada nende korrasolekut; taaskasutada puhastusveena saastamata vihmavett.	Vee põhikasutus on kanade joogivesi, mis on pidevalt saadaval (joogivee tarbimist ei piirata). Erimeetmeid vee säästvaks kasutamiseks ei rakendata, kanade jootmiseks kasutatakse nippeljootureid, millel on olemas tilgapüüdja. Veekadude vältimine toimub läbi igapäevase jootmissüsteemide jälgimise, avastatud lekked likvideeritakse viivitamatult. Veekasutuse üle peetakse arvestust igas kanalas paikneva veemõõtja näidu alusel. Kanalaid (hooned seest ja inventar) pestakse kõrgsurvepesuritega partiide vahetumisel, pesemisel kemikaale ei kasutata. Survepesurid ja jooturid vastavad parimale võimalikule tehnikale. Jooturite järelevalvet teostab talitaja, kes vaatab süsteemid iga päev üle. Toimub veekulu pidev kontroll, kiire lekete avastamine ja likvideerimine. Veemõõtjaid taadeldakse kord viie aasta tagant. Veemõõtja(te) näidud registreeritakse iga päev.	Vastab
Reoveekäitus	Heitvee tekke vähendamine ja heitvee vettehte vähendamine	Heitvee tekke vähendamiseks: hoida reostuvad jalutus- ja puhkealad võimalikult väiksed; viia veekasutus miinimumini; eraldada saastamata vihmavesi reoveevoogudest, mida on vaja puhastada. Heitvee vettehte vähendamiseks: juhtida reovesi selleks ettenähtud mahutisse; puhastada reovett; reovee laotamine, nt kasutades selliseid niisutussüsteeme nagu sprinkler, teisaldatav niisuti, paakauto, vooliktoitega pihusti.	Olmereovesi juhitakse ühiskanalisatsiooni, kasutatakse kahesüsteemseid WC-loputuskaste (töötajate olmeruumides). Kasutatakse kõrgsurvepesurit, mis tarbib võimalikult vähe vett. Võrreldes tavalise veejoaga on veekulu oluliselt väiksem. Tehnilise reovee (lindlate pesuvee) ärajuhtimiseks küsitakse projekteerimise staadiumis kohalikult vee-ettevõtjalt tehnilised tingimused. Juhul, kui ühiskanalisatsiooni valdaja ei ole mingil põhjusel nõus laskma hoonete ja selle inventari pesemise tagajärjel tekkivat reovett ühiskanalisatsiooni juhtida, rajatakse reovee kogumiskaevud. Kogumiskaevud tühjendatakse vastavalt vajadusele ja vesi viiakse põllule, järgides veeseaduses toodud veekaitse nõudeid. Sademevesi juhitakse planeeritud sademeveekanaliseerimise torustiku kaudu tootmisterritooriumi põhjaosas(-nurgas) paiknevasse sademevee kanalisatsioonitorustikku. Sademevee torustik suundub Piiripõllu maaüksusele. Kõrghaljastusega aladel, tuletõrje veevõtukohta alal (ja esialgu ka teiselt perspektiivselt hoonestusalalt) juhitakse sademevesi vertikaalplaneerimise teel ümbritsevatele haljasaladele, kus see pinnasesse immutatakse. Sademevett ei juhitata naaberkinnistutele või maantee kraavi. Ehitustegevuse käigus peetakse kinni kõikidest õigusaktidega kehtestatud veekaitse nõuetest ja järgitakse head ehitustava ja kasutusajal head põllumajandustava.	Vastab
Energiakasutus	Soojustatud lindlad, tõhus ja optimeeritud ventilatsioonisüsteem, madala energiatarbega valgustid, soojusvahetid, soojuspumbad		Lindlad soojustatakse, kasutatakse soojust peegeldavaid membraane. Elektrienergiat kasutatakse söödaliinide, sõnnikutransportööride ja munaliiini töös hoidmiseks. Hetkel ei ole veel kindel, kas kanalaid hakatakse külmemal ajal ka kütma. Kui hakatakse, siis seda lokaalsete kütteseadmetega. Sellisel juhul paigaldatakse lindlate välisseinale soojusvahetid, mille abil eelsoendatakse välisõhk enne kanalatesse juhtimist. Töötajate olmeruumide kütmiseks kasutatakse nt õhksoojuspumpa või muud alternatiivset vahendit (nt päikesekollektoreid/päikesepaneele või maakütet). Võimaluse korral kombineeritakse küttelei ning ehitiste rajamisel eelistatakse efektiivsete kütteviiside kasutamist, et võimalikult vähese elektritarbimise läbi vähendada keskkonda lisanduvat saastekoormust. Kaalutakse Väiso tee 1a kinnistule paigaldatud päikesepaneeli kasutamise võimalusi elektrienergia tootmiseks. Kanalate ventileerimiseks kasutatakse sundventilatsiooni. Ühe kanala ventileeritava õhu maht on keskmiselt 6 m³/h kana kohta ehk 720 000 m³/h ning seda optimeeritakse energia kokkuhoidmise eesmärgil olenevalt aastaajast, sh välistemperatuurist. Normid põhinevad Soome Põllumajandusministeeriumi kinnitatud ventilatsiooni normidel. Käitises kasutatakse valgustuses energiatõhusaid LED-lampe. Kasutatakse vahelduvat valgusrežiimi (valgustuse juhtimine, kasutatakse muutuvat valgustusaega). Avaused varustatakse tuulekaitsevõrkudega.	Vastab

			Energiakulu hoitakse optimaalsel tasemel kaasaegsel tehnilisel tasemel seadmete kasutamisega ja seadmete õigeaegse hooldamise ja remondi kaudu. Toimub elektrienergia tarbimise mõõtmine ja analüüs. Energiakasutuse üle arvestuse pidamiseks kasutatakse elektriarvesteid, mille näidud registreeritakse kord kuus.	
Müratase lindlates	Norme ületava müra vältimiseks kasutatakse kanalates madala müratasemega tehnoloogiad	Müra ärahoidmiseks või, kui see ei ole võimalik, selle vähendamiseks: tagada kaitise või kaitiseosa piisav kaugus tundlikest aladest; seadmete asukoht: suurendades kaugust müra tekitaja ja vastuvõtja vahel; viies miinimumini sööda tarnimise torude pikkuse; paigaldades söödakonteinerid või -silod, et viia sõidukite liikumine kaitises miinimumini; töökorralduslikud meetmed; vähest müra tekitavad seadmed; müratõrjeseadmed; müra vähendamine.	Müra tekitavateks seadmeteks on sundõhuvahetuse tekitamiseks ventilaatorid, lindude väljaheidete kuivatamiseks kasutatavad seadmed (ventilaatorid), samuti territooriumil liikuvad masinad (teenindav transport). Vähesel määral tekitavad müra ka sõnnikutransporditõr ning munaliin, millega transporditakse mune lindlast pakkekeskusesse. Söötmis-, ventilatsiooni ja sõnnikueemaldusseadmete lülitamine toimub automaatselt (või vastavalt vajadusele tehniku poolt). Kompleksis on kõik üksused üksteisele võimalikult lähedal. Hoonete ukсед on suletud. Mürarikaste tegevuste läbiviimist välditakse nädalavahetustel ja öösi. Paigaldatakse söödakonteinerid (silod) eesmärgiga vähendada sõidukite liikumist kaitises. Lindlate ukсед ja suuremad avad suletakse, eriti söötmise ajal; seadmeid lastakse käitada kogunud töötajatel; nähakse ette mürataseme kontrollimine hooldustööde käigus; käitatakse söödaga täielikult täidetud konveiereid ja transportööre. Kuna paralleelselt detailplaneeringuga ei ole koostatud kanalate rajamise projekti, siis puudub hetkel teadmine ventilaatorite asukohtade ja täpsete parameetrite kohta, mistõttu ei ole võimalik müra modelleerimist käesolevas etapis koostada. Võrumaa Kutsehariduskeskuse Tehnomajani ning lähimate eluhoonete ni leviv müratase sõltub suuresti sellest, mis tüüpi ventilaatoritega on tegu ning kuhu need täpselt paigutatakse. Müra hindamine on mõistlik teostada vajaduse korral projekteerimise etapis, kui on selgunud kõik vajalikud parameetrid, mille põhjal müra levikut modelleerida. Projekteerimise etapis on soovitatav koostada eraldiseisev ventilatsioonisüsteemi projekt, mille abil on hiljem ehitaja tööd lihtsam kontrollida. Kui modelleerimise tulemusel selgub, et müra normtasel lähimate elumajade ja Kutsehariduskeskuse territooriumil ületatakse, saab kavandada müra leevendavate meetmete kasutuselevõtmist. Leevendusmeetmeteks võivad olla nt mürasummutite (mürasummutuskastide) paigaldamine ventilaatoritele, ventilaatorite asukoha muutmine. Kanade pidamise ruumis välditakse pidevat mürataset, mis ületab 65 dBA. Ehitusetapp: mürakoormuse (samuti tolmu hulga ja leviku ulatuse) vähendamiseks valitakse õiged töökorralduslikud võtted (vaid korras masinate sellel otstarbel ettenähtud kasutamine ja eriti kuival perioodil tol mavate materjalide katmine, veo ja puistamise vältimine, vajadusel platside niisutamine).	Vastab
Tolmuheide	Tolmu vähendavate meetmete kasutamine	Vähendada tolmu teket loomakasvatushoones: kasutada jämedamat allapanumaterjali; kasutada värske allapanu laotamisel vähe tolmu tekitavat tehnikat; kohaldada piiramatut söötmist; kasutada märgsööta, granuleeritud sööta või lisada kuivsööda-süsteemi taimeõlilisandeid või sideaineid; varustada pneumaatiliselt täidetavad kuivsöödalaod tolmu-separaatoritega; projekteerida hoones väikese õhuvoolukiirusega ventilatsioonisüsteem ja seda käitada. Vähendada loomapidamishoones tolmu kontsentratsiooni, kasutades ühte järgmistest tehnikatest: vee pihustamine; õli pihustamine; ionisatsioon. Heitõhu käitlemine õhupuhastussüsteemi abil.	Allapanuna siblimisalal kasutatakse võimalikult vähe tol mavat allapanumaterjali (jämedamat). Kasutatakse granuleeritud sööta või lisatakse kuivsöödasüsteemi taimeõlilisandeid. Kasutatakse värske allapanu laotamisel vähe tolmu tekitavat tehnikat (nt käsitsi) või kett-, kruvi- ja suletud tigukonveiereid, mis on täielikult automatiseeritud rikke ja täiteanduritega. Söödapunkritel on olemas tsüklonid, mis viivad tolmu tekke miinimumini. Ventilatsiooni projekteerimisel on arvestatud täisautomaatse ventilatsioonisüsteemiga ja kasutatakse vastavalt sise- ja välistemperatuuride anduritele ka ilmajaama ja kõik mootorid on varustatud sagedusmuunduritega, mis tagavad ökonoomse elektritarbimise ja vahetuva õhu minimaalse kiiruse.	Vastab
Lõhnaheide	Lõhnaheidet vähendavate meetmete kasutamine	Tagada kaitise või kaitiseosa piisav kaugus tundlikest aladest. Kasutada pidamissüsteemi, mille puhul rakendatakse üht järgmistest põhimõtetest või nende kombinatsiooni: loomade ja pindade kuiva ja puhtana hoidmine; heidet tekitava sõnnikupinna vähendamine; sõnniku sagedane eemaldamine välisesse (kaetud) sõnnikuhoidlasse; sõnniku temperatuuri langetamine ja sisekeskkonna temperatuuri langetamine; sõnnikupinna kohal õhu voolu kiiruse vähendamine; allapanupõhistes süsteemides allapanu hoidmine kuivana ja aeroobsetes tingimustes. Optimeerida heitõhu loomapidamishoone-st väljutamise tingimusi ühe või mitme järgmise tehnika abil: väljalaskekõrguse suurendamine; vertikaalse väljalaskega ventilatsiooni kiiruse suurendamine; välistõkete tõhus paigaldamine, et parandada väljuva õhuvoolu segunemist; deflektori katete lisamine seinte alumistes osades paiknevatele	Kaitise asukoht määratakse detailplaneeringuga, tegemist on endise loomafarmi asemele uue ja moodsa farmi rajamine, mis arvestab kõiki keskkonnamõudeid. Lindlaid ja linde hoitakse kuiva ja puhtana (võlditakse sööda mahavalgumist). Sõnnik eemaldatakse transportõrlintidega iga paari päeva tagant kinnistesse konteineritesse (iga lindi juures 2 tk) ja iga kahe päeva tagant viiakse territooriumilt minema. Enne kinnistesse konteineritesse suunamist kuivatatakse sõnnik kuni kuivainesisalduseni 47%, seda tehakse võimalikult kiiresti. Juhul, kui sõnnikut hakatakse ladustama varusõnnikuhoidlasse: hoidla on kõikidest külgedest kinnine, hoidla uksi hoitakse pidevalt kinni. Hoidlasse ladustatakse kuivatatud sõnnik, mille lõhnaheide on väiksem võrreldes kuivatamata sõnnikuga. Hoidla asukohavalikult on arvesse võetud valitsevaid tuulesuundasid ja vastuvõtjate paiknemist.	Vastab

		väljalaskevadele, et heitõhku maapinna poole suunata; heitõhu hajutamine loomapidamishoone küljel, mille fassaad avaneb tundlikust alast vastaspoole. Kasutada õhupuhasustussüsteemi, nagu: bioskraber; biofilter; kahe- või kolmeetapiline õhupuhasustussüsteem; Sõnniku ladustamiseks kasutada ühte või mitut järgnevalt loetletud tehnikat: katta ladustatud tahesõnnik; valida hoidla asukoht, võttes arvesse üldist tuulesuunda ja/või võtta meetmeid tuule kiiruse vähendamiseks lao ümber ja kohal; Töödelda sõnnikut ühega järgmistest tehnikatest, et vähendada lõhnaheidet sõnniku laotamise ajal: kompostida tahesõnnik; anaeroobne kääritamine; sõnniku laotamisel viia sõnnik mulda võimalikult kiiresti.	Vajadusel võetakse meetmeid tuule kiiruse vähendamise lao ümber ja kohal. Käitise territooriumile rajatakse kõrghaljastus (puud), et parandada väljuva õhuvoolu segunemist. Juhul, kui sõnnik ladustatakse varusõnnikuhoidlasse, siis sõlmitakse leping sõnniku äravedamiseks Põlva Agro OÜ-ga, Peri Põllumajanduslik OÜ-ga või mõne teise ettevõttega. Sõnniku veol järgitakse veeseaduses ja selle alusel kehestatud Vabariigi Valitsuse 28.08.2001 määruses nr 288 "Veekaitsenõuded väetise- ja sõnnikuhoidlatele ning siloladustamiskohtadele ja sõnniku, silomahla ja muude väetiste kasutamise ja hoidmise nõuded" toodud veekaitselisi nõudeid.	
Tahesõnniku ladustamisest lähtuv heide	Ammonioiaagi õhkuheite vähendamiseks sõnnikukonteineritesse/-hoidlasse kuivatatud sõnniku ladustamine	Ammoniaagi õhkuheite vähendamiseks: vähendada heidet tekitava pinna pindala ja tahesõnnikupatarei (auna) mahu suhet; katta tahesõnniku patareid (aunad); ladustada kuivatatud tahesõnnikut hoidlas.	Sõnnik eemaldatakse transporttööriistidega iga paari päeva tagant kinnistesse konteineritesse (iga lindla juures 2 tk) ja iga kahe päeva tagant viiakse territooriumilt minema. Enne kinnistesse konteineritesse suunamist kuivatatakse sõnnik kuni kuivainesisalduseni 47%, seda tehakse võimalikult kiiresti. Juhul, kui sõnnikut hakatakse ladustama varusõnnikuhoidlasse: viiakse heide tekitava pinna pindala ja mahu suhe miinumini. Hoidla on kõikidest külgedest kinnine, hoidla uksi hoitakse pidevalt kinni. Hoidlasse ladustatakse kuivatatud sõnnik, mille lõhnaheide on väiksem võrreldes kuivatamata sõnnikuga	Vastab
Tahesõnniku ladustamisest lähtuv heide	Saasteainete pinnasesse- ja vetteheite vältimiseks sõnnikukonteineritesse/-hoidlasse kuivatatud sõnniku ladustamine	Tahesõnniku ladustamisest lähtuvate saasteainete pinnasesse- ja vetteheite vältimiseks või, kui see ei ole võimalik, vähendamiseks: ladustada kuivatatud tahesõnnikut hoidlas; kasutada tahesõnniku ladustamiseks betoonsilo; ladustada tahesõnnikut kindlal läbilaskmatul põrandal, mis on varustatud äravoolusüsteemi ja kogumispaaigiga äravoolu jaoks; valida hoidla, millel on piisav mahutavus tahesõnniku hoidmiseks ajavahemikel, kui sõnniku laotamine ei ole võimalik; ladustada sõnnikut põllul aunades ehk patareides, mis on eemal maapealsetest ja -alustest vooluveekogudest, kuhu võiks jõuda vedel äravool.	Sõnnik eemaldatakse transporttööriistidega iga paari päeva tagant kinnistesse konteineritesse (iga lindla juures 2 tk) ja iga kahe päeva tagant viiakse territooriumilt minema. Enne kinnistesse konteineritesse suunamist kuivatatakse sõnnik kuni kuivainesisalduseni 47%, seda tehakse võimalikult kiiresti. Juhul, kui sõnnikut hakatakse ladustama varusõnnikuhoidlasse: heidet tekitava pinna pindala ja mahu suhe viiakse miinumini. Hoidla on kõikidest külgedest kinnine, hoidla uksi hoitakse pidevalt kinni. Hoidla on lekkekindel betoonpõhja ja –seintega. Hoidlasse ladustatakse kuivatatud sõnnik, mille lõhnaheide on väiksem võrreldes kuivatamata sõnnikuga. Varusõnnikuhoidla mahutab 8 kuu sõnnikukoguse.	
Sõnniku töötlemine käitis	Sõnniku kuivatamine	Kasutatakse sõnniku kuivatamiseks välitunnelit	Sõnnik kuivatatakse lindlates sõnnikutransporditriidel õhujugadega kuni kuivainesisalduseni 47%.	Vastab
Sõnniku laotamine	Sõnniku üleandmine teisele ettevõttele käitlemiseks	Sõnniku laotamisest lähtuva lämmastiku-, fosfori- ja mikroobsete patogeenide pinnasesse- ja vetteheite vältimiseks või, kui see ei ole võimalik, vähendamiseks: hinnata sõnnikut vastuvõtvat maad, et teha kindlaks äravooluohud; hoida piisavat kaugust järgmiste alade vahel: põllud, kuhu sõnnik laotatakse ja alad, kus on oht äravooluks vette, nagu vooluveekogud, allikad, puuraugud jne ning naabruses asuvad valdused (sealhulgas hekid); vältida sõnniku laotamist seal, kus on oluline äravooluohu; kohandada sõnniku laotamise kiirust, võttes arvesse sõnniku lämmastiku- ja fosforisisaldust ning mulla omadusi (nt toitainesisaldus), hooajaga seotud nõudeid põllukultuuridele, ilmastiku- ja põllutingimusi, mis võivad põhjustada äravoolu; viia sõnniku laotamine kooskõlla põllukultuuride toitainetevajadusega; kontrollida korrapäraste vaheaegade järel põlde, kuhu sõnnik laotatakse, et teha kindlaks märgid äravoolust ja vajaduse korral nõuetekohaselt reageerida; tagada piisav juurdepääs sõnnikuhoidlale, et sõnnikut saaks laadida tõhusalt, heidet tekitamata; kontrollida, et sõnnikulaotus-masinad oleksid töökorras, ning seada nõuetekohane laotuskiirus.	Ettevõtte sõlmib lepingu sõnnikut äravedava ettevõttega, nt Oisu Biogaas OÜ-ga. Juhul, kui sõnnik ladustatakse varusõnnikuhoidlasse, siis sõlmitakse leping sõnniku äravedamiseks Põlva Agro OÜ-ga, Peri Põllumajanduslik OÜ-ga või mõne teise ettevõttega. Avarii korral puistatakse sõnnik varusõnnikuhoidlasse ja avarii lõppemisel viiakse biogaasijaama või tarnitakse etevõttele, kellel on sõnniku käitlemiseks litsents – Põlva Agro OÜ või Peri Põllumajanduslik OÜ. Sõnniku veol järgitakse veeseaduses ja selle alusel kehestatud Vabariigi Valitsuse 28.08.2001 määruses nr 288 "Veekaitsenõuded väetise- ja sõnnikuhoidlatele ning siloladustamiskohtadele ja sõnniku, silomahla ja muude väetiste kasutamise ja hoidmise nõuded" toodud veekaitselisi nõudeid.	Vastab
Kogu tootmisprotsessist lähtuv heide	Ammoniaagiehite vähendamise hindamine ja arvutamine	Kogu kodulinnukasvatusega seotud tootmisprotsessist lähtuva ammoniaagiehite vähendamiseks on PVT kogu tootmisprotsessist lähtuva ammoniaagiehite vähendamise hindamine või arvutamine, kasutades käitisel rakendatud PVTd.	Detailplaneeringu KSH koostamise raames teostas Eesti Keskkonauuringute Keskus OÜ kanalakompleksist eralduvate saasteainete heitkoguste hindamise, mis näitas, et varusõnnikuhoidla puhul ammoniaagi sihtväärtust kinnistu piiril ületatakse. Kuna sarnase tehnoloogia (sõnniku kuivatamine, kinnine varusõnnikuhoidla) jaoks ammoniaagi eriheite numbrit kusagilt võtta ei olnud, siis võib jääda võimalus, et olenemata modelleerimistulemustest ammoniaagi sihtväärtust siiski ei ületata. Seetõttu teostatakse käitise töötamise ajal ammoniaagiehite mõõtmised territooriumi piiril või tundlike vastuvõtjate juures, et tuvastada ammoniaagi tegelikku heidet ja levikut.	Vastab

			Kui varusõnnikuhoidlat ei tule, siis õhusaaste modelleerimistulemused näitasid, et NH ₃ kontsentratsioon jääb tootmisterritooriumi piiril alla sihtväärtuse.	
Heite ja protsessi näitajate seire	ÜldN ja üldP sisaldus söödas / üldN ja üldP sisaldus sõnnikus	PVT on sõnnikuga erituva üldlämmastiku ja üldfosfori seire, kasutades ühte järgmistest tehnikatest vähemalt kord aastas: arvutamine, kasutades lämmastiku ja fosfori massibilanssi, mis põhineb söödakulul, toorvalgu sisaldusel söödas, üldfosforil ja loomade jõudlusel; hindamine, kasutades sõnniku üldlämmastiku ja üldfosfori analüüside tulemusi.	Üldlämmastiku ja üldfosfori seire tomub arvutamise teel, kasutades lämmastiku ja fosfori massibilanssi, mis põhineb söödakulul, toorvalgu sisaldusel söödas, üldfosforil ja loomade jõudlusel, samuti teostatakse sõnnikust vastavalt vajadusele üldlämmastiku ja üldfosfori analüüsid (vähemalt 1 kord).	Vastab
Heite ja protsessi näitajate seire	Ammoniaagi õhkuheite seire	PVT on ammoniaagi õhkuheite seire, kasutades ühte järgmistest tehnikatest: hindamine massibilansi põhjal, mis põhineb eritumisel ja igas sõnnikukäitlusetapis olemasoleval üldlämmastikul (või üldisel ammoniakaasel lämmastikul) üks kord aastas iga loomakategooria puhul; arvutamine ammoniaagi kontsentratsiooni ja ventilatsiooni kiiruse mõõtmise andmetest iga kord, kui on toimunud oluline muutus; hindamine heitetegurite põhjal üks kord aastas iga loomakategooria puhul.	Detailplaneeringu KSH koostamise raames teostas Eesti Keskkonauuringute Keskus OÜ kanalakompleksist eralduvate saasteainete heitkoguste hindamise, mis näitas, et varusõnnikuhoidla puhul ammoniaagi sihtväärtust kinnistu piiril ületatakse. Kuna sarnase tehnoloogia (sõnniku kuivatamine, kinnine varusõnnikuhoidla) jaoks ammoniaagi eriheite numbrit kusagilt võtta ei olnud, siis võib jääda võimalus, et olenemata modelleerimistulemustest ammoniaagi sihtväärtust siiski ei ületata. Seetõttu teostatakse käitise töötamise ajal ammoniaagiheite mõõtmised territooriumi piiril või tundlike vastuvõtjate juures, et tuvastada ammoniaagi tegelikku heidet ja levikut. Kui varusõnnikuhoidlat ei tule, siis õhusaaste modelleerimistulemused näitasid, et NH ₃ kontsentratsioon jääb tootmisterritooriumi piiril alla sihtväärtuse. Käitamisperioodil arvutatakse ammoniaagi õhkuheidet ammoniaagi kontsentratsiooni ja ventilatsiooni kiiruse mõõtmise andmetest (iga kord, kui on toimunud oluline muutus).	Vastab
Heite ja protsessi näitajate seire	Lõhnaheite seire	Lõhnaheidet on võimalik jälgida, kasutades järgmist: ENi standardid (nt lõhna kontsentratsiooni määramine dünaamilise olfaktomeetriaga vastavalt standardile EN 13725); alternatiivtehnikad, mille jaoks ENi standard ei ole kättesaadav (nt lõhnaga kokkupuute mõõtmine/hindamine, lõhna mõju hindamine), ISO-standardid, siseriiklikud või muud rahvusvahelised standardid, mis tagavad samaväärse teadusliku tasemega andmete saamise.	Lõhnaheite seiret kohaldatakse lõhnakaebuse tekkimisel	Vastab
Heite ja protsessi näitajate seire	Omaseire korraldamine	PVT on protsessi näitajate jälgimine vähemalt üks kord aastas: vee tarbimine; elektrienergia kulu; kütusekulu; sissetulevate ja väljaminevate loomade arv; söödakulu; sõnniku tekkimine.	Veearvestuse aluseks on hoone(te)s asuvate veemõõtjate näidud, mis registreeritakse kord kuus. Energiakasutuse üle arvestuse pidamiseks kasutatakse elektriarvesteid, mille näidud registreeritakse kord kuus. Tekkivate jäätmete hulga üle peetakse arvestust vastavalt konteinerite äraveole. Sõnniku tekke üle pidevat arvestust ei peeta, sõnniku kogused on hinnangulised. Lindude arvu üle peetakse pidevate arvestust laoarvestusena. Arvestust sööda kasutuse kohta peetakse saatelehtede alusel, toodangu (munade) üle peetakse arvestust laoarvestusena.	Vastab
Lindlatest ammoniaagiheide	lähnev Sõnnikutransportöör	Sõnniku eemaldamine sõnnikutransportööri abil (täiustatud või täiustamata puurides pidamise korral) vähemalt: ühe sõnnikueemaldusega nädalas õhkkuivatusega või kahe sõnnikueemaldusega nädalas õhkkuivatusega; puurivabad pidamissüsteemid: sundventilatsiooni-süsteem ja harv sõnnikueemaldus (sõnnikukanaliga sügava allapanu korral) üksnes juhul, kui seda kasutatakse koos täiendava leevendusmeetmega, nt: sõnniku kõrge kuivainesisalduse saavutamine; õhupuhastussüsteem; sõnnikutransportöör või sõnnikukraap (sõnnikukanaliga sügava allapanu korral); sõnniku sundõhkkuivatus torude kaudu (sõnnikukanaliga sügava allapanu korral); sõnniku sundõhkkuivatus augustatud materjalist põranda kaudu (sõnnikukanaliga sügava allapanu korral); sõnnikutransportöörid; allapanu sundkuivatus, kasutades siseõhku (sügava allapanuga kõva põranda korral); kasutada õhupuhastussüsteemi, nagu: happeline märgpuhasti; kahe- või kolmeetapiline õhupuhastus-süsteem; bioskraber (ehk niisutusega õhubiofilter). PVT rakendamisega saavutatav munakanadele ettenähtud lindlast lähtuva ammoniaagi õhkuheite tase: puuripatarei 0,02-0,08 kg NH ₃ /loomakoht/aasta, puurivaba süsteem 0,02-0,13 kg NH ₃ /loomakoht/aasta	Väimelasse rajatakse puurivaba pidamissüsteem, kus kasvatatakse õrrekanasid. Sõnniku eemaldamine toimub sõnnikutransportöör-lintidega iga paari päeva tagant kinnisesse konteinerisse või otse varusõnnikuhoidlasse. Kanalates peetakse linde mitmel tasapinnal, lindlad on tehnoloogiliselt kahekorruselised. Sügavallapanu otseselt ei ole, allapanu kasutatakse üksnes siblimisalal. Puurivaba (avatud puurid) – modelleerimise tulemustel on lindlast lähtuva ammoniaagi õhkuheite tase 0,046 kg linnukoha kohta aastas.	Vastab

13 (OLULISE) NEGATIIVSE KESKKONNAMÕJU LEEVENDUSMEETMED JA TÕHUSUSE HINNANG

Alljärgnevalt on esitatud nii olulise kui mitteolulise negatiivse keskkonnamõju leevendusmeetmed ning antud hinnang nende tõhususele.

- Veeseaduse § 26² lõike 2 kohaselt peab sõnnikuhoidla mahutama vähemalt 8 kuu sõnniku ning sõltuvalt loomapidamishoones kasutatavast tehnoloogiast ka sealt pärineva reovee. Veeseaduse § 26² § 31 kohaselt peab loomapidamishoone kasutamisel olema tagatud lekkekindla hoidla olemasolu, mis mahutab vähemalt ühe kuu sõnnikukoguse, kui loomapidaja suunab sõnniku lepingu alusel hoidmisele või töötlemisele teise isiku hoidlasse või töötlemiskohta. Pärna tee 7 kinnistule tuleb rajada varusõnnikuhoidla pindalaga 3276 m² ning mahuga 16 380 m³. Tegemist on veeseaduses esitatud nõude täitmisega eesmärgiga tagada sõnnikukäitlemine, mis välistaks põhja- ja pinnavee saastumise. Nõude täitmine on efektiivne, välistamaks põhja- ja pinnavee reostumist.
- Arendajale tuleb jätta võimalus, et pärast kanakasvatuskompleksi töölerakendamist ladustab ta soovi korral lindude väljaheidet (sõnnik kuivatatud kuivainesisalduseni 42-47%) varusõnnikuhoidlasse (hoolimata KSH raames teostatud ammoniaagiheite modelleerimise tulemustest, mis näitasid ammoniaagi aastakeskmise sihtväärtuse ületamist tootmisterritooriumi piiril). Sellisel juhul tuleb tootmistegevuse ajal läbi viia ammoniaagi kontsentratsiooni mõõtmised, tuvastamaks, kas tootmisterritooriumi piiril või lähima vastuvõtja juures ületatakse aastakeskmist sihtväärtust (8 µg/m³) või mitte. Usaldusväärsete tulemuste saamiseks tuleb mõõtmisi teostada erinevatel aastaaegadel. Õhukvaliteedi taseme hindamine tuleb teostada vastavalt atmosfääriõhu kaitse seaduses toodud nõuetele. Kui läbiviidavad ammoniaagi kontsentratsiooni mõõtmised tuvastavad ammoniaagi sihtväärtuse ületamist tootmisterritooriumi piiril või lähima vastuvõtja juures, siis tuleb rakendada vajalikke abinõusid heite vähendamiseks (nt kuivatada sõnnik lühema aja jooksul ja veel kõrgema kuivaine sisalduseni, suurendada veelgi varusõnnikuhoidla isoleeritust välisõhust) või loobuda sõnnikuhoidlasse sõnniku ladustamisest. Ammoniaagi kontsentratsiooni mõõtmised ja vastavalt tulemustele sõnnikukäitluse korraldamine on efektiivne inimese tervise ja heaolu kaitse seisukohast.
- Kui ollakse sunnitud loobuma varusõnnikuhoidlasse sõnniku ladustamisest, tuleb hakata sõnnikut territooriumilt pidevalt minema vedama. Sellisel juhul tuleb lindude väljaheidete kogumiseks paigutada kõikide kanalate juurde kinnised kogumismahutid (konteinerid) ning sõnnikuga täidetud konteinerid tuleb iga kahe päeva tagant käitise territooriumilt ära viia vastavat jäätmeluba omava käitleja poolt. Sõnnikukonteinerid tuleb paigutada tootmisterritooriumile sellise arvestusega, et lõhna kandumine lähimate eluhooneteni oleks võimalikult väike. Veeseaduse § 26² nõude täitmiseks jääb varusõnnikuhoidlatoimima avariihoidlana. See tähendab, et kui mingil põhjusel ei ole teatud perioodil võimalik sõnnikut territooriumilt minema viia, siis ladustatakse see ajutiselt sõnnikuhoidlasse. Selline sõnnikukäitlemine on efektiivne ammoniaagi ja lõhna leviku vältimiseks lähimate vastuvõtjateni.
- Lõhna häiringutase hakkab kehtima alates sellest hetkest, kui esitatakse kaebus ebameeldiva lõhna osas. Sellisel juhul tuleb standardiseeritud meetodika alusel läbi viia lõhna mõõtmised tuvastamaks, kas häiringutaset ületatakse või mitte. Vajaduse korral läbiviidavad lõhna mõõtmised aitavad kavandada leevendusmeetmeid lõhna leviku vähendamiseks (nt kuivatada sõnnik lühema aja jooksul ja veel kõrgema kuivaine sisalduseni, suurendada veelgi varusõnnikuhoidla isoleeritust välisõhust või

kui ladustatakse sõnnikut varusõnnikuhoidlasse, siis loobuda sinna ladustamisest ja hakata territooriumilt pidevalt minema vedama).

- Pinna- ja põhjavee kaitsmise eesmärgil ja tagamiseks on planeeringuga kavandatud olmereovee, kanalate pesuvee ja sademevee edasine käitlemine. Olmereovesi ning lindlates kanapartiide vahetumisel hoonete pesemisel tekkiv vesi juhitakse ühiskanalisatsiooni või kogumiskaevu. Juhul, kui ühiskanalisatsiooni valdaja ei luba hoonete ja selle inventari pesemise tagajärjel tekkivat reovett ühiskanalisatsiooni juhtida, siis tuleb rajada reovee kogumiskaevud (asukohad määratakse ehitusprojektiga). Kaeve tuleb tühjendada vastavalt vajadusele ja vesi viia põllule, järgides veeseaduses toodud veekaitsenõudeid või üle anda vastavat käitlusluba omavale ettevõttele. Kogumiskaevudesse kogutava pesuvee edasine käitlemine või ühiskanalisatsiooni juhtimise võimalused tuleb kooskõlastada Võru valla vee-ettevõtjaga. Eelnimetatud nõuete täitmine on efektiivne, tagamaks pinna- ja põhjavee saastumise ohu vältimise.
- Planeeringulahenduse realiseerimisel tuleb tagada planeeringuala põhjanurka läbiva olemasoleva (vajadusel asendatava) drenaažitorustiku toimimine ja seeläbi naaberalade kuivenduse tagamine. Sademevee juhtimine Pärna tee maanteekraavi ei ole lubatud. Leevendusmeede on efektiivne naaberalade kuivenduse jätkuvaks tagamiseks ja sademevee nõuetekohaseks käitlemiseks.
- Vajalik on haljastuse puhvri loomine kavandatavate hoonete ja lähiehitiste vahel ning ala lahendamine korrastatud kompleksina ka arhitektuuriselt. Planeeritud haljastus muudab tehisliku maastikupildi looduslikumaks ja tõenäoliselt avaldab kaasaegne korrastatud ja haljastatud tootmisala Väimela aleviku elanikkonnale positiivset visuaalset mõju.
- Tootmisterritooriumilt leviva müra tase müratundlikel aladel täpsustub ehitusprojekti raames. Vajaduse korral tuleb projekteerimise etapis, kui on selgunud kõik vajalikud parameetrid, mille põhjal müra levikut modelleerida, teostada müra hindamine (modelleerimine). Kui modelleerimise tulemusel selgub, et müra normtasemeid ületatakse, tuleb kavandada müra leevendavate meetmete kasutuselevõtmist. Leevendusmeetmeteks võivad olla nt mürasummutite (mürasummutuskastide) paigaldamine ventilaatoritele, ventilaatorite asukoha muutmine. Leevendusmeetme tõhusust saab hinnata müra modelleerimisel.
- Kanalakompleksi tootmistsükli ajal naaberaladele ulatuva ja häiriva müra esinemise korral tuleb teostada müra mõõtmised ning ületamise korral tuleb tehnoloogiliste võtetega (dimensioneerimine, isoleerimine, summutamine) tagada müra nõuetele vastavus. Leevendusmeede on eeldatavalt tõhus müra leviku tõkestamiseks.
- Planeeringulahenduse tagamiseks ning ehitus- ja tootmistegevuse alustamiseks tuleb korrastada territoorium. Vajalik on kohtreostuse (sõnnikujäädid, silohoidlad) likvideerimine. Samuti on vajalik lagunenu hoonete/ehitiste lammutamine ning mittevajalike tehnorajatiste ning võsa likvideerimine. Territooriumil olevate hoonete lammutamisel ja ala korrastamisel tekivad eterniidijäätmed (hoonete vana katusekate), mis sisaldavad asbesti ja selle peenfraktsioon on tolmuosakestena levides eriti ohtlik. Jäätmed on vaja nõuetekohaselt kõrvaldada, et tootmisalale saaks püstitada uued kanakasvatuseks vajalikud tootmishooned. Ehitus- ja kasutusaegne jäätmekäitlus tootmisterritooriumil on vaja korraldada Võru valla jäätmehoolduseeskirja kohaselt. Olmejäätmete äravedu tuleb korraldada jäätmekäitlusluba omavate firmade kaudu. Kõik ohtlikud ja loomsed jäätmed on planeeritud

koguda vastavalt kehtivatele eeskirjadele ja üle anda jäätmeluba omavale või jäätmeregistris registreeritud jäätmekäitlejale. Leevendusmeetmed on tõhusad nakkusriski vältimiseks; nõuetekohase jäätmekäitluse korraldamine on tõhus inimese tervise ja heaolu ning looduskeskkonna kaitse seisukohast

- Linnukasvatusfarmi käitamisel tuleb rakendada parimat võimalikku tehnikat (KSH aruande ptk 12) ning teostada keskkonnamõju strateegilises hindamisdokumendis esitatud seiret (ptk 15). Meetmed on tõhusad.

14 ÜLEVAADE KSH KÄIGUS ILMNENUD RASKUSTEST

Peamiseks raskuseks oli mõju hindamine inimese tervisele ja vastavuse hindamine keskkonnaministri määrusega kehtestatud ammoniaagi sihtväärtusele, kuna kavandatava kanalakompleksi sõnnikukäitluse ammoniaagi eriheite kohta nii lindlatest kui sõnnikuhoidlast kavandatavale pidamisviisile vastavalt ei õnnestunud leida päris täpset väärtust, mida arvutustes kasutada. Eestis puuduvad kogemused sellist tüüpi kanalakompleksi sõnnikukäitlusega kaasnevate õhusaaste emissioonide kohta, samuti ei saa üks-ühele võtta ammoniaagi heite hindamiseks vajalikku lendumise määra üle mõnest Euroopas kasutatavast kanalast, kust taolisi mõõtmisi on tehtud, kuna ammoniaagi tekkimine ja heide sõltub komplekselt paljudest parameetritest. Sellest tulenevalt olekski õiglane jätta arendajale võimalus, et pärast kanakasvatusekompleksi töölerakendamist ladustab ta soovi korral sõnniku siiki varusõnnikuhoidlasse ja kui läbiviidavad mõõtmised tuvastavad ammoniaagi sihtväärtuse ületamist tootmisterritooriumi piiril või lähima vastuvõtja juures, siis kas rakendada vajalikke abinõusid heite vähendamiseks või loobuda sõnnikuhoidlasse sõnniku ladustamisest ning hakata alternatiivse variandina sõnnikut territooriumilt pidevalt minema vedama.

15 SEIREMEETMED

Kavandatav kanakasvatuskäitis vajab tegutsemiseks keskkonnakompleksluba, kuna käitises peetavate kanade arv ületab vastavat künnist. Keskkonnakompleksloa taotluses, mis on aluseks keskkonnakompleksloa väljastamisele, määratakse käitajale omaseire kohustus. Siinkohal tehakse ettepanekud seire teostamiseks.

Kavandatavad seiremeetmed lähtuvad kavandatava tegevusega eeldatavalt kaasnevatest tagajärgedest ning eeldatavatest mõjudest. Keskkonnaekspert soovib farmi tegevuste juures teostada järgmist seiret:

- Kui käitaja otsustab, et soovib kasutada varusõnnikuhoidlat sõnniku hoidmiseks (kuni 8 kuud), siis tuleb teostada Pärna tee 7 kinnistu piiril ammoniaagi kontsentratsiooni mõõtmised, tuvastamaks, kas kehtestatud sihtväärtust ületatakse või mitte. Usaldusväärsete tulemuste ja aastakeskmise sihtväärtusega võrdlemise võimaldamiseks tuleb mõõtmisi teostada erinevatel aastaaegadel.
- Projekteerimise etapis (kui on selgunud kõik vajalikud parameetrid, mille põhjal müra levikut modelleerida) tuleb teostada kanalakompleksi müra tekke ja leviku modelleerimine.
- Pidada arvestust tekkivate jäätmekoguste (olmejäätmed, pakendi ja vanapaberi/papi jäätmed), sh sõnnikukoguste üle.
- Teostada sõnniku koostise analüüs (vähemalt 1 kord). Tulemusi saab kasutada selleks, et vajadusel optimeerida söödaratsiooni ammoniaagi tekkimise ja leviku vähendamiseks.
- Pidada pidevat arvestust puurkaevu(de)st võetava vee koguste üle taadeldud veemõõtja(te) alusel kuude kaupa. Veearvesteid tuleb taadelda üks kord viie aasta jooksul.
- Mõõta staatilist veetaset Pärna tee 7 rajatavast puurkaevust sagedusega vähemalt üks kord viie aasta jooksul. Kui enamik joogiveevajadust rahuldatakse Väimela tööstusala puurkaevust, siis on soovitatav see nõue ka Väimela Soojus OÜ vee erikasutusloasse nr L.VV/330049 viia.
- Üks kord aastas määrata põhjaveest järgmiste mikrobioloogiliste ja keemiliste kvaliteedinäitajate sisaldus: coli-laadsed bakterid, enterokokid, Escherichia coli, fluoriid, elektrijuhtivus, nitraat, nitrit, ammonium, hāgusus, kloriidid, kolooniate arv 22 °C, lõhn, mangaan, naatrium, oksüdeeritavus, üldraud, sulfaadid, pH. Põhjaveeproovid tuleb võtta vastavalt keskkonnaministri 6. mai 2002 määruses nr 30 "Proovivõtumeetodid" toodud nõuetele. Proovivõtja peab olema atesteeritud ning kasutama sobivaid mõõte- ja proovivõtuvahendeid ning proovid tuleb analüüsida laboris, kes kasutavad analüüsitavate komponentide määramiseks akrediteeritud meetodeid.
- Pidada arvestust elektrienergia kulu üle taadeldud arvestite alusel.
- Pidada arvestust farmis kasutatava sööda koguste üle.
- Pidada arvestust siblimisalale lisatava allapanu koguse üle.
- Pidada arvestust kasutatavate kütuste koguste üle (transpordivahendites, muruniidukis kasutatav kütus).

Võimalike avariide ennetamiseks on väga oluline kinni pidada lindude intensiivkasvatuse parimast võimalikust tehnikast (PVT), millealased järeldused on avaldatud Euroopa Liidu Teatajas ja kinnitatud Komisjoni

rakendusotsusega 2017/302, 15.02.2017⁴¹. Kavandatava Väimela kanalakompleksi vastavus PVT nõuetele on esitatud peatükis 13.

⁴¹ Komisjoni rakendusotsus (EL) 2017/302, 15. veebruar 2017, millega kehtestatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2010/75/EL alusel parima võimaliku tehnika (PVT) alased järeldused kodulindude ja sigade intensiivkasvatuse jaoks. https://www.envir.ee/sites/default/files/pvt_jareldused_kodulindude_ja_sigade_inteniivkasvatusele.pdf

16 KOKKUVÕTE

Väimela alevikku Pärna tee 7 ja 9 maaüksuste detailplaneeringu peamiseks eesmärgiks on krundi hoonestusala ja ehitusõiguse määramine Pärna tee 7 maaüksusel olemasolevate põllumajandustootmishoonete asemele uute hoonemahtude ehitamiseks, samuti tootmishoonete juurde tootmistegevuseks vajaliku taristu rajamiseks, mis tulevikus võimaldaks kodulinnufarmi (ca 360 000 linnule) rajamist. Planeeritava ala pindala on 5,7 ha.

Tulenevalt tootmisvõimsusest ületab kavandatud tegevus olulise keskkonnamõju künnise, mistõttu on detailplaneeringuga kavandatud tegevustele kohustuslik keskkonnamõju strateegilise hindamise läbiviimine.

Võru vallas Väimela alevikus asuvate Pärna tee 7 (91801:005:0054) ja Pärna tee 9 (91801:005:0990) maaüksuste detailplaneering ning KSH algatati Võru Vallavolikogu 08.03.2017 otsusega nr 210.

KSH menetlusprotsessile, mis koostatakse paralleelselt detailplaneeringu menetlusega, kohalduvad planeerimiseseaduse peatükis 6 paragrahvides 77-89 esitatud nõuded. KSH aruande sisunõuded tulenevad keskkonnamõju ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadusest, käesolev KSH aruanne on koostatud KSH väljatöötamise kavatsuse alusel.

Keskkonnamõju strateegilise hindamise aluseks on kavatsus püstitada kodulinnufarm, kus saab kasvatada 360 000 kana. Munakanade pidamisviisiks on pidamine lindlas, kus on õrred (pidamisviis nr 2). Linnusõbralikuma ja lindude heaolu väärtustava kasvatusviisi eeliste tõttu on Lõuna-Eesti Talumuna OÜ eesmärk tootmistegevuses kasutada just kanade õrrel pidamise süsteemi.

Lõuna-Eesti Talumuna OÜ sooviks on sõnnikukäitlus korraldada selliselt, et sõnnik eemaldatakse kanalatest automaatselt transportöörilintidega Pärna tee 7 lääne-loode osasse kavandatavasse vähemalt 8 kuu sõnnikukogust mahutavasse sõnnikuhoidlasse, kusjuures enne sõnnikuhoidlasse transportimist kuivatatakse see lintidel õhujugadega kuivainesisalduseni 42-47%. Detailplaneeringu ja KSH koostamise raames telliti Eesti Keskkonnauuringute Keskus OÜ-lt kavandatavast kanalakompleksist eralduvate saasteainete ja lõhna heitkoguste ning nende hajumise hindamine, mille eesmärgiks oli arvutada Väimelas Pärna tee 7 kinnistule kavandatavast kanalakompleksist eralduvate saasteainete hetkkogused (g/s) ja aastakogused (t/a) ning hinnata nende mõju välisõhu seisundile. Ammoniaagiheite modelleerimise tulemused näitasid, et ammoniaagile kehtestatud sihtväärtust võidakse väljaspool tootmisterritooriumi ületada. Ammoniaagiheite modelleerimise teeb keeruliseks asjaolu, et täpselt sellise pidamistehnoloogia kohta oli väga raske hankida andmeid ammoniaagi lendumise kohta nii lindlast kui tahesõnnikuhoidlast, mistõttu kasutati ammoniaagiheite hindamiseks lindlast ligilähedast väärtust kirjandusest leitud ning tahesõnnikuhoidlast arvutati ammoniaagi lendumine 3 erineva stsenaariumi kohta. Kõik tulemused näitasid, et aastakeskmist sihtväärtust ületatakse väljaspool tootmisterritooriumi. Lisaks võivad tunnikeskmsed kontsentratsioonid ulatuda nii kõrgele, et võivad omada olulist negatiivset mõju inimese tervisele ja heaolule.

Eeltoodust lähtudes käsitleti käesolevas KSH aruandes alternatiivset stsenaariumit. Alternatiivne lahendus erineb kavandatavast lahendusest ainult selle poolest, et sõnnik eemaldatakse kanalatest transportöörilintidega iga kahe päeva tagant lindlate otstesse (hoonetest väljapoole) asuvatesse kinnistesse (pealt kaetud) konteineritesse. Sõnnikukonteinerid on nii otstest kui külgedelt kinnised vältimaks vihmavee sattumist kuiva sõnniku hulka ning vähendamaks saasteainete emissioone. Sarnaselt kavandatava

tegevusega kuivatatakse transportöörilintidel sõnnik õhujugadega kuni kuivaine sisalduseni 42-47 % enne kontainerisse suunamist. Iga paari päeva tagant (kontainerite täitumisel) viiakse see autodega käitise territooriumilt välja. Hetkel peetakse läbirääkimisi Järvamaal Türi vallas asuva Oisu Biogaasijaam A-ga, kes hakkaks sõnnikut territooriumilt ära vedama, et sellest siis väärtuslikku biogaasi toota.

Kuna sõnnikut veetakse pidevalt käitise territooriumilt ära, siis ei pea käitisel olema varusõnnikuhoidlat, mis mahutaks vähemalt 8 kuu sõnniku koguse. Samas peab olema tagatud vähemalt ühe kuu sõnniku koguse hoidmise võimalus. Nõude täitmiseks on Pärna tee 7 kinnistule kavandatud varusõnnikuhoidla, mis jääb toimima avariidhoidlana (detailplaneeringuga on kavandatud hoonestusõigus, millega luuakse eeldused sõnnikuhoidla rajamiseks). See tähendab, et kui mingil põhjusel ei ole teatud perioodil võimalik sõnnikut territooriumilt minema viia, siis ladustatakse see ajutiselt sõnnikuhoidlasse.

Ammoniaagiheite modelleerimise tulemused näitasid, et mõju inimese tervisele õhukvaliteedi muutumise tõttu on võrreldes kavandatava stsenaariumiga veidi parem, kuna lõhna modelleerimistulemuste kohaselt ei ületata lõhna häiringutaset lähimate elumajade ja teiste vastuvõtjate juures (Kutsehariduskeskus, edelas piirnev autoremonditöökoda). Lisaks ei ületata väljaspool tootmisterritooriumi ammoniaagi sihtväärtust.

Visuaalse mõju osas, samuti mõju osas põhja- ja pinnaveele, kohaliku elu arengule ning lindude heaolule erinevusi võrreldes kavandatava stsenaariumiga ei ole.

Eeltoodule vaatamata teeb KSH ekspert siinkohal ettepaneku jätta arendajale võimalus, et pärast kanakasvatusekompleksi töölerakendamist ladustab ta soovi korral sõnniku siiski varusõnnikuhoidlasse ja kui läbiviidavad mõõtmised tuvastavad ammoniaagi sihtväärtuse ületamist tootmisterritooriumi piiril või lähima vastuvõtja juures, siis rakendatakse vajalikke abinõusid heite vähendamiseks või loobutakse sõnnikuhoidlasse sõnniku ladustamisest ning hakatakse alternatiivse variandina sõnnikut territooriumilt pidevalt minema vedama. Sellest lähtudes hinnati käesolevas KSH aruandes mõlema stsenaariumi vastavust parima võimaliku tehnika (PVT) alastele järeldustele, mis sisaldavad ühtlasi leevendusmeetmete rakendamist, kuna nende rakendamine on oluline osa parimast võimalikust tehnikast, mille rakendamise tähtaeg on juba 1. märts 2021.

17 KASUTATUD MATERJALID

Õigusaktid, eeskirjad ja (arengu)kavad

1. Atmosfääriõhu kaitse seadus, vastu võetud 15.06.2016.
2. „Detailplaneeringu ja keskkonnamõjude strateegilise hindamise algatamine Võru vallas Väimela alevikus Pärna tee 7 (91801:005:0054) ja Pärna tee 9 (91801:005:0990) maaüksustel“, Võru Vallavolikogu 08.03.2017 otsus nr 210. Detailplaneeringu lähteseisukoht väljastati Võru Vallavalitsuse 03.04.2017 korraldusega nr 125.
3. Eesti maaelu arengukava (MAK) 2014–2020.
4. „Eri tüüpi sõnniku toitaine sisalduse arvestuslikud väärtused, sõnnikuhoidlate mahu arvutamise meetodika ja põllumajandusloomade loomühikuteks ümberarvutamise koefitsiendid“, keskkonnaministri 14.07.2014 määrus nr 71.
5. Euroopa Liidu veepoliitika raamdirektiiv (2000/60/EÜ), 23.10.2000.
6. Euroopa Parlamendi nõukogu direktiiv 2010/75/EL tööstusheidete kohta, 24.11.2010.
7. Ida-Eesti vesikonna veemajanduskava, Vabariigi Valitsus kinnitas 07.01.2016.
8. Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadus, vastu võetud 22.02.2005.
9. „Komisjoni rakendusotsus 2017/302, millega kehtestatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2010/75/EL alusel parima võimaliku tehnika (PVT) alased järeldused kodulindude ja sigade intensiivkasvatuse jaoks“, Euroopa Komisjon 15.02.2017.
10. „Kultuurimälestiseks tunnistamine“, kultuuriministri 13.07.2006 määrus nr 218.
11. „Kultuurimälestisteks tunnistamine“, kultuuriministri 12.11.1997 määrus nr 72.
12. „Looma- ja linnukasvatusest välisõhku väljutatavate saasteainete heidete mõõtmise ja arvutusliku määramise meetodid“, keskkonnaministri 14.12.2016 määrus nr 66.
13. „Lõhnaaine esinemise hindamise kord, hindamisele esitatavad nõuded ja lõhnaaine esinemise häiringutasemed“, keskkonnaministri 27.12.2016 määrus nr 81.
14. „Lähteseisukohtade täiendamine“, Võru Vallavalitsus 26.06.2017 otsus nr 270.
15. „MMM-RMO. Maa- ja metsatalousministeriön rakentamismääräykset ja -ohjeet. Liite 10 MMM:n asetukseen tuettavaa rakentamista koskevasta rakentamismääräyksistä ja suosituksista (100/01). Maatalouden tuotantorakennusten lämpöhuolto ja huoneilmasto C2.2“, Soome Põllumajandusministeeriumi kinnitatud ventilatsiooni normimudel.
16. Planeerimisseadus, vastu võetud 28.01.2015.
17. „Proovivõtumeetodid“, keskkonnaministri 06.05.2002 määrus nr 30.
18. „Veekaitsenõuded väetise- ja sõnnikuhoidlatele ning siloladustamiskohtadele ja sõnniku, silomahla ja muude väetiste kasutamise ja hoidmise nõuded“, Vabariigi Valitsuse 28.08.2001 määrus nr 288.
19. Veeseadus, vastu võetud 11.05.1994.
20. Võru maakonnaplaneering 2030+, kinnitatud Rahandusministeeriumi 13.04.2018 käskkirjaga nr 1.1-4/81.
21. „Võru valla arengukava aastateks 2015-2021“, Võru Vallavolikogu 16.11.2016 määrus nr 49.
22. Võru valla ühisveevärgi ja –kanalisatsiooni arendamise kava aastateks 2014-2026.
23. Võru valla üldplaneering, kehtestatud Võru Vallavolikogu 09.04.2008 määrusega nr 42.
24. Väimela tööstusala detailplaneering, kehtestatud Võru Vallavolikogu 12.11.2014 otsusega nr 63.

25. „Välisõhus leviva müra normtasemed ja mürataseme mõõtmise, määramise ja hindamise meetodid“, keskkonnaministri 16.12.2016 määrus nr 71.
26. „Õhukvaliteedi hindamise kord¹⁴“, keskkonnaministri 27.12.2016 määrus nr 84.
27. „Õhukvaliteedi piir- ja sihtväärtused, õhukvaliteedi muud piirnormid ning õhukvaliteedi hindamiskiirid¹⁴“ eelnõu seletuskiri, keskkonnaministri 27.12.2016 määrus nr 75.
28. „Õhusaasteloa taotlusele ja lubatud heitkoguste projektile esitatavad täpsustatud nõuded, loa taotluse ja loa vormid¹⁴“, keskkonnaministri 27.12.2016 määrus nr 74.

Interneti allikad

1. Acute Exposure Guideline Levels for Selected Airborne Chemicals: Volume 6. Chapter 2.2: Ammonia¹ Acute Exposure Guideline Levels, <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK207883/>
2. ATSDR Agency for toxic substances and disease registry. Public health statement. Ammonia CAS: 7664-41-7. September 2004, <https://www.atsdr.cdc.gov/ToxProfiles/tp126-c1-b.pdf>
3. Artikkel Õhtulehes 17.06.2017 „Müraga võitlev Väimela naine: trimmer on selle vilina kõrval muusika“, <https://www.ohutuleht.ee/811699/muraga-voitlev-vaimela-naine-trimmer-on-selle-vilina-korval-muusika>
4. Best Available Techniques (BAT) Reference Document for the Intensive Rearing of Poultry or Pigs. JRC Science for poultry policy report. Industrial Emissions Directive 2010/75/EU (Integrated Pollution Prevention and Control), 2017, http://eippcb.jrc.ec.europa.eu/reference/BREF/IRPP/JRC107189_IRPP_Bref_2017_published.pdf
5. Big Dutchman International GmbH müügiühilt saadud andmed kanalate kohta, <https://www.bigdutchman.com/en/poultry-growing/news.html>
6. Eesti geoloogiline baaskaart. 5422 Võru. Seletuskiri, <https://geoportaal.maaamet.ee/docs/geoloogia/5422Seletuskiri.pdf?t=20160630083512>
7. Keskkonnaregistri avalik teenus, register.keskkonnainfo.ee
8. Linnud, <https://et.wikipedia.org/wiki/Linnud>
9. Linnukasvatus, <http://www.pikk.ee/valdkonnad/loomakasvatus/linnukasvatus#.WbJqK7JJJaU>
10. Loomakasvatuse valdkond – kahjulikud gaasid, MES nõuandeteenistus, <https://www.pikk.ee/valdkonnad/loomakasvatus/pollumajandusloomade-ja-lindude-pidamine-ja-heaolu/farmi-sisekliima/kahjulikud-gaasid/>
11. Maa-ameti geoportaali kaardirakendused (maainfo, maanteeamet, pärandkultuur, mullastik jt), xgis.maaamet.ee
12. PRIA veebikaart, <https://kls.pria.ee/kaart/>
13. Põllumajandustootja keskkonnakava, näidis, https://www.pikk.ee/upload/files/Teadusinfo/Sepp_Lisa1.pdf
14. Keskkonnaministri määruse „Õhukvaliteedi piir- ja sihtväärtused, õhukvaliteedi muud piirnormid ning õhukvaliteedi hindamiskiirid“ eelnõu seletuskiri, https://www.envir.ee/sites/default/files/ohukval_piir_sk_2112-1.pdf

Muud allikad

1. EELIS (Eesti Looduse Infosüsteem – Keskkonnaregister): Keskkonnaagentuur andmed seisuga 02.05.2018
2. Eesti geoloogiline baaskaart, Eesti Geoloogiakeskus 2016
3. Eesti põhjavee kaitstuse kaart, Eesti Geoloogiakeskus 2001
4. Keskkonnamõju strateegilise hindamise käsiraamat, Hendrikson&Ko, Säästva Eesti Instituudi ja Keskkonnamõjude Keskus, 2017
5. Lõhnaained – põllumajandusest ja tööstusest, Sandra Oisalu & Joel Valge, 2007
6. Lihaveisekasvatuse pärandkooslustel, A. Jamieson & S. Lotman, 2013
7. Rauameister AS õhusaasteluba nr L.ÕV/319311, väljastatud Keskkonnaameti poolt 01.10.2010
8. Theory and Applications of the Analytic Network Process: Decision Making with Benefits, Opportunities, Costs, and Risks. Thomas L. Saaty, Pittsburgh 2005
9. VDI, VDI 3894 B1/Part 1 Emissionen und Immissionen aus Tierhaltungsanlagen. Emissions and immissions from animal husbandries. Housing systems and emissions: Pigs, cattle, poultry, horses, 2011
10. Võru maakond Võru vald Väimela alevik Tehnokeskuse maaüksuse detailplaneering, Aarens Projekt OÜ töö nr 08-2011, 2011
11. „Võrumaa ettevõtlusalade Misso, Väimela, Võrusoo, Kobela, Vastseliina ja Rõuge väljaarendamise teostatavus-tasuvusanalüüs ning turundusplaan“, Cumulus Consulting OÜ ja Civitta International OÜ, 2013
12. Väimela Pärna tee 7 kanalakompleksist eralduvate saasteainete heitkoguste hindamine, Eesti Keskkonnauuringute Keskus OÜ, 2018
13. Väimela Soojus OÜ vee erikasutusluba nr L.VV/330049, väljastatud Keskkonnaameti poolt 15.02.2018
14. Õhusaasteluba nr L.ÕV/319311 (Rauameister AS), väljastatud 01.10.2010.

LISAD

Lisa 1. Detailplaneering ning KSH algatamise otsus, algne ja korrigeeritud lähteseisukoht ning lähteseisukohtade väljastamise korraldused detailplaneeringu ja KSH koostamiseks

OTSUS

Võru

08.03.2017 nr 210

Detailplaneeringu ja keskkonnamõtjude strateegilise hindamise algatamine Võru vallas Väimela alevikus Pärna tee 7 (91801:005:0054) ja Pärna tee 9 (91801:005:0990) maaüksustel

Lõuna-Eesti Talumuna OÜ esitas 01.03.2017 taotluse detailplaneeringu koostamise algatamiseks Võru vallas Väimela alevikus Pärna tee 7 ja Pärna tee 9 maaüksustel. Planeeringu koostamise eesmärgiks on anda ehitusõigus Pärna tee 7 maaüksusel oleva põllumajandustootmishoone laiendamiseks ja rekonstrueerimiseks ning anda täiendav ehitusvõimalus krundi kirdeosasse uue hoonemahu ehitamiseks. Pärna tee 9 (Eesti Energia Jaotusvõrk OÜ alajaam) krundi osas muudatusi ei planeerita. Pärna tee 7 maaüksustel kruntide jagamist ei planeerita. Detailplaneeringu algatamine ei ole vastuolus üldplaneeringuga.

Keskkonnamõtju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse § 33 lg 1 p 3 alusel tuleb keskkonnamõtju strateegiline hindamine algatada, kui on tegemist olulise keskkonnamõtjuga tegevusega, millega kavandatakse tegevust, mis kuulub § 6 lg 1 p 27 tegevusvaldkonda (kodulinnufarmi püstitamine). Samuti on sama seaduse § 3 lg 1 alusel keskkonnamõtju hindamine kohustuslik, kui taotletakse tegevusluba. Käesoleva planeeringuga kavatakse rajada kodulinnufarm enam kui 60 000 linnule ning antud tegevus hõlmab mõlemaid eelpool välja toodud seaduse sätteid.

Võttes aluseks planeerimiseseaduse seaduse § 125 lg 2, § 128 lg 1, lg 4, lg 6, lg 7, keskkonnamõtju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse § 3 lg 1, § 6 lg 1 p 27, § 33 lg 3, Lõuna-Eesti Talumuna OÜ detailplaneeringu koostamise algatamise taotluse, Võru Vallavolikogu

otsustab:

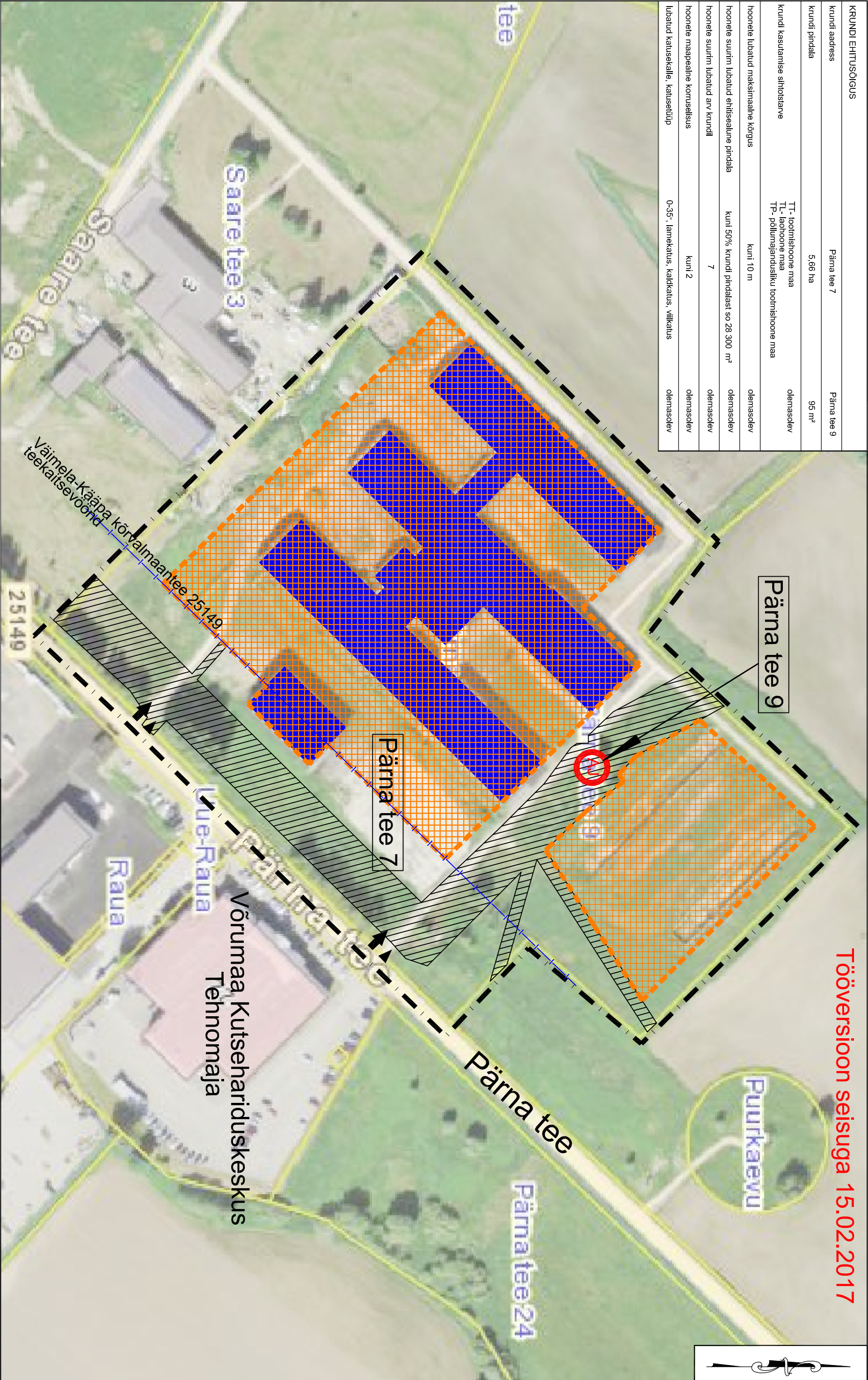
1. Algatada detailplaneering Võru vallas Väimela alevikus Pärna tee 7 (katastritunnus 91801:005:0054) ja Pärna tee 9 (katastritunnus 91801:005:0990) maaüksustel, planeeringuala suurus 5,7 ha ja planeerimisdokumendi elluviimisega kaasnev keskkonnamõtjude strateegiline hindamine.
2. Planeeringu eesmärgiks on krundi hoonestusala, krundi ehitusõiguse, detailplaneeringu kohustuslike hoonete ja rajatiste toimimiseks vajalike ehitiste, sealhulgas tehnovõrkude ja – rajatiste ning avalikule teele juurdepääsuteede võimaliku asukoha, ehitise ehituslike tingimuste, liikluskorralduse põhimõtete,

haljastuse ja heakorrastuse põhimõtete ning keskkonnatingimusi tagavate nõuete määramine.

3. Keskkonnamõjude strateegilise hindamise aluseks on kavatsus püstitada kodulinnufarm, kus saab kasvatada rohkem kui 60 000 lindu. Hindamise eesmärgiks on hinnata detailplaneeringuga kavandatavate tegevuste mõjusid ümbritsevale keskkonnale ning kaalutlustega arvestamine detailplaneeringu koostamisel ja kehtestamisel.
4. Käesolevast otsusest informeerida Lõuna-Eesti Talumuna OÜ, puudutatud isikuid ja asutusi ning avaldada sellekohane teade Võru valla kodulehel www.voruvald.ee, ajalehes „Lõunaleht“ ning Ametlikes Teadaannetes.
5. Võru Vallavalitsusel väljastada Pärna tee 7 ja Pärna tee 9 maaüksuste detailplaneeringu lähteülesanne.
6. Käesolevat otsust on õigus vaidlustada 30 päeva jooksul, arvates päevast, millal valet esitada õigustatud isik otsusest teada sai või oleks pidanud teada saama, esitades vaide Võru Vallavolikogule haldusmenetluse seadusega vaidmenetlusele kehtestatud korras. Otsuse peale on kaebeõigusega isikul õigus esitada kaebus 30 päeva jooksul haldusakti teatavaks tegemisest arvates Tartu Halduskohtule halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras.
7. Otsus jõustub teatavakstegemisest.

Priit Süüden
volikogu esimees

KRUNDI EHTUSÕIGUS			
krundi aadress	Pärna tee 7	Pärna tee 9	
krundi pindala	5,66 ha	95 m²	
krundi kasutamise sihtotstarve	TT- tootmishoone maa TL- laohoone maa TP- põllumajandusliku tootmishoone maa	olemasolev	
hoonete lubatud maksimaalne kõrgus	kuni 10 m	olemasolev	
hoonete suurim lubatud enistsealune pindala	kuni 50% krundi pindalast so 28 300 m²	olemasolev	
hoonete suurim lubatud arv krundil	7	olemasolev	
hoonete maapealne koruselisus	kuni 2	olemasolev	
lubatud katusekalde, katuse tüüp	0-35°, lamakatatus, kaldkatatus, viilkatus	olemasolev	

Tööversioon seisuga 15.02.2017

TINGMÄRGID					
planeeringuala piir		olemasolevate elektripaigaldiste ja sideliniide paiknemisest tulenevad kitsendused			
olemasolev krundipiir		olemasolev teekaitsevöönd (50 m)			
olemasolev hoone		mootorsõiduki / kergliikleja juurdepaas krundile			
		planeeritud hoonestusala			
 Kobras AS Rüa 35 www.kobras.ee tel. 7300 310 Toritu 50410 kobras@kobras.ee Maastikuarhitekt-planeerija Teele Niigola Planeerija Egle Nõmmeja Kontrollija Heeli Lehtla					
Töö tellija		LÕUNA- EESTI TALUMUNA OÜ			
Töö nimetus	VÄIMELA ALEVIKUS ASUVATE PÄRNA TEE 7 JA PÄRNA TEE 9 MAALÜKSUSTE DETAILPLANEERING				
Joonise nimetus	ESKIIS PLANEERINGU ALGATAMISEKS				
Kuupäev	Joonis	Jooniseid	Mõõtkava	Töö nr	Lk
15.02.2017	1	1	1:1500	2017-029	1

KORRAS AS Rila 35
www.korras.ee
tel. 7300 310 Töru 50410 korras@korras.ee

Maastikuarhitekt-planeerija
Teete Niigola

VÕRU VALLAVALITSUS

KORRALDUS

Võru

03.04.2017 nr 125

Lähteseisukoha väljastamine

Planeerimisseadus § 6 lg 12, halduskohtumenetluse seadustiku § 46 ja Võru Vallavolikogu 08.03.2017 otsuse nr 210 „Detailplaneeringu ja keskkonnamõtjude strateegilise hindamise algatamine Võru vallas Väimela alevikus Pärna tee 7 (91801:005:0054) ja Pärna tee 9 (91801:005:0990) maaüksustel“ alusel, annab Võru Vallavalitsus

korralduse:

1. Väljastada lähteseisukoht Võru Vallavolikogu 08.03.2017 otsusega nr 210 algatatud Võru vallas Väimela alevikus Pärna tee 7 (91801:005:054) ja Pärna tee 9 (91801:005:0990) maaüksuste detailplaneeringule ja keskkonnamõtjude strateegilisele hindamisele.
2. Käesolevat korraldust on õigus vaidlustada 30 päeva jooksul, arvates päevast, millal vaiet esitada õigustatud isik korraldusest teada sai või oleks pidanud teada saama, esitades vaide Võru Vallavalitsusele haldusmenetluse seadusega vaidemenetlusele kehtestatud korras. Korralduse peale on kaebeõigusega isikul õigus esitada kaebus 30 päeva jooksul haldusakti teatavaks tegemisest arvates Tartu Halduskohtule halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras.
3. Korraldus jõustub teatavakstegemisest.

Kalmer Puusepp
abivallavanem vallavanema ülesannetes

Inga Leelanss
vallasekretär

Pärna tee 7 ja Pärna tee 9 maaüksuste detailplaneeringu

L Ä H T E S E I S U K O H T

1. Lähteseisukoha koostamise alus

1.1 Detailplaneeringu koostamise algatamise ettepaneku tegija:

Lõuna-Eesti Talumuna OÜ volitatud isik Tõnu Vetik, 02.03.2017. a.

1.2 Võru Vallavolikogu 08.03.2017 otsus nr 210 „Detailplaneeringu ja keskkonnamõjude strateegilise hindamise algatamine Võru vallas Väimela alevikus Pärna tee 7 (katastritunnus 91801:005:0054) ja Pärna tee 9 (katastritunnus 91801:005:0990) maaüksutel“

2. Planeeringu eesmärk, planeeritava ala suurus, andmed planeeringualal olevate kruntide kohta

Detailplaneeringu eesmärgiks on maaüksuse krundi hoonestusala, krundi ehitusõiguse, detailplaneeringu kohustuslike hoonete ja rajatiste toimimiseks vajalike ehitiste, sealhulgas tehnovõrkude ja – rajatiste ning avalikule teele juurdepääsuteede võimaliku asukoha määramine, ehitise ehituslike tingimuste, liikluskorralduse põhimõtete, haljastuse ja heakorraduse põhimõtete ning keskkonnatingimusi tagavate nõuete määramine. Planeeritava ala pindala: 5,7 ha. Ehitiste arv: 7 hoonet ja üks alajaam.

Andmed maaüksuste ja planeeringuala kohta (seisuga 02.03.2017.a.):

Pärna tee 7 maaüksus (katastritunnus 91801:005:0054) – kinnistu omanik: Võhandu Põllumajanduse OÜ (registrikood 10210230), maaüksuse olemasolev maakasutuse sihtotstarve: tootmismaa 100%; maaüksuse pindala: 5,66 ha.

Pärna tee 9 maaüksus (katastritunnus 91801:005:0990) – kinnistu omanik: Eesti Energia Jaotusvõrk OÜ (registrikood 11050857), maaüksuse olemasolev maakasutuse sihtotstarve: tootmismaa 100%, maaüksuse pindala: 95 m².

3. Arvestamisele kuuluvad dokumendid

3.1 Võru valla ehitusmäärus (Võru Vallavolikogu määrus nr 20 10.11.2010) kätte saadav Riigi Teatajast;

3.2. Võru maakonna teemaplaneering “ Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused”;

3.3 Võru valla üldplaneering (kättesaadav valla koduleheküljel www.voruvald.ee) ;

3.4 Ehitusseadustik;

3.5 Planeerimisseadus;

3.6 Tuleohutusseadus.

4. Lähteseisukoht planeeringu koostamiseks

Planeeringuga esitada:

4.1. Olemasoleva olukorra iseloomustus:

planeeritava ala piir; krundipiirid; maaüksuse kasutamise sihtotstarve; planeeringualal asuvate või sellele ulatuvate kitsenduste asukoht senised kokkulepped maakasutuse kitsenduste kohta; olemasolevat olukorda iseloomustavad muud andmed (maaparanduskraavid, naaberkruntidele juurdepääsu teed, elektriliinid jne); kinnistute geoloogiline iseloomustus.

4.2. Planeeringuala funktsionaalsed seosed:

lähiumbruse olemasolev ja planeeritav liiklusskeem, sh juurdepääsud, jalgteed, rattateed planeeritavale alale, sõiduteed, millega oleks tagatud kõikidele kruntidele juurdepääs ja välistatud hilisemad vaidlused teekasutuse osas.

4.3. Planeeritava maa-ala kruntideks jaotamine:

Kruntide arv määratakse planeeringuga.

Maakasutuse koondtabel (planeeringu algatamise eelne maaüksuste pindala ja sihtotstarbed ning planeeringu järgsed kruntide pindalad ja kasutamise sihtotstarbed, s.h avalikku kasutusse planeeritud maa-alad).

4.4. Krundi ehitusõigus:

4.4.1. krundi kasutamise sihtotstarbed;

4.4.2. hoonete suurim lubatud arv krundil;

4.4.3. hoonete suurim lubatud ehitusalune pindala: suurim täisehitusprotsent 50%

4.4.4. hoonete suurim ja vähim lubatud kõrgus (katuseharja absoluutkõrgusena)

4.4.5 määrata ehitiste üldised asukoha- ja arhitektuurinõuded.

4.4.6 esitada haljastuse ideelahendus, näidates säilitatav ja projekteeritav haljastus.

4.5. Krundi hoonestusala piiritlemine:

hoonestusalad siduda krundi piiridega ning arvestada ehitusjoont.

4.6. Liiklus:

4.6.1.näidata kruntidelt väljasõitude soovitavad asukohad, vajadusel määratleda krundi osad, kuhu on keelatud väljasõit rajada.

4.6.2 esitada piirkonna liikluskorralduse ettepanek- kruntidele pääsu asukohad jalakäijatele ja sõidukitele.

4.6.3 krundile juurdepääsu tagamiseks võtta kooskõlastused maaüksusega piirnevate kinnistute omanikelt avalikult kasutatavast teest kuni loodava krundi piirini.

4.7. Haljastuse ja heakorrastuse põhimõtted:

4.7.1. säilitatav ja likvideeritav haljastus;

- 4.7.2. planeeritav kõrg- ja madalhaljastus: planeeritav haljastus anda proportsioonis hoonestusaladega;
- 4.7.3. kruntide piirete vajadus: arvestada piirkonnas väljakujunenud ehitustava.
- 4.7.4. vertikaalplaneerimise põhimõtted (maapinna kõrguse muutmine, sademete vee ärajuhtimine jmt).

4.8. Tehnovõrkude ja -rajatiste asukohad:

- 4.8.1. olemasoleva olukorra iseloomustus;
- 4.8.2. planeeritavate hoonete ja rajatiste tehnovarustuse arvestuslikud põhinäitajad ja põhimõtteline lahendus ja asukoht (veevarustus, heitvee ja sademetevee kanalisatsioon, soojavarustus, elektrivarustus, välisvalgustus, sidevarustus) kuni olemasoleva võrguni. Juhul kui need asuvad väljaspool planeeringuala näidata liitumised kaardil. Vajadusel näidata tehnovõrkude etapiline lahendus. Planeeringulahenduses arvestada ning kajastada, et maaüksusele antakse ehitus-ja kasutusluba pärast tehnovõrkude väljaehitamist;
- 4.8.3. lubatud või keelatud lahendused hoonete ja rajatiste tehnovarustuse tagamisel – piirkonda teenindava tehnovõrkude omaniku lähteseisukoht;
- 4.8.4. tehnovõrkudele ja -rajatistele reserveeritavad maa-alad;
- 4.8.5. vajadusel võimalikud tehnovarustuse variandid;
- 4.8.6. tuletõrje veevõtukohtade paiknemine;
- 4.8.7. tehnovõrkude koondtabel (nende planeeringu algatamise eelne olemasolu ja planeeringuga kavandatavad tehnovõrgud).

4.9. Keskkonnatingimused planeeringuga kavandatava elluviimiseks:

Lahendada jäätmekäitluse korraldamine.

4.10. Arhitektuurinõuded ehitistele:

Nõuded planeeritavatele hoonetele:

- lubatud kõrgus (max) : lähtuda lähiümbruses väljakujunenud hoonete kõrgusest
- krundi maksimaalne täisehitusmaht: 50%
- ehitusjoone olemasolu ja asukoht teede suhtes
- katusekalded: arvestada piirkonna ehitustraditsiooniga
- katusekatte materjalid: arvestada piirkonna ehitustraditsioonidega
- välisviimistluse materjalid: arvestada piirkonna ehitustraditsioonide ja välispildiga
- sokli kõrgus: määrata planeeringuga.

4.11. Planeeringu rakendamise võimalused:

Planeeringuga täpsustada juurdepääsutee, üldkasutatava haljastuse, välisvalgustuse ja tehnovõrkude väljaehitajad ja väljaehitamise seosed krundi hoonestamisega.

4.12. Kooskõlastamise vajadus:

Detailplaneeringule hangitakse planeeringu koostaja poolt kooskõlastused:

- Planeeringualaga piirnevate ja olulise ruumilise mõju piirkonda jäävate kinnisasjade omanikelt;

- Tehnovõrkude puhul kõikide piirinaabrite ja tehnovõrkude valdajate kooskõlastused, kelle maad rajatavad tehnovõrgud läbivad;
- Lõuna regiooni Võrumaa Keskkonnaametilt;
- Võru Vallavalitsuselt;
- Lõuna päästekeskuselt;
- OÜ Eesti Energia Jaotusvõrk;
- OÜ Võru valla Veevõrk;
- OÜ Väimela Soojus.

5. Detailplaneeringu koosseisus esitatavad kaardid ja joonised

- 5.1. Situatsiooniskeem, M 1:10 000;
 - 5.2. Olemasolev olukord, M 1:1000;
 - 5.3. Planeeringu põhikaart, 1:1000;
 - 5.4. Planeeritud maakasutus ja kitsendused, M 1:1000;
 - 5.5. Tehnovõrkude planeering, M 1:1000;
 - 5.6. Detailplaneeringu lahendust illustreeriv joonis M 1:2000.
- Mõõtkavad võivad erineda nõutust tingimusel, et joonised oleks loetavad.

6. Vormistamine

Detailplaneering vormistada Siseministeeriumi poolt välja antud juhendmaterjali „Ruumilise planeerimise leppemärgid 2013“ alusel.

- 6.1 Koostada detailplaneering digitaalsel topo-geodeetilisel alusplaanil M 1:500 või M 1:1000 vastavalt käesoleva detailplaneeringu lähteseisukohale, juhindudes Eesti Vabariigi õigusaktidest.
- 6.2 Esitada detailplaneeringu eskiis (seletuskiri, detailplaneeringu ala kontaktvööndi funktsionaalsete ja ehituslike seoste skeem M:2000, hoonestuskava, liiklusskeem ja tehnovõrkude skeem) Võru Vallavalitsusele läbivaatamiseks ühes eksemplaris.
- 6.3 Esitada eskiislahenduses ning detailplaneeringus vähemalt üks detailplaneeringu lahendusi illustreeriv joonis, et muuta planeering avalikustamisel ja otsustamisel osalejatele arusaadavamaks.
- 6.4 Esitada detailplaneering koos nõutavate kooskõlastustega Võru Vallavalitsusele kahes eksemplaris menetlemiseks ning peale seadusjärgse menetluskorra läbimist neljas eksemplaris paberkandjal ja ühes eksemplaris elektronkandjal kehtestamiseks.

7. Koostöö detailplaneeringu koostamisel, avaliku väljapaneku ja arutelu korraldamine ning detailplaneeringu kehtestamine

Koostöö detailplaneeringu koostamisel, avaliku väljapaneku ja avaliku arutelu korraldamine ning detailplaneeringu kehtestamine toimub vastavalt Võru Vallavolikogu 10.11.2010. a määrusega nr 20 "Võru valla ehitusmäärus" sätestatud korrale. Detailplaneeringu koostamise finantseerimiseks sõlmitakse Võru Vallavalitsuse ja Lõuna-Eesti Talumuna OÜ vahel leping.

8. Detailplaneeringu koostamise eeldatav ajakava

- 8.1 KSH väljatöötamise kavatsuse ja DP lähteseisukohtade koostamine, dokumentide seisukohtade küsimine ning vajadusel täiendamine ja avalikustamine PlanS § 80-81, 4 kuud;
- 8.2 KSH aruande ja DP koostamine, 4 kuud;
- 8.3 KSH aruande ja DP avalik väljapanek ja kooskõlastamine PlanS § 82-85, 4 kuud;
- 8.4 DP vastuvõtmine ja avalik väljapanek PlanS § 86-89, 2,5 kuud;
- 8.5 DP heakskiitmine PlanS § 90, minimaalselt 2 kuud;
- 8.6 DP kehtestamine PlanS § 91, 1,5 kuud.

9. Detailplaneeringu koostaja

- 9.1 Planeeringu koostab asjakohase eriala kõrgharidusega ja piisava töökogemusega või vastava kutsega isik, arvestades planeeringu liiki ja eesmärki.
- 9.2 Keskkonnamõju hindamist peab juhtima keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduses sätestatud nõuetele vastav juhtekspert.

Võru Vallavalitsus

Lõuna-Eesti Talumuna OÜ

/allkirjastatud digitaalselt/

/allkirjastatud digitaalselt/

Kalmer Puusepp
abivallavanem vallavanema ülesannetes

Tõnu Vetik
juhatuse liige

VÕRU VALLAVALITSUS

KORRALDUS

Võru

26.06.2017 nr 270

Lähteseisukohtade täiendamine

Võru Vallavolikogu 08.03.2017 otsuse nr 210 alusel andis Võru Vallavalitsus 03.04.2017 korralduse nr 125, kus väljastati lähteseisukohad Võru vallas Väimela alevikus Pärna tee 7 (91801:005:054) ja Pärna tee 9 (91801:005:0990) maaüksuste detailplaneeringule ja keskkonnamõjude strateegilisele hindamisele. Ettepanekuid detailplaneeringu eskiislahendusele ning keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsusele küsis Võru Vallavalitsus 19.05.2017 kirjaga nr 7-4.2/663 järgmistelt asutustelt ja isikutelt: Võhandu Põllumajanduse OÜ, Võrumaa Kutsehariduskeskus, Rauameister AS, Võru valla Veevärk OÜ, Keskkonnaameti Võrumaa osakond, Keskkonnainspeksioon Võrumaa büroo, Terviseamet, Võru Maavalitsus, Stoksund OÜ, Sander Kipper, Heli Kaasik, Rein Tiitus, Eve Turvas, Toivo Turvas, Valter Kaurson ja Sulev Miks.

Ettepanekuid esitasid Keskkonnaameti Võrumaa osakond, Terviseamet, Võru Maavalitsus, Eve Turvas ja Toivo Turvas. Ettepanekute alusel täiendatakse Võru vallas Väimela alevikus asuvate Pärna tee 7 ja Pärna tee 9 maaüksuste detailplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsust, seletuskirja ja joonist. Võru Maavalitsuse ettepaneku alusel täiendatakse detailplaneeringu lähteseisukohad. Esitatud ettepanekutega saab tutvuda Võru valla kodulehel www.voruvall.ee/ehitus-ja-planeerimine/detailplaneering/category/161-parna-tee-7.

Võttes arvesse eelpooltoodut ja haldusmenetluse seaduse § 64 ja halduskohtumenetluse seadustiku § 46 alusel, annab Võru Vallavalitsus

korralduse:

1. Muuta ja väljastada täiendatud lähteseisukohad Võru Vallavolikogu 08.03.2017 otsusega nr 210 algatatud Võru vallas Väimela alevikus Pärna tee 7 (91801:005:054) ja Pärna tee 9 (91801:005:0990) maaüksuste detailplaneeringule ja keskkonnamõjude strateegilisele hindamisele uues redaktsioonis vastavalt lisale 1.
2. Käesolevat korraldust on õigus vaidlustada 30 päeva jooksul, arvates päevast, millal vaiet esitama õigustatud isik korraldusest teada sai või oleks pidanud teada saama, esitades vaide Võru Vallavalitsusele haldusmenetluse seadusega vaidemenetlusele kehtestatud korras. Korralduse peale on kaebeõigusega isikul õigus esitada kaebus 30 päeva jooksul haldusakti teatavaks tegemisest arvates Tartu Halduskohtule halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras.
3. Korraldus jõustub teatavakstegemisest.

Georg Ruuda
vallavanem

Inga Leelanss
vallasekretär

Pärna tee 7 ja Pärna tee 9 maaüksuste detailplaneeringu

L Ä H T E S E I S U K O H A D

1. Lähteseisukohtade koostamise alus

1.1. Detailplaneeringu koostamise algatamise ettepaneku tegija:

Lõuna-Eesti Talumuna OÜ volitatud isik Tõnu Vetik, 02.03.2017. a.

1.2. Võru Vallavolikogu 08.03.2017 otsus nr 210 „Detailplaneeringu ja keskkonnamõtjude strateegilise hindamise algatamine Võru vallas Väimela alevikus Pärna tee 7 (katastritunnus 91801:005:0054) ja Pärna tee 9 (katastritunnus 91801:005:0990) maaüksutel“, Võru Vallavalitsuse 03.04.2017 korraldus nr 125 „Lähteseisukohtade väljastamine“, Võru Vallavalitsuse 26.06.2017 korraldus nr 270 „Lähteseisukohtade täiendamine“.

2. Planeeringu eesmärk, planeeritava ala suurus, andmed planeeringualal olevate kruntide kohta

Detailplaneeringu peamiseks eesmärgiks on olemasolevate loomapidamishoonete rekonstrueerimine ja laiendamine, mis tulevikus võimaldaks kodulinnufarmi (ca 290 000 linnule) rajamist.

Planeeritava ala pindala: 5,7 ha. Ehitiste arv: 7 hoonet ja üks alajaam.

Andmed maaüksuste ja planeeringuala kohta (seisuga 02.03.2017. a):

Pärna tee 7 maaüksus (katastritunnus 91801:005:0054) – kinnistu omanik: Võhandu Põllumajanduse OÜ (registrikood 10210230), maaüksuse olemasolev maakasutuse sihtotstarve: tootmismaa 100%; maaüksuse pindala: 5,66 ha.

Pärna tee 9 maaüksus (katastritunnus 91801:005:0990) – kinnistu omanik: Eesti Energia Jaotusvõrk OÜ (registrikood 11050857), maaüksuse olemasolev maakasutuse sihtotstarve: tootmismaa 100%, maaüksuse pindala: 95 m².

3. Arvestamisele kuuluvad dokumendid

3.1. Võru valla ehitusmäärus (Võru Vallavolikogu 10.11.2010 määrus nr 20) kätte saadav Riigi Teatajast;

3.2. Võru maakonna teemaplaneering “Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused”;

3.3. Võru valla üldplaneering (kättesaadav valla koduleheküljel www.voruvald.ee);

3.4. Ehitusseadustik;

3.5. Planeerimisseadus;

3.6. Tuleohutusseadus;

3.7. Piiripõllu maaüksuse (katastritunnus 91801:005:0062), Karikakra maaüksuse (katastritunnus 91801:005:0063) ja riigimaa reservmaa (piiriettepanek AT1209120016) detailplaneering. Kehtestatud Võru Vallavolikogu 12.11.2014 otsusega nr 63.

4. Lähteseisukohad planeeringu koostamiseks

Planeeringuga esitada:

4.1. Olemasoleva olukorra iseloomustus:

planeeritava ala piir; krundipiirid; maaüksuse kasutamise sihtotstarve; planeeringualal asuvate või sellele ulatuvate kitsenduste asukoht senised kokkulepped maakasutuse kitsenduste kohta; olemasolevat olukorda iseloomustavad muud andmed (maaparanduskraavid, naaberkruntidele juurdepääsu teed, elektriliinid jne); kinnistute geoloogiline iseloomustus.

4.2. Planeeringuala funktsionaalsed seosed:

lähiumbruse olemasolev ja planeeritav liiklusskeem, sh juurdepääsud, jalgteed, rattateed planeeritavale alale, sõiduteed, millega oleks tagatud kõikidele kruntidele juurdepääs ja välistatud hilisemad vaidlused teekasutuse osas.

4.3. Planeeritava maa-ala kruntideks jaotamine:

Kruntide arv määratakse planeeringuga.

Maakasutuse koondtabel (planeeringu algatamise eelne maaüksuste pindala ja sihtotstarbed ning planeeringu järgsed kruntide pindalad ja kasutamise sihtotstarbed, s.h avalikku kasutusse planeeritud maa-alad).

4.4. Krundi ehitusõigus:

4.4.1. krundi kasutamise sihtotstarbed;

4.4.2. hoonete suurim lubatud arv krundil;

4.4.3. hoonete suurim lubatud ehitusalune pindala: suurim täisehitusprotsent 50%;

4.4.4. hoonete suurim ja vähim lubatud kõrgus (katuseharja absoluutkõrgusena);

4.4.5. määrata ehitiste üldised asukoha-ja arhitektuurinõuded;

4.4.6. esitada haljastuse ideelahendus, näidates säilitatav ja projekteeritav haljastus.

4.5. Krundi hoonestusala piiritlemine:

hoonestusalad siduda krundi piiridega ning arvestada ehitusjoont.

4.6. Liiklus:

4.6.1. näidata kruntidelt väljasõitude soovitavad asukohad, vajadusel määratleda krundi osad, kuhu on keelatud väljasõit rajada;

4.6.2. esitada piirkonna liikluskorralduse ettepanek - kruntidele pääsu asukohad jalakäijatele ja sõidukitele;

4.6.3. krundile juurdepääsu tagamiseks võtta kooskõlastused maaüksusega piirnevate kinnistute omanikelt avalikult kasutatavast teest kuni loodava krundi piirini;

4.7. Haljastuse ja heakorrastuse põhimõtted:

- 4.7.1. säilitatav ja likvideeritav haljastus;
- 4.7.2. planeeritav kõrg- ja madalhaljastus: planeeritav haljastus anda proportsioonis hoonestusaladega;
- 4.7.3. kruntide piirete vajadus: arvestada piirkonnas väljakujunenud ehitustava.
- 4.7.4. vertikaalplaneerimise põhimõtted (maapinna kõrguse muutmine, sademete vee ärajuhtimine jmt).

4.8. Tehnovõrkude ja -rajatiste asukohad:

- 4.8.1. olemasoleva olukorra iseloomustus;
- 4.8.2. planeeritavate hoonete ja rajatiste tehnovarustuse arvestuslikud põhinäitajad ja põhimõtteline lahendus ja asukoht (veevarustus, heitvee ja sademetevee kanalisatsioon, soojavarustus, elektrivarustus, välisvalgustus, sidevarustus) kuni olemasoleva võrguni. Juhul kui need asuvad väljaspool planeeringuala näidata liitumised kaardil. Vajadusel näidata tehnovõrkude etapiline lahendus. Planeeringulahenduses arvestada ning kajastada, et maaüksusele antakse ehitus-ja kasutusluba pärast tehnovõrkude väljaehitamist;
- 4.8.3. lubatud või keelatud lahendused hoonete ja rajatiste tehnovarustuse tagamisel – piirkonda teenindava tehnovõrkude omaniku lähteseisukoht;
- 4.8.4. tehnovõrkudele ja -rajatistele reserveeritavad maa-alad;
- 4.8.5. vajadusel võimalikud tehnovarustuse variandid;
- 4.8.6. tuletõrje veevõtukohtade paiknemine;
- 4.8.7. tehnovõrkude koondtabel (nende planeeringu algatamise eelne olemasolu ja planeeringuga kavandatavad tehnovõrgud).

4.9. Keskkonnatingimused planeeringuga kavandatava elluviimiseks:

Lahendada jäätmekäitluse korraldamine.

4.10. Arhitektuurinõuded ehitistele:

Nõuded planeeritavatele hoonetele:

- lubatud kõrgus (max): lähtuda lähiümbruses väljakujunenud hoonete kõrgusest;
- krundi maksimaalne täisehitusmaht: 50%;
- ehitusjoone olemasolu ja asukoht teede suhtes;
- katusekalded: arvestada piirkonna ehitustraditsiooniga;
- katusekatte materjalid: arvestada piirkonna ehitustraditsioonidega;
- välisviimistluse materjalid: arvestada piirkonna ehitustraditsioonide ja välispildiga;
- sokli kõrgus: määrata planeeringuga.

4.11. Planeeringu rakendamise võimalused:

Planeeringuga täpsustada juurdepääsutee, üldkasutatava haljastuse, välisvalgustuse ja tehnovõrkude väljaehitajad ja väljaehitamise seosed krundi hoonestamisega.

4.12. Kooskõlastamise vajadus:

Detailplaneeringule hangitakse planeeringu koostaja poolt kooskõlastused:

- Planeeringualaga piirnevate ja olulise ruumilise mõju piirkonda jäävate kinnisasjade omanikelt;
- Tehnovõrkude puhul kõikide piirinaabrite ja tehnovõrkude valdajate kooskõlastused, kelle maad rajatavad tehnovõrgud läbivad;
- Keskkonnaamet lõuna regioon Võrumaa;
- Võru Vallavalitsus;
- Päästeamet, Lõuna päästekeskus;
- Eesti Energia Jaotusvõrk OÜ;
- Võru valla Veevõrk OÜ;
- Väimela Soojus OÜ;
- Maanteeamet;
- Telia Eesti AS.

5. Detailplaneeringu koosseisus esitatavad kaardid ja joonised

- 5.1. Situatsiooniskeem, M 1:10 000;
 - 5.2. Olemasolev olukord, M 1:1000;
 - 5.3. Planeeringu põhikaart, 1:1000;
 - 5.4. Planeeritud maakasutus ja kitsendused, M 1:1000;
 - 5.5. Tehnovõrkude planeering, M 1:1000;
 - 5.6. Detailplaneeringu lahendust illustreeriv joonis M 1:2000.
- Mõõtkavad võivad erineda nõutust tingimisel, et joonised oleks loetavad.

6. Vormistamine

Detailplaneering vormistada Siseministeeriumi poolt välja antud juhendmaterjali „Ruumilise planeerimise leppemärgid 2013“ alusel.

- 6.1. Koostada detailplaneering digitaalsel topo-geodeetilisel alusplaanil M 1:500 või M 1:1000 vastavalt käesoleva detailplaneeringu lähteseisukohale, juhindudes Eesti Vabariigi õigusaktidest.
- 6.2. Esitada detailplaneeringu eskiis (seletuskiri, detailplaneeringu ala kontaktvööndi funktsionaalsete ja ehituslike seoste skeem M:2000, hoonestuskava, liiklusskeem ja tehnovõrkude skeem) Võru Vallavalitsusele läbivaatamiseks ühes eksemplaris.
- 6.3. Esitada eskiislahenduses ning detailplaneeringus vähemalt üks detailplaneeringu lahendusi illustreeriv joonis, et muuta planeering avalikustamisel ja otsustamisel osalejatele arusaadavamaks.
- 6.4. Esitada detailplaneering koos nõutavate kooskõlastustega Võru Vallavalitsusele kahes eksemplaris menetlemiseks ning peale seadusjärgse menetluskorra läbimist neljas eksemplaris paberkandjal ja ühes eksemplaris elektronkandjal kehtestamiseks.

7. Koostöö detailplaneeringu koostamisel, avaliku väljapaneku ja arutelu korraldamine ning detailplaneeringu kehtestamine

Koostöö detailplaneeringu koostamisel, avaliku väljapaneku ja avaliku arutelu korraldamine ning detailplaneeringu kehtestamine toimub vastavalt Võru Vallavolikogu 10.11.2010. a määrusega nr 20 "Võru valla ehitusmäärus" sätestatud korrale.

Detailplaneeringu koostamise finantseerimiseks sõlmitakse Võru Vallavalitsuse ja Lõuna-Eesti Talumuna OÜ vahel leping.

8. Detailplaneeringu kaasamiskava

Detailplaneering koostatakse koostöös valitsusasutustega, kelle valitsemisalas olevaid küsimusi detailplaneering käsitleb. Detailplaneeringu koostamisse kaastakse isikuid, kelle õigusi võib planeering puudutada ja isikuid, kes on avaldanud soovi olla selle koostamisse kaasatud. Isik teatab detailplaneeringu koostamise korraldajale (Võru Vallavalitsus) teadete edastamise viisi ja selleks vajalikud kontaktandmed. Kui isik teadete edastamise viisi ei teata, edastab detailplaneeringu koostamise korraldaja teated posti teel füüsilisele isikule rahvastikuregistrisse kantud elukoha aadressil ja juriidilisele isikule vastavasse registrisse kantud aadressil.

8.1. Detailplaneeringu koostamisse kaasatavad valitsusasutused, füüsilised- ja juriidilised isikud.

- Võrumaa Kutsehariduskeskus, TSENTER
- Keskkonnaamet lõuna regioon Võrumaa
- Keskkonnainspeksioon Võrumaa büroo
- Terviseamet
- Võru Maavalitsus
- Maanteeamet
- Päästeamet, Lõuna päästekeskus
- Telia Eesti AS
- Väimela Soojus OÜ
- Eesti Energia Jaotusvõrk OÜ
- Rauameister AS
- Võru valla Veevõrk OÜ
- Võhandu Põllumajanduse OÜ
- Lõuna-Eesti Talumuna OÜ
- Supsa, 91801:001:0224; 91801:005:0055 - Sander Kipper
- 91801:001:0224; 91801:005:0014 (hoonestusõigus) - Raul Rästa, Stoksund OÜ
- Märdi, 91801:009:0181 - Heli Kaasik, Rein Tiitus
- Piirisaare, 91801:009:0170 - Eve Turvas, Toivo Turvas
- Jana, 91801:009:0460 - Valter Kaurson
- Kuuse, 91801:009:0470 - Sulev Miks
- Piiripõllu, 91801:005:0062 - Võru vald

- Karikakra, 91801:005:0063 - Võru vald
- Pärna tee 16, 91801:005:0061 - Külli Pärkson
- Kraavi, 91801:005:0684 - Maa-amet

8.2. Detailplaneeringu koostamise korraldaja saab täiendada detailplaneeringu koostamise kaasatavate valitsusasutuste, füüsiliste- ja juriidiliste isikute nimekirja.

9. Detailplaneeringu koostamise eeldatav ajakava

- 9.1. KSH väljatöötamise kavatsuse ja DP lähteseisukohtade koostamine, dokumentide seisukohtade küsimine ning vajadusel täiendamine ja avalikustamine PlanS § 80-81, 4 kuud;
- 9.2. KSH aruande ja DP koostamine, 4 kuud;
- 9.3. KSH aruande ja DP avalik väljapanek ja kooskõlastamine PlanS § 82-85, 4 kuud;
- 9.4. DP vastuvõtmine ja avalik väljapanek PlanS § 86-89, 2,5 kuud;
- 9.5. DP heakskiitmine PlanS § 90, minimaalselt 2 kuud;
- 9.6. DP kehtestamine PlanS § 91, 1,5 kuud.

10. Detailplaneeringu koostaja

- 10.1. Planeeringu koostab asjakohase eriala kõrgharidusega ja piisava töökogemusega või vastava kutsega isik, arvestades planeeringu liiki ja eesmärki.
- 10.2. Keskkonnamõju hindamist peab juhtima keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduses sätestatud nõuetele vastav juhtekspert.

Võru Vallavalitsus

Arendaja

Georg Ruuda
vallavanem

Lõuna-Eesti Talumuna OÜ

.....

.....

Lisa 2. Detailplaneeringu ja KSH algamisest teavitamine Ametlikes Teadaannetes, Võru valla lehes „Võru valla teataja“ ja Lõuna-Eesti ajalehes “Lõunaleht”

Keskkonnamõju strateegilise hindamise algatamise teade

Avaldamise algus: 13.03.2017

Avaldamise lõpp: tähtajatu

Võru Vallavalitsus avaldab teadaande [keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse \(KeHJS\) § 35 lõike 6](#) alusel.

Võru Vallavolikogu teatab, et on algatanud 08.03.2017 otsusega nr 210 Võru vallas Väimela alevikus Pärna tee 7 (91801:005:0054) ja Pärna tee 9 (91801:005:0990) maaüksustel detailplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH).

Planeeritava ala suurus on ca 5,7 ha ning see hõlmab Pärna tee 7(katastritunnus 91801:005:0054) ja Pärna tee 9 (katastritunnus 91801:005:0990) kinnistuid.

Planeeringu eesmärgiks on krundi hoonestusala, krundi ehitusõiguse, detailplaneeringu kohustuslike hoonete ja rajatiste toimimiseks vajalike ehitiste, sealhulgas tehnovõrkude ja - rajatiste ning avalikule teele juurdepääsuteede võimaliku asukoha, ehitise ehituslike tingimuste, liikluskorralduse põhimõtete, haljastuse ja heakorrastuse põhimõtete ning keskkonnatingimusi tagavate nõuete määramine.

Keskkonnamõjude strateegilise hindamise aluseks on kavatsus püstitada kodulinnufarm, kus saab kasvatada rohkem kui 60 000 lindu.

KSH algatati KSH algatati keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse § 33 alusel. Detailplaneeringu alal olemasolevatesse ja juurde ehitavatesse tootmishoonetesse plaanitakse rajada kodulinnufarm.

Keskkonnamõju strateegilise hindamise algatamine eesmärgiks on hinnata detailplaneeringuga kavandatavate tegevuste mõjusid ümbritsevale keskkonnale ning kaalutlustega arvestamine detailplaneeringu koostamisel ja kehtestamisel.

Strateegilise planeerimisdokumendi koostamise osapooled:

Koostamise algataja on Võru Vallavolikogu, vald@voruvald.ee, 782 1576

Koostamise korraldaja on Võru Vallavalitsus, (rg-kood 75021340, vald@voruvald.ee, 782 1576

Koostaja Kobras AS, (rg-kood 10171636), kobras@kobras.ee, 7 300 310

Kehtestaja on Võru Vallavolikogu, vald@voruvald.ee, 782 1576

Strateegilise planeerimisdokumendi koostamise ja KSH algatamise otsusega on võimalik tutvuda www.voruvald.ee/ehitus-ja-planeerimine/detailplaneering

Võru Vallavalitsus

Võru, VÕRUMAA, Võrumõisa tee 4a

Telefon: 7821576

E-post: VALD@VORUVALD.EE

Teadaande avaldaja kontaktandmed:

arendusnõunik Kertu Künnapuu

Telefon: 7821371

E-post: kertu.kynnapuu@voruvald.ee

Teadaande number 1100781

Hea oleks organiseeruda. Ka mõni tööandja või geniaalne manager on nüüd sinust rohkem huvitatud. Ede-

nemist on ka sinu intimsetes suhetes. Uue nädala alguses on põhjalikud ja uued ettevõtmised tereilunud. Kesknädalal võid satuda auväärse-

masse "õpetaja" rolli.

SÕNN

21.IV-21.V

Ieval ja reedel on oodata uue-
huvitavat, eriti töö või koo-
lala viimased päevad teevad
skandiliku kuumaks. Uue nä-
imestel päevadel peaksid mit-
isimused lahenema. Päevad
vad sind huvitavate palgade-
napäev peaks mitmed sega-
sasipuntrad tegema klaariks.

KAKSIKUD

22.V-21.VI

eval ja reedel oled hästi po-
a. Veidrused antakse andeks
us peidus olevad voorused
esile. Võimalik on midagi ot-
le alata. Nädala viimaste
jooksul võiks ka mõne raha-
e klaariks mõelda. Uus nä-
asti süstihke. Lühikese aja
atud igale poole.

VÄHK

22.VI-23.VII

õpp tihendab mitmeid töö- ja
sesse. Võid hea keskendu-
ga hiliata. Pühapäeval räägi-
de seisud suuremasti fantaa-
te. Võibolla seetõttu tulevadi
te või luuletamine paremini
nädal on kõrgelehelne ja
iasõbralik. Keegi annab sulle,
nuuseas, hüva nõu.

LÕVI

24.VII-23.VIII

jutuajamised lähevad nüüd
tusest kaugemale. Kui oled
atum, usaldatakse sulle-
t. Nädalalõpp ajab liikuma
a. Uus nädal aitab mitmeid
algamaks rääkida. Isiklikud
sõad väetavad lihtsasti.

Hea oleks organiseeruda. Ka mõni tööandja või geniaalne manager on nüüd sinust rohkem huvitatud. Ede-

nemist on ka sinu intimsetes suhetes. Uue nädala alguses on põhjalikud ja uued ettevõtmised tereilunud. Kesknädalal võid satuda auväärse-

masse "õpetaja" rolli.

SKORPION

24.X-21.XI

Edaspidistel päevadel veenad tõsiste tegudega, kuna jahujaid on niigi üle-
määr. Esmaspäev, teisipäev ja kol-
mapäev lähevad thernevate suhete
tõttu päris põnevaks. Paremini lä-
heb neil, kes ei pea ennast maailma
nabaks, vaid maldavad ka mõnikord
kuulata. Uue nädala esimesel poolel
joud tähtsate kokkulepeteni rutem.

AMBUR

22.XI-21.XII

Kättejõudnud ajal on hoopis lihtsam
oma julgust kokku võtta ning leiva-
jõu- ja ilunumbreid sooritada. Ker-
gem oleks midagi juhtida või orga-
niseerida. Peibutavateks jõududeks
saavad tennislikud-sportlikud mängud,
tants ja trall. Esmaspäevast alates on
hoopis tõsisemad tööplaanid käsil.
Suurema huvi osaliseks tahavad saa-
da tervisevaldkonnad.

KALJUKITS

22.XII-20.I

Aja isearasused lasevad sul paremaid
mõtteid välja käia. Täevased seisud
teevad sind vastupandamatuks. Uue
nädala alguses on lihtsam oma am-
museid kavatsusi tegudeks teha. Ka
lubavad uue nädala esimesed päe-
vad ennast maksma panna. Kesknä-
dalal toimiv mõju viitab silmaklapide
avanemisele.

VEEVALAJA

21.I-19.II

Tähekaart viitab kangesti kodustele
ja omaette olemistele. Kaasakisku-
teks valdkondade kujunevad söö-
mine, saun ja muu taoline. Uus nä-
dal väetavad lihtsasti.

Uutan Saavata Vorus.

T: 5811 3422

Müüa 4-toaline ridaelamuboks
Põlva vallas Himmastes.
T: 5624 3400

Soovin üürida soodsalt 1-toaliso
korterit Vorus. Ei oma lermikloomi.
T: 5686 0619

Soovin osta maja/talu Kambjast kuni
15 km raadiuses. Maja seisukord ei
ole oluline aga metsa lähedus on suu-
reks plussiks. T: 5376 0760

Perekond soovib üürida 2-3-toalist
korterit Vorus. Korter võiks olla heas
korras, asjaga kiire. T: 5675 3289

Soovin üürida 1-2-toalist korterit
Võru linnas, pikemaajaks ajaks.
T: 5619 4085

Müüa Savernas 3-toaline korter,
3. korrus. H: 9000 €. T: 5841 7373

Müüa 3-toaline remonti vajav korter
Parksepas. T: 514 3280

Ostan soodsalt 1-toaliso korteri
Vorus või Põlvas. T: 5358 5551

TERVIS

Sensitiiv-tervendaja Peeter. Abi al-
koholisõltuvuse, haiguste, stressi nee-
duste puhul. Vorus T: 5842 0180

Kristalliteraapia Vorus.
"Loodusteraapiate Kabinet Hinsuri".
Kontakt T: 5199 2339

TUTVUS

42 a Tarta mees soovib tutvuda
meeldiva naiseaga Lõuna-Eestist,
et mõned korrad koos kohtuda.
Vanus soovitatavalt 30-45.
Ootan SMS-i T: 5457 7847

TEATED

Võru Vallavolikogu 08.03.2017.a.
istungil otsusega nr 210 alga-
tati Võru vallas Väimela alevi-
kus Pärna tee 7 (katastritunnus
91801-005-0054) ja Pärna tee 9
(katastritunnus 91801-005-0990)
maauksustel detailplaneering ja
planeerimisdokumendi elluviimise-
ga kaasnev keskkonnamõjude stra-
teegiline hindamine. Arendaja on
Lõuna-Eesti Talumuna OÜ. Planeer-
inguala pindala on 5,7 ha.

Planeeringu eesmärgiks on krundi
hoonestusala, krundi ehitusõiguse,
detailplaneeringu kohustuslike hoone-
te ja rajatiste toimumiseks vajalike
ehitiste, sealhulgas tehnovõrkude
ja -rajatiste ning avalikule teele
juurdepääsuteede võimaliku asukoha,
ehitise ehituslike tingimuste, liidus-
korralduse põhimõtete, haljastuse ja
heakoristuse põhimõtete ning kesk-
konnatingimusi tagavate nõuete mää-
ramine.

Keskkonnamõjude strateegilise
hindamise aluseks on kavatsus püs-
titada kodulinnufarm, kus saab kas-
vatada rohkem kui 60 000 lindu.
Hindamise eesmärgiks on hinnata de-
tailplaneeringuga kavandatavate tege-
vuste mõjsid ümbritsevale keskkon-
nale ning kaalutlustega arvestamine
detailplaneeringu koostamisel ja keh-
testamisel.

Detailplaneeringu koostamist korraldab
Võru Vallavalitsus ning kehtestab Võru
Vallavolikogu aadressiga Võrumõisa
tee 4a 65605 Võru. Detailplaneerin-
gu ja keskkonnamõjude strateegilise
hindamise algatamise otsusega saab
tutvuda Võru Vallavalitsuses aadress-
sil Võrumõisa tee 4a Võru tööpäeva-
del kella 8.00-16.30 või kodulehel
www.voruvall.ee.

Ära anda vineerijäätmed (HDF, PKP).
Tekib pidevalt ja sobivad kütteks. Info
T: 521 7366 või info@alcantra.ee

Luke Vahavabrik vahetab kunst-
kärge (2.5 €/kg) ja ostab mesilas-
vaha (7 €/kg). Põlva turuplats 8. aprill
kell 12-13. Võru bussijaam 9. aprill
9.30-11. T: 5645 2997

Olete oodatud märtsiküditami-
se 68. aastapäeva mälestustere-
mooniale 25. märtsil kell 12.00 Võru
raudteejaama ees ja kell 14.00 Põlva-
maal Verora raudteejaama juures. Võ-
rumaa Memento

Purason Mariina ootan vabandust sinu
käest, et valetasid nii alatul kombel.

Üürivõlglane ÕIE KÜNNAPI Tulnud
Otepäält, elanud aastake Võrus, põ-
genenud üür- ja kommunaaliide võia
eest Põlvasse. Palun tasu oma üürivõ-
lad ja täida oma lubadusi!

TEAB JA RÄÄGIB
KAGU-EESTIST!

Isikud, kes ei täida kohustusi
Hansekon OÜ ees nõuetekohaselt

Raamatupidamisandmed seisuga 14.03.2017

Mär 2017

TEATED

Detailplaneeringud

1. Pärna tee 7, 9 detailplaneering
Võru Vallavolikogu 8.03.2017 istungil algatati otsusega nr 210 Võru vallas Väimela alevikus Pärna tee 7 (katastritunnus 91801:005:0054) ja Pärna tee 9 (katastritunnus 91801:005:0990) maaüksusel detailplaneering ja planeerimisdokumendi elluviimisega kaasnev keskkonnamõjude strateegiline hindamine. Arendaja on Lõuna-Eesti Talumuna OÜ. Planeeringuala pindala on 5,7 ha.

Planeeringu eesmärgiks on krundi hoonestusala, krundi ehitusõiguse, detailplaneeringu kohustuslike hoonete ja rajatiste toimumiseks vajalike ehitiste, sealhulgas tehnovõrkude ja -rajatiste ning avalikule teele juurdepääsuteede võimaliku asukoha, ehitise ehituslike tingimuste, liikluskorralduse põhimõtete, haljastuse ja heakorrastuse põhimõtete ning keskkonnatingimusi tagavate nõuete määramine.

Keskkonnamõjude strateegilise hindamise aluseks on kavatsus püstitada kodulinnufarm, kus saab kasvatada rohkem kui 60 000 lindu. Hindamise eesmärgiks on hinnata detailplaneeringuga kavandavate tegevuste mõjusid keskkonnale ning arvestada kaalutlustega detailplaneeringu koostamisel ja kehtestamisel.

Detailplaneeringu koostamist korraldab Võru Vallavalitsus ning selle kehtestab Võru Vallavolikogu aadressil Võrumõisa tee 4a, 65605 Võru. Detailplaneeringu ja keskkonnamõjude strateegilise hindamise algatamise otsusega saab tutvuda Võru Vallavalitsuses aadressil Võrumõisa tee 4a, Võru tööpäevadel kella 8–16.30 või kodulehehel www.voruvall.ee.

Noortes ettevõtlikkust

2017. aasta algus on Võru valla noorsootöös olnud mitmekesine: ühelt poolt on loodud noortele juurde huvitegevuseks sobivaid võimalusi, teisalt on ettevõtlikumad noored õppinud kirjutama projekte ning nende jaoks ka toetust saanud.

Uued tegevused noortele on käivitatud programmi kaudu „Tõrjutusriskis noorte kaasamine ja noorte tööhõivevalmiduse parandamine“, mida viib ellu Eesti Noorsootöö Keskus ning kaasrahastab Euroopa sotsiaalfond. Projekti raames on sel aastal toimunud teemapäevad, eesmärgiks tutvustada nii noortele kui ka nende vanematele võimalusi, mis meie kodukoha ümbruses juba olemas on. Sage li me küll teame, et midagi kusagil tehakse, kuid ei leia põhjust minna ja uurida. Noorteprojekti raames oleme neid põhjusi „loonud“

ja võimalusi avardanud.

Jaanuaris toimus teemapäev Kuperjanovi pataljonis. Oodatud 20 osaleja asemel kogunes ligi 60 noort ja lapsevanemat, kes said ajateenijate juhendusel ajateenistusest rohkem teada. Ühiselt läbisime tegevusi, mis ajateenija jaoks on igapäevased (nt telkide püstitamine, täpsuslaskmine jne).

Märtsis rändasime lund otsima. Leidsime selle Kuutsemäelt. Ühtlasi õppisime mäesuusatamist. Enamikule noortest oli see esimene kord mäesuusad alla panna ning instruktorite näpunäidete jär-

gi mäest alla sõ suusapisikuga r osaleja.

Aprillis külast pa ja Puiga kooli tega Adrenalin lu vallas. Saime üritusi Adrenali takse, lisaks õnn sõitu proovida. vanemad jagasi ganärvilisemad kaugemale. Elar

Lisaks põnev le on aasta esir nud paljudele n jektikirjutamise õppides. Võru Samoson, Eva L. Christiin Kirsin mäe on osale arendasime ko suste (Lasva, Va Misso) noorteg

Lisa 3. Detailplaneeringu lähteseisukoha (lähteülesande), KSH väljatöötamise kavatsuse ja detailplaneeringu esialgse eskiislahenduse kohta ettepanekute ja arvamuste küsimise, kirjalike ettepanekute ja arvamuste kirjade koopiad ning põhjendused ettepanekutega arvestamise/mittearvestamise kohta

VÕRU VALLAVALITSUS

Võru Maavalitsus
Keskkonnaamet
Keskkonnainspeksioon
Terviseamet

Meie 19.05.2017 nr 7-4.2/663

Ettepanekute küsimine Võru vallas Väimela alevikus asuvate Pärna tee 7 (91801:005:0054) ja Pärna tee 9 (91801:005:0990) maaüksuste detailplaneeringu eskiislahendusele ning keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsusele

Võru vallas Väimela alevikus asuvate Pärna tee 7 (91801:005:0054) ja Pärna tee 9 (91801:005:0990) maaüksuste detailplaneering ning keskkonnamõju strateegiline hindamine on algatatud Võru Vallavolikogu 08.03.2017 otsusega nr 210. Detailplaneeringu lähteseisukoht (lähteülesanne) on kinnitatud Võru Vallavalitsuse 03.04.2017 otsusega nr 125.

Detailplaneeringu ja KSH koostaja on Kobras AS (Riia 35, Tartu), koostamist korraldab Võru Vallavalitsus.

Detailplaneeringu eesmärgiks on krundi hoonestusala, krundi ehitusõiguse, detailplaneeringu kohustuslike hoonete ja rajatiste toimimiseks vajalike ehitiste, sealhulgas tehnovõrkude ja – rajatiste ning avalikule teele juurdepääsuteede võimaliku asukoha, ehitise ehituslike tingimuste, liikluskorralduse põhimõtete, haljastuse ja heakorrasuse põhimõtete ning keskkonnatingimusi tagavate nõuete määramine. Planeeritava ala pindala on 5,7 ha.

Käesolevaga küsib Võru Vallavalitsus Teie käest ettepanekuid Võru vallas Väimela alevikus asuvate Pärna tee 7 (91801:005:0054) ja Pärna tee 9 (91801:005:0990) maaüksuste detailplaneeringu eskiislahendusele ning keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsusele.

Palume esitada ettepanekud 30 päeva jooksul käesoleva kirja kättesaamisest, kuid hiljemalt 19.06.2017 aadressile vald@voruvald.ee või posti teel Võru Vallavalitsus, Võrumõisa tee 4a, 65605 Võru linn. Detailplaneeringu eskiislahenduse seletuskirja ja joonisega ning KSH väljatöötamise kavatsusega on võimalik tutvuda Võru Vallavalitsuse kodulehel www.voruvald.ee/ehitus-ja-planeerimine/detailplaneering/category/161-parna-tee-7

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Georg Ruuda
vallavanem

Kertu Künnapu, kertu@voruvald.ee, 78 21 371

Registrikood 75021340
Võrumõisa tee 4a
65605 VÕRU

Telefon 782 1576, 782 1365
Faks 782 2102
vald@voruvald.ee

SEB pank EE931010402007075008
SWEDBANK EE602200221045260820

Võru Vallavalitsus
Võrumõisa tee 4a
65605 VÕRU

19.04.2017

Detailplaneeringu muutmise ettepanek

Võru vallas Väimela alevikus Pärna tee 7 (91801:005:0054) ja Pärna tee 9 (91801:005:0990) maaüksustega läheduses paikneva maa omanikena esitame menetletava detailplaneeringu kohta oma ettepanekud.

Ettepanekud lähtuvad asjaolust, et kavandatava detailplaneeringuga püstitatakse kodulinnufarm, mille tagajärjel halveneb elukvaliteet meie kuuluval kinnistul. Kuna tuuled on piirkonnas peamiselt edela-kirde suunalised, siis on suur tõenäosus, et farmikeskonnast kandub häirivalt ebameeldiv lõhn meie õuealale. Ettepaneku eesmärk on vähendada lõhnasaaste riski Piirisaare maaüksusel.

Ettepanekud

1. Välja selgitada parim lahendus ebameeldiva lõhna kandumise minimeerimiseks.
2. Planeerida Pärna tee 9 krundi kirde-põhja poolsele alale kõrghaljastus ja haljaskoridor, eesmärgiga leevendada võimalikku lõhna kandumist meie õuealale.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Eve Turvas, Toivo Turvas
Piirisaare maaüksuse omanikud

Tel 5097990
e-post: eve.turvas@gmail.com

KESKKONNAAMET

Georg Ruuda
Võru Vallavalitsus
vald@voruvald.ee

Teie 19.05.2017 nr 7-4.2/663

Meie 26.05.2017 nr 6-5/17/6450-2

**Ettepanekud Pärna tee 7 ja Pärna tee 9
maaüksuste detailplaneeringu
eskiislahendusele ning keskkonnamõju
strateegilise hindamise väljatöötamise
kavatsusele**

Austatud Georg Ruuda

Küsite Keskkonnaameti seisukohta Pärna tee 7 ja Pärna tee 9 maaüksuste detailplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise (edaspidi *KSH*) väljatöötamise kavatsuse kohta. Kavandatav ala paikneb Võrumaal Võru vallas Väimela alevikus Pärna tee 7 (91801:005:0054) ja Pärna tee 9 (91801:005:0990). Detailplaneeringuga kavandatakse kodulinnufarmi, kus saab kasvatada üle 60 000 linnu (ca 290 000 lindu).

Lähtuvalt planeerimisseaduse § 124 lõikest 7 ning § 81 lõikest 2 esitab Keskkonnaamet planeeringu lähteseisukohtade ja keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsuse kohta oma pädevusvaldkonnast lähtudes ettepanekud, samuti hinnangu keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsuse asjakohasuse ja piisavuse kohta.

Keskkonnaamet on planeeringu eskiislahenduse ning KSH väljatöötamise kavatsuse läbi vaadanud ning on seisukohal, et KSH väljatöötamise kavatsus on asjakohane ning piisav, kui arvestatakse alljärgnevate Keskkonnaameti märkuste ja ettepanekutega dokumentide täiendamiseks.

1. Täpsustada tuleb KSH ala ja ulatust, mis on KSH väljatöötamise kavatsuses joonisel 1 märgitud üksnes kirdesuunaline (viirutus u 450 m) ning täpsustatud, et lähiümbruse ulatuse määrab kavandatavast kanalakompleksist eralduva iseloomuliku lõhna levimise ulatus. Keskkonnaamet on seisukohal, et KSH ala ei saa olla üksnes kirdesse kaldu, sest see ei iseloomusta piisavalt kanalakompleksist eralduva iseloomuliku lõhna levimise ulatust iga päeva kohta aastas. Seega, objektiivse tulemuse saamiseks tuleb KSH mõjuala ulatus määrata ringikujuline, kuhu jääb kirde suunal paiknev majapidamine ning mis hõlmab ühtlasi Väimela alevikku.
2. Täpsustada tuleb detailplaneeringu eskiisjoonisel 1 märgitud planeeritavat puurkaevu sanitaarkaitsealaga 30 m, mis osaliselt kattub olemasoleva reoveepumpla kujaga 20 m. Veeseaduse § 28 lõige 4 punkti 1 kohaselt võib Keskkonnaamet määrata veehaarde sanitaarkaitseala ulatuseks 30 meetrit puurkaevust, kui vett võetakse põhjaveekihi üle 10 kuupmeetri ööpäevas ja põhjaveekiht on hästi kaitstud. Seega tuleb täpsustada

põhjaveekihi kaitstuse tase ning arvestada, et puurkaevu sanitaarkaitseala ei tohi kattuda reoveepumpla kujaga.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Helen Manguse
keskkonnakasutuse juhtivspetsialist
Lõuna regioon

Maikel Daniel 680 7902
maikel.daniel@keskkonnaamet.ee

Siret Punnisk 799 0913
siret.punnisk@keskkonnaamet.ee

TERVISEAMET
LÕUNA TALITUS
SOUTHERN SERVICE OF THE HEALTH BOARD

Võru Vallavalitsus
Võrumõisa tee 4a
65605 VÕRU
vald@voruvald.ee

Teie 19.05.2017 nr 7-4.2/663

Meie 16.06.2017 nr 9.3-4/ 3329

Kertu Künnapuu
kertu@voruvald.ee

Terviseameti seisukoht Võru vallas Väimela alevikus Pärna tee 7 ja Pärna tee 9 maaüksuste detailplaneeringu eskiislahendusele ning keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsuse kohta

Esitasite Terviseameti Lõuna talitusele seisukoha väljaselgitamiseks Võru vallas Väimela alevikus Pärna tee 7 ja Pärna tee 9 maaüksuste detailplaneeringu eskiislahenduse ning keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsusega seotud dokumendid.

Detailplaneeringu ja KSH koostaja on Kobras AS (Riia 35, Tartu), koostamist korraldab Võru Vallavalitsus.

Detailplaneeringu eesmärgiks on krundi hoonestusala, krundi ehitusõiguse, detailplaneeringu kohustuslike hoonete ja rajatiste toimimiseks vajalike ehitiste, sealhulgas tehnovõrkude ja – rajatiste ning avalikule teele juurdepääsuteede võimaliku asukoha, ehitise ehituslike tingimuste, liikluskorralduse põhimõtete, haljastuse ja heakorrastuse põhimõtete ning keskkonnatingimusi tagavate nõuete määramine. Planeeritava ala pindala on 5,7 ha.

Terviseameti Lõuna talitus tutvus esitatud dokumendiga ja ei esita edastatud materjalide kohta olulisi täiendavaid märkusi ning juhib tähelepanu järgmisele:

- Atmosfääriõhu kaitse seaduse § 58 lg 1 alusel uute planeeringute koostamisel tuleb arvestada, et planeeringu elluviimisel ei ületataks piirkonna jaoks müra sihtväärtusi, sellest lähtuvalt planeeritava tegevusega kaasnev tööstus- ja liiklusrüüa ei tohi elamu territooriumidel ületada keskkonnaministri 16.12.2016 määrusega nr 71 „Välisõhus leviva müra normtasemed ja mürataseme mõõtmise, määramise ja hindamise meetodid“ kehtestatud müra sihtväärtusi.

Põllu 1a
50303 Tartu

Tel 5823 8267

www.terviseamet.ee e-post: louna@terviseamet.ee
Registrikood 70008799

Jõgevamaa esindus:
Põlvamaa esindus:
Valgamaa esindus:
Viljandimaa esindus:
Võrumaa esindus:

Silla 2, Põltsamaa
Kalevi 1a, Rõpina
Peetri 2, Valga
Vabaduse plats 4, Viljandi
Lembitu 2a, Võru

tel 5300 9493
tel 5813 6915
tel 5822 5415
tel 5335 8123
tel 5334 0059

- Planeeringualal kasutatava joogivee kvaliteet peab vastama sotsiaalministri 31.07.2001 määruse nr 82 „Joogivee kvaliteedi- ja kontrollinõuded ning analüüsimeetodid“ nõuetele.

-Terviseameti Lõuna talitus on seisukohal, et detailplaneeringu koostamisel ja hiljem elluviimisel tuleb arvestada, et ei kaasne eeldatavat negatiivset mõju inimeste tervisele ja heaolule, sest kanalakompleksi rajamisega kaasneb iseloomuliku lõhna levimine , ning tagatakse võimalike ohutegurite ärahoidmine (õhukvaliteedi muutumise tõttu) .

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Andrei Smirnov
direktor

Võru Vallavalitsus
Võrumõisa tee 4a
65605 VÕRU

20.06.2017

Detailplaneeringu muutmise ettepanek

Võru vallas Väimela alevikus Pärna tee 7 (91801:005:0054) ja Pärna tee 9 (91801:005:0990) maaüksustega läheduses paikneva maa omanikena esitame menetletava detailplaneeringule ja eskiislahendusele oma ettepanekud.

Ettepanekud lähtuvad asjaolust, et kavandatava detailplaneeringuga püstitatakse kodulinnufarm, mis lle tagajärjel halveneb elukvaliteet meile kuuluval kinnistul. Kuna tuuled on piirkonnas peamiselt edela-kirde suunalised, siis on suur tõenäosus, et farmikeskkonnast kandub häirivalt ebameeldiv lõhn meie õuealale. Ettepaneku eesmärk on vähendada lõhnasaaste riski Piirisaare maaüksusel.

Ettepanekud

1. Farmi ventilatsiooniavade asukohad planeerida selliselt, et takistada farmi siseõhu kandumist koos põhituultega Piirisaare talu õuealale.
2. Lindude väljaheidete kogumismahutid planeerida krundil nii, et sellega kaasnev lõhnareostuse kandumine koos põhituultega Piirisaare talu õuealale oleks minimaalne.
3. Planeerida Pärna tee 9 krundi kirde-põhja poolsele alale kõrghaljastus ja haljaskoridor.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Eve Turvas, Toivo Turvas
Piirisaare maaüksuse omanikud

Tel 5097990
e-post: eve.turvas@gmail.com

VÕRU MAAVALITSUS

/*ASUTUSESISESEKS KASUTAMISEKS

Märge tehtud: {accessRestrictionBeginDate}

Kehtib kuni: {accessRestrictionEndDate}

Alus: {accessRestrictionReason}

Teabevaldaja: Võru Maavalitsus*/

/*Võru Vallavalitsus
vald@voruvald.ee*/

Teie: 19.05.2017/* nr 7-4.2/663*/

Meie: {regDateTime} nr {regNumber}

Ettepanekud Võru vallas Väimela alevikus asuvate Pärna tee 7 (91801:005:0054) ja Pärna tee 9 (91801:005:0990) maaüksuste detailplaneeringu eskiislahendusele ning keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsusele

Võru Vallavalitsus oma kirjaga 19.05.2017 nr 7-4.2/663 küsis Võru maavanema ettepanekuid Võru vallas Väimela alevikus asuvate Pärna tee 7 (91801:005:0054) ja Pärna tee 9 (91801:005:0990) maaüksuste detailplaneeringu eskiislahendusele ning keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsusele.

Detailplaneering ning keskkonnamõju strateegiline hindamine on algatatud Võru Vallavolikogu 08.03.2017 otsusega nr 210. Detailplaneeringu lähteseisukohad on kinnitatud Võru Vallavalitsuse 03.04.2017 otsusega nr 125.

Detailplaneeringu ja KSH koostaja on Kobras AS (Riia 35, Tartu), koostamist korraldab Võru Vallavalitsus.

Tutvunud maavanemale esitatud detailplaneeringu algatamise otsusega, lähteseisukohtade, keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsuse ja detailplaneeringu eskiislahendusega, juhin tähelepanu ja teen tähelepanekutest tulenevalt järgmised ettepanekud lähtuvalt PlanS ja Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadusest (edaspidi KeHJS):

Lähteseisukohtade legaaldefiniitsioon on antud planeerimisseaduse (PlanS) § 6 punktis 12: planeeringu lähteseisukohad on planeerimismenetluses algatamisel või pärast algatamist koostatav dokument, milles planeeringu koostamise korraldaja kirjeldab planeeringu koostamise vajadust, eesmärki ja ülesandeid, mida planeeringuga kavatsetakse lahendada, esitab planeeringu koostamise eeldatava ajakava ning annab ülevaate planeeringu koostamiseks vajalike uuringute tegemisest ja planeeringu koostamisse kaasatavatest isikutest.

Täiendada detailplaneeringu lähteseisukohtade punkti 2, planeeringu eesmärgi kirjelduse osas. Esitatud materjalidest selgub, et olemasolevad loomapidamishooned soovitakse rekonstrueerida, mis võimaldaks kodulinnufarmi (ca 290 000 linnule) rajamist ning soovitakse laiendada ehitusõigusi Pärna tee 7 maaüksusel. Seega on linnufarmi kavandamisega seotud tegevus peamine detailplaneeringu koostamise eesmärgiks. Detailplaneeringu algatamise otsuse otsustava osa punktis 2 ja lähteseisukohtades eesmärgina kirjeldatu on planeerimisseaduse kohased detailplaneeringu koostamisel lahendatavad

Jüri 12 / 65620 Võru / telefon 78 68 301 / e-post info@voru.maavalitsus.ee / veebileht www.voru.maavalitsus.ee
registrikood 70003589

ülesanded (PlanS § 126 lg 1) , mis tuleb planeeringu koostamisel seadusest tulenevalt nagunii lahendada.

Täiendada detailplaneeringu lähteseisukohtade punkti 3. Arvestamisele kuuluvad dokumendid, lisades Piiripõllu maaüksuse (katastritunnus 91801:005:0062), Karikakra maaüksuse (katastritunnus 91801:005:0063) ja riigi reservmaa (piiriettepanek AT1209120016) detailplaneeringu (kehtestatud Võru Vallavolikogu 12.11.2014 otsusega nr 63).

Täiendada lähteseisukohti planeeringu kaasamiskavaga, kus määrata muuhulgas planeeringu koostamise osapooled. Planeeringu koostamisse kaasata: sideettevõtte, kellele kuuluvad planeeringualale jäävad kaabelliinid, Maanteeamet (seonduvalt planeeringualasse jääva kõrvalmaanteega nr 25149)

KSH väljatöötamise kavatsuse materjalides on märgitud, et koostatava planeeringu rakendamisega võib eeldatavalt kaasneda oluline keskkonnamõju inimese tervisele (õhukvaliteedi muutumise tõttu) ja heaolule. Kanalakompleksi rajamisega kaasneb iseloomuliku lõhna levimine. Lähimad majapidamised, kes võivad ebameeldivast lõhnast olla enim mõjutatud, jäävad planeeringualast ca 350-450 m kaugusele kirde suunas. Lisaks jääb teisele poole Pärna teed Väimela Kutsehariduskeskus (Tehnomaja).

Koostatavas KSH-s analüüsida ja hinnata, kuivõrd võib Pärna tee 7 maaüksusele kavandatav linnufarmi tegevus mõjutada Väimela Kutsehariduskeskuse Tehnomaja tegevust ja Piiripõllu maaüksuse (katastritunnus 91801:005:0062), Karikakra maaüksuse (katastritunnus 91801:005:0063) ja riigi reservmaa (piiriettepanek AT1209120016) detailplaneeringu elluviimist, lähtuvalt võimalikust õhukvaliteedi muutusest ja sõnniku ja jäätmekäitlusest.

KSH hindamise väljatöötamise kavatsuses on esitatud juhteksperdi ja ekspertrühma liikmete nimed, palun lisada täiendavalt info juhteksperdi ja ekspertrühma liikmete hariduse ja pädevuse osas.

Märgin, et tulenevalt Planeerimisseaduse § 130 Planeerimisalase tegevuse korraldaja ei või halduslepinguga üle anda planeeringu koostamise korraldamist ja planeeringu koostamisel vajalike menetlustoimingute tegemist, kuna planeering koostatakse olulise keskkonnamõjuga tegevuse kavandamiseks (tegevus kuulub Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse § 6 lg 1 p 27 tegevusvaldkonda , rohkem kui 60 000 kodulinnufarmi püstitamine).

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Andres Kõiv

Maavanem

/*Ülle Luuk 78 68 311

ulle.luuk@voru.maavalitsus.ee*/

Võru Vallavalitsus
Võrumõisa tee 4a
65605 Võru
vald@voruvald.ee

Teie: 21.07.2017 nr 7-4.2/663-5

Meie: 25.07.2017 nr EC.1-5.1/2156-1

Telia Eesti AS ettepanekud Võru vallas Väimela alevikus asuvate Pärna tee 7 ja Pärna tee 9 maaüksuste detailplaneeringu eskiislahendusele ning keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsusele

Täname ettepanekute küsimise eest!

Võru vallas Väimela alevikus asuval kinnistu Pärna tee 7 (91801:005:0054) asub Telia Eesti AS'ile kuuluv sidekanalisatsioon ja maakaabel, mis ühendab olemasolevaid põllumajandushooneid üldkasutatava sidevõrguga. Pärna tee 9 (91801:005:0990) maaüksusel Telia Eesti AS'ile kuuluvaid sideehitisi ei ole.

Telia Eesti AS ettepanek on kehtestada detailplaneeringuga sidekanalisatsioonile ja maakaablile, mis läbib Pärna tee 7 kinnistut, kasutusõiguse ala Telia Eesti AS'i kasuks.

Detailplaneeringutes võiks näha ette trassid kinnistutel (nii Pärna tee 7 kui ka Pärna tee 9) asuvate hoonete liitumiseks üldkasutatava sidevõrguga.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Emil Villemson
Võrgu hoolduse osakonna
Ida grupi juhtivinsener-grupijuht

Kalle Kõiv 505 3139
Kalle.Koiv@telia.ee

MAANTEEAMET

Võru Vallavalitsus
Võrumõisa tee 4 a
65605 Võru
vald@voruvald.ee

Teie 21.07.2017 nr 7-4.2/663-5

Meie 04.08.17 nr 15-2/17-00012/437

**Seisukohtade väljastamine Võru vallas
Väimela alevikus Pärna tee 7 ja 9 maaüksuste
detailplaneeringu koostamiseks**

Olete esitanud Maanteeametile taotluse Võru vallas Väimela alevikus Pärna tee 7 (91801:005:0054) ja Pärna tee 9 (91801:005:0990) maaüksuste detailplaneeringu (edaspidi Planeering) koostamiseks seisukohtade väljastamiseks. Planeering on algatatud Võru Vallavolikogu 26.06.2017 korraldusega nr 270.

Planeeringu koostamise eesmärgiks on maaüksuse krundi hoonestusala ja ehitusõiguse, tehnovõrkude ja -rajatiste ning juurdepääsude võimaliku asukoha, liikluskorralduse põhimõtete, heakorrastuse ning keskkonnatingimusi tagavate nõuete määramine.

Planeeritav ala külgneb riigiteega 25149 Väimela-Kääpa km 0,48-0,72, mille aasta keskmine ööpäevane liiklussagedus on 2016 a. seisuga 572 a/ööp.

Maaüksusel on olemas riigiteelt 25149 kaks mahasõitu, mis asuvad km 0,532 ning km 0,676.

Võttes aluseks ehitusseadustiku (edaspidi EhS) ja planeerimiseseaduse (edaspidi PlanS) esitame alljärgnevalt Maanteeameti seisukohad planeeringu koostamiseks:

1. Planeeritav ala paikneb riigitee 25149 Väimela-Kääpa kaitsevööndis. Planeeringu joonistele kanda ja seletuskirjas tuua välja EhS § 71 kohane tee kaitsevöönd.
2. Kanda joonistele planeeritud objektide kaugused riigitee katte servast, sh hoonestusala, parkla jms.
3. Riigitee kaitsevööndis on keelatud tegevused vastavalt EhS § 70 lg 2 ja § 72 lg 1, sh on keelatud ehitada ehitusloakohustuslikku teist ehitist. Riigitee kaitsevööndis kehtivatest piirangutest võib kõrvale kalduda Maanteeameti nõusolekul vastavalt EhS § 70 lg 3.
4. Planeeringus tuleb kasutada riikliku teeregistri (<http://teeregister.riik.ee>) põhiseid teede numbreid ja nimetusi.
5. Juurdepääsud planeeringualale lahendada läbi olemasolevate mahasõitude (vajadusel mahasõite nihutades).
6. Määrata planeeringuala liikluskorralduse põhimõtted, vastavalt PlanS § 126 lg 1 p7. Lisada riigitee ristumiskohad planeeringualasse ning vajadusel näha ette riigiteega ristumiskohtade rekonstrueerimine. Arvestada, et Planeering on ehitusprojekti koostamise alus. Ruumivajaduse hindamiseks, ohutu liikluslahenduse planeerimiseks ja asjatundlikkuse põhimõttele vastava projektlahenduse võimaldamiseks (vastavalt EhS § 10) soovime kaasata planeeringu koostamisse teedeinsener, kui eriteadmistega isik (PlanS § 4 lg 6).

7. Planeeringus (joonistel, seletuskirjas) käsitleda ristumiskohtade nähtavuskolmnurka, riigiteele vajalikku külgnähtavust ning vaba ruumi nõuet vastavalt majandus- ja taristuministri 05.08.2015 määruse nr 106 „Tee projekteerimise normid“ lisale „Maanteede projekteerimismid“ (edaspidi Normid) punkt 5.2.7, tabel 2.14, 2.17 lähtetasemel „rahuldav“. Nähtavuskolmnurgas ei tohi paikneda ning sinna ei tohi kavandada nähtavust piiravaid takistusi. Nähtavuskolmnurgad peavad olema näidatud kitsendusi käsitleval planeeringujoonisel.
8. Planeeringus käsitleda kergliiklejate liiklemisvõimalusi. Võtta aluseks (kujutada joonisel) kohaliku omavalitsuse tellimisel koostamisel olev jalg- ja jalgrattatee projekt, mis siduda planeeringualaga ning vajadusel tagada jätkuvus (sh väljapool planeeringuala). Lahendada riigitee ületused ohutult.
9. Parkimine lahendada oma kinnistul ning riigiteel parkimist, sh manööverdamist mitte ette näha. Parkimiskohtade vajadus arvutada vastavalt EVS 843 Linnatänavad.
10. Lähtuvalt asjaolust, et planeeringuala piirneb riigiteega, tuleb planeeringu koostamisel arvestada olemasolevast ja perspektiivsest liiklusest põhjustatud häiringutega (müra, vibratsioon, õhusaaste). Riigitee liiklusest põhjustatud häiringute ulatust tuleb planeeringu koostamisel hinnata vastavalt keskkonnaministri 03.10.2016. a. [määrusele nr 32](#) ning planeeringu kehtestaja kaalutlusotsusel kavandada vajadusel leevendavad meetmed häiringute, sealhulgas keskkonnaministri 16.12.2016. a. [määruses nr 71](#) lisas 1 toodud müra normtasemetega, tagamiseks. Planeeringu seletuskirjas kirjeldada ning vajadusel näidata joonistel kavandatud leevendusmeetmed ning planeeringu seletuskirja lisada selgitus, et tee omanik (Maanteeamet) on planeeringu koostajat teavitanud riigitee liiklusest põhjustatud häiringutest ning tee omanik ei võta endale kohustusi planeeringuga kavandatud leevendusmeetmete rakendamiseks.
11. Planeeringu joonistel näidata planeeringualal paiknevad olemasolevad ja kavandavad tehnovõrgud ja muu taristu. Seejuures juhime tähelepanu, et tehnovõrke, sh kaitsevööndeid riigitee alusele maaüksusele mitte kavandada. Juhul, kui planeeringu koosseisus kavandatakse riigiteega ristuvaid tehnovõrke, tuleb need kavandada kinnisel meetodil.
12. Planeeringus käsitleda ning näidata joonistel planeeringuala sadamevete ärajuhtimise lahendused. Seejuures juhime tähelepanu, et sadamevett ei tohi juhtida riigitee alusele maaüksusele, sh riigitee koosseisu kuuluvatesse teekraavidesse. Põhjendatud juhul kui teekraavidesse sadamevete juhtimine on vältimatu, tuleb tagada truupide, kraavide läbilaskevõime ja muldkeha niiskuseržiim. Selleks tuleb hinnata arendustegevusest lisanduvaid vooluhulki, riigitee kraavide ja truupide läbilaskevõimet, sh truupide seisukord ja teostada läbilaskearvutused.
13. Planeeringus sätestada ehitusjärjekorrad. Seletuskirja tuleb lisada, et arendusega seotud teed tuleb rajada ning nähtavust piiravad takistused (istandik, puu, põõsas või liiklusele ohtlik rajatis) kõrvaldada (alus EhS § 72 lg 2) enne planeeringualale mistahes hoone ehitusloa väljastamist.
14. Maanteeamet ei võta endale kohustusi planeeringuga seotud rajatiste väljaehitamiseks. Arendustegevusega seotud riigitee laiendamise, uute ristmike kavandamise, olemasolevate ristmike rekonstrueerimise, jalgratta- ja jalgteede kavandamise jne korral on nende projekteerimine ning väljaehitamine planeeringu koostamise korraldaja kohustus, kui detailplaneeringust huvitatud isikuga ei ole kokku lepitud teisiti (PlanS § 131 lg 1).
15. Planeeringu seletavas osas märkida, et kõik arendusalaga seotud ehitusprojektid, mille koosseisus kavandatakse tegevusi riigitee kaitsevööndis, tuleb esitada Maanteeametile nõusoleku saamiseks. Tee ehitusprojekte võib koostada vaid vastavat pädevust omav isik (EhS § 24 lg 2 p 2). Riigiteega liitumise või ristumiskoha ümberehituse korral (EhS § 99 lg 3) annab nõuded projektile Maanteeamet ja riigitee aluse maaüksuse piires väljastab tee ehitusloa Maanteeamet.

16. Juhime tähelepanu, et kõik planeeringuga kavandatu, sh liikluslahendused peavad jääma planeeringuala sisse.
17. Planeering koostatakse Maanteeametiga juhindudes PlanS § 124 lg 10 (planeeringu koostamise korraldaja on kohaliku omavalitsuse üksus).

Käesolevad seisukohad planeeringu koostamiseks kehtivad 2 aastat alates kirja väljastamise kuupäevast, tähtaja möödumisel tuleb taotleda uued seisukohad. Märkime, et oleme valmis tegema koostööd planeeringu koostajaga, täpsustamaks ning täiendamaks käesoleva kirjaga esitatud seisukohti.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Marten Leiten
planeeringute menetlemise talituse juhataja

Lisa: põhijoonise eskiis

Merike Joonsaar
611 9375
Merike.Joonsaar@mnt.ee

Ettepaneku esitaja	Ettepaneku nr	Ettepaneku sisu	Ettepanekuga arvestamine / mitteamvestamine
Keskkonnaamet (26.05.2017)	1	Täpsustada tuleb KSH ala ja ulatust, mis on KSH väljatöötamise kavatsuses joonisel 1 märgitud üksnes kirdesuunaline (viirutus u 450 m) ning täpsustatud, et lähiümbruse ulatuse määrab kavandatavast kanalakompleksist eralduva iseloomuliku lõhna levimise ulatus. Keskkonnaamet on seisukohal, et KSH ala ei saa olla üksnes kirdesse kaldu, sest see ei iseloomusta piisavalt kanalakompleksist eralduva iseloomuliku lõhna levimise ulatust iga päeva kohta aastas. Seega, objektiivse tulemuse saamiseks tuleb KSH mõjuala ulatus määrata ringikujuline, kuhu jääb kirde suunal paiknev majapidamine ning mis hõlmab ühtlasi Väimela alevikku.	Ettepanekuga arvestatud. KSH kavatses täpsustati KSH ala ulatust
	2	Täpsustada tuleb detailplaneeringu eskiisjoonisel 1 märgitud planeeritavat puurkaevu sanitaarkaitsealaga 30 m, mis osaliselt kattub olemasoleva reoveepumpla kujaga 20 m. Veeseaduse § 28 lõige 4 punkti 1 kohaselt võib Keskkonnaamet määrata veehaarde sanitaarkaitseala ulatuseks 30 meetrit puurkaevust, kui vett võetakse põhjaveekihist üle 10 kuupmeetri ööpäevas ja põhjaveekiht on hästi kaitstud. Seega tuleb täpsustada põhjaveekihi kaitstuse tase ning arvestada, et puurkaevu sanitaarkaitseala ei tohi kattuda reoveepumpla kujaga.	Selgitus. Planeeringu eskiisjoonisel 1 eemaldati kõik tehnotrassid ja -rajatised (veetrass, sidekanalisatsioon, drenaaž ja -kaevud, kanalisatsioonitorustik, elektriliinid). Samuti eemaldati jooniselt reoveepumpla ja selle kuja. Kavandatav puurkaev ja selle kavandatav sanitaarkaitseala 30 m jäeti alles, kuna põhjavett planeeritakse võtta Kesk-Devoni veekihist, mis on eraldatud lasumis olevatest veekihtides regionaalse veepidemega, mistõttu ei mängi rolli esimese aluspõhjalise veekihi kaitstus (kuigi suurem osa planeeringualast jääb suhteliselt kaitstud põhjaveeg alale, kus maapinnalt lähtuv reostusohhtlikkus on madal). Tuginedes eeltoodule on planeeringu koostamisel plaanis teha ettepanek uue rajatava puurkaevu sanitaarkaitseala vähendamiseks 30 meetrini. Siinkohal on paslik märkida, et Keskkonnaameti veespetsialistil vastus saadetud päringu osas, kas reoveepumpla kuja ja veehaarde sanitaarkaitseala võivad kattuda, oli, et võivad küll, lähtuda tuleb lihtsalt kõige rangemast nõuded (Olavi Kärneri vastus muutmata kujul: " <i>Vastavalt Vabariigi Valitsuse 16.05.2001 määrusele nr 171 „Kanalisatsiooniehitiste veekaitsenõuded“ § 3 lg 4 kohaselt, kui Joogivee puurkaevu sanitaarkaitseala ja kuja kattumise korral tuleb lähtuda kõige rangemast nõudest. Viimane tähendab, et kui joogivee puurkaevu san-ala on nt 50 m ja kanalisatsiooniehitise kuja 20 m, siis tuleb lähtuda 50 m san-ala ulatusest ja sellele kehtivatest kitsendustest. Seega kui rajatava puurkaevu san-ala on 30 m/50 m, siis sellele alale kehtivad san-ala põhised majandustegevuse piirangu nõuded. Kui lähtuda antud sättest, siis joogivee puurkaevu ja kanalisatsiooniehitise kuja võivad kattuda, juhul kui kehtivad san-alale kohalduvad nõuded.</i> ")
Terviseamet (16.06.2017)	1	Juhtis tähelepanu, et atmosfääriõhu kaitse seaduse § 58 lg 1 alusel uute planeeringute koostamisel tuleb arvestada, et planeeringu elluviimisel ei ületataks piirkonna jaoks müra sihtväärtusi, sellest lähtuvalt planeeritava tegevusega kaasnev tööstus- ja liiklusrüüru ei tohi elamu territooriumidel ületada keskkonnaministri 16.12.2016 määrusega nr 71 „Välisõhus leviva müra normtasemed ja mürataseme mõõtmise, määramise ja hindamise meetodid“ kehtestatud müra sihtväärtusi.	Ettepanekuga osaliselt arvestatud. Planeeringu koostamisel arvestatakse, et üldplaneeringuga määratud I-IV kategooriaga (juhtotstarbega) aladel tuleb tagada müra piirväärtus, kuna sihtväärtus kehtib üksnes uute üldplaneeringuga kavandatud uutele planeeritavatele aladele ehk antud juhul ei ole vajalik lähtuda sihtväärtuse tagamise vajadusest. Selle osas on suheldud Keskkonnaministeeriumist Reet Pruuliga, kes on atmosfääriõhu kaitse seaduse alusel kehtestatud vastavasisulise õigusakti koostamisel osaline olnud. Lähteseisukoht ja KSH kavatsust ei muudetud selle tähelepaneku osas.
	2	Planeeringualal kasutatava joogivee kvaliteet peab vastama sotsiaalministri 31.07.2001 määruse nr 82 „Joogivee kvaliteedi- ja kontrollinõuded ning analüüsimeetodid“ nõuetele.	Ettepanekuga arvestatud. Planeeringu koostamisel arvestatakse ettepanekuga. Lähteseisukoht ja KSH kavatsust ei muudeta selle ettepaneku osas
	3	Detailplaneeringu koostamisel ja hiljem elluviimisel tuleb arvestada, et ei kaasne eeldatavat negatiivset mõju inimeste tervisele ja heaolule, sest kanalakompleksi rajamisega kaasneb iseloomuliku lõhna levimine , ning tagatakse võimalike ohutegurite ärahoidmine (õhukvaliteedi muutumise tõttu)	Ettepanekuga arvestatud. KSH kavatsuses on kirjas, et KSH aruandes hinnatakse detailplaneeringuga kavandatud tegevuse mõju inimese tervisele (õhukvaliteedi muutumise tõttu) ja heaolule. Detailplaneering võtab arvesse KSH tulemusi.

Võru Maavalitsus (20.06.2017)	1	Täiendada detailplaneeringu lähteseisukohtade punkti 2, planeeringu eesmärgi kirjelduse osas. Esitatud materjalidest selgub, et olemasolevad loomapidamishooned soovitakse rekonstrueerida, mis võimaldaks kodulinnufarmi (ca 290 000 linnule) rajamist ning soovitakse laiendada ehitusõigusi Pärna tee 7 maaüksusel. Seega on linnufarmi kavandamisega seotud tegevus peamine detailplaneeringu koostamise eesmärgiks. Detailplaneeringu algatamise otsuse otsustava osa punktis 2 ja lähteseisukohtades eesmärgina kirjeldatu on planeerimisseaduse kohased detailplaneeringu koostamisel lahendatavad ülesanded (PlanS § 126 lg 1) , mis tuleb planeeringu koostamisel seadusest tulenevalt nagunii lahendada.	Ettepanekuga arvestatud. Lähteseisukohtade p. 2 (2. Planeeringu eesmärk, planeeritava ala suurus, andmed planeeringualal olevate kruntide kohta) muudeti järgnevalt: "Detailplaneeringu peamiseks eesmärgiks on olemasolevate loomapidamishoonete rekonstrueerimine ja laiendamine, mis tulevikus võimaldaks kodulinnufarmi (ca 290 000 linnule) rajamist. Planeeritava ala pindala: 5,7 ha. Ehitiste arv: 7 hoonet ja üks alajaam".
	2	Täiendada detailplaneeringu lähteseisukohtade punkti 3. Arvestamisele kuuluvad dokumendid, lisades Piiripõllu maaüksuse (katastritunnus 91801:005:0062), Karikakra maaüksuse (katastritunnus 91801:005:0063) ja riigi reservmaa (piiriettepanek AT1209120016) detailplaneeringu (kehtestatud Võru Vallavolikogu 12.11.2014 otsusega nr 63).	Ettepanekuga arvestatud. Lähteseisukohtade p. 3 (Arvestamisele kuuluvad dokumendid) lisati "p 3. 7 Piiripõllu maaüksuse (katastritunnus 91801:005:0062), Karikakra maaüksuse (katastritunnus 91801:005:0063) ja riigimaa reservmaa (piiriettepanek AT1209120016) detailplaneering. Kehtestatud Võru Vallavolikogu 12.11.2014 otsusega nr 63." Lisaks täiendati DP eskiislahenduse seletuskirja selles osas (lisati nimetatud DP arvestamisele kuuluvate varem koostatud planeeringute ja dokumentide nimekirja, lk 6)
	3	Täiendada lähteseisukohti planeeringu kaasamiskavaga, kus määrata muuhulgas planeeringu koostamise osapooled. Planeeringu koostamisse kaasata: sideettevõtte, kellele kuuluvad planeeringualale jäävad kaabelliinid, Maanteeamet (seonduvalt planeeringualasse jääva kõrvalmaanteega nr 25149)	Ettepanekuga arvestatud. Lähteseisukohtade p. 8 lisati "Detailplaneeringu kaasamiskava" ning punkti täiendati järgneva tekstiga: "Detailplaneering koostatakse koostöös valitsusasutustega, kelle valitsemisalas olevaid küsimusi detailplaneering käsitleb. Detailplaneeringu koostamisse kaastakse isikuid, kelle õigusi võib planeering puudutada ja isikuid, kes on avaldanud soovi olla selle koostamisse kaasatud. Isik teatab detailplaneeringu koostamise korraldajale (Võru Vallavalitsus) teadete edastamise viisi ja selleks vajalikud kontaktandmed. Kui isik teadete edastamise viisi ei teata, edastab detailplaneeringu koostamise korraldaja teated posti teel füüsilisele isikule rahvastikuregistrisse kantud elukoha aadressil ja juriidilisele isikule vastavasse registrisse kantud aadressil. P 8.1. alla lisati detailplaneeringu koostamisse kaasatavad valitsusasutused, füüsilised- ja juriidilised isikud.
	4	KSH väljatöötamise kavatsuse materjalides on märgitud, et koostatava planeeringu rakendamisega võib eeldatavalt kaasneda oluline keskkonnamõju inimese tervisele (õhukvaliteedi muutumise tõttu) ja heaolule. Kanalakompleksi rajamisega kaasneb iseloomuliku lõhna levimine. Lähimad majapidamised, kes võivad ebameeldivast lõhnast olla enim mõjutatud, jäävad planeeringualast ca 350-450 m kaugusele kirde suunas. Lisaks jääb teisele poole Pärna teed Väimela Kutsehariduskeskus (Tehnomaja). Koostatavas KSH-s analüüsida ja hinnata, kuivõrd võib Pärna tee 7 maaüksusele kavandatav linnufarmi tegevus mõjutada Väimela Kutsehariduskeskuse Tehnomaja tegevust ja Piiripõllu maaüksuse (katastritunnus 91801:005:0062), Karikakra maaüksuse (katastritunnus 91801:005:0063) ja riigi reservmaa (piiriettepanek AT1209120016) detailplaneeringu elluviimist, lähtuvalt võimalikust õhukvaliteedi muutusest ja sõnniku ja jäätmekäitlusest.	Ettepanekuga arvestatud. KSH kavatsus (Mõju inimese tervisele (õhukvaliteedi muutumise tõttu) ja heaolule) täiendati järgnevalt: " Õhukvaliteedi muutuste mõju hinnatakse ka detailplaneeringualaga põhja ning lääneloode suunas piirneval alal Võru Vallavolikogu poolt 12.11.2014 kehtestatud Piiripõllu maaüksuse (katastritunnus 91801:005:0062), Karikakra maaüksuse (katastritunnus 91801:005:0063) ja riigi reservmaa (piiriettepanek AT1209120016) detailplaneeringu elluviimisele". Lisaks lisati sõnniku- ja jäätmekäitlusest tulenevate mõjude alla järgnev: "Sõnnikukäitlemise mõjude hindamisel keskendutakse sõnniku käitlemise tehnoloogiale ning sellest tulenevatele mõjudele kogu mõjuala ulatuses. Sõnniku- ja jäätmekäitlusega kaasnevaid mõjusid hinnatakse mh Piiripõllu maaüksuse (kü 91801:005:0062), Karikakra maaüksuse (kü 91801:005:0063) ja riigi reservmaa (piiriettepanek AT1209120016) detailplaneeringu elluviimisele."
	5	KSH hindamise väljatöötamise kavatsuses on esitatud juhteksperdi ja ekspertrühma liikmete nimed, palun lisada täiendavalt info juhteksperdi ja ekspertrühma liikmete hariduse ja pädevuse osas.	Ettepanekuga arvestatud. KSH kavatsusse lisati juhteksperdi ja ekspertrühma liikmete hariduse ja pädevuse osas (lk 9 j a 10)
	6	Märgin, et tulenevalt Planeerimisseaduse § 130 Planeerimisalase tegevuse korraldaja ei või halduslepinguga üle anda planeeringu koostamise korraldamist ja planeeringu koostamisel vajalike menetlustoimingute tegemist, kuna planeering koostatakse olulise keskkonnamõjuga tegevuse kavandamiseks (tegevus kuulub Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse § 6 lg 1 p 27 tegevusvaldkonda , rohkem kui 60 000 kodulinnufarmi püstitamine).	Ettepanekuga arvestatud. DP eskiisi seletuskirjas ja eskiisjoobnisel muudeti tellija nimi. Tellija on Võru Vallavalitsus ja Lõuna-Eesti Talumuna OÜ onb huvitatud isik

Piirisaare kü esindaja (19.04.2017 ja 20.06.2017)	1	Välja selgitada parim lahendus ebameeldiva lõhna kandumise minimeerimiseks.	Ettepanekuga arvestatakse planeeringu ja KSH aruande koostamisel
	2	Planeerida Pärna tee 9 krundi kirde-põhja poolsele alale kõrghaljastus ja haljaskoridor	Ettepanekuga arvestatud. Planeeringu eskiislahenduse seletuskirja korrigeeritud järgmiselt: "Tootmiskompleksi kirde-põhjapoolsesse külge on ette nähtud kõrghaljastuse rajamine, et varjata tootmiskompleksi Kärnamäe küla poolt vaadatuna. Võimaluse korral säilitatakse krundil olemasolev kõrghaljastus".
	3	eesmärgiga leevendada võimalikku lõhna kandumist meie õuealale.	Ettepanekuga arvestatakse planeeringu põhilahenduse koostamisel
	4	Lindude väljaheidete kogumismahutid planeerida krundil nii, et sellega kaasnev lõhnareostuse kandumine koos põhituultega Piirisaare talu õuealale oleks minimaalne.	Ettepanekuga arvestatud. Planeeringu eskiislahenduse seletuskirja korrigeeritud järgmiselt: "Lindude väljaheidete kogumismahutid planeeritakse krundile sellise arvestusega, et lõhna kandumine lähimate eluhooneteni oleks võimalikult väike"
	5	Planeerida Pärna tee 9 krundi kirde-põhja poolsele alale kõrghaljastus ja haljaskoridor.	Ettepanekuga arvestatud. Planeeringu eskiislahenduse seletuskirja korrigeeritud järgmiselt: "Tootmiskompleksi kirde-põhjapoolsesse külge on ette nähtud kõrghaljastuse rajamine, et varjata tootmiskompleksi Kärnamäe küla poolt vaadatuna. Võimaluse korral säilitatakse krundil olemasolev kõrghaljastus".
Telia AS (25.07.2017)	1	Kehtestada detailplaneeringuga sidekanalisatsioonile ja maakaablile, mis läbib Pärna tee 7 kinnistut, kasutusõiguse ala Telia Eesti AS'i kasuks.	Ettepanekuga arvestatakse planeeringu koostamisel
	2	Detailplaneeringutes võiks näha ette trassid kinnistutel (nii Pärna tee 7 kui ka Pärna tee 9) asuvate hoonete liitumiseks üldkasutatava sidevõrguga.	Ettepanekuga arvestatakse planeeringu koostamisel
Maanteeamet (04.08.2017)	1	Ettepanekud (1-17) detailplaneeringu koostamiseks (ei hakata eraldi siinkohal välja tooma, ettepanekute rohkuse tõttu)	Ettepanekutega arvestatakse planeeringu koostamisel

Lisa 4. KSH väljatöötamise kavatsus

REGISTRIKOOD 10171636
RIIA 35, TARTU 50410
TEL 7300 310
FAKS 7300 315
kobras@kobras.ee

TÖÖ NR 2017-068

Asukoht (L-Est'97)

X 6421300

Y 679250

**VÕRU VALLAS VÄIMELA ALEVIKUS
ASUVATE PÄRNA TEE 7 JA PÄRNA
TEE 9 MAAÜKSUSTE
DETAILPLANEERINGU
KESKKONNAMÕJU STRATEEGILISE
HINDAMISE VÄLJATÖÖTAMISE
KAVATSUS**

Objekti aadress: *VÕRUMAA, VÕRU VALD, VÄIMELA ALEVIK,
PÄRNA TEE 7 (KÜ 91801:005:0054)
JA PÄRNA TEE 9 (KÜ 91801:005:0990)
KINNISTUD*

Tellija: *VÕRU VALLAVALITSUS*

Töö täitja: *KOBRA AS*

Juhataja:

URMAS URI

Planeerija, vastutav spetsialist:

TEELE NIGOLA

Kontrollija:

REET LEHTLA

Juuni 2017

TARTU

Üldinfo

TÖÖ NIMETUS:	Väimela alevikus asuvate Pärna tee 7 ja Pärna tee 9 maaüksuste detailplaneeringu keskkonnamõju strateegiline hindamine
ETAPP:	Keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsus
OBJEKTI ASUKOHT:	Võrumaa, Võru vald, Väimela alevik, Pärna tee 7 (kü 91801:005:0054) ja Pärna tee 9 (kü 91801:005:0990) kinnistud
TÖÖ EESMÄRK:	Nõuetekohase keskkonnamõju strateegilise hindamise läbiviimine, tuues välja planeeringuga kaasnevad mõjud keskkonnale ning parima lahendusvariandi väljaselgitamine ning leevendusmeetmete väljapakkumine
ETAPI EESMÄRK:	Esitada keskkonnamõju hindamise ulatus ja eeldatav ajakava ning üldplaneeringu rakendamisega eeldatavalt kaasneda võiv oluline keskkonnamõju, sealhulgas mõju inimese tervisele, piiriülese keskkonnamõju esinemise võimalikkus, võimalik mõju Natura 2000 võrgustiku alale ja muu planeeringu koostamise korraldajale teadaolev asjasse puutuv teave. Eeltoodu on aluseks KSH aruande koostamisele
TÖÖ LIIK:	Keskkonnamõju strateegiline hindamine
TÖÖ TELLIJA:	Võru Vallavalitsus Võrumõisa tee 4a 65605 Võru
HUVITATUD ISIK:	Lõuna-Eesti Talumuna OÜ Registrikood 10578929 Peri küla, Põlva vald, Põlvamaa 63218
Kontaktisik:	Tõnu Vetik tonu@agron.ee
KOHALIK OMAVALITSUS: (otsustaja)	Võru Vallavalitsus
TÖÖ TÄITJA:	Kobras AS Registrikood 10171636 Riia 35, 50410 Tartu Tel 730 0310, faks 730 0315 http://www.kobras.ee
Projekti juht:	Teele Nigola - maastikuarhitekt-planeerija Tel 730 0310 teele@kobras.ee
Ekspertid:	Urmas Uri – KSH juhtekspert urmas@kobras.ee Noeela Kulm – KSH ekspert, vastutav täitja noeela@kobras.ee Gerli Kull – KSH ekspert

gerli@kobras.ee

Rinaldo Rüütli – KSH ekspert
rinaldo@kobras.ee

Ene Kõnd – KSH ekspert, tehniline kontrollija
ene@kobras.ee

Teele Nigola – KSH ekspert
teele@kobras.ee

Konsultandid:

Erki Kõnd - hüdrotehnika

Kontrollijad:

Ene Kõnd

Kobras AS litsentsid / tegevusload:

1. Keskkonnamõju hindamise tegevuslitsents:
KMH0046 Urmas Uri
2. Keskkonnamõju strateegilise hindamise juhtekspert: Urmas Uri
3. Hüdrogeoloogiliste tööde tegevusluba nr 379.
Hüdrogeoloogilised uuringud.
Hüdrogeoloogiline kaardistamine.
4. Maakorraldustööd. Tegevuslitsents 15 MA-k.
5. MTR-i majandustegevustead:
 - Ehitusuuringud EG10171636-0001;
 - Ehitusprojektide ja ehitiste ekspertiisid EK10171636-0001;
 - Omanikujärelevalve EO10171636-0001;
 - Projekteerimine EP10171636-0001.
6. Maaparanduslala Tegutsevate Ettevõtjate Registri (MATER) registreeringud:
 - Maaparandussüsteemi omanikujärelevalve MO0010-00;
 - Maaparandussüsteemi projekteerimine MP0010-00;
 - Maaparanduse uurimistöö MU0010-00;
 - Maaparanduse ekspertiis MK0010-00.
7. Muinsuskaitseameti tegevusluba E 377/2008. Vastutav spetsialist Teele Nigola (VS 606/2012, tähtajatu). Ehitismälestiste, ajaloomälestiste, tööstusmälestiste ja UNESCO maailmapärandi nimekirja objektidel konserveerimise ja restaureerimise projektide ning muinsuskaitse eritingimuste koostamine, uuringud ja muinsuskaitsealine järelevalve (s.h muinsuskaitsealadel) maastikuarhitektuuri valdkonnas.
8. Veeuuringut teostava proovivõtja atesteerimistunnistus (reoveesetest, pinnaveest, põhjaveest, heit- ja reoveest proovivõtmine) Noela Kulm - Nr 1148/14, Tanel Mäger – Nr 1161/14.
9. Kutsetunnistused:
 - Diplomeeritud mäeinsener, tase 7, kutsetunnistus nr 095665 – Urmas Uri;
 - Diplomeeritud mäeinsener, tase 7, kutsetunnistus nr 116662 – Tanel Mäger;
 - Volitatud hüdrotehnikainsener, tase 8, kutsetunnistus nr 106122 – Erki Kõnd;
 - Volitatud maastikuarhitekt, tase 7, kutsetunnistus nr 089284 – Teele Nigola;
 - Ruumilise keskkonna planeerija, tase 7, kutsetunnistus 109264 – Teele Nigola;
 - Geodeet V (EKR tase: 7), kutsetunnistus nr 083232 – Ivo Maasik;
 - Geodeet V (EKR tase: 7), kutsetunnistus nr 083233 – Marek Maaring.

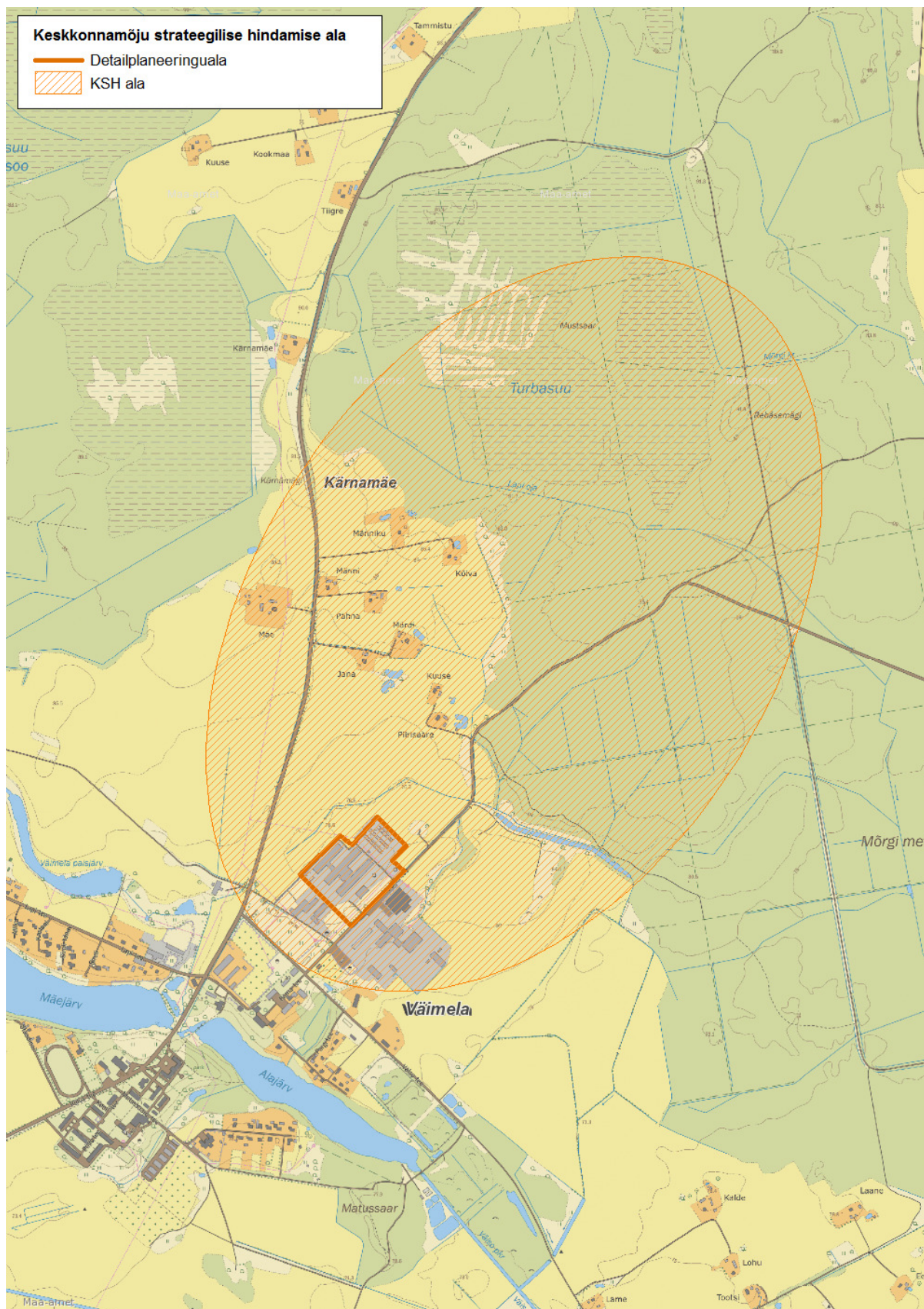
Võru vallas Väimela alevikus asuvate Pärna tee 7 (91801:005:0054) ja Pärna tee 9 (91801:005:0990) maaüksuste detailplaneering ning keskkonnamõju strateegiline hindamine (edaspidi *KSH*) algatati Võru Vallavolikogu 08.03.2017 otsusega nr 210. *KSH* on algatatud keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi (edaspidi *KeHJS*) § 33 lg 1 p 3 alusel (*KSH* tuleb algatada, kui strateegiline planeerimisdokument on detailplaneering, mille alusel kavandatakse käesoleva seaduse § 6 lõikes 1 nimetatud tegevust). KeHJS § 6 lg 1 p 27 kohaselt on olulise keskkonnamõjuga tegevuseks niisuguse kodulinnufarmi püstitamine, kus saab kasvatada rohkem kui 60 000 lindu. Detailplaneeringuga kavandatakse kodulinnufarmi, kus saab kasvatada üle 60 000 linnu (ca 290 000 lindu).

Detailplaneeringu koostamise käigus läbiviidavale *KSH*-le kohaldatakse planeerimisest (edaspidi *PlanS*) tulenevaid menetlusnõudeid (*PlanS* § 2 lg 3). Tulenevalt *PlanS* § 124 lõikest 7 lähtutakse detailplaneeringu menetlemisel üldplaneeringu menetlemisele ettenähtud nõuetest, kuna detailplaneeringule on algatatud *KSH*. Sellest lähtudes kohalduvad *PlanS* peatükis 6 paragrahvides 77-89 esitatud nõuded *KSH* menetlusprotsessile (paralleelselt detailplaneeringu menetlusega).

KSH väljatöötamise kavatsus on koostatud vastavalt *PlanS* § 80 lõikele 2. *KSH* aruanne valmib koos planeerimisdokumendiga (on selle juurde kuuluv lisa), mis sisaldab *KeHJS* § 40 lõigetes 2-4 nimetatud teavet. *KSH* aruanne koostatakse keskkonnamõju hindamise (*KMH*) aruande täpsusega, et oleksid hõlmatud hilisemas etapis koostatava keskkonnakompleksloa taotluse sisuks olevad tegevused, st vajadusel käsitletakse *KSH* aruande koostamisel täiendavalt *KeHJS* § 20 nõutud teavet (*KMH* aruande sisu kohta käivad nõuded).

KSH viiakse läbi detailplaneeringualal (Pärna tee 7 (91801:005:0054) ja Pärna tee 9 (91801:005:0990) maaüksustel) ning selle lähiümbruses. Lähiümbruse ulatuse määrab kavandatavast kanalakompleksist eralduva ja häiringutasel¹ ületada võiva lõhna levimise ulatus lähtuvalt selles piirkonnas valdavatest tuule suundadest (Joonis 1).

¹ Tulenevalt keskkonnaministri 27.12.2016 määrusest nr 81 „Lõhnaaine esinemise hindamise kord, hindamisele esitatavad nõuded ja lõhnaaine esinemise häiringutasemed“ § 6 lg 2 on standardit EVS 886-1 või standardi EVS 888 rastermeetodit kasutades lõhnaaine esinemise häiringutase vastuvõtja juures 15% aasta lõhnatundidest.

Joonis 1. Väimela aleviku Pärna tee 7 ja 9 detailplaneeringu ala ja KSH ala.

Pärna tee 7 ja 9 asuvad Võru valla üldplaneeringuga määratud detailplaneeringu kohustusega (tootmis)alal. Detailplaneeringu lähteseisukoht (lähteülesanne) on kinnitatud Võru Vallavalitsuse 03.04.2017 otsusega nr 125. Lõuna-Eesti Talumuna OÜ poolt Võru Vallavolikogule esitatud detailplaneeringu algatamise taotluses toodud detailplaneeringu koostamise eesmärgiks on anda ehitusõigus Pärna tee 7 maaüksusel oleva põllumajandustootmishoone laiendamiseks ja rekonstrueerimiseks ning täiendav ehitusvõimalus krundi kirdeosasse uue hoonemahu ehitamiseks. Pärna tee 9 (Eesti Energia Jaotusvõrk OÜ alajaam) krundi osas muudatusi ei planeerita. Pärna tee 7 maaüksustel kruntide jagamist ei planeerita. Võru Vallavalitsuse 03.04.2017 otsuse nr 125 kohaselt on detailplaneeringu eesmärgiks krundi hoonestusala, krundi ehitusõiguse, detailplaneeringu kohustuslike hoonete ja rajatiste toimimiseks vajalike ehitiste, sealhulgas tehnovõrkude ja – rajatiste ning avalikule teele juurdepääsuteede võimaliku asukoha, ehitise ehituslike tingimuste, liikluskorralduse põhimõtete, haljastuse ja heakorrastuse põhimõtete ning keskkonnaningimusi tagavate nõuete määramine. Planeeritava ala pindala on 5,7 ha. Lähteseisukoha järgi on alale lubatud kavandada 7 hoonet ja üks alajaam.

Pärna 7 ja Pärna 9 kinnistute praegune sihtotstarve ühtib Võru valla üldplaneeringu (2008) järgse juhtotstarbega -100% tootmismaa.

Detailplaneeringualal (Pärna 7 kinnistul) asuvad endised loomapidamishooned, mis on kavas ümber ehitada (rekonstrueerida) tänapäevastele keskkonna-, hügieeni- ja veterinaarnõuetele vastavaks kanalateks. Tootmisterritooriumil paikneb kokku 6 rekonstrueeritavat kanalit, 1 varusõnnikuhoidlaks ümber ehitatav hoone ning 1 hoone, mida hakatakse kasutama pakkekeskusena/laona. Lisaks plaanitakse Pärna tee 7 maaüksuse kirdeossa juurde ehitada 2 kanalahoonet. Rekonstrueeritavad ja juurde ehitatavad kanalad on kavandatud mahutama kokku ligikaudu 290 000 kana (ca 285 000 örrekana ja ca 5000 vabapidamiskana).

Detailplaneeringualal ega sellega piirneval alal ei asu kaitstavaid loodusobjekte (looduskaitsealuseid objekte, liike ega -alasid). KSH alale, Mäe- ja Alajärve ümbrusesse, ulatub II kaitsekategooriasse kuuluvate nahkhiirte elupaik, samuti kaitsealune Väimela mõisa park.

KSH eeldatav ajakava on toodud tabelis (Tabel 1).

Tabel 1. KSH ajakava

KSH etapp	Toimumise aeg	Täitja
Algatamine ja lähteseisukohtade kinnitamine	08.03.2017	Võru Vallavolikogu/ Võru Vallavalitsus
KSH väljatöötamise kavatsuse koostamine ja sellele ettepanekute küsimine	mai 2017	Võru Vallavalitsus
KSH väljatöötamise kavatsuse kohta ettepanekute laekumine ning vajadusel kavatsuse täiendamine	juuni 2017	Võru Vallavalitsus/ Kobras AS
Aruande eelnõu koostamine	juuni-september 2017	Kobras AS
Aruande eelnõu avalik väljapanek	oktoober 2017	Võru Vallavalitsus
Aruande eelnõu avalik arutelu	oktoober 2017	Võru Vallavalitsus/ Kobras AS
Aruande eelnõu kooskõlastamine ja arvamuse küsimine	november-detsember 2017	Võru Vallavalitsus

Planeeringu rakendamisega eeldatavalt kaasneda võiv oluline keskkonnamõju:

- Mõju inimese tervisele (õhukvaliteedi muutumise tõttu) ja heaolule.** *Mõju hindavad eksperdid on: Teele Nigola, Urmas Uri, Noela Kulm, Rinaldo Rüütli, Ene Kõnd.* Kanalakompleksi rajamisega kaasneb iseloomuliku lõhna levimine. Lähimad majapidamised, kes võivad ebameeldivast lõhnast olla enim mõjutatud, jäävad planeeringualast ca 350-450 m kaugusele kirde suunas. Lisaks jääb teisele poole Pärna teed Väimela Kutsehariduskeskus (Tehnomaja). Õhukvaliteedi muutuste mõju hinnatakse ka detailplaneeringualaga põhja ning lääneloode suunas piirneval alal Võru Vallavolikogu poolt 12.11.2014 kehtestatud Piiripõllu maaüksuse (katastritunnus 91801:005:0062), Karikakra maaüksuse (katastritunnus 91801:005:0063) ja riigi reservmaa (piiriettepanek AT1209120016) detailplaneeringu elluviimisele.
- Visuaalne mõju.** *Mõju hindavad eksperdid on: Teele Nigola, Urmas Uri, Noela Kulm, Gerli Kull, Ene Kõnd.* Praegu on detailplaneeringualal tegemist mahajäetud, endiste loomapidamishoonetega. Tegemist on endise 1964. aastal loodud Väimela sovhoosikeskuse koosseisu kuuluvate hoonetega. Hoonete rekonstrueerimisega, uute rajamisega ning kogu territooriumi korrastamisega muudetakse oluliselt ala väljanägemist (paremaks).
- Mõju põhja- ja pinnavee seisundile.** *Mõju hindavad eksperdid on: Teele Nigola, Urmas Uri, Noela Kulm, Gerli Kull, Ene Kõnd.* Arvestatakse kanalakompleksi veetarvet ning tarbimisest tulenevat keskkonnamõju. Kirjeldatakse kavandatavat sõnnikukäitlust ning sellest tulenevat mõju pinna- ja põhjavee kvaliteedile. Antakse hinnang territooriumi sademevee käitluse mõjule põhja- ja pinnaveele.

4. Sõnniku- ja jäätmekäitlusest tulenevad mõjud. Mõju hindavad eksperdid on: Noeela Kulm, Rinaldo Rüütli, Ene Kõnd. Sõnnikukäitlemise mõjude hindamisel keskendutakse sõnniku käitlemise tehnoloogiale ning sellest tulenevatele mõjudele kogu mõjuala ulatuses. Sõnniku- ja jäätmekäitlusega kaasnevaid mõjusid hinnatakse mh Piiripõllu maaüksuse (kü 91801:005:0062), Karikakra maaüksuse (kü 91801:005:0063) ja riigi reservmaa (piiriettepanek AT1209120016) detailplaneeringu elluviimisele.

5. Mõju kohaliku elu arengule. Mõju hindavad eksperdid on: Noeela Kulm, Rinaldo Rüütli, Ene Kõnd. Kanalakompleksi rajamine soodustab otseselt üldplaneeringuga määratud tööstuspiirkonna (tootmismaa juhtfunktsiooniga ala) sihipärasest kasutuselevõtmist ja arendamist maakasutuse intensiivistamise näol ning toetab Väimela aleviku ja selle kontaktvööndi ettevõtluse arengut.

Kavandatav tegevus ei avalda olulist negatiivset mõju Natura 2000 võrgustiku aladele. Samuti puudub kavandataval tegevusel piiriülene mõju.

KSH läbiviija on Kobras AS.

KSH ekspertrühma koosseis ning isikute kaupa mõjuvaldkonnad:

KSH juhtekspert on **Urmas Uri** (KMH0046).

Urmas Uri on Kobras AS-le väljastatud hüdrogeoloogiliste tööde (hüdrogeoloogilised uuringud ja kaardistamine) tegevusloa nr 379 vastutav isik. Lisaks on urmas Uri diplomeeritud mäeinsener, tase 7, kutsetunnistus nr 095665.

KSH hindamise õigus: on omandanud geoloogiainseneri kõrghariduse Tartu Ülikoolis. On läbinud juhtimisalase koolituse (vähemalt 60 h mahus), lisaks keskkonnamõju strateegilise hindamise alase koolituse (vähemalt 60 h mahus), mis käsitleb hinnangute andmist muu hulgas KeHJS § 40 lõikes 4 nimetatud valdkondadele ja sooritanud positiivse tulemusega vastava eksami. On läbinud kahepäevase planeeringutealase seminari, keskkonnamõjude hindamise süsteemi parandamise koolituse/seminari, osalenud keskkonnamõju hindamiste aruannete kvaliteeti puudutaval õppepäeval kogenud keskkonnamõju hindamiste ekspertidele ning osalenud mitmetel teistel koolitustel ja õppepäevadel (nt Pärnu Maavalitsuse poolt korraldatud planeerimisspetsialistide koolitusel 2016. aastal), sh Natura hindamise teemalistel. Urmas Uri omab erialast töökogemust alates 1974. aastast. Tunneb keskkonnamõju strateegilise hindamise põhimõtteid, protseduuri ja hindamisega seonduvaid õigusakte. Urmas Uri on viimase viie aasta jooksul osalenud vähemalt neljal korral sisulise eksperdina keskkonnamõju strateegilise hindamise eksperdirühma töös.

- **Noeela Kulm** – KSH ekspert, vastutav täitja. Valdkond - jäätmete, õhusaaste, inimese tervis ja heaolu.

KSH hindamise õigus: on omandanud loodusteaduste bakalaureuse- ja magistrikraadi keskkonnatehnoloogia erialal Tartu Ülikoolis. Omab keskkonnamõju (strateegilise) hindamise töökogemust alates 2007. aastast. Tunneb keskkonnamõju strateegilise hindamise põhimõtteid, protseduuri ja hindamisega seonduvaid õigusakte.

- **Ene Kõnd** – KSH ekspert, tehniline kontrollija. Valdkond - geoloogia, keskkonnapiirangud, inimese tervis ja heaolu.

KSH hindamise õigus: on omandanud geoloogiainseneri kõrghariduse geoloogiageoloogilise kaardistamise, maavarade otsingu ja uuringu erialal Tartu Ülikoolis. On läbinud Tartu Kutsehariduskeskuse täiskasvanute koolituse „Planeerimiseseaduse rakendamine“ (saadud 3 Eesti Ehitusinseneride Liidu täiendõppepunkti). Omab töökogemust alates 1981. aastast. Tunneb keskkonnamõju strateegilise hindamise põhimõtteid, protseduuri ja hindamisega seonduvaid õigusakte.

- **Rinaldo Rüütli** – KSH ekspert. Valdkond - jäätmete, inimese tervis ja heaolu.

KSH hindamise õigus: on omandanud loodusteaduse bakalaureuse- ja magistrikraadi tööstusökoloogia erialal Tallinna Tehnikaülikooli Tartu Kolledžis. On läbinud näiteks regionaalarengu ja -planeerimise ainekursuse (2AP), säästva arengu ainekursuse (2AP), keskkonnamõju hindamise ainekursuse (2AP), keskkonnariski analüüsi ainekursuse (2AP). Omab töökogemust alates 2014. aastast. Tunneb keskkonnamõju strateegilise hindamise põhimõtteid, protseduuri ja hindamisega seonduvaid õigusakte.

- **Teele Nigola** – KSH ekspert. Valdkond - planeerimine, maastik.

Kobras AS omab muinsuskaitseameti tegevusluba E 377/2008, Teele Nigola on vastutav spetsialist (VS 606/2012, tähtajatu). Ehitismälestiste, ajaloomälestiste, tööstusmälestiste ja UNESCO maailmapärandi nimekirja objektidel konserveerimise ja restaureerimise projektide ning muinsuskaitse eritingimuste koostamine, uuringud ja muinsuskaitsealine järelevalve (s.h muinsuskaitsealadel) maastikuarhitektuuri valdkonnas.

KSH hindamise õigus: on omandanud bakalaureuse- ja magistrikraadi Eesti Maaülikoolis maastikuarhitektuuri erialal. On läbinud näiteks ruumiplaneerimise üldkursuse (3,5 AP), maastikuplaneerimise põhikursuse (5 AP), planeerimisalase õigusõpetuse ainekursuse (2 AP), valla/linna ruumiline planeerimise ainekursuse (5,25 AP). Töökogemus alates 2005. aastast, tunneb keskkonnamõju strateegilise hindamise põhimõtteid, protseduuri ja hindamisega seonduvaid õigusakte.

- **Gerli Kull** – KSH ekspert. Valdkond - pinna- ja põhjavesi, maastik.

KSH hindamise õigus: on omandanud loodusteaduste bakalaureusekraadi keskkonnatehnoloogia erialal Tartu Ülikoolis ja magistrikraadi maastikukaitse ja -hoolduse erialal Eesti Maaülikoolis. On läbinud näiteks keskkonna- ja sotsiaalse mõju hindamise ainekursuse (2AP), regionaalarengu ja -planeerimise ainekursuse (3,0 AP), keskkonnamõjude hindamine ja audit ainekursuse (3,0 AP), keskkonnajuhtimissüsteemid ja keskkonnariskid ainekursuse (3 AP), maastiku ja visuaalse mõju hindamise ainekursuse (1,0 AP). On läbinud planeeringute strateegilise keskkonnamõjude hindamise koolituse (Eesti Maaülikool, 2010). Omab keskkonnamõju hindamise töökogemust alates 2008. aastast. Tunneb keskkonnamõju strateegilise hindamise põhimõtteid, protseduuri ja hindamisega seonduvaid õigusakte.

- **Erki Kõnd** – konsultant. Valdkond – hüdrotehnika.

On omandanud kõrghariduse veemajanduse erialal Eesti Maaülikoolis. Omab töökogemust alates 2001. aastast.

Vajadusel kaasatakse KSH koostamisse täiendavaid eksperte.

Lisa 5. Detailplaneeringu esmase eskiislahenduse joonis ja seletuskiri

REGISTRIKOOD 10171636
RIIA 35, TARTU 50410
TEL 7300 310
FAKS 7300 315
kobras@kobras.ee

TÖÖ NR 2017-029

Asukoht (L-Est'97)

X 6421300

Y 679250

**VÕRU VALLAS VÄIMELA ALEVIKUS
ASUVATE PÄRNA TEE 7 JA PÄRNA
TEE 9 MAAÜKSUSTE
DETAILPLANEERINGU
ESKIISLAHENDUS**

SELETUSKIRI JA JOONIS

Objekti aadress: *VÕRUMAA, VÕRU VALD, VÄIMELA ALEVIK,
PÄRNA TEE 7 (KÜ 91801:005:0054)
JA PÄRNA TEE 9 (KÜ 91801:005:0990)
KINNISTUD*

Tellija: *VÕRU VALLAVALITSUS*

Töö täitja: *KOBRAS AS*

Juhataja:

URMAS URI

Planeerija, vastutav spetsialist:

TEELE NIGOLA

Kontrollija:

REET LEHTLA

Juuni 2017

TARTU

Üldinfo

TÖÖ NIMETUS:	Väimela alevikus asuvate Pärna tee 7 ja Pärna tee 9 maaüksuste detailplaneering
OBJEKTI ASUKOHT:	Võrumaa, Võru vald, Väimela alevik, Pärna tee 7 (kü 91801:005:0054) ja Pärna tee 9 (kü 91801:005:0990) kinnistud
TÖÖ EESMÄRK:	Detailplaneeringu eesmärgiks on maaüksuse krundi hoonestusala, krundi ehitusõiguse, detailplaneeringu kohustuslike hoonete ja rajatiste toimimiseks vajalike ehitiste, sealhulgas tehnovõrkude ja – rajatiste ning avalikule teele juurdepääsuteede võimaliku asukoha määramine, ehitise ehituslike tingimuste, liikluskorralduse põhimõtete, haljastuse ja heakorrastuse põhimõtete ning keskkonnatingimusi tagavate nõuete määramine. Pärna tee 7 ja Pärna tee 9 maaüksusel kruntide jagamist ega piiride muutmist ei planeerita. Pärna tee 9 (alajaam Elvi:Võru) krundi osas muudatusi ei planeerita. Planeeritava ala pindala on ca 5,7 ha.
TÖÖ LIIK:	Detailplaneeringu eskiis
TÖÖ TELLIJ:	Võru Vallavalitsus Võrumõisa tee 4a 65605 Võru
HUVITATUD ISIK:	Lõuna-Eesti Talumuna OÜ Registrikood 10578929 Peri küla, Põlva vald, Põlvamaa 63218
Kontaktisik:	Tõnu Vetik tonu@agron.ee
KOHALIK OMAVALITSUS: (otsustaja)	Võru Vallavalitsus
TÖÖ TÄITJA:	Kobras AS Registrikood 10171636 Riia 35, 50410 Tartu Tel 730 0310, faks 730 0315 http://www.kobras.ee
Projekti juht:	Teele Nigola - maastikuarhitekt-planeerija Tel 730 0310 teele@kobras.ee
Planeeringu koostajad:	Teele Nigola - maastikuarhitekt-planeerija Kadri Kattai - maastikuarhitekt-planeerija Egle Nõmmoja - planeerija Ene Kõnd
Konsultandid:	Urmas Uri - geoloog, keskkonnaekspert (KMH0046), planeeringu keskkonnatingimuste küsimustega tegelev spetsialist Reet Lehtla - maastikuarhitekt-planeerija Noela Kulm - keskkonnaekspert
Kontrollijad:	Reet Lehtla - maastikuarhitekt-planeerija

Kobras AS litsentsid / tegevusload:

1. Keskkonnamõju hindamise tegevuslitsents:
KMH0046 Urmas Uri
2. Keskkonnamõju strateegilise hindamise juhtekspert: Urmas Uri
3. Hüdroteoloogiliste tööde tegevusluba nr 379.
Hüdroteoloogilised uuringud.
Hüdroteoloogiline kaardistamine.
4. Maakorraldustööd. Tegevuslitsents 15 MA-k.
5. MTR-i majandustegevustead:
- Ehitusuuringud EG10171636-0001;
 - Ehitusprojektide ja ehitiste ekspertiisid EK10171636-0001;
 - Omanikujärelevalve EO10171636-0001;
 - Projekteerimine EP10171636-0001.
6. Maaparandusala Tegutsevate Ettevõtjate Registri (MATER) registreeringud:- Maaparandussüsteemi omanikujärelevalve MO0010-00;
 - Maaparandussüsteemi projekteerimine MP0010-00;
 - Maaparanduse uurimistöö MU0010-00;
 - Maaparanduse ekspertiis MK0010-00.
7. Muinsuskaitseameti tegevusluba E 377/2008. Vastutav spetsialist Teele Nigola (VS 606/2012, tähtajatu). Ehitismälestiste, ajaloomälestiste, tööstusmälestiste ja UNESCO maailmapärandi nimekirja objektidel konserveerimise ja restaureerimise projektide ning muinsuskaitse eritingimuste koostamine, uuringud ja muinsuskaitsealine järelevalve (s.h muinsuskaitsealadel) maastikuarhitektuuri valdkonnas.
8. Veeuuringut teostava proovivõtja atesteerimistunnistus (reoveesetest, pinnaveest, põhjaveest, heit- ja reoveest proovivõtmine) Noela Kulm - Nr 1148/14, Tanel Mäger – Nr 1161/14.
9. Kutsetunnistused:- Diplomeeritud mäeinsener, tase 7, kutsetunnistus nr 095665 – Urmas Uri;
 - Diplomeeritud mäeinsener, tase 7, kutsetunnistus nr 116662 – Tanel Mäger;
 - Volitatud hüdrotehnikainsener, tase 8, kutsetunnistus nr 106122 – Erki Kõnd;
 - Volitatud maastikuarhitekt, tase 7, kutsetunnistus nr 089284 – Teele Nigola;
 - Ruumilise keskkonna planeerija, tase 7, kutsetunnistus 109264 – Teele Nigola;
 - Geodeet V (EKR tase: 7), kutsetunnistus nr 083232 – Ivo Maasik;
 - Geodeet V (EKR tase: 7), kutsetunnistus nr 083233 – Marek Maaring.

SISUKORD

1. PLANEERINGU KOOSTAMISE ALUS.....	6
2. OLEMASOLEVA OLUKORRA ISELOOMUSTUS PLANEERINGUALAL	6
3. PLANEERIMISETTEPANEK	8
4. JOONISED	10
4.1. ESKIISJONIS M 1 : 1500	11

1. Planeeringu koostamise alus

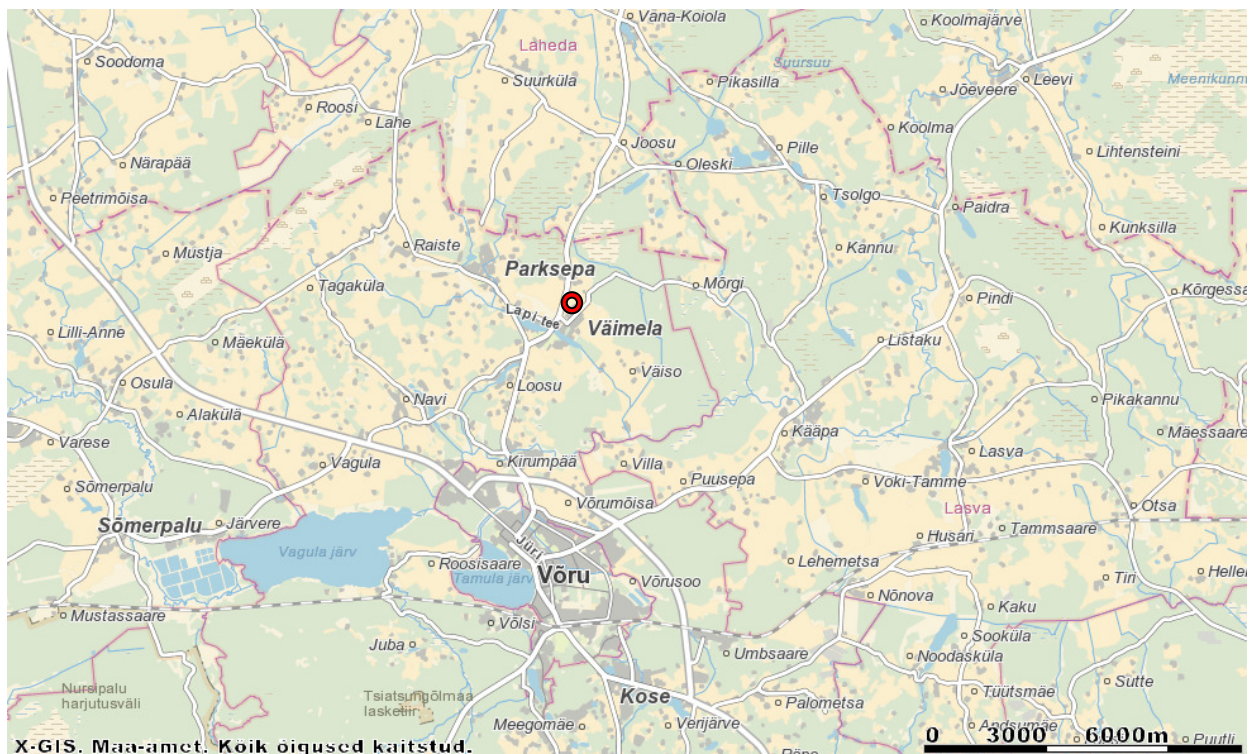
Detailplaneeringu koostamise aluseks on Võru Vallavolikogu 08.03.2017 otsus nr 210 „Detailplaneeringu ja keskkonnamõtjude strateegilise hindamise algatamine Võru vallas Väimela alevikus Pärna tee 7 (91801:005:0054) ja Pärna tee 9 (91801:005:0990) maaüksustel“. Detailplaneeringu lähteseisukohad on esitatud Võru Vallavalitsuse 03.04.2017 otsuse nr 125 Lisas 1 „Pärna tee 7 ja Pärna tee 9 maaüksuste detailplaneeringu lähteseisukoht“.

Arvestamisele kuuluvad varem koostatud planeeringud ja dokumendid:

- Võru Vallavolikogu 09.04.2008. a määrusega nr 42 kehtestatud „Võru valla üldplaneering“;
- Võru Vallavolikogu 10.11.2010 määrus nr 20 „Võru valla ehitismäärus“;
- Võru maakonnaplaneeringu teemaplaneering „Võru maakonna asustust ja maakasutust suunavad keskkonnaningimused“, kehtestatud Võru maavanema 02.12.2005 korraldusega nr 1.1-1/196;
- Piiripõllu maaüksuse (kü 91801:005:0062), Karikakra maaüksuse (kü 91801:005:0063) ja riigi reservmaa (piiriettepanek AT1209120016) detailplaneering, kehtestatud Võru Vallavolikogu 12.11.2014 otsusega nr 63.

2. Olemasoleva olukorra iseloomustus planeeringualal

Detailplaneeringu alaks on Võru maakonnas Võru vallas Väimela alevikus asuvad Pärna tee 7 (katastritunnus 91801:005:0054) ja Pärna tee 9 (katastritunnus 91801:005:0990) maaüksused. Maakonna- ja vallakeskus Võru linn jääb planeeringualast linnulennult ca 5,7 km kaugusele lõunasse. Planeeringuala asukoht on esitatud skeemil 1.

Skeem 1. Planeeringuala asukoht (Aluskaart: Maa-ameti geoportaal)

Pärna tee 7 kinnistu pindala on 5,66 ha ja Pärna tee 9 kinnistu pindala on 95 m², mõlemad kinnistud on 100 % tootmismaa sihtotstarbega. Pärna tee 7 maaüksus on hoonestatud, alal paiknevad kasutusest väljas olevad amortiseerunud põllumajandustootmishooned, mille kohta ehtisregistris andmed puuduvad. Pärna tee 9 katastriüksusel asuvast alajaamast kirdes asuvad kolme silohoidla jäänukid. Katastriüksusel asub alajaam/jaotusseade 6628:(Võru) ning alal kulgevad mitmed elektriõhuliinid, -maakaabelliinid, sidekaablid ja vee- ning kanalisatsioonitrassid. Ühisveevärgi vee- ja kanalisatsioonitorustikud ning reoveepumpla paiknevad planeeringualal Pärna tee poolisel küljel kuni 10 m kaugusel krundi piirist. Pärna tee 9 on ümbritsetud Pärna tee 7 kinnistuga.

Detailplaneeringualast ca 60 m kirdes paikneb Puurkaevu katastriüksuse (kü 91801:005:0091) tootmishoones tarbepuurkaev Väimela tööstusala puurkaev.

Planeeringuala paikneb Väimela aleviku põhjakirde poolses osas Võru valla üldplaneeringuga (2008) määratud Väimela aleviku tiheasustusalal ja ühtlasi ka detailplaneeringu kohustusega tootmismaa juhtfunktsiooniga alal. Pärna tee 7 ja Pärna tee 9 maaüksuste detailplaneeringu eesmärgid on kooskõlas kehtiva üldplaneeringuga.

Planeeringuala ja lähima ümbruse maapind on tasane, vaid kinnistu idanurgas asub tehisküngas. Vähene kõrghaljastus ja üksikud põõsagrupid paiknevad külgsuunas Pärna tee ääres. Enamasti on Pärna tee 7 tootmishoonete vahele jääv õueala maapind tehisküngas ja täitepinnasega kaetud. Planeeringualale juurdepääs on tagatud Pärna teelt (2 mahasõitu).

Maakasutuste sihtotstarve lähipiirkonnas on tootmismaa ja maatulundusmaa. Detailplaneeringu alast teisel pool Pärna teed asub kaks ühiskondlike ehitiste maa sihtotstarbega maaüksust (Pärna tee 22 ja 24) - ühel paikneb Võrumaa Kutsehariduskeskuse õppehoone Tehnomaja. Pärna tee 18 asub metallitöötlemise ettevõtte Rauameister AS hoonekompleks. Lähimad elamud Väimela alevikus jäävad planeeritavast alast ca 160-210 m kaugusele lõuna suunas ning ca 360 m kaugusele põhja suunas Kärnamäe küla maadele.

Skeem 2. Vaade Väimela alevikule ja planeeringualale lõunast (Alusfoto: Google Maps [https://www.google.ee/maps/place/\(27.04.2017\)\)](https://www.google.ee/maps/place/(27.04.2017)))).

3. Planeerimisettepanek

Pärna tee 9 alajaama krundil muudatusi ei kavandata. Samuti ei ole planeeritud Pärna tee 7 krundil kruntide jagamist. Planeeringuga luuakse Pärna tee 7 krundile kompaktne tootmisüksus, kus olemasolevate rekonstrueeritavate tootmishoonete ja uute hoonemahtude baasil on võimalik linnukasvatuse käivitamine (ca 290 000 lindu) munade tootmiseks. Planeeritud krundi kasutamise sihtotstarbed on tootmishoone maa (TT), laohoone maa (TL) ja põllumajandusliku tootmishoone maa (TP). Pärna tee 7 krundi ehitusõigusega antakse võimalus laiendada olemasolevaid tootmis- ja laohooneid ning püstitada täiendavaid (kokku krundil kuni 8). Planeering ei piira erinevate üksikute hoonete ehitisealuseid pindalasid, vaid annab lubatud hoonete suurima ehitisealuse pindala kogu krundi kohta, mis on kuni 50 % krundi pindalast ehk 28 300 m².

Hoonete maksimaalseks kõrguseks Pärna tee 7 krundil on lubatud 11,5 m maapinnast, korruselisus kuni 2 korrust. Tehnilised seadmed (korstnad, ventilatsiooniseadmed) võivad olla maapinnast kuni 12,5 m kõrgused. Krundi ehitusõigus on välja toodud eskiisjoonisel.

Alavikule teele (Pärna tee) planeeritud juurdepääsud ühtivad praeguste juurdepääsudega.

Planeeringuala veevarustus planeeritakse tagada olemasoleva Väimela tööstusala puurkaevu (kat nr 10224) või planeeringuala lõunanurka rajatava puurkaevu baasil.

Detailplaneeringu ala objektide elektrivarustus (toide) tagatakse detailplaneeringu alal asuvast alajaamast Elvi:(Võru) maakaabelliiniga.

Lindude väljaheidete kogumismahutid planeeritakse krundile sellise arvestusega, et lõhna kandumine lähimate eluhooneteni oleks võimalikult väike.

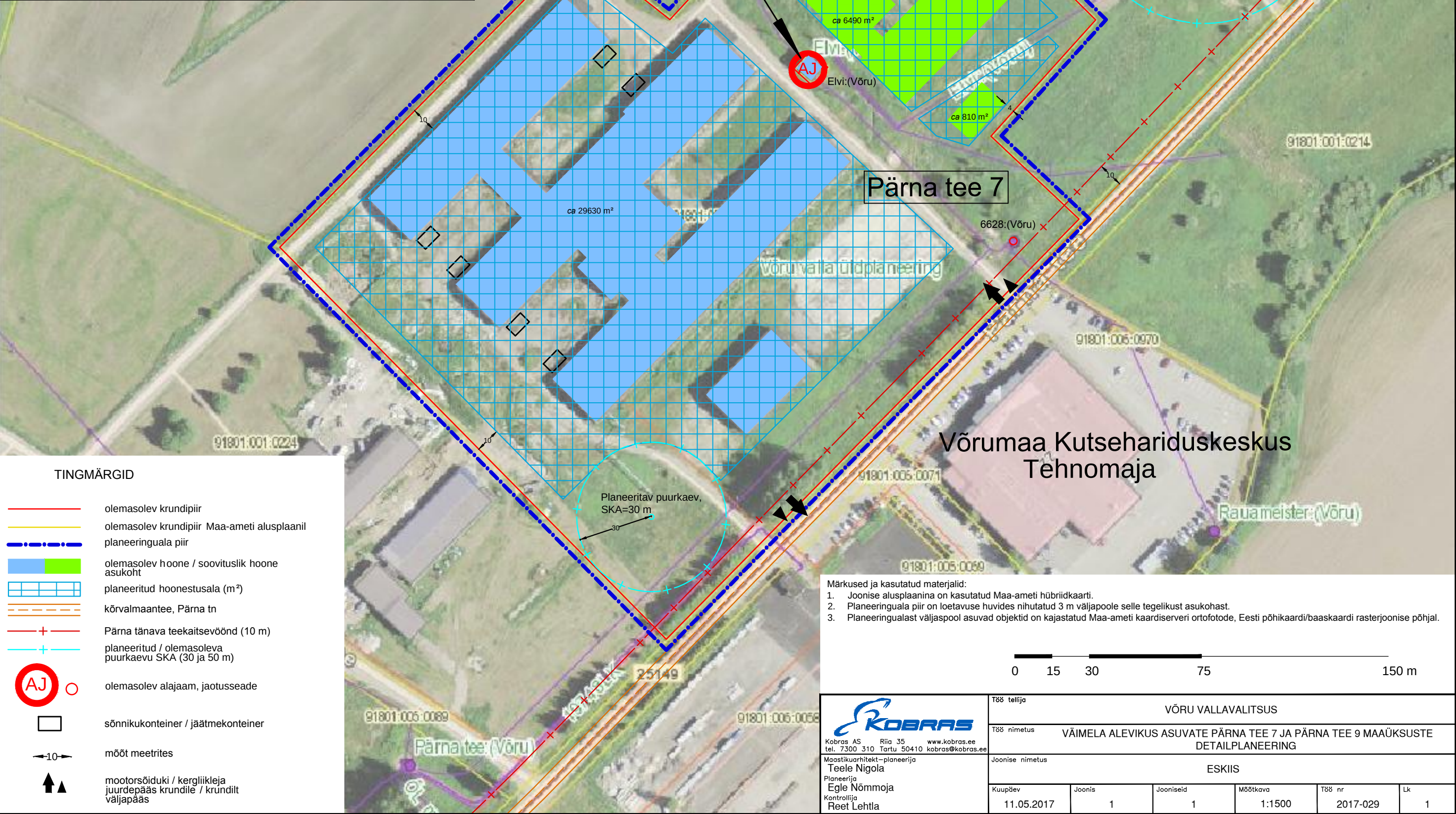
Tootmiskompleksi kirde-põhjapoolsesse külge on ette nähtud kõrghaljastuse rajamine, et varjata tootmiskompleksi Kärnamäe küla poolt vaadatuna. Võimaluse korral säilitatakse krundil olemasolev kõrghaljastus.

Planeeringu eskiislahendus on graafiliselt kujutatud joonisel 1.

4. Joonised

4.1. Eskiisjoonis M 1 : 1500

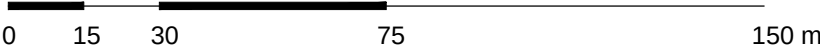
KRUNDI EHTUSÕIGUS		
krundi aadress	Pärna tee 7	Pärna tee 9
krundi pindala	5,66 ha	95 m²
krundi kasutamise sihtotstarve	TT- tootmishoone maa	olemasolev
hoonete lubatud maksimaalne kõrgus	kuni 11,5 m (kuni 12,5 m korstnaga)	olemasolev
hoonete suurim lubatud ehitisealune pindala	kuni 50% krundi pindalast, s.o 28 300 m²	olemasolev
hoonete suurim lubatud arv krundil	8	olemasolev
hoonete maapealne korruselisus	kuni 2	olemasolev
lubatud katusekalle, katusetüüp	0-35°, lamekatuse, kaldkatuse, viilkatus	olemasolev

TINGMÄRGID

- olemasolev krundipiir
- olemasolev krundipiir Maa-ameti alusplaani planeeringuala piir
- olemasolev hoone / soovituslik hoone asukoht
- planeeritud hoonestusala (m²)
- kõrvalmaantee, Pärna tn
- Pärna tänava teekaitsevöönd (10 m)
- planeeritud / olemasoleva puurkaevu SKA (30 ja 50 m)
- olemasolev alajaam, jaotusseade
- sõnnikukonteiner / jäätmekonteiner
- mõõt meetrites
- mootorsõiduki / kergliikleja juurdepääs krundile / krundilt väljapääs

Märkused ja kasutatud materjalid:
1. Joonise alusplaani on kasutatud Maa-ameti hübriidkaarti.
2. Planeeringuala piir on loetavuse huvides nihutatud 3 m väljapoole selle tegelikust asukohast.
3. Planeeringualast väljaspool asuvad objektid on kajastatud Maa-ameti kaardiserveri ortofotode, Eesti põhikaardi/baaskaardi rasterjoonise põhjal.

T88 tellija		VÕRU VALLAVALITSUS				
T88 nimetus		VÄIMELA ALEVIKUS ASUVATE PÄRNA TEE 7 JA PÄRNA TEE 9 MAAÜKSUSTE DETAILPLANEERING				
Joonise nimetus		ESKIIS				
Kuupäev	Joonis	Jooniseid	Mõõtkava	T88 nr	Lk	
11.05.2017	1	1	1:1500	2017-029	1	